

DISSERTATIONES DOCTORALES

Egy empirikus kutatás részletei

A prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban

KOVÁCS ISTVÁN

Dialóg Campus

KOVÁCS ISTVÁN

EGY EMPIRIKUS KUTATÁS RÉSZLETEI:
A PROSTITÚCIÓ JELENSÉGE
ÉS TÁRSADALMI KONTROLLJA
NAPJAINKBAN

DISSERTATIONES DOCTORALES

SOROZATSZERKESZTŐ

PADÁNYI JÓZSEF

Kovács István

EGY EMPIRIKUS KUTATÁS
RÉSZLETEI:
A PROSTITÚCIÓ JELENSÉGE
ÉS TÁRSADALMI KONTROLLJA
NAPJAINKBAN

DIALÓG CAMPUS ❖ BUDAPEST, 2019

A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001
„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat fejlesztés”
című kiemelt projekt keretében jelent meg.

Szerző
Kovács István

Lektor
Finszter Géza

© Kiadó, 2019
© Szerző, 2019
© Szerkesztő, 2019

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalom

Előszó	9
Bevezetés	11
I. fejezet – A prostitúció jelensége	17
A prostitúció fogalma	17
A prostituált identitása	22
A prostitúció rétegződése	25
A prostitúció megítélési modelljei	29
A prohibicionista modell	30
A reglementációs modell	36
Az abolicionista modell	39
II. fejezet – A kutatás	43
A kutatás tárgya	44
A kutatás hipotézisei	47
A kutatás célja	48
A kutatás módszertana	50
A kutatási minta	52
A prostituáltak mintája	52
A rendőrök mintája	53
A kutatási interjú	53
A kutatási adat generálása	55
A kutatási adat feldolgozása	58
Szövegtestek és kódrendszerek	62
A prostituáltaktól nyert szövegtest kódjai és kódrendszerei	62
Prostitúciós munkavégzés	63
A prostitúció oka és célja	69
Motiváció	69
A prostituáltak viszonyulásai	73
A futtató neme	75
A futtató attribútumai	75
A kliens foglalkozása	79
A kliens attribútumai	79

Rendőri hatalmi visszaélések	81
A prostituálti csoport eredményei	84
Prostitúciós munkavégzés	84
A prostitúció oka és célja	88
A prostituáltak viszonyulásai	92
A futtató neme	95
A futtató attribútumai	96
A kliens foglalkozása	99
A kliens attribútumai	101
Rendőri hatalmi visszaélések	104
A prostituálti vizsgálati csoport eredményeinek összegzése	107
A rendőröktől nyert szövegtest kódjai és kódrendszerei	109
Rendőri munkavégzés	109
Rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz	111
A prostituáltak viszonyulásai	118
A prostitúció oka és célja	121
Prostitúciós tevékenység	123
A futtató neme	127
A futtató attribútumai	128
A kliens foglalkozása	132
A kliens adottsága	133
A rendőri csoport eredményei	134
Rendőri munkavégzés	134
Rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz	137
Prostituáltak viszonyulásai	144
A prostitúció oka és célja	147
Prostitúciós tevékenység	151
A futtató neme	155
A futtató attribútumai	156
A kliens foglalkozása	160
Kliens adottsága	161
A rendőri vizsgálati csoport eredményeinek összegzése	163
A prostituálti és a rendőri vizsgálati csoport összehasonlításának eredményei	165
A vizsgálati csoportok eredményeinek együttes összegzése	182
Az eredmények értelmezése	184
A prostitúciós munkavégzés	185
A prostitúció oka és célja	188
A prostituáltak viszonyulásai	190
A rendőri hatalmi visszaélések	191

A rendőri munkavégzés	193
A SWOT/GYELV-elemzés	194
A prohibicionista modell eredményei	195
A reglementációs modell eredményei	198
Az abolicionista modell eredményei	201
III. fejezet – Összegzés	205
Tudományos eredmények	212
Javaslatok	215
IKARUSZ, az új modell	217
Implicit alkotmányos és emberi jogok gyakorolhatósága	218
Központosított, új rendvédelmi szabályozás	226
A prostitúció jelensége	231
Zárszó	235
Felhasznált irodalom	237
Könyvek, tudományos-szakmai közlemények	237
Jogszabályok és hivatalos dokumentumok	247

Vákát oldal

Előszó

Vannak olyan öröknek nevezhető társadalmi jelenségek, amelyek megmagyarázhatatlanul, de mindig a kutatások középpontjába kerülnek, arra a közélet, a tudományos és szakmai világ is árgus szemekkel tekint. Ilyen jelenség – többek között – a prostitúció is, amely akárcsak az ókorban vagy a középkorban, ugyanúgy napjainkban is közérdeklődésre tart számot. E kötet a prostitúció jelenségével és társadalmi kontrolljával ismerteti meg bennünket, lépésről lépésre vezeti be az olvasót ebbe a látenciába burkolózó, titkos világba.

A társadalom koronként eltérő problémákkal szembesült, s eltérő kérdésekre próbált választ találni. Ahogy az idő múlásával a társadalmi berendezkedés (államforma) változott, úgy idomult hozzá a prostitúció szabályozása is. A prohibíció a tiltást, a reglementáció a szabályozott keretek közötti munkavégzést, az abolicionista nézőpont pedig az áldozatközpontúság és az engedélyezés szemléletét teremtette meg. Míg a szabályozásra a szemléletek nagy hatást gyakoroltak, addig a jelenség háttérében megbúvó okok, illetve célok összességét a mai napig nem térképezték fel. Miért van kereslet a prostitúcióra? Mi a kialakulás indoka? A prostituáltakat milyen célok vezérlik? Miért vagyunk előítéletesek? Miért erős és/vagy enyhe a társadalmi kontroll? Miért sodródik a prostituált a társadalom periferiájára? Mi az oka a rendőri hatalmi visszaéléseknek? Túlszabályozottság és/vagy szabályozatlanság? Ez csupán töredéke azon megválaszolatlan kérdéseknek, amelyekre a tudományos kutatás egzakt és kielégítő válaszokat kíván adni.

A könyv a prostitúció jelenségének nemzetközi gyakorlatát, továbbá irodalmát is ismerteti, a magyar szabályozást SWOT¹ (GYELV)-elemzés keretén belül külföldi normarendszerekkel hasonlítja össze, kvalitatív, valamint kvantitatív kutatási eredményei pedig egy olyan új nézőpont, modell és jogi szabályozás alapjait fektetik le, amely a prostitúció hazai társadalmi kontrollját a nemzetközi élvonalba sorolhatja.

¹ Strengths – erősségek; Weaknesses – gyengeségek; Opportunities – lehetőségek; Threats – veszélyek.

A kötet jelentős részben a 2017-ben megvédett doktori (PhD) értekezésem alapul, amelynek elkészítése nem sikerülhetett volna, ha kutatómunkám ideje alatt szeretteim nem állnak mellettem, valamint témavezetőmtől, Fogarasi Mihálytól (tanszékvezető egyetemi docens) a kellő iránymutatást és szakmai segítséget nem kapom meg. További köszönet illeti Forrai Juditot (egyetemi tanár), Kanyó Máriát (egyetemi docens), Finszter Gézát (egyetemi tanár) és Bolgár Juditot (egyetemi tanár), akik az értekezés létrejöttében folyamatos gondolkodásra ösztönöztek, helyes irányba tereltek, és önzetlen segítséget nyújtottak ahhoz, hogy a disszertáció végső formáját elérhesse. Továbbá köszönet illet minden tanárt, szaktanárt, könyvtárost, valamint mindenkit, akik észrevételeikkel, illetve véleményükkel támogatták a dolgozat létrejöttét.

Bevezetés

A médiának köszönhetően napról napra fül- és szemtanúi lehetünk annak, hogy a Földön hány olyan embertársunk él, akiket a 21. század hajnalán még mindig rabszolgasorban tartanak. Ahány bántalmazott ember, annyi valós és megélt rémtörténet, fájdalmakkal, gyötrelmekkel teli napok, hetek, hónapok. A futtatók, valamint a kliensek a prostitúciós bűncselekmények áldozatait nap mint nap adják-veszik, szexuális szolgáltatásra kényszerítik, testileg, lelkileg kizsákmányolják és bántalmazzák őket.² A sértettek önmagukon, némi szerencsén és a hitükön kívül másra nem számíthatnak. Egy dolog marad számukra: a remény. A remény, hogy a borzalmak egyszer véget érnek, imáik meghallgatásra találnak, a hatóságok megmentik őket, és alapvető emberi, illetve alkotmányos jogaitak – társadalmi keretek között – újra gyakorolni tudják majd.

Álláspontom szerint a biztonságot fenyegető veszélyek közül³ a szexuális kizsákmányolás az egyik legnagyobb kihívás, amellyel nemcsak hazánk, hanem az Európai Unió, továbbá a harmadik országok is kénytelenek szembenézni. A szervezett bűnözői hálózatok arra törekednek, hogy az áldozatokat a joggyakorlás lehetőségének ellehetetlenítésével kizsigereljék, megalázzák, és testüknek áruba bocsátásával milliárdos profitra tegyenek szert, amelyet újabb bűncselekmények finanszírozására, valamint fényűző életük megteremtésére fordíthatnak. Az a számtalan áldozat, akiknek minden percük életben maradásuk és fájdalmaik elnyomásának küzdelméről szól, érdemel annyit, hogy a tudomány segítségével a prostitúció kezelésére szolgáló, jelenleg hatályos jogi szabályozást felülvizsgáljuk, a hatósági (rendvédelmi) és reintegrációs törekvéseket pedig példaértékűvé fejlesszük.

² Ma Magyarországon prostitúcióval kapcsolatos bűncselekménynek tekintjük a Btk. 200. §-ába ütköző kerítés; a Btk. 201. §-ába ütköző prostitúció elősegítése; a Btk. 202. §-ába ütköző kitarthatóság; továbbá a Btk. 203. §-ába ütköző gyermekprostitúció kihasználása bűntettét.

³ Például terrorizmus, szervezett bűnözés, kábítószer-kereskedelem stb.

A szexuális kizsákmányolással érintett prostitúciós bűncselekmények az uniós tagállamokat – köztük Magyarországot – és a harmadik országokat is évszázadok óta emésztik. Mivel e bűntettek áldozataikat az ország határain belül és kívül is egyaránt szedik, ezért a legoptimálisabb, legkomplexebb ellenlépést szükséges kidolgoznunk. A tagállamok közötti együttműködésnek köszönhetően részeredményeket ugyan sikerült elérnünk, de a jogellenes cselekmények száma mégsem csökken radikálisan, percről percre egyre több személy érintett, válik áldozattá.

Az Európai Bizottság 2010–2014 között kimutatást készített a szexuális kizsákmányolás áldozatainak számáról (MALSTRÖM 2014). Az első két évben, 28 európai tagállamban több mint 30 000 sértettet vettek nyilvántartásba, az áldozatok 80%-a nő, azon belül több ezer fiatal- és gyermekkorú lány volt. Minden egyes bűncselekmény célja az áldozatok szexuális kizsákmányolása, és az ebből eredő haszon megszerzése volt. Ez csak az európai és regisztrált sértettek számadatait tükrözi. Tegyük fel hát a kérdést: ha Európában két év leforgása alatt több tízezer áldozatot regisztráltak, akkor világszerte mennyi olyan személy élhet, akinek nyomorúságos sorsáról tudomásunk sincs, mert mondjuk a futtatóktól való félelmében nem tud és/vagy a hatalmi visszaélésekre tekintettel nem akar a hatóságokhoz fordulni?

Csupán becsült értékek állnak rendelkezésre arról a több millió nőről és gyermekről, akik hazájuk országhatárain belül és/vagy kívül szexuális kizsákmányolás – kényszerített prostitúciós tevékenység – áldozatává válnak. Magyarországon évente több ezer nőt, illetve gyermeket fosztanak meg alapvető jogaik – így különösen szabadságuk, emberi méltóságuk – gyakorlásától, amely alkotmányos keretek között elfogadhatatlan, sőt megengedhetetlen. Hiába a világméretű szabályozás és a nemzetközi jogharmonizáció, ha a prostitúciós bűncselekmények vonatkozásában akár Európában, akár más kontinensen a „fehér rabszolgaság” tovább él, és az elkövetők évente több százazres nagyságrendű áldozatot szednek. A jelenség kezelése olyan reformért kiált, amely kooperáción alapul, az effajta bűncselekmények elleni fellépést elősegíti, a személyek biztonságát pedig megteremti.

Rendőrtisztként lehetőségem adódott arra, hogy az éjszakai élet árnyoldalaival, továbbá a sértettek sanyarú sorsával megismerkedhessek. Lehetőségeimhez mérten igyekeztem az áldozatok részére a kellő mértékű és minőségű segítséget megadni, azonban az egymásnak ellentmondó, valamint ellentétes irányba haladó jogi helyzetek kíméletes kiegyenlítésének ellenére (HAVASI 2013) a reszocializációs törekvéseket a legtöbb esetben már nem sikerült megvalósítanom. Többek között ez is motivált abban, hogy

a tudomány színterén, valamint annak segítségével kutatási területként e témakört válasszam. Kutatómunkámmal, illetve e kötettel is azt kívánom elérni, hogy a műben megfogalmazott eredmények a hazai jogi szabályozást, valamint annak gyakorlati alkalmazását segíthessék.

Kutatótevékenységemet már a mesterképzés ideje alatt megkezdtem, azonban a kutatás előrehaladtával sajnálatos módon azzal kellett szembe-sülnöm, hogy a prostitúció kutatásával kapcsolatban kevés magyar nyelvű írásos forrásdokumentum maradt fent. A felhasználható hazai szakirodalom inkább a rendszerváltás előtti évekből származott, majd az idő múltával lassan elavult. A kötet alapjául szolgáló értekezésemben ezért a hazai forrásokat angol és német nyelvű szakirodalomból merített adatokkal igyekeztem kiegészíteni. A hazai prostitúció jelenségének megismerésére, továbbá hatósági kezelésére irányuló utolsó szakirodalmi feldolgozás Borai Ákos (2003) nevéhez köthető. Álláspontom szerint az e tanulmány megírása óta eltelt 15 év alatt sem sikerült a létező, felvázolt problémára kézzelfogható megoldást kidolgozni.

Ennek elsődleges oka a hazai hatályos jogi szabályozás, továbbá a nemzetközi New York-i egyezmény adaptációjából adódó, a jogharmonizációban rejlő ellentmondások jogalkalmazói gyakorlatban történő megjelenése. Míg a New York-i egyezmény garanciális kötelezettséget vállal arra, hogy a futtatói hálózatokat felszámolja, és a prostituáltak áldozati jellegét elismerje, addig a magyar Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény), valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. és a 2012. évi II. törvények ennek lényegesen ellentmondanak. Normasértés esetén ugyanis a jogalkotó a prostituált és a futtató magatartását is egyaránt büntetendő cselekményként értékeli, mindezt – a nemzetközi joggal ellentétesen – úgy teszi, hogy Magyarország az egyezményt az 1955. évi 34. törvényerejű rendelettel ratifikálta.

Gondolkodásra késztet az a tény, hogy vajon e jogi anomáliában rejlő ellentmondások mennyiben járulnak hozzá ahhoz, hogy a szexuális célú kizsákmányolással érintett prostitúciós bűncselekmények világszerte milliós nagyságrendű áldozatokat szedjenek, a szervezett bűnözői hálózatok részére milliárdokat termelő illegális jövedelem további bűncselekmények finanszírozását segítse elő, továbbá biztosítsa, hogy ezek a személyek a büntetőjogi üldöztetés elől elmeneküljenek. A bűnszervezetek megfékezése, az elkövetők felelősségre vonása, az áldozatok társadalmi reintegrációja a továbbiakban már nem tűr halasztást. Égető fontosságú annak megfontolása és hatásvizsgálata, hogy a régi szabályozás felmondása, módosítása

vagy akár egy új keretszabályozás megalkotása milyen irányba terelné a jelenség kezelését. Mindezek megteremtésében segítséget nyújthatnak azok a kidolgozott információs, bűnüldözői, összehangolt kormányzati stratégiák, valamint pszichológiai módszereken alapuló reszocializációs intézkedéssorozatok, amelyeket a doktori értekezésem kutatásai során kapott új tudományos eredmények ihlettek (KOVÁCS 2016).

A fentiek figyelembevételével, amennyiben a jelenlegi helyzet megváltoztatására irányuló javaslatokat kellő komolysággal nem mérlegeljük, a közeljövőben olyan problémákkal kell majd szembenéznünk, mint:

- Bizonytalan jogalkotás és jogalkalmazás, amely a nemzetközi jognak ellentmondva megteremti a prostituáltak üldöztetésének, valamint felelősségre vonásának hatósági lehetőségét, megfosztva őket az áldozatvédelmi intézkedések igénybevételétől, továbbá az áldozati státusz igazolásától. Alapvető probléma, hogy ma Magyarországon a rendőrség által alkalmazott reszocializációs és a társadalmi reintegrálást elősegítő intézkedések összességét mikro-, illetve makroszinten nem dolgozták ki.
- Ex quo efficitur a szexuális és anyagi kizsákmányoláson túlmenően megjelenik a társadalmi kirekesztés; továbbá a közösség marginalizált csoportjaival (a prostituáltakkal) szemben eljáró elsőfokú jogalkalmazók (rendőrök) hatalmukkal visszaélve a prostituáltak alkotmányos- és emberi jogainak gyakorlását ellehetetlenítik. A jogalkalmazás során mindannyiunkat azonos bánásmódban szükséges részesíteni, mindannyiunkkal igazságosan kell bánni, mindannyiunknak egyenlő joga van a törvények használatára, és azok előtt mindannyian egyenlők vagyunk, bármiben különbözünk is. Amennyiben a rendőri intézkedések előítéleten alapulnak, mind az egyenlő bánásmód, mind az emberi méltóság, mind pedig a megkülönböztetés tilalmának joga veszélybe kerül.
- Tekintettel arra, hogy a szexuális kizsákmányoláson alapuló prostitúciós bűncselekmények Magyarország közigazgatási határain is túlmutatnak, a szervezett bűnözői hálózatok tevékenysége globálissá vált – az áldozatok nemcsak Magyarországról, hanem a világ különböző országaiból származnak –, az államok közötti együttműködés és párbeszéd javításra szorul, elősegítve ezzel az áldozattá válás prevencióját, gátat szabva a több százezer áldozatot szedő bűncselekmények terjedését.

Ahhoz viszont, hogy a problémára irányuló javaslatokat, a javaslatok alapjául szolgáló módszereket és célokat ismertessem, nélkülözhetetlennek tartom, hogy a prostitúció jelenségéről, a több ezer éve húzódó társadalmi vitáról (vajon annak kezelésére milyen intézkedések a legmegfelelőbbek?) az olvasót kellő mértékben tájékoztassam.

A bevezetésben a tudományos problémát tárom fel, tekintettel arra, hogy az olvasónak először is képet kell kapnia arról, hogy mit is jelent a prostitúció, kik az abban részt vevő személyek, és hogy azt az államok különböző korokban, továbbá napjainkban hogyan kívánták szabályozni. E fejezet után a prostitúció történeti áttekintése következik, ezt követően ismertetem a kutatást, amely javaslatokkal, továbbá megoldási alternatívák ismertetésével zárul.

Vákát oldal

I. fejezet

A prostitúció jelensége

A prostitúció fogalma

Napjainkban a prostitúció fogalmával mind a közéletben, mind a társadalomtudományok területén találkozhatunk, mivel ez társadalmunk egyik legmeghatározóbb problémáját jelöli. Áldor és munkatársai (1920, 114.) a leánykereskedelemről szóló egyik értekezésükben a nagy brit író, Bernard Shaw-t idézik: „A prostitúció díja be van varrva a gomblyukaidba, a kabátodba, oda van ragasztva a gyufaskatulyádra és tődobozodra, matracodba van tömve és a festékkel együtt falaidra van kenve, sőt vízvezetékcsapod összekötőcsöveiben is megtalálod.”

A fogalom tanulmányozásakor a legelső probléma, amellyel szembesültem, hogy a prostitúciónak nincs egyértelmű és a többség által elfogadott definíciója. A fogalmak ugyan közös (alkotó)elemeket tartalmaznak, de azok egységes (homogén) halmazt nem képeznek. Ebből adódóan a levéltári és múzeumi dokumentumgyűjtés során számos különböző (jogi, szociológiai, kriminológiai stb.) fogalommal találkoztam, amelyek a jelenséget, illetve annak résztvevőit definiálták. A fogalmat körülvevő látencia a jelenség természetével kapcsolatos ismeretek korlátozottságát jelentette.⁴ E könyv leginkább a kora újkort és az azt követő időszakot öleli fel, ettől függetlenül – még ha érintőlegesen is – az azt megelőző időszakokból is ragadtam ki példákat. E terület tanulmányozása során Weisz (2010, 272.) írására figyeltem fel, aki az alábbiakat vetette papírra: „A prostitúció kérdése a világ minden nemzetének legnagyobb gondolkozóit és intézőit évek óta foglalkoztatja anélkül, hogy a kérdést közmegnyugtatóra tudták volna megoldani.”

⁴ Céljaim között szerepel egy olyan definíció létrehozása, amelynek alkotóelemeit a prostitúcióban részt vevő személyek társas valóságából nyert adatok generálják, ezáltal a látencia – reményeim szerint – csökkenthető.

További akadályt generált, hogy a prostitúció jelensége eleve negatív értékítéletet hordoz magában, így az számos diszkriminatív meghatározás létrejöttét biztosította. Molnár (2010, 67.) ezt az alábbiakban fogalmazta meg: „Kellemetlen a csatorna bűze, mely elárasztja a tájékat, amidőn lebontjuk a régi épületet, hogy új hajlékot emeljünk magunknak, de annál kellemesebb a tudat, hogy a csatorna kellő levezetéséről gondoskodván, elszigeteltük a kiáramló bűzt s lakályossá tettük otthonunkat.” A fogalom pejoratív elemei nemcsak 19. századi tanulmányokban, hanem 20. és 21. századi magyar és külföldi értelmező szótárakban is megjelennek. (SAEWYC et al. 2013). A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint: rohadt. (JUHÁSZ et al. 1985, 553.). A prostituáltakra mégis a leglealacsonyítóbb kifejezést (utcai és előkelő ringyó) Weininger (2010) használta. A negatív értékítéletű fogalommeghatározások alapvető problémája, hogy mindamellett, hogy a prostituáltakat emberi méltóságukban sértik, meghatározott helyhez és időhöz kötődnek, a valóságtól távol eső, korlátozott nézőponton, valamint tapasztaláson alapulnak. Mivel a prostitúció – a jelenség láten-ciájából adódóan – tabutéma, ezért azzal szemben az emberek többsége hajlamos előítéleteket alkotni. Az ilyen indokok miatt egy olyan jelenség, amely egyébként is sztereotípiára épül, nem felelhet meg a definícióalkotás alapkövetelményeinek, mert ebből kifolyólag az egységes meghatározás egyrészt a fontos körülményeket nem tartalmazná, másrészt pedig nem zárná ki az összes olyan körülményt, amely a fogalommeghatározás szempontjából nem releváns (KOVÁCS 2018).

A prostitúció az emberiség születésével egyidős jelenség, és amíg a Földön jelen van, addig egy folytonos társadalmi vitát képez majd (TÁBORI–SZÉKELY 2010). Ez a társadalmi vita a 21. században is aktuális, feloldása összefogást igényel (VALOR-SEGURA et al. 2011). Ebben az összefogásban a szociológus, az orvos, a jogász, a rendőr is egyaránt szerephez jut (MONTAÑÉS–MOYANO 2006). A tudományok képviselői megoldást külön-külön nem adhatnak, csak együttesen teremthetik meg azt az alapot, amellyel a prostitúció társadalmi keretek között szabályozható (PETRÁNYI 2010). A prostitúció az egyik legősibb mesterség, az emberiséget évezredek óta foglalkoztatja (TOMURA 2009). Egy olyan jelenség, amely a társadalom kialakulásával egyidős, elterjedése pedig különböző földrajzi helyeken megjelenő, különböző emberi civilizációk kialakulásához köthető (Ringdal 2004). Mesterség, azaz foglalkozás, munka (OSELIN 2009).

Az ókori mitológiában is megjelenik, filozófiai, vallási és tudományos fejtegetések tárgya. A legkorábbi feljegyzések az ókori Rómából és Hellasból

származnak (FEHÉR 2008). A két nézet – római, illetve görög – hasonlósága az anyagi haszonszerzésben, különbözősége pedig az emberi test szabad felhasználásának jogában gyökeredzik. A két ideológiai felfogásnak azért van jelentősége, mert a későbbi definíciók egytől egyig azok alapjait használják fel. Bizonyos szerzők, például Csépe (2010) vagy Block (1909) megközelítése szerint az ellenszolgáltatás nem is anyagi, hanem inkább vallási/áldozati adományban mérhető. Az akkád és sumer nyelvjárás szerint a prostituált („szent szajha”) nem volt más, mint a kék istennőjének időleges megtestesülése, a fizetség így mint áldozati adomány a templomot illette meg (CSÉPE 2010). Ahogy az ókor, úgy a középkor sem volt mentes a vallási prostitúciótól. Míg a középkor elején azt szigorúan tiltották, addig a 13. század végére a hit és erkölcs a vallási fanatizmuson, továbbá az anyagi ellenszolgáltatás intézményén felülkerekedett (BÍRÓ 1933). Ez rendkívül nagy lépést jelentett, mert a szolgáltatás jellege paradigmaváltáson ment keresztül, így a prostitúció kezelésére irányuló tiltás egyik alapját képező vallási ideológia engedett a gyeplőn.

Акár az ókori római, akár a görög mintát vesszük alapul, a mesterség gyakorlásáért kapott anyagi ellenszolgáltatás a gazdasági megközelítés alapjait is lefektette. A 18. századot követően sorra jelentek meg a prostitúció gazdasági morálfilozófián alapuló definíciói. Meggyőződésem, hogy a gazdasági morálfilozófia hozzájárult ahhoz, hogy később a prostitúció mint munka és/vagy szolgáltatás létjogosultságot nyerjen. Cséri, majd később Doros szerint a szexgazdaság ekkoriban olyan jól működő üzletág volt, hogy a hazánkból származó kéjnőket híressé tette külföldön, s őket Isztambultól Buenos Airesig – a 19. század végére, illetve a 20. század elejére – mindenütt „hungarkának” hívták (CSÉRI 1893). Szláv területeken a „vengerka” elnevezés volt használatos (DOROS–MELLY 1930). Az anyagi ellentételezés folytatóságossága – mint a prostitúciót üzletszerűvé minősítő körülmény – Laky et. al (1909, 915.) rendőri lexikonjában jelenik meg először: „Az olyan nő, aki a kéjelgést keresetszerűen űzi prostituálnak tekintendő.” Az üzletszerűség később a büntető- és szabálysértési jog területén nyert jelentőséget, ahol nem jelentett mást, minthogy a nő a saját testét nyereségvágyból áruba bocsátja (KOVÁCS 1955). A jelenséghez kapcsolódó szolgáltatás definiálása Gorz (1998) művében jelent meg. Kelen (2004, 103.) fordításában ez áll: „A kereskedelmi tranzakció teljességgel a privátszféra keretein belül bonyolódik, s egy privát módon megfogalmazott igényhez idomuló szolgáltatásra vonatkozik.” A szolgáltatás ellentételezését pedig sorra váltották fel az olyan fogalmak, mint például kizsákmányolás, ajándékozás

stb. (DAVIS 2001) Oselin (2009, 338.) munkássága rávilágít arra, hogy előítéletes és egyben lehetetlen a prostituált fogalmát úgy meghatározni, mint-hogy „bármely nő, aki pénzért szexuális szolgáltatást elad” vagy „nem csak azok az egyének, akik szexuális szolgáltatásért a kuncsaftoktól pénzbeli kártérítést kapnak”. (Megjegyzendő, hogy a polgári jogban a kártérítés/kártalanítás mindig valamely jogellenes magatartás által okozott anyagi/erkölcsi sérelem ellentételezését jelenti. Ebből logikailag következik, hogy a prostituált áldozat is egyben.)

E kötetben olyan fogalom megalkotására törekedtem, amely a prostitúcióban részt vevő személyek társas valóságával azonosul. Nehéz dolgom volt, mert a megkérdezettek többsége a szexmunkás fogalmat a prostituált fogalommal azonosította, ám ezek bizonyos különbségeket rejtenek magukban. Magyarországon a szexmunkás fogalmát először 2010-ben (véltetőleg Svédország prostitúciókezelési gyakorlatára reagálva) Sárkány használta, ám ő is Vandepitte et al. (2006) tanulmányából idézett, azt fordította magyar nyelvre. (Bár a tanulmány 2010-ben jelent meg, a szexmunkás fogalom már az 1970-es évektől kezdődően létezett.) Úgy vélte, hogy a prostituált és szexmunkás közötti különbség az irántuk való kereslet területi, valamint szezonális alakulásától, a prostitúcióra vonatkozó szabályozás mikéntjétől, a különböző társadalmi-gazdasági tényezőktől, a szerezhető profit nagyságától függ (SÁRKÁNY 2010). Murphy–Venkatesh (2006) és Jones (2012) a fogalmak közötti különbséget a nemi aktus lefolytatásának körülményeiben kereste. Ha az örömlány a szolgáltatást utcán végzi, akkor a prostituált fogalom alá tartozik, ha lakásban, akkor az abból adódó körülmények, továbbá extra szolgáltatások nyújtása miatt a szexmunkás fogalma alá sorolandó (JONES 2012). A prostituált és a szexmunkás fogalom lényegi különbségének megértésében, továbbá az ellentmondás feloldásában Forrai Judit (szóbeli) magyarázata volt segítségemre. A szexmunkás azokat a részfoglalkoztatott prostituáltakat jelöli, akik az önkéntesség hirdetése mellett, a prostitúciós tevékenységet jövedelemkiegészítésként gyakorolják, a prostituált szó pedig kizárólag azokra a nőkre használatos, akik teljes és/vagy részbeni kényszerítés mellett munkájukat főfoglalkozásként üzik. Míg korábban a prostitúció morális (ellen)értékrendet képviselt, addig a munka fogalmának bevezetésével társadalmi kérdéssé vált. Ugyanakkor generális szabálynak fogadhatjuk el, hogy mindig az uralkodó hatalom döntötte

el, hogy melyik problémát akarja megoldani, melyik élvez prioritást, így melyik fogalom használata kerül majd előterébe.

Amikor 2016-ban doktori értekezésemet lezártam, a prostitúció jelen-ségével kapcsolatban öt fogalmat különböztettem, illetve alkottam meg: prostitúció, prostituált, prostituáltat futtató, prostituáltat közvetítő, továbbá a prostituáltat igénybe vevő fél.

1. *Prostituált*: Olyan férfi vagy nő, aki – eseti vagy rendszeres jellegétől függetlenül – anyagi vagy más típusú ellenszolgáltatásért cserébe, célirányos erotikus, de leginkább szexuális tartalmú és jellegű tevékenységet végez, aktust folytat, amely más ember – igénybe vevő – számára szexuális tárgyú kielégülést garantál, illetve fel-tételez. A tevékenység folytatása a résztvevő fél önálló döntésén vagy kényszerített függőségén alapul. Az ellenszolgáltatás mértékét mindig a kereslet és kínálat viszonya határozza meg. Az elvégzett tevékenység jellege, kerete és határfoka azzal egyenes arányban válto-zik. A tevékenység gyakorlása – a szexualitással összefüggésbe hoz-ható összes lehetséges körülményt és együttlétet tekintve – hetero-, homo-, illetve biszexuális megkülönböztetés nincs.
2. *Prostituáltat futtató*: A prostituált személlyel összefüggésbe hoz-ható olyan férfi vagy nő, aki felette – beleértve a tevékenység gya-korlását, a jövedelmezést, a haszonszerzést, a döntési képességet és a személyt – hatalmat gyakorlását. A hatalomgyakorlás módja lehet erőszakos és érzelmi, lényege pedig a függőségi helyzet meg-teremtése, amely által a személy irányíthatóvá válik. A függőségi helyzet leggyakrabban erőszakkal – zsarolás, fenyegetés, testi fenytés –, illetve az érzelmi manipulálás eszközeivel – szerelem színlelése, érzelmi kötődés színlelése, ajándékozás stb. – történik. Az irányítás legfontosabb eszköze mindig a hatalomgyakorlás; célja pedig, hogy a futtató a prostituált részleges vagy teljes kizsákmá-nyolásával a saját anyagi jólétét biztosítsa.
3. *Prostituáltat közvetítő*: A prostituált személlyel összefüggésbe hozható olyan férfi vagy nő, aki kizárólag anyagi ellenszolgáлта-tás – saját anyagi jólétének biztosítása – fejében a prostituáltat egy harmadik fél számára célirányos erotikus, de leginkább szexuális tartalmú munkavégzésre közvetíti. Minden olyan magatartás ebbe a körbe sorolható, ami a szexuális tevékenység folytatására való közvetlen lehetőséget megteremti: befolyásolás, rábírás és a meg-levő akarat, elhatározás megerősítése is. A közvetítői tevékenység

nem a hatalomgyakorlás, hanem a kölcsönösségen, a felek egybehangzó akaratnyilvánításán és döntésén alapul.⁵

4. *Prostituált tevékenységét igénybe vevő fél*: A prostituált személyllyel összefüggésbe hozható olyan férfi vagy nő, aki a célirányos erotikus, de leginkább szexuális tartalmú és jellegű tevékenységet, nemi aktust – anyagi vagy más típusú – ellenszolgáltatásért cserébe igénybe veszi. Fontos kitétel, hogy a tevékenység az igénybe vevő számára szexuális tárgyú kielégülést garantáljon és feltételezzon. A fogalom alá csak olyan személy tartozhat, aki a prostituált részéről felhívás, felajánlkozás, vállalkozás vagy saját részről jelentkezés alapján veszi igénybe a szolgáltatást.
5. *A prostitúció fogalma* – kutatásaim szerint – a részt vevő felek nélkül nem értelmezhető és definiálható fogalom. Mindezekre tekintettel, a prostitúció egy olyan jelenség/magatartás, amely a fenti résztvevők célirányos és tudatos tevékenységét öleli fel, mindazon szubjektív, valamint objektív feltételekkel, amelyek e résztvevők definiálására szolgálnak.

A prostituált identitása

A prostituáltak döntő többsége személyiségzavarral küzd, szenvednek és félnek. Érzelmeket nem tudják kontrollálni, konfliktuskezelő képességük gyengévé válik, a hosszú távú tervezés hiánya miatt a realitásokkal nem képesek objektíven számolni. A legtöbben szeretnék azt elhinni, hogy előbb-utóbb önálló, szabad életet kezdenek, a kiszolgáltatottság nem tart örökké. Ennek érdekében viszont – külső kényszer hatására – nem tehetnek

⁵ A prostituálttal kapcsolatba hozható futtató személyek és közvetítők között jelentős különbség van. Közös tulajdonságuk, hogy mindkettő a prostituált tevékenységéből húz hasznot, mindezt azért, hogy saját anyagi jólétét biztosítsa. A különbözőség a haszonszerzés módszerében van. Míg a futtató kategóriába tartozó személy erőszakos módszerekkel, addig a közvetítő kizárólag egybehangzó akaratnyilvánítás esetén kapja meg az ellenszolgáltatást. A közvetítői magatartás inkább a sejtyszerűen felépülő lánykereskedő-, míg a futtatói magatartás a nem szervezetszerű hálózatokra jellemző. A két magatartás az osztályokon belül, a rétegződés rendszerében is differenciálódik. Megjegyzem ugyan, hogy a futtatói magatartás felölthet bizonyos kerítő jellegű elemeket, de az elkövetés módszere mindenképpen erőszakos jellegű. A közvetítői magatartás (fordított esetben) nem hordozhat magában erőszakos elemeket.

következetes lépéseket (FORRAI 2007). SZILÁGYI (2001) tanulmánya szerint a legtöbb prostituált személyisége sérült, torzult, és a legtöbben káros szenvedélyeik áldozatai. A szerző kutatása során azonban nem közölte a vizsgált metodikát, így megállapításai megalapozatlannak tűnhetnek. Tanulmányom viszont nem a klasszikus személyiségzavarokat, hanem a tudatosan épített belső, önvédelmi mechanizmusokat vizsgálja.⁶ Ezeket a személy – azért, hogy magát a külső környezeti hatások ellen védje – tudatosan építi fel. A személyközi kapcsolatok, a nevelés, a szocializáció az ember személyiségét befolyásolja, amely így tudatosan és/vagy tudat alatt negatív és/vagy pozitív irányban formálódik (DRAHOTA–EITZEN 1998). Az egyén a káros hatások elkerülése érdekében megvédi magát, strukturált szerepbe bújik (SNOW–ANDERSON 1987). Amikor a vizsgált személy a külső környezetével interakciók folyamán találkozódik, egy másik identitás bukkan fel (MEAD 1962). A két identitás: személyes és társadalmi. Személyes identitásunk nem más, mint amik valójában vagyunk, társadalmi identitásunk pedig mindaz, amivé válunk, színészek leszünk. Annak érdekében, hogy a társadalmi identitásunk erősödjön, előfordulhat az is, hogy ezekhez a szerepekhez önmagunkat alárendeljük (VRYAN 2003).

A prostituáltak felé közvetített negatív értékítélet torzíja a személyiséget, az az identitásba beépül (IRWIN 2003). Amennyiben a társadalmi identitás nem válna primerré, úgy a személyi identitás ennek hatására elpusztulna. Egy olyan tönkretett identitás jelenne meg, amely az egyén személyes azonosságának, valamint a folyamatos szubjektív érzésének és érzékelésének az elvesztését jelentené (GOFFMAN 2007). Miller (2004) és Murphy–Venkatesh (2006) szerint viszont szó sincs arról, hogy a prostituált identitása sérülne. A prostituáltak olyan trükkös identitással rendelkeznek, amelyekkel a társadalom sajnálatára apellálnak, mindeközben a szexmunka előnyeit – szabad döntés, kliensválasztás, pénzkereseti lehetőség, rugalmas munkavégzés, kliensi elismerés –, élvezik (MURPHY–VENKATESH 2006). A prostituáltak érzelmi attitűdjével kapcsolatban Masters és Johnson kísérletét is tanulmányoztam. A szerzőpáros laboratóriumi körülmények között vizsgálta az orgazmus fiziológiai hatásait. Empirikus eredményeik alátámasztották, hogy a férfi és nő szexuális válasz ciklus nehezen megkülönböztethető, a nők szexuális válasza sokkal variábilisabb, ugyanakkor nem minden nő képes az orgazmus elérésére (MASTERS–JOHNSON 1981a). A szerzőpárost korokban azzal bírálták, hogy a laboratóriumi kísérletből hiányoztak a nemi kapcsolat

⁶ Klasszikus személyiségzavar például a borderline, a skizofrénia stb.

érzelmi vonatkozásai, a tanulmány kizárólag az anatómiára és a fiziológiára összpontosított. Azonban pont ez adhat lehetőséget, egyben új kutatásra javallott, hogy a prostituáltak szexuális aktus során átélt traumatikus élményei összefüggésben állnak-e az érzelmi töltöttséggel, illetve az orgazmus elérésének fiziológiai képességével (MASTERS–JOHNSON 1981b).

Akár a tönkretett, akár a trükkös identitás mellett tesszük le a voksunkat, a szerepek, taktikák, személyiségek változtatásakor „jojóeffektus” alakul ki, ami tartós személyiségtorzuláshoz vezet (MCCRAY et al. 2011). Álláspontom szerint nem lehet azt megállapítani, hogy a primer hat-e a szexkunderre vagy fordítva, hiszen ezek csakis egymás folyamatos és kölcsönös hatásaiként értelmezhetők. Holland (1985) és Shepard (1986) véleménye szerint a társadalmi identitás tudatosan fejleszthető, amelynek célja, hogy munkánkban sikereket érzünk el. A karrierépítés személyiségépítés is egyben. A prostitúcióban részt vevő nők munkájukba tudatosan energiát, időt és pénzt fektetnek. Ez sikerhez, karrierhez vezet, amelynek három szakasza van: a prostituált múltbéli-, jelenkori- és jövőbeli tetteire irányul (HOLLAND 1985). Ezek olyan konstrukciókat hoznak létre, amely a káros hatásokat kiszűri, munkájuknak célt ad, ezáltal jövőt és személyiséget építhetnek (JONES 2012). Ez Goffman (2007) szerint nem más, mint a mentális beteg erkölcsi karrierje, amit Jones (2012) a személyiségközpontú tervezéssel azonosít.

Seidman (1991) a társadalmi és személyi identitás megismerésének fenomenológiai értelmezését választotta. Összességében három területre összpontosított: a) a prostituált személyek fókuszált élettörténetére; b) a munka során összegyűjtött tapasztalások részleteire; valamint c) az önmegvalósítás szakaszának jelentésére. Hierarchikus rendszerében a prostituáltak társadalmi és lelki identitása tíz összetevő szerint épül fel:

- tudatosság, azaz az emberek véleménye;
- negatív címkézés, azaz előítélet (különösképpen a közel állóktól);
- önvédelmi mechanizmus, azaz védekezés, elrejtőzés;
- megbélyegzés, azaz előítélet (a társadalom tagjaitól);
- stressz, azaz szorongás, kimerültség;
- ellenállás, azaz előítéletek elleni küzdelem;
- tiltakozás a társadalmi megbélyegzés ellen;
- megbecsülés munkában és magánéletben;
- együttérzés a társadalom tagjaitól, valamint a hozzátartozóktól;
- rugalmasság mint a szabad választás joga.

A hierarchikus rendszer is jól illusztrálja, hogy a prostituáltak mennyire leértékeli önmagukat. A társadalmi megítélés mellett, ebben a futtatók magatartása is közrejátszik, akik a feltétlen engedelmesség biztosítására a prostituáltak személyiségét leigázzák; önértékelésüket és önbecsülésüket porrá zúzzák (BETLEN 2011). Romans et al. (2001) kutatásai során szintén kimutatta, hogy az alacsony önbecsülés a prostituáltak életében centrális elemnek bizonyult.

A prostitúció rétegződése

Ahogy a definíció, úgy a prostitúció rétegződése is az adott állam – gazdasági és társadalmi berendezkedésének, hierarchiájának függvényében –, a politikai hatalom hozzáállása szerint változott. Forrai (1999) megfogalmazásában ez a hierarchia nem más, mint a polgárosodás társadalmi tagozódása. Bár különböző szerzők különböző módon kategorizáltak, egy dologban mégis megegyeztek: a prostitúció jelensége, még ha a történelem során változatos és meglehetősen sokrétű formában jelent is meg, az abban részt vevő személyek, az egyes rétegek már akkor is élesen elkülönültek egymástól (JUHÁSZ–CSIKVÁRI 2010).

Bármelyik terminológiát is vizsgáljuk, a rétegződés alapja mindig a munkavégzés helyszínében, továbbá az állam társadalmi kontrolljában keresendő. A társadalmi kontroll az idők kezdete óta befolyásolta azt, hogy a prostitúció rétegződése miként alakul. Bokor (2010) szerint a prostituált egy heteromorf nőalak, akinek kontextusonként más-más arcát kellett megmutatnia, és léte teljességében attól függött, hogy számára az állam milyen kondíciókat teremtett meg. Ennek kiindulópontja az ókori görög-, valamint római intézményesített rendszer, illetve az azt szabályozó állami kontroll volt. Ez alapján két nagy csoportot, kül- és beltéri prostitúciót különböztünk meg (KRÁNITZ 1998). Bár az évek folyamán mind a prostitúció, mind pedig a ráépülő magatartások szerkezete megváltozott, bonyolultabbá vált, újabb formái alakultak ki, az „iparágba” kétség kívül egyre több személy kapcsolódott be, míg a klasszikus szerkezet, forma eltűnt, de a rétegződés alapja megmaradt (FORRAI 1999). Például: bordély helyett lakás, de funkciója ugyanaz maradt. A beltéren (bordélyban) foglalkoztatott lányokkal kapcsolatban Restif (1908, 171.) volt az első szerző, aki felismerte, hogy ez a fajta bordélyrendszer, mintegy futtatói hálózat működött: „Az a lány, aki a bordély bilincsebe került, nem menekülhetett, a szigorú bordélyrendszer

nem az ő javukat szolgálta. Ha pedig már egy lány több hasznot nem hozott a háznak, elsüllyedt a szegénység siralmas szennyében.” Mindemellett a szerző jövedelemkiegészítőket és professzionistákat is megkülönböztetett. Ők függetlenekre, első osztályúakra, önálló szórakoztatókra, kalandorokra és költséges örömlányokra tagozódtak. Utóbbiak szolgáltatásait politikusok, bírók, ügyészek, rendőrök vették igénybe (FORRAI 1990).

Ahogy Hartay (1965, 55.) fogalmaz: „Mivelhogy a prostitúció jellege és megjelenési formái változásokon mentek keresztül, így ma már több vonatkozó – korábban klasszikusnak minősülő – tétel és eljárási módszer elévültnek tekinthető, amiket a helyzetnek megfelelő korszerű elgondolásokkal kell felváltani.” Amennyiben meg szeretnénk ismerni a rétegződés mibenlétét, akkor az alapok mellett azokat a sztereotípiákat, miszerint a prostitúció a legősibb mesterség vagy szabad emberek szabad vállalkozása, el kell hagynunk (SZÁSZ 1997). Forrai (1999) tanulmányában olyan kategorizálást ismertetett, amelynek csúcán az elit, kisszámú, elegáns, több nyelvet beszélő exkluzív „call-girl”-ök, alattuk zárt klubok vagy szalonok lányai, végül legnagyobb számban az utcán dolgozó – legolcsóbb – lányok álltak. Kalla (2010) ezzel kapcsolatban megjegyezte, hogy azok a hivatásos prostituáltak, akiknek felső rétege a korabeli elnevezéssel „kéjnitanyákon” lakott és dolgozott, nem ugyanaz a réteg, mint amit ma a laikus elit prostituáltaknak nevez. Juhász és Csikvári (2010) vonatkozásában (hasonlóan az előzőkhez) három fő kategóriát állított fel: a) alján az utcai; b) középső szintjén a lakással rendelkező; c) felső szintjén pedig az escortos lányok állnak. A szerzők maguk is kiemelik, hogy akár kutatóként, akár szociális- vagy egészségügyi alkalmazottként a prostitúció jelenségének feltérképezése nehéz feladatnak minősül. Az azt körülvevő látencia miatt a prostitúció világáról nem könnyű teljes képet kapni.

Megítélésem szerint ezért szükséges olyan eljárási metódus kidolgozása és alkalmazása, amely – túllépve a szociális szféra adta lehetőségeken – más, esetlegesen titkos adatszerzésre, továbbá titkos információgyűjtésre lehetőséget teremtő intézkedések megvalósulását biztosítja (KOVÁCS 2014a). Ezek az eljárások sokkal inkább alkalmasak a látenciába burkolódzó jelenségek feltérképezésére, mint a nyílt területen alkalmazott módszerek és eszközök (KOVÁCS 2015a). A tétel, miszerint az utcán és a bordélyházakban dolgozó prostituáltak között óriási társadalmi szakadék húzódott, mindvégig igaz maradt. Hubbord (1997) például a kültéren foglalkoztatott prostituáltakat alacsony osztályúnak (‘off-street low level’), a beltéren dolgozó lányokat

pedig magas osztályúnak ('higher class') nevezi. A fentiekhez kapcsolódik Wu (2001), aki ezeket a kategóriákat sztereotip jelzőkkel látja el, mint

- utcai: tiszteletre sem méltó, erénytelen, gonosz;
- beltéri: védelemre érdemes.

A prostitúció feltérképezésében a munkám hivatásos szolgálati jellege mellett az éjszakai életben való jártasságom, a kiépített kapcsolatrendszerem, valamint a prostitúcióban részt vevő személyek felé tanúsított tiszteletudó hozzáállásom nagy segítséget nyújtott (Kovács 2015b). Például a prostitúciós bűncselekmények nyomozását, az elkövetők magatartásának tanulmányozását tekintve (Kovács 2013). De ugyanígy megemlíthetjük a sértetti áldozatvédelem kidolgozását is (Kovács 2014b). Csakis ennek eredményeképpen sikerülhetett az, hogy 2016-ban a magyarországi prostitúció felépítéséről látencióban nem maradó, teljes képet kaphassak. A rétegződés az alábbiak szerint épült fel.

A. Nemzetközi: A prostitúciós tevékenység Magyarország határain kívül zajlik.

B. Országos: A prostitúciós tevékenység Magyarország határain belül zajlik.

I. Kültéri prostitúció: A külterületen folytatott prostitúciós tevékenység tartozik ide. Két nagy csoportját különböztetjük meg: a jogszabály alapján a védett övezeten belüli, valamint a védett övezeten kívüli prostitúciót, mindez annak függvényében, hogy a hatályos jogi szabályozás a prostituált tevékenységének gyakorlására a jogszabály hol teremt lehetőséget. 1. Védett övezeten belüli prostitúció: A közterületnek azon része, ahol a prostituált a szexuális tevékenységet nem gyakorolhatja, de annak ellenére megteszi azt. A helyszín típusa megegyezik – jogszabálytól függetlenül – a védett övezeten kívüli prostitúció helyszíneivel.	<p>II. Beltéri prostitúció: A belterületen végzett prostitúciós tevékenység tartozik ide. A külterületen végzett prostitúciótól független, a tevékenység kizárólag négy fal között, bekerített helyen zajlik.</p> <p>1. Internet: A prostituált online, a világhálón ismerteti a szexuális szolgáltatás körülményeit. Legtipikusabb online helyek: www.rosszlanyok.hu
www.beszamolok.com</p> |
|---|--|

2. Védett övezeten kívüli prostitúció: A közterületnek azon része, ahol a prostituált a szexuális tevékenységet jogszabály szerint gyakorolhatja. A helyszín típusai az alábbiak lehetnek: út, utca, útszakasz, parkoló, autó.
2. Lakás: Jogszabály alapján olyan összefüggő helyiségcsoport, amely helyiségei, közművesítettége, melegvzellátása és fűtési módja alapján valamelyik komfortfokozatba (összkomfortos, komfortos, félkomfortos, komfort nélküli) sorolható.
3. Vendéglátó egység: Összefüggő helyiségekből álló, lakhatás céljára szolgáló helyiségek, amelyben fedett, áltevékenység zajlik. A fedett munka a prostitúciós tevékenység elrejtésével szolgál. Tipikusan ilyen a közérzetet javító szolgáltatás.
4. Szálloda: A prostitúciós tevékenység olyan helyen zajlik, amely a jogszabály alapján az alábbiak szerint határozható meg: kizárólag szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített szálláshely-típus, amelyben a szálláshely szolgáltatása mellett egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak, és ahol a hasznosított szobák száma legalább tizenegy, az ágyak száma legalább huszonegy. A szálloda típusú helyszínek minőségi ellátástól függően oszthatók: motel, wellness, hotel.

1. ábra

*A prostitúció rétegződése**Forrás: a szerző szerkesztése*

A prostitúciós tevékenység országos és (Magyarországról induló) nemzetközi színtérre terelődik. A két főcsoport kül-, illetve beltéri prostitúcióra bontható. A kültéri főcsoporton belül két csoportot, a védett övezeten belüli, valamint az azon kívüli prostitúciós tevékenységet különböztetem meg. A belterületen folytatott prostitúciót négy csoportra osztom: a) internet, b) lakás, c) vendéglátó egység, d) szálloda. A szálloda csoport három alcsoportra bontható: motel, wellness és hotel. A csoportok között átjárhatóság, továbbá erős társadalmi differencia van. Ha a csoportok között a választás

és változtatás objektív lehetősége felmerül, az nagyban függ attól, hogy a prostituált futtató vagy közvetítő alatt dolgozik-e. Kategorikusan nem jelenthető ki, hogy egyedüli munkavégzés nincs, de nagyon elenyésző azoknak a személyeknek a száma, akik a prostitúciós tevékenységet futtató nélkül gyakorolják.

A prostitúció megítélési modelljei

A jelenség feltérképezése hosszú történelmi múltra tekint vissza. A kéjelgés nem újkeletű intézmény, kezdetleges formája már az őskorban megjelent, s az idő múlásával társadalmi szinten is folyamatosan változott, változik (FEHÉR 1997b). A prostitúciót az összes állam megpróbálta valamilyen formában szabályozni, amelynek mentén így három alapvető modell alakult ki:

- prohibicionista (tiltó);
- reglementációs (bizonyos keretek között engedélyező és szabályozó);
- abolicionista (a szabályozás ellen fellépő, áldozati) koncepciója.

A prohibicionista szemlélet középpontjában a prostituáltak, a futtatók és olykor a kliensek büntetőjogi üldöztetése állt; a modellt alkalmazó államok tiltották a prostitúció gyakorlását. A reglementációs szemlélet a prostitúció gyakorlását bizonyos keretek között engedélyezi, ám azt szigorú rendészeti és egészségügyi kontroll alá helyezi; amennyiben a prostituált az ehhez kapcsolódó rendelkezéseket megszegi, szankcionálható. Az abolicionista szemlélet a prostituáltakat áldozatként kezeli, viszont előírja a futtatók és kliensek üldöztetését.

Bármelyiket is vesszük alapul, a prostitúció jelenségét még a legerősebb büntetőjogi üldöztetés, szabályozás és a szabályozás ellen fellépő modell sem tudta megszüntetni. Szabályozásra viszont szükség van, mert ha az állam nem fektet a szabályozásba kellő energiát, úgy ezek a csoportok – társadalmi mozgalmak formájában – a közhatalomra nyomást gyakorolnak, és új utat törnek majd maguknak. A neoreglementáció (amely inkább egészségügyi kontrollt érvényesít, mintsem rendészeti ellenőrzést gyakorol) és neoa-bolicionizmus (amely az egészségügyi ellenőrzést például a kliensekre is kiterjesztené) irányzatai is ekképp jöhettek létre (BORAI 1996).

A nemzetközi szttenderdek analitikus megközelítésével a modellek legfontosabb jellemzőinek összegyűjtésére vállalkoztam, amely a rendelkezésre álló információkat rendszerezi, és egy olyan ötszempontú rendszer

segítségével fogja össze, amely a modellek jogi szabályozásából, a prostituáltak rétegződéséből, a hatalom, valamint a kriminológia – a prostitúció holdudvara – és a rendőrséggel való kapcsolat elemzéséből von le megfelelő konklúziót. A modellek elemzése során tizenhárom különböző nézetet értelmeztem: orvosi, biológiai, szociológiai, kriminológiai, rendőri, társadalmi, feminista, áldozati, gazdasági, vallási, jogi, filozófiai és pszichológiai szemléleteket. A szemléletek két típusra bonthatók: a) egy részük a modellek megerősítésére és/vagy cáfolására hivatottak; b) másik részük önálló, új szemléletet alkotott. A szemléletek mellett az adott korra jellemző kriminálpolitikai megközelítésekkel is foglalkoztam. Mindezt azért, hogy a hipotetikus tételt – miszerint a prostitúció szabályozása minden korszakban az államhatalom függvénye volt – beigazolhassam és/vagy cáfolhassam. Ahogy Korinek (2003, 62.) fogalmaz: „A politikai motiváció egy saját új elemmel bővül, éspedig azzal, hogy egy létező problémát céljaiknak megfelelően speciálisan formálnak.” Ezek után ismerjük meg egyenként a prostitúció kezelésére irányuló modelleket.

A prohibicionista modell

A modell képviselői a prostitúció jelenségét (erkölcstelenségére tekintettel) igyekeznek minden eszközzel kipusztítani (MOLNÁR 2010). Minden olyan személy, aki a prostitúcióban bármilyen formában részt vesz, felelősségre vonható, amely igazgatási és büntetőjogi szankciót von maga után. A prostituáltakra a társadalom úgy tekint, mint a betegségek hordozóira, a közszégyenére, ez büntetethetőségük alapja is egyben (BÓDIS 2011). A kliens büntetendőségének indoka, hogy keresletet gerjeszt, amely azzal a veszéllyel jár, hogy a prostitúciós üzletágba a gyermekeket és a fiatalkorúakat is bevonja. A futtatók magatartásaikkal kizsákmányolják a prostituáltakat, ezáltal embertelen körülmények közé kényszerítik őket. A tiltás elmélete szerint amennyiben a futtató szankcionálása megtörténik, úgy a kereskedelmi szexipar is megszűnik (BENOIT et al. 2013).

A modellt Magyarországon a New York-i egyezmény 1950. március 21-i aláírásától egészen 1993-ig, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáig alkalmazták. (A tiltó gyakorlat során alkalmazott jogszabályi környezet már a kihirdetést követően sem alkalmazkodott a nemzetközi joganyaghoz, annak rendelkezései a mai napig éles ellentétben állnak egymással [KOVÁCS 2017a]. A szabályozás legfőbb problémája az, hogy

az állam a prostituáltak áldozati jellegét nem vagy csak részben ismeri el, ugyanakkor a szabálysértési törvény alapján meghatározott keretszabályok meg nem tartása esetén a prostituáltak személyét bűnelkövetőként aposztrofálja [KOVÁCS 2017b]. A logikai ellentmondás, miszerint egy adott helyen, egy időben áldozat és elkövető is lehet valaki, önmagában is megdőlni látszik [KOVÁCS 2017c].) Voltak olyan szabályzók, amelyek a modell bevezetése előtt már hatályban voltak, azokat nem módosították. Ilyen volt az 1913. évi XXI. törvénycikk, amely a prostituáltat a közveszélyes munkakerülővel egy kategóriába sorolta. Az első, igazán prohibicionista normaalkotásra 1955-ben került sor, amikor a jogalkotó az addig kihágásként kezelt kéjteljesítést az 1955. évi 17. számú törvényerejű rendelettel büntetvé deklarálta, majd az 1960. évi 14. törvényerejű rendelettel döntött arról is, hogy a kisebb jelentőségű eseteket szabálysértéssé nyilvánítja. A büntetőjogi intézkedések végső arculatát 1961-ben, a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvének megalkotásával nyerte el, amely 1993-ig hatályos maradt.

A korra jellemző kriminálpolitikai helyzetet a kétpólusú világ nagyban befolyásolta. A világot a szocializmus és a kapitalizmus (országblokkoktól függően) egy-egy póluson felosztotta. Szaharov (1962, 39.) a köztörvényes és politikai bűncselekmények létezésének objektív okát a kapitalista világ ellenséges tevékenységében jelölte meg. Az eszméletlenség, a könnyelmű életmód, az immoralitás, a parazitizmus, az anarchisztikus szemlélet mind-mind ezen ideológia mellékterméke. Hazánkra is ez volt jellemző, amikor az 1950-es években az államhatalom megteremtette a „teljes foglalkoztatottságot”, így nem volt szükség arra, hogy bárki testének áruba bocsátásával keresse a betevőjét, ezért a prostitúció teljes tiltásával azt megszüntnek tekintette. 1973-ban az Elnöki Tanács 14/1973. számú határozata kimondta, hogy a bűnözés visszaszorítása nemcsak a bűnüldöző szervek, hanem az egész társadalom feladata: a munkakerülőket, az alkoholistákat, a harcosokat, azokat, akik életvitelükkel társadalomellenes magatartást tanúsítanak, vagy a törvényekkel konokul szembehelyezkednek, szigorúan meg kell büntetni. A társadalmi kontroll – a kor szocialista szellemével megegyezően – a prostitúció anomáliáit megoldottnak könyvelte el: „A prostitúció gyökerei a szocialista társadalomtól mélységesen idegenek. Hazánkban is a szocialista társadalmi-gazdasági fejlődés során – a prostitúciót kiváltó és fenntartó objektív okokat – már csaknem teljesen kiküszöböltük.” (HELLER 1965, 48.)

A szocialista szemlélet szerint a kapitalista országok gazdasági versenyben való elmaradottsága teszi azt lehetővé, hogy a férfiak prostituáltaknak

állt nőket kizsákmányolhassák (SANDERS 2005). Ilyen indok többek közt a mélyszegénység és munkanélküliség is egyben (BREWIS–LINSTEAD 2000). A kapitalista rendszerek fogaskerekeit az alacsony jövedelem, annak hiánya, a nők alárendelt helyzete és a társadalmi munkamegosztás helyzete mozgatja (BETLEN 2007). Véleményem szerint a prostitúció háttérben megbúvó gazdasági okok nemcsak a szocializmusban, de a 21. században is irányadónak tekinthetők. A munkanélküliség és szegénység a társadalomban gyakran emlegetett okok (POPOOLA 2013), amelyek miatt a nők úgy érzik, hogy nincs más választásuk, egyetlen kiútjuk a prostitúció gyakorlása, amit a munkagazdasági túlélési szükséglet kielégítése diktál (FORRAI 1999). A marxi (1977) megfogalmazás szerint: „A prostitúció nem más, mint a pénz maga. A pénz a közös prostituált, amelynek megrendelői az emberek és a nemzetek. A világon minden cserélhető és elidegeníthető.”⁷ A gazdasági szemlélet másik fontos kérdése, hogy a prostitúcióból az állam profitál-e egyáltalán. Az állam szemszögéből generális problémát jelent ugyanis, hogy míg a prostitúció vonatkozásában jelentős kiadásokkal számol, addig komoly bevétele nem keletkezik. Hazánkban a Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatása szerint 1995-ig a prostitúcióval kapcsolatos jövedelmek évente 120–130 milliárd forint bevételt jelentettek, amely a GDP 0,5%-át tette ki (SÁRKÁNY 2010). Ez pedig nem az államkincstárba, hanem a bűnözők zsebébe vándorolt, akik az illegális jövedelemből más súlyos bűncselekményeket finanszíroztak (KOVÁCS 2014c).

A szocialista szemlélet – tudta nélkül – az úgynevezett „push and pull”, azaz a prostitúció háttérben megbúvó okok „taszító és vonzó” hatásait vizsgálta. Pozitív oldalon az állam szerepe, valamint a prostituált státusza, továbbá az anyagi javak megszerezhetősége, míg negatív oldalon a nemek közötti egyenlőtlenség és a súlyos szegénység jelentkezett (BARNETT–TYNDALE 2011). Összességében elmondható, hogy a „gazdasági szemlélet” nagy hatást gyakorolt a tiltó szabályozásra.

A proibicionista modell kialakulására többek közt az úgynevezett „biológiai” szemlélet is hatással volt. A szabályozás alapvetően a bűnelkövetés módjából, eszközeiből, illetőleg a bűnelkövető személyiségjegyeiből indul ki. Legismertebb képviselője Cesare Lombroso volt, akinek munkásságára nagy hatást gyakoroltak az olyan tudományok, mint a frenológia és a koponyatan. 1864-ben 1876-ban jelentette meg *Genio e follia (Lángész és örültség)* című könyvét, amely új fejezetet nyitott mind a kriminológiában,

⁷ Idézi Bennett (2010).

mind az orvostudományban, a „született bűnöző” és a „született prostituált” definíciójának megalkotásával (LOMBROSO 1864). Előzményeihez sorolhatjuk Gall, Spurzheim és Combe munkásságát is. A prostitúció eredetének magyarázatát a biológiai degenerációban és parazitizmusban jelölték meg. Az 1870-es évektől kezdődően a „biológiai” stigmatizáció elméletét külföldön többek közt Tarnovszky, hazánkban pedig Hollós is kutatta (FORRAI 2011). A megbélyegzés középpontjában a biológiai hajlam állt. A prostituált már úgy jön a világra, hogy születéskor magával hozza azt a hajlamot, amely később a prostitúcióba hajtja (WEININGER 2010). „A körülmények csak másodlagos hajtóerők, legerősebben a hajlam uralkodik.” (TARTSÁNYI 1944, 8.) A korban elvégzett antropometriai kutatási módszerek azonban hiányosnak mutatkoztak, eredményeikre alapozott állításaik sorra dőltek meg (HORTOBÁGYI 1971). Lombroso például nem végzett szigorú statisztikai összehasonlító vizsgálatokat, elméletét először Buckman (2010), majd további szerzők sorra cáfolták. A „biológiai” szemléletet a „racionális döntésmélet”, valamint a „rutintevékenység-megközelítés” és a „csekély önkontroll” elmélet is cáfolja. (A döntési lehetőségek közül az egyén a legnagyobb haszon elérésére törekszik, amelyet nem biológiai vonások, hanem döntési mechanizmusok sora befolyásol.) Joggal hihetnénk, hogy a társadalmi fejlődés következtében a „biológiai” szemlélet a 21. században megszűnt, azonban még mindig vannak olyan szerzők, akik e tradíciókat tovább táplálják. Farley (2003) a prostitúció jelenségét erkölcsi tébolynak tartja, a született prostituáltak meghatározó jellemzőjét különféle személyiségzavarokban jelöli meg. Forrai 2011-ben cáfolta ezt az elméletet, és kimutatta, hogy a személyiségzavarok a prostitúciónak nem kiváltó okai, hanem annak következményei. A tiltó modell egyik alapját képező „biológiai megközelítésmód” elavult, számos emberi jogi kérdéssel összeegyeztethetetlen, így erkölcsi, társadalmi és jogi szempontból is elítélendő.

A stigmatizációt a devianciaelméletek is erősítették. Azt, hogy az adott államban mely magatartások elfogadhatók, illetve melyik ellen kell jogilag fellépni, a jogalkotók – az adott kriminálpolitikai és kriminológiai uralkodó irányzatok függvényében – alakítják. Azt tehát, hogy az adott személy magatartása normaellenes, továbbá egyúttal a büntetőjog, a szabálysértési jog és/vagy más jogág által büntetendő-e, a jogalkotó határozza meg. Ha az adott magatartás az adott időszakban nem tilalmazott, akkor az jogkövetőnek, amennyiben viszont attól eltér, akkor jogellenesnek tekintendő. A deviancia ezekre a jogellenes magatartásokra utal. Tekintettel arra a tényre, hogy az adott időszakban a prostituáltak cselekménye – a nemzetközi

egyezménnyel ellentétesen – jogilag tilalmazott magatartásnak minősült, sorsukat megpecsételte. A jogalkotó akaratát a rendőrség mint jogalkalmazó közvetítette. A karhatalom prostituáltakkal szemben alkalmazott intézkedései, attitűdje, szervezeti kultúrája nem felelt meg a nemzetközi elvárásoknak, és a jogharmonizációból adódó kötelezettségeket sem teljesítette. Helyébe – a korábbiakban ismertettek alapján – az előítélet, a hátrányos megkülönböztetés és a marginalizáció lépett. A korra jellemző, a prostituáltakkal szemben alkalmazott rendőri intézkedéskultúrát összefoglaló néven „rendőri devianciaelméleteknek/-szemléleteknek” neveztem el.

A prostituáltak stigmatizációjához az állam a tiltó modell bevezetésével nagymértékben hozzájárult (POPOOLA 2013). Az állami perspektíva, a 19. század emberbaráti reformjában a „bukott nő” koncepcióját teremtette meg (SELF et al. 2003). Goffman (2007, 83.) szerint: „Mivel a prostituáltakat az állam nem kívánatos tulajdonságokkal maga ruházza fel, ezért a rendellenes, kisebbségű és marginalizáló identitás kialakulásához csakugyan maga járul hozzá.” Mivel a prostitúció elterjedése a tiltó modell korában világhatalommal fenyegetett, az emberekben megbotránkoztatást keltett, annak megszüntetésére volt szükség (BRICHTA 2010). A közvélemény a hatóságokra egyúttal nyomást gyakorolt (BODA 2010a). A rendőrök a devianciaelméleteken alapuló hatósági munkavégzéssel azt szerették volna elérni, hogy az ártatlan polgárok védve, a bűnözők pedig kézre keríthetők legyenek, sok tisztességes nő életét pedig megmenthessék a prostitúciótól (BODA 2010b).

A rendőri devianciaelméletek két csoportra oszthatók: a) prostituált mint önálló tettes; b) prostituált mint társtettes. „A prostituáltak differenciálását elsősorban az elkövetés megnyilvánulási formája és ennek az elkövető szociális helyzetével való kapcsolata alapján kell végrehajtani.” (MÉRGES 1965, 48.) Rétegződésüket alsó, középső és felső réteg, az alkalmoszerű, illetve a munkaviszonnyal összefüggő kategóriákra csoportosíthatjuk. Az önálló tettesek jellemzője, hogy az éjszakai életben rendszeresen megfordulnak, tevékenységük nagyfokú szervezethez utal, a bűnözést fő foglalkozásnak tekintik, amely a nemzetközi élvonalba is bekapcsolódik. A társtettesek a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges pszichikai és/vagy fizikai segítséget nyújtanak. Veszélyességük mindenekelőtt a bűnözéssel fennálló kapcsolatában és kölcsönhatásában, a bűnözéstől távol álló erkölcsi rétegek züllesztésében, továbbá a nemi betegségek terjesztésében mutatkozik (BODOR–SZÜCS 1964). Leginkább nagyon elleni bűncselekményeket követnek el (FARKAS–LOMBOS 1957). A prostituáltak életét társadalmi

megbélyegzés (erkölcstelenség, bűnözés) övezi, viselkedésük ettől válik devianciává. A rendőri devianciaelméletek bukását saját embereik idézték elő. Ennek részleteit több tanulmányban is olvashatjuk. Például: a rendőrség belátta, hogy a probléma kezelésére szakmailag nem készült fel (NÉMETH 1997). A prostitúció kezeléséhez szükséges intézkedéseket – különösen az áldozatvédelem területén – nem sikerült megvalósítani (JUHÁSZ 2004). A rendőri vezetők nincsenek tisztában a probléma forrásával, pedig a háttérben megbúvó okok és célok feltérképezésre szorulnának (BETLEN 2013). Illúziót kergetünk, ha azt hisszük, hogy a rendőri erőszak fokozása tartós eredményt hozhat. A prostitúció súlyos társadalmi, de leginkább gazdasági okokból eredő jelensége ilyen kriminálpolitikai eszközök alkalmazásával nem szabályozható (BORAI 2003). A hatóságok megtorló intézkedései nem segítenek, azoknak csak káros hatásai vannak (MOLNÁR 2010). Nemzetközi szintén a rendőri devianciaelméletekkel kapcsolatban két, egymástól jól körülhatárolható irányzat vitatkozik. Az egyik álláspont szerint a prostitúció és az elkövetett bűncselekmények önkéntesség, a másik vélemény szerint viszont kényszer eredményei. Az önkéntesség megegyezik a hazai elméletekkel. A kényszerrel kapcsolatban viszont felismerték, hogy – kiváltképp azzal, hogy a rendőri devianciaelméletek a prostituáltakat a bűnöző szubkultúra részeként kezelik – a prostituáltakat sajátos helyzetbe, a kizsákmányoló bűnözők és a bűnüldözés kettős szorításába kényszerítik. Ez oda vezet, hogy a prostituált sorsa összekovácsolódik a bűnelkövető sorsával, akik pedig ezt kihasználva kizsákmányolják őket (FEHÉR 2008). A devianciaelméletek számos olyan jogszabályi rendelkezést szegnek meg, amely a társadalom alapvető érdekeinek és értékeinek védelmében születtek. Egy jól működő társadalomban a jogi szabályozottság alapvető elem, amelynek megsértését az állam büntetni rendeli, a jogok és kötelek működésének gyakorlására garanciát vállal. Ez nemcsak az állampolgárok, hanem a rendvédelmi szervek vonatkozásában is kiemelt szerepet kell hogy jelentsen.

A prohibíció megjelenésére az egyik legnagyobb hatást a vallási dominancia gyakorolta. A hagyományörző családkép szerint a társadalmi ideál csakis egy lehet: két szülő (anya és apa) és legalább három gyermek (KLIUCHKO 2011). A vallási nézőpont szerint a prostituált a házasság és a család intézménye ellen vét. Nézetükben a prostituáltak szexuálisan telhetetlen lények, akik a férfiak gyengeségét kihasználva, bűnre csábítanak (KARRAS 1999). A vallás a megoldást a társadalmi programok megvalósításában látta, azonban e kísérlet – a statisztikai szám adatok meggyőzőségének hiányában – kudarcba fulladt (DÉRI 1957).

A reglementációs modell

Amit az állam a 11–20. században a tiltással nem tudott megoldani, azt kerektek közé szorító szabályozással próbálta megvalósítani. A reglementációs modell először Franciaországban vált elfogadottá. A stratégia kidolgozása egy francia orvoshoz köthető: *Parent du Chatelet, aki a De la prostitution dans la ville de Paris* című könyvében arra a következtetésre jutott, hogy a nemi betegségek terjedésének fő oka a prostitúció burjánzása, ezért azt a közegészségügy érdekében kontroll alatt kell tartani.⁸ Bár nem ő volt az első, aki a prostitúció jelenségét szabályozni kívánta. 1802-ben a Bureau des Moeurs Paris a *Sex, szociális higiénia és kétélű kard* című közigazgatási rendeletben már életre hívta ezt a modellt.

Azért, hogy az állam megvédje a társadalom többségét a prostituáltaktól, szabályozását állami ellenőrzés alá vonta. A toleráns viselkedésmód és az állami szabályozó felügyelet dualista igénye egy három pilléren nyugvó rendszert alkotott meg: a) bordélyok, b) hatósági felügyelet, c) a marginalizált közösség kontrollja (PETRÁNYI 2010). A zárt hely lehetőséget teremt arra, hogy a prostituált tevékenységét a köznyugalom megzavarása nélkül végezhesse, a hatósági felügyelet az egészségügyi ellenőrzéssel gátat szab a nemi betegségek terjedésének, míg az erkölcsi síkon húzódó, az egyén és a deviancia problémájának kezelésére a közösségi ellenőrzés hivatott. A nyilvánosházak valamennyi tagját regisztrálták, munkavégzésükhöz engedélyt kaptak (BORAI 1997). A fentiek egy hatóságilag ellenőrzött rendőri és egészségügyi nyilvántartást hoztak létre (DÉRI 1957).

A francia eredetű reglementációt Magyarországon két periódusban alkalmazták. Az első időszak 1867-től 1955-ig (a New York-i egyezmény kihirdetéséig) tartott, második időszaka (mint félreglementáció)⁹ pedig a rendszerváltás után következett (BORAI 2003). A dualizmus kori jogi szabályozást két részre bonthatjuk: szabályzók, amelyek a nemi betegségek terjedésének szerettek volna gátat szabni (például az 1876. évi XIV. törvénycikk a közegészségügyről), illetve normák, amelyek a prostituáltak regisztrációjához voltak köthetők (a 837/1884. számú szabályrendelet, valamint az 1881. évi XXI. törvénycikk a Budapest-fővárosi rendőrségről). Ez teremtette meg a rétegződés kategóriáit is: engedélyezett, azaz igazolvánnyal rendelkező, illetve titkos, bárca nélküli prostituáltak (GÜNTNER 1997). A rendszerváltást követően a szabályozásra

⁸ Közli BENETT (2010).

⁹ Félreglementáció, ugyanis a prohibíció időszaka is beleesett.

két nagy törvényben került sor: a Büntető Törvénykönyv 1993-ban kiadott módosítása (1993. évi XVII. törvény) megszüntette a prostitúció bűncselekményként történő kezelését, majd az 1999-ben hatályos 1999. évi LXIX. törvény és a 2012-ben módosított 2012. évi II. törvény szabálysértési törvény szabálysértési alakzattá minősítette. (Többek között ez ad okot a nemzetközi normával való összeütközésére is. Amennyiben ugyanis a prostituált a szabálysértési törvényben foglalt rendelkezéseket megszegi, szabálysértést követ el, a hatóság bűnelkövetőként kezeli.)

Ahogy a jogi szabályozás, úgy a modellre jellemző aktuális kriminálpolitikai és kriminológiai megközelítés is kettősséget feltételezett. A dualizmus kori reformista kriminálpolitika újítást hozott, ahogy a történelmi időszakot, úgy a tudományt is a „haza és haladás” jelmondat fémjelezte. A dualizmus idején egy olyan jelentős irányzat alakult, amely az aktuális kriminálpolitikai célt nem forradalmi úton, hanem a fennálló államrend keretein belül, reformok útján kívánta megvalósítani (SZABÓ 1999). A dualizmus időszakában a bűnözéssel foglalkozó szakemberek munkássága két kérdéskörre irányult: a kriminológia mint új tudomány megalakulására és a magyarországi bűnözés vizsgálatára (MEZEY 1997). (Így például létrejött az első magyar bűnüldözéssel összefüggésbe hozható statisztikai rendszer [VIGH 1980]; a kutatóknak a bűnözés makro- és mikrokörnyezetre gyakorolt hatásait is sikerült elemezniük, továbbá a háttérben megbúvó okok, illetve célok közötti összefüggéseket is eredményesen tárták fel [SZABÓ 1978].) A dualizmus kori kriminológiai kutatások a klasszikus büntetőjogi iskola tanait a liberális kapitalizmus jogi felfogásával összhangban, jól alkalmazták. Az azt követő (rendszerváltás utáni) félreglementációs rendszerek e hagyományokkal szakítottak. A rendszerváltás büntetőjog-politikájának legfontosabb célja az volt, hogy a társadalom elvárásának megfelelően a bűnüldözés hatékony, a büntetőjogi felelősségre vonás pedig biztosított legyen; mindezt úgy, hogy az az alkotmányos és a nemzetközi joggal harmonizáljon (BALSAI 2003). A szabályozás az európai és uniós tendenciákkal is összhangban legyen, és azokat teljes mértékben figyelembe vegye (VASTAGH 2003). A következőkben a reglementációs modell dualizmus korabeli, valamint rendszerváltás utáni tulajdonságait ismerhetjük meg.

A nemi betegségek terjedését a prostitúció velejárójaként azonosították (SOOTHILL–ANDERS 2004). Az állam a fentiek megfékezésére korlátozó intézkedéseket hozott. Ennek első írásos bizonyítéka 1863-ból való, amikor is Grosz Lajos az *Orvosi Rendőrség* című könyvében megállapította, hogy a nemi betegségek terjesztésének felelősei egyértelműen a prostituáltak,

akiknek fertőzöttségét legalább egy héten kétszer ellenőrizni kell; a már megbetegedett nőket pedig zárt osztályon szükséges kezelni (FORRAI 1997). A megtett intézkedések ellenére a kéjnők száma legtöbbször progresszív arányban emelkedett (KEDVESSY 2010). Doros és Melly (1930) a fentiekről nyilvántartást vezettek, amellyel kapcsolatban kinyilvánították, hogy nem helytálló az a megállapítás, miszerint a nemi betegségek terjedéséért kizárólag a prostituáltak a felelősek. A nemi betegségek terjedésének legelső és legfontosabb társadalomegészségügyi okát a promiscuitásban jelölték meg: „A ragály terjedés mértéke is szoros kapcsolatban áll a promiscuitás fokával és megállapítható, hogy minél nagyobb méreteket ölt valamely népességben vagy néprétegben a nemi keveredés, annál gyakoribb ott a nemi betegségek fellépte” (DOROS–MELLY 1930, 114.). Míg a dualizmusban a gonorrhoea állt a középpontban, addig a rendszerváltás után az AIDS/HIV-fertőzés (SMITH et al. 2013). A kábítószer-használat, a védekezés nélküli nemi együttlét, a higiénias környezet hiánya stb. mind-mind indoka a betegségek elterjedésének és terjesztésének (SIMON et al. 1991). Racionálisan vizsgálva a kérdést: a nemi betegségek terjedése miatti, ilyen mértékű közfelháborodás megkérdőjelezhető, tekintettel arra, hogy az orvostudomány súlyosabb problémákkal is állt már szemben (pestis, himlő), amelyek ekkora mértékű ellenállást nem váltottak ki (FORRAI 1990). Egyoldalúan kijelenteni, hogy a nemi betegségek terjesztéséért a prostituáltak a felelősek – nem lehet. Az egészségügyi szakemberek meggyőző érvelése táptalajt nyújtott annak, hogy a rendőrök – az akcióik során – sorozatosan visszaélhessenek a hatalmukkal.

A prostitúcióra korlátozott rendőri visszaélésekről kevés kutatási anyag áll rendelkezésre. Tekintettel arra, hogy az leginkább a reglemen-tációs és prohibicionista időszakra volt jellemző, ezért a legtöbb fentmaradt írásos anyag is e korból származik. A kutatások viszont sajnos elég szűkszavúak, nem eléggé kiterjedtek. A fentiekre figyelemmel célom is egyben, hogy annak szélesítésére kiemelt figyelmet fordítsak. Az államtól kapott, a rendvédelmi feladatok elvégzéséhez szükséges legitim hatalom a jog által biztosított keretet sosem lépheti túl. Ez a hatalom a rendőrség létéből és viselkedéséből született, amellyel egyrészt a közösség bizalmát nyerheti el, másrészt pedig társadalmi közmegegyezést hozhat létre (KOVÁCS 2015). Vannak azonban olyan, a társadalmi perifériára szorult csoportok, amelyek vonatkozásában a hatalom gyakorlása, hatalmi visszaélésekkel párosul. Erre a hatalmat gyakorló intézmények teremtenek lehetőséget azzal, hogy bizonyos társadalmi csoportok fölött az önálló hatalmi

rendelkezést a rendőrségre hagyják, azok kizárólagos „rendőri tulajdont” képeznek. Mivel ezek a csoportok a társadalom periferiáján helyezkednek el, ezért a társadalmat nem érdekli, hogy a rendőri funkció a teljes hatalmi kontroll, valamint a szegregáció elvén valósul meg. Ez a hozzáállás, azaz a társadalmi kontroll hiánya vezethet majd a rendőri hatalmi visszaélések megvalósulásához (REINER 1992 [1985]). A prostituáltak a rendőri visszaélések hatására kiszolgáltatott és hátrányos helyzetbe kerülnek, a rendszer áldozatai lesznek, az állami tisztviselők, illetve a rendőrség célpontjává válnak (DITMORE 2008). A visszaéléseket erőszakos és nem erőszakos csoportokra bonthatjuk. Az erőszakos visszaélésekkel összefüggésben Beletsky et al. (2012) arra a következtetésre jutott, hogy a prostituáltak sérelmére a rendőrök által elkövetett bűncselekmények közül a zsarolás, a fizikai bántalmazás és az erőszakos közöszlenség a leggyakoribb. Dalla (2002) szerint a szexuális zaklatások voltak kimagasló arányszámúak. A nem erőszakos bűncselekmények között korrupciós cselekményeket találunk. A korszakból fennmaradt első írásos dokumentum Thaisz Elek főkapitány esete volt, aki feleségével (korábbi kéjtartó) bordélyházakat működtetett, majd az ellene zajló büntetőper végén a korrupciós vádak alól felmentették (FORRAI 1998). Bár míg hazánkban Thaisz Elek pere az elsők között volt, addig a világ eltérő pontjain különböző korrupciós cselekmények bontakoztak ki. Gyakori helyzet, hogy a bűnüldöző szervek korrumpáltak, és a szexipar területe felett teljes ellenőrzést gyakorolnak. Megteremtik a bordélyok védelmét, garantálják az ellenőrzéstől mentes miliőt. Az alvilágtól kapott kenőpénzzel pedig keresetüket egészítik ki, amelyen még a biztonsági őr, a sofőr és a futtató is osztozik (ALIKHADZHIEVA 2009). A félreglementációs időszakot a rendőri túlkapások eltussolása jellemzi. Sajnos a legtöbb lány még azzal sincs tisztában, hogy a rendőri visszaélésekkel szemben feljelentést tehet az ügyészségen, vagy panasszal élhet; akinek pedig tudomására jutna, az nem látja értelmét, hogy feljelentést tegyen, hiszen „egyik kutya nem harapja meg a másikat, úgyis a rendőrnek hisznek, nem a kurvának” (JUHÁSZ–CSIKVÁRI 2010, 25.).

Az abolicionista modell

Az abolicionista ideológia nem tűri meg a prostitúció hatósági felügyeletét, illetve a prostituáltak megkülönböztető kiközösítését. (DÉRI 1957) A modell a prostitúció kihasználásának minden formáját tiltja, az ellenük való fellépést

össztársadalmi szerepvállalásnak tekinti, és elvárja az állam segítségét a prostitúáltak társadalmi reintegrálásában. A bűnüldözés eszköztárát a prostitúció üzleti hasznának jelentős részét lefoglaló bűnözői csoportokkal, az illegális bordélyrendszer és a leánykereskedelem szervezett működtetőivel szemben kívánta felhasználni (PETRÁNYI 2010).

Magyarországon az abolicionista szemlélet megjelenése 1993 utánra tehető, azonban ez sem feltétlen teljes, inkább félabolicionista és félreglementált természetű.¹⁰ A modell kialakulására leginkább az 1933. évi genfi egyezmény és az 1950. évi New York-i egyezmény volt hatással. A nemzetközi egyezmények hazai adaptációját az 1955. évi 34. törvényerejű rendelet valósította meg. A joganyagot az 1955 után alkotott büntető törvénykönyvek integrálták. Az 1978. évi IV. törvény és a hatályos 2012. évi C. törvény felép a prostitúciót kihasználó személyek ellen.

A rendszerváltás utáni időszakra – jellemzően a jóléti társadalmak felbomlása miatt – az úgynevezett kezelő kriminálpolitikai gondolkodás teljes mértékben visszaszorult. A bűnmegelőzési célú támogatások révén az állam olyan mértékben avatkozott be az érintettek privátszféráiba, hogy az már személyes autonómiájuk és emberi jogaik veszélyeztetettségével járt (KACZIBA 2003). A 21. század – határozott kriminálpolitikáján alapuló – európai rendőrségének a lokális és a globális biztonság kérdéseire egyaránt következetes válaszokat kell adnia. A millennium után az állam alapvető célja volt, hogy hazánk társadalmi rendjének, valamint biztonságának megszilárdításában, a társadalmi igazságosság növelésében, továbbá az érték, illetve minőség megteremtésére irányuló kormányzati célkitűzések elérésében működjön közre (KÁNTÁS 2011). A modellre nagy hatást gyakorolt a „feminista szemlélet”. Három különböző irányzatát különböztetjük meg: a) a liberális, b) a pragmatista, c) a radikális feminizmus (MILLER 2004).

Irányzattól függetlenül, a prostitúcióval összefüggő „feminista szemlélet” filozófiájának alapját a nő és férfi közötti függőségi viszony képezi (BARTKY 2002). A nő az epimesztikus hatalom kiszolgálója, valódi érzéseinek elnyomásával, gondoskodásáért és ápolásáért cserébe meghamisított érzelmeket, illetve erőszakot kap, amely visszaélésekért leginkább az abban részt vevő férfiak a felelősek (SILCOCK 2014). „Míg számukra a prostituált egy központosítható, jól jövedelmező erőforrás, addig a prostituáltak számára

¹⁰ Csakúgy, mint a félreglementáció esetében a szabályozás két párhuzamos modell alkalmazása esetén valósul meg. Az abolicionista és reglementációs rendszerek együttesen próbálják meg kezelni a prostitúció jelenségét (BORAI 2003).

egy pillanatra sem elfeledhető, hogy a prostitúció maga a kénköves pokol” (BETLEN 2007, 1.). A prostituált nőkkel szemben alkalmazott erőszak a futtatókhoz, a kliensekhez, a rendőrökhöz egyaránt köthető (FORRAI 2007). Miként Betlen (2004, 2.) írja: „A prostitúció világában a nő haszonállat. Az egyik befogja, betöri, a másik megveszi, futtatja, a harmadik kibérli, visszaadja, a negyedik zsebre vágja a taxát meg azt a kis kenőpénzt. Olcsó cucc, jól jövedelmez, karbantartása egyszerű: minél kevesebbet eszik, annál többet tejel. És nem beszél.” A futtatók a prostitúciós hálózat fenntartói, parazitái (FORRAI 1999). Magyarországon a futtatóval rendelkező lányok, keresetük 80–90%-át leadják, de ha kell, azt a futtatók erőszakkal szerzik meg (FEHÉR 1997a). Nem más a helyzet a kliensek és a rendőrök vonatkozásában sem (PRIORET et al. 2013). A prostituáltak ellen irányult élet elleni bűncselekmények aránya az átlag sokszorosa (PLUMRIDGE–ABEL 2001). Gyakori, hogy a rendőri zaklatások mellett szexuális és más bűncselekmények áldozatai lesznek (KOVÁCS 1955).

Aggasztóbb a helyzet, amikor ez a fizikai és lelki erőszak már a gyermekkorban manifesztálódik. A prostitúció és a gyermekkori erőszakos visszaélések közötti kapcsolatot Meyerding–James már 1978-ban kimutatta. Megállapította, hogy a prostitúció egyik kiváltó oka a korai, traumatikus szexuális bántalmazás és szexuális tárgyként való kezelés is lehet (MEYERDING–JAMES 1978). A teljesség igénye nélkül Hunter és Finkelhor munkásságát szeretném kiemelni. Hunter a Council of Prostitution szervezettel Portlandben egy kutatást készített, amelynek *A túlélő tanú* címet adta. Eredményeik alátámasztották, hogy a felnőttkorban elszenvedett erőszak a gyermekkorban átélt abúzustól nem különb, mégis a gyermekek rendellenes testi, lelki és érzelmi fejlődése a későbbi életükre sokkal nagyobb befolyással lesz, mint felnőtt társaiknál (HUNTER 1993). A gyermekkori abúzus gyakran családon belüli erőszakhoz köthető (RIO NAVARRO et al. 2012). A gyermekkori személyeknél a családtagok által elkövetett szexuális visszaélések nagyobb valószínűséggel fordulnak elő, mint felnőttkori társaiknál (SAEWYC et al. 2013). A fentiekhez köthető Finkelhor (1987) Traumagenic nevű modellje. A modell a gyermekkori visszaéléseken túl a felnőttkori erőszak, a rossz egészség és mentális működés, valamint a nemi betegségek kockázatát emeli ki. Rávilágít arra, hogy a prostituáltak gyermekkori, valamint felnőttkori kapcsolatait az árulás, a megbélyegzés, a traumatikus szexualizáció és a tehetetlenség érzése tovább súlyosbítja (FINKELHOR 1987).

A prostituáltak gyermek- és felnőttkorban átélt fizikai, illetve lelki bántalmazásával kapcsolatban a poszttraumás (esetleg poszttraumatikus) stressz szindróma¹¹ kialakulásának lehetősége is felvetődik. A PTSD kutatásához szükséges vizsgálatok hiánya, valamint a tanulmány formai kötöttsége, továbbá a terjedelmi korlátok sem teszik lehetővé, hogy az teljes egészében e kötet részét képezze, ezért csak érintőlegesen elemzem. A gyermekkori visszaélések és a PTSD kialakulása közötti ok-okozati összefüggés a mai napig sok vita tárgyát képezi (CARTER–DALLA 2006). Egyesek úgy vélik, hogy ez a kapcsolat közvetlen, míg mások szerint közvetett élményeken alapul (MILLER 1986). Egy viszont biztos: a prostitúció és a PTSD között kapcsolat áll fenn. A prostituáltakat gyakran a kínzások visszatérő emléképei, szorongás, depresszió, alvászavar és stressz gyötri. A múltat és a jövőt kevésbé érzékelik, súlyos trauma és menekülés eredményeképpen a jelenhez kapcsolódva léteznek. A pszichológiai zavarok rémlátomásokban, félelemben, álmatlanságban, személyközi kapcsolatokban nyilvánulnak meg. Legsúlyosabb formája az olyan destruktív magatartáshoz vezet, amelynek végső formája akár az öngyilkosság is lehet (HOTALING et al. 2004).

¹¹ Posttraumatic stress disorder – PTSD.

II. fejezet

A kutatás

Miután – remélhetőleg – sikerült megismertetnem az olvasóval a prostitúció jelenségét, az abban részt vevő személyeket, a kezelésére tett intézkedéseket, a különböző korok jogszabályi környezeteit, az elkövetkező fejezetekben a saját kutatási eredményeimet mutatom be. Ha belegondolunk abba, hogy a prostitúció kezelésére irányuló legutóbbi szabályozás óta több mint 15 év telt el, és annak utóhatásai arról tanúskodnak, hogy a jelenség kezelésére tett erőfeszítések kudarcba fulladtak – a közterületi prostitúció szabályozatlan, a nemzetközi jogharmonizáció nem vezetett eredményre stb. – érdemes elgondolkodnunk azon, hogy a jelenség kezelésére irányuló intézkedéseket felülvizsgáljuk-e. Nem az olvasó a hibás, ha úgy gondolja, hogy e tanulmány is „csak egy a sok próbálkozás közül”, de mindent elkövettem azért, hogy a kutatást egy igen jelentős feltáró, elemző és rendszerező kutatómunka előzze meg, továbbá összegezve az elmúlt évtizedek tapasztalatait, egy olyan kutatáson, fejlesztésen és innováción alapuló stratégiát dolgozzak ki, amely a prostitúció jelenségének kezelése tárgyában nemcsak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is megáll(hat)ja a helyét. Amennyiben tudjuk, hogy a rendszer, amelyben élünk, nem működőképes, és reformért kiált, miért nem teszünk érte. Miért kell a sorozatos jogszabálysértésen alapuló hatósági kezeléshez asszisztálnunk? Miért kell megvárnunk, míg a szervezett bűnözői hálózatok újabb áldozatokat szednek? Miért nem halljuk meg embertársaink segélykiáltását? Több száz kérdés merül fel, amelyekre talán ez a kötet választ adhat. Éppen ezért szeretném most feltevéseimet, céljaimat, a vizsgálati módszereket, továbbá a megoldásra irányuló javaslataimat ismertetni, hogy az olvasó is megértse, sőt higgyen benne, hogy a közösség által kirekesztett csoportok társadalmi reintegrálására van segítség, valamint a jogszerű, szakszerű hatósági intézkedések megvalósulására is létezik megoldás.

A kutatás tárgya

Amennyiben a szociális világunk részeként jelen lévő valamely összetett jelenség okait, céljait, körülményeit, mibenlétét, funkcionális jellegzetességeit, dinamikáját meg szeretnénk ismerni, torzításmentes információkra van szükségünk. Ezen információk leghitelesebb forrásai azok a személyek, akik a jelenséghez közvetlenül kapcsolódnak, arról hitelt érdemlő tudomással bírnak. Nem elég a jelenség jogi környezetének vizsgálata, szükségünk van az abban szereplő személyek személyes tapasztalatainak, valóságértelmezéseinek és belső világának megismerésére is. Ezt a tudomány a szociális reprezentációk, azaz a személyek jelenségről alkotott társas képzetének nevezi. Ahogy Fogarasi (2004, 102.) megfogalmazta: „Így eljárva a megismerni szándékozott valóságról felsejlő kép valóságghú lesz, mivel a tartalmat, az értelmet, a szemantikát nem az óhatatlanul a kívülálló pozícióját betöltő kutató, hanem a (kutatók által körvonalalaiban csak lazán megjelölt fogalmi kerethez) vizsgálatba vont érintettek teszik hozzá.”

A terület úttörő kutatója Moscovici volt. Megfogalmazása szerint a „szociális reprezentációk világában nem mások, mint a világteremtések módjai” (MOSCOVICI 1988, 232.). Mít is jelent e nagy horderejű vélekedés? Nem kevesebbet, mint azt, hogy egy korábban ismeretlen és éppen meghatározatlansága révén bizonytalanságot, félelmet keltő új tapasztalat, eseménysorozat, jelenség az érintett csoport számára, a társas képzet segítségével értelmezhető jelentéssel bír, a saját, társas világukat alkotó, ekként már kezelhető és nevesíthető szociális valósággá válik. A társas valóságok tehát valamely körülhatárolható emberi sokaság (csoport, közösség stb.) körében megosztottan létező olyan szociális konstrukció folyamatainak eredményeként kialakult valóságértelmezés, amely a megelőzően számukra még újszerű, meghatározatlan életeseményeket az érintettek számára jelentésekkel ruházzák fel, és ekként értelmezhetővé teszik. Jovchelovitch (1998) álláspontja szerint az érintettek a számukra érvényes valóságértelmezéseiket együttesen hozzák létre. Ez az a valóság, az a realitás, amely az adott társas közegben szociális konstrukció révén jött létre, és ott is érvényes. Amikor a vizsgált személyek a reprezentációs mezőiket megszervezik, illetve megalkotják, azt azért teszik, hogy a valóságuknak értelmet adjanak, és elsajátíthassák azt. Ennek létrejöttét követően nyílik csak lehetőségük arra, hogy állításokat fogalmazzanak meg arról, hogy ők maguk kicsodák, saját magukat és másokat hogyan értenek meg, önmagukat és társaikat a szociális térben hová helyezik el, illetve az adott időben milyen kognitív és affektív erőforrások állnak rendelkezésükre. A szociális

reprezentáció fogalmának Moscovici (2002) kettős funkciót tulajdonít: egyfelől a szociális reprezentációk hozzák létre azt a rendet, amely az egyéneket képessé teszi, hogy a tárgyi és szociális világukban eligazodjanak, másfelől pedig egy közösség tagjainak a kommunikációt azáltal teszi lehetővé, hogy a társas érintkezés kódját biztosítsák, azt a kódot, ami saját világuk, egyéni és csoporttörténetük különböző aspektusainak egyértelmű osztályozására, valamint megnevezésére szolgál. A szerző a szociális reprezentációk alábbi főbb tulajdonságait határozta meg:

- A társas valóságok partikulárisnak tekinthetők, hiszen nem az egész társadalom véleményét, hanem a vizsgált csoportok által reprezentált sokaság valóságát tükrözik. Ezek a szociális reprezentációkból álló valóságok kizárólag a vizsgált körön belüli valóságképnek tekinthetők, azok az abban levő személyek, nem mások tulajdonai. A jelenséggel kapcsolatban ugyanazok az eseménysorok, fejlemények, következmények más-más sokaság vonatkozásában más-más szociális valóságként értelmeződhetnek.
- A *lehorgonyozottság* nem jelent mást, mint az új jelenség már ismert, jelentéssel bíró társas valóságokkal történő összehasonlítását, a különbségek és hasonlóságok közösségi szintű kidolgozását. Az érintett sokaság a lehorgonyzás során az új elemet a már meglévő sémarendszerbe próbálja integrálni, mégpedig oly módon, hogy ha az új elembe a zavarba ejtő, nehezen értelmezhető dolog soknak bizonyul, akkor a partikularizálás eszköztárát használja fel (különleges tulajdonságok kiemelésével annak a rendszerben új helyet teremt). A hasonlóságok kiemelésére, hangsúlyozására a generalizáció folyamata hivatott. A megismerés így nemcsak individuális, kognitív, hanem a csoporttagságtól, a csoport valóságról alkotott képzetektől és szociokulturális adottságaitól erősen függő folyamat. A lehorgonyzás módja és iránya a vizsgált személyek értékeitől, érdekeitől is függhet.
- A szociális reprezentációk egy további, fontos ismérve az úgynevezett *objektifikáció* (tárgyasulás). Objektifikáción azt a mozzanatot értjük, amikor a fogalom az adott sokaság körében konkrét, élményszerű, így könnyen átélhető tapasztalattá, azaz „képpé fordult át”.
- Az úgynevezett figuratív mag szorosan kapcsolódik az objektifikáció jelenségéhez: az érintett emberi közösség a szociális konstrukció folyamatában a jelentéssel felruházandó jelenség központi, képszerű, ikonikus jellegű jelentési lényegét mintegy „kitermeli”. A figuratív mag a valóságértelmezés konkrétumba sűrített összegzése.

- Megnevezés, tipizálás és osztályozás, hiszen az addigi ismeretlen, de most már ismerőssé tett szociális „tárgy” nemcsak címkét kap, hanem az egész viszonyrendszerbe – annyi ponttal, amennyivel lehetséges – beágyazódik.

A prostitúció egyébként is látenciába burkolódzó jelenségének feltérképezésére csakis úgy kaphatok választ, ha az abban részt vevő személyek önmagukról a saját, megélt tapasztalataikon keresztül betekintést engednek. Ők mondják el, ők mutatják meg és ők vezetnek engem. Ez segít abban, hogy én is – valamint az olvasók, a kutatók is – megérthessem (megérthessék) azt, hogy a vizsgálandó szociálisjelenség-kör, az érintettek, a vizsgált szociális kategóriák (a prostituáltak és a munkájuk révén velük kapcsolatba lépő rendőrök) számára valójában mit is jelent. Ez a megállapítás döntő jelentőségű, hiszen a kutatás elsődlegesen nem az egyes személyek egyéni világának megismerésére, hanem a vizsgálatba vont kategóriák közös, együttes, jellemző társas valóságainak feltérképezésére irányult. A prostituáltak és a rendőrök az egyetlenek, akik ebbe a láthatatlan, veszélyekkel, valamint árnyakkal teli világba elkalauzolhatnak, továbbá megmutathatják többek között azt is, hogy az belülről ténylegesen hogyan épül fel.

A prostituáltak elmondhatják, hogy milyen élményeket élnek át nap mint nap, mi vezetett odáig, hogy otthonukat és mindennapjaikat e világ jelentse, mi a céljuk, továbbá milyen attitűdök jellemzik a rendőrökkel, a kliensekkel és a futtatókkal kapcsolatos viszonyrendszerüket. A rendőrök pedig elmondhatják, hogy miként élik meg mindennapjaikat, milyen intézkedési kötelemük van, érvényesítik-e az abból adódó kötelemeken kívüli jogszolgáltatásokat is, vagy esetlegesen visszaélnék-e olykor-olykor hatalmukkal.

A kutatás legizgalmasabb momentuma pedig az, hogy én magam hasonlíthatom össze azt, hogy ez a két valóságkép vajon egyezik-e, vagy elkülönül egymástól. Ezek a konstruktumok alkotják az ő realitásuk egy-egy összetevőjét. Nap mint nap ehhez a kerethez kell viszonyulniuk, alkalmazkodniuk, és ez a keret az, ami azokat az érzelmeket, illetve döntéseket generálja, amelyek adott esetben az emberi viszonylatok sokféleségét alakíthatják. E munka éppen ezért is izgalmas, mert a prostitúció jelenségéről nemcsak a prostituáltak, hanem a rendőrök aspektusából is képet kaphatunk.

A kutatás egyik alapkérdése is ebből fakad: abból kiindulva, hogy a prostitúció e két társadalmi csoport valóságkonstruktuma, vajon e kettő alapvetően megegyezik-e, vagy éppen a csoportok eltérő társas helyzetéből fakadó eltérő perspektíváinak köszönhetően éles ellentétben áll-e egymással?

Így például csak a rendőrök társas valóságában jelenik meg, hogy a prostituáltak bűnelkövetők, ezáltal előítéleteken alapuló intézkedések születnek, vagy a prostituáltak sem tekintik önmagukat áldozatnak? Hajlandóak-e a marginalizált csoportok a társadalmi reintegrációs törekvések részesei lenni, vagy a rendőrség a reszocializációs intézkedéseket – a hátrányos megkülönböztetésből adódóan – elmulasztja?

A kutatás hipotézisei

Ahhoz, hogy céljaimat elérhessem, szükségem volt arra, hogy hipotéziseimet tudományos módszerekkel tesztelhessem. A kutatási munka során az alábbi elméleti hipotézisekből indulok ki:

- Feltételezem, hogy Magyarországon a prostitúció szabályozására létrejött modellek SWOT/GYELV-analízise során feltárt gyengeségei és veszélyei a jelenkori szabályozásban és annak végrehajtásában megtalálhatók, az erősségek és lehetőségek kihasználatlanok. A modellek olyan gyengeségekkel és veszélyekkel rendelkeznek, amelyek miatt önállóan alkalmatlanná válnak a prostitúció kezelésére.
- Feltételezem továbbá, hogy a modellek közül hazánkban a prohibicionista szemlélet az uralkodó (ez akkor bizonyítható, ha a prostituált és rendőr vizsgálati csoport eredményei ezt egyaránt megerősítik), amely lehetőséget nyújt a hatóságok, ezen belül a rendvédelmi szervek hatalmi visszaéléseire: a rendőrök a prostituáltakat igen, a futatókat nem tartják bűnelkövetőnek, velük szemben nem lépnek fel.
- Feltételezem, hogy az általam használt tudományos módszerrel (a prostitúció jelenségét mint szociális reprezentációt feltáró kvalitatív, valamint kvantitatív technikák együttes alkalmazásával) a prostitúció és a rendőri intézkedéskultúra közös viszonyrendszerének elemei, kifejezetten annak hátterében meghúzódó szubjektív, valamint objektív okok, motiváció- és célreprezentációk feltárhatók. Feltételezem továbbá, hogy az okok egymástól nem függetlenek, a mikro- és makrokörnyezeti szinten beazonosítható bizonyos elemek között nagymértékű korrelációs kapcsolat van. Feltételezem továbbá, hogy a vizsgálatba vont csoportok valóságkonstruktumai az eltérő társas helyzetükből fakadó eltérő perspektíváiknak köszönhetően részben éles ellentétben állnak egymással.

- Feltételezem, hogy a prostituáltak alkotmányos és emberi jogainak érvényesülését, továbbá gyakorlását a prostitúció szabályozására irányadó, hatályos ratifikált, kodifikált hazai, valamint nemzetközi egyezmények nem vagy csak részben biztosítják. A New York-i egyezmény bizonyos rendelkezéseinek dominanciája – így különösen a prostitúcióra rátelepedő futtatói magatartások, továbbá az áldozatvédelem tekintetében – a gyakorlati végrehajtásban nem érvényesül, a szabályokat a rendőrség nem tartja be. Feltételezem továbbá, hogy az egyezményből való teljes kilépés, majd ezáltal egy új jogi szabályozás létrehozása vagy bizonyos cikkelyek felmondása megoldást jelenthetne.
- Feltételezem, hogy a prostitúció jelenkori szabályozására egy olyan új modell alkotható meg, amely kiemeli a korábbi modellek – nemzetközi szttenderdek alapján elvégzett SWOT/GYELV-analitikus elemzésén keresztül – erősségeit és lehetőségeit, gyengeségeit, illetve veszélyeit, valamint kiküszöböli a működésből adódó hibáit.

A kutatás célja

A kutatás során két fő célom volt, továbbá három alárendelt célt különböztettem meg. Elsődlegesen elméleti síkon bizonyítani, hogy a prostitúció kezelésére irányuló létező modellek (prohibicionista, reglementációs, abolicionista, félreglementációs, abolicionfélabolicionista) önmagukban a szabályozásra alkalmatlanok. Ennek alátámasztására célom a nemzetközi szttenderdek alapján egy olyan analitikus megközelítés alkalmazása (SWOT/GYELV-analízis), amely segítségével a létező modellek erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit feltárhatom, majd azt egy globális rendszerben értékelhetem. Mindamellet, hogy azok alkalmatlansága bizonyosságot nyer(het), további céljaim között szerepel egy olyan új szabályozási modell, valamint ahhoz kapcsolódóan egy olyan hálózati intézményesített rendszer megalkotása, amely az ebből adódó hibák megszüntetésére kísérletet tesz. Egy rendszermodell, amely a nemzetközi jogi kötelezettségvállalással összhangban a tagállamok közötti bűnüldözési, illetve reintegráción alapuló kooperációt megteremti, a (jogi) szabályozási környezet pedig a jelenség keretek közötti gyakorlását, az alapvető alkotmányos, emberi jogok meggarthatóságát maximálisan biztosítja.

Az elméleti síkon történő bizonyítás mellett fontos célként definiálok: empirikus úton is megvizsgálom, hogy a prostitúció hazai rendvédelmi gyakorlata döntően ténylegesen a proibicionista modellnek feleltethető-e meg. Amennyiben a válasz igenlő, úgy a jelenség kezelésére tett rendvédelmi erőfeszítések alkalmatlansága nemcsak elméleti síkon, hanem az empirikus tényanyag alapján is megerősítést kaphat. E kutatási célkitűzésen belül három alárendelt célt különböztettem meg:

1. A prostitúció és a rendőriintézkedés-kultúra közös viszonyrendszere elemeinek, kifejezetten annak háttérében meghúzódó szubjektív és objektív okoknak, motiváció-, továbbá célreprezentációinak feltérképezése, elemzése, valamint értékelése. A háttérben megbúvó okok és célok feltérképezése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a prostitúció jelenségét komplex rendszerben modellezhessem, és erről a külvilágtól elzárt, látenciába burkolódzó jelenségről egy olyan térképet készítssek, amely a magyar prostituáltak, továbbá rendőrök prostitúcióról alkotott szociális valóságának összetevőin keresztül kalauzol bennünket.
2. Tekintettel a kutatásba vont két vizsgálati csoport egymáshoz való viszonylatában betöltött ellentétes pozíciójára, és az ebből adódó éppen ellentétes értelmezési perspektívájára elengedhetetlennek tartom annak vizsgálatát, hogy a magyar prostituáltak, illetve a rendőrök prostitúcióról és annak rendvédelmi gyakorlatáról alkotott szociális valóságának összetevői vajon minden szempontból ellentétben állnak-e egymással. (Erre korábban már a *Kutatás tárgya* című fejezetben utaltam. „Abból kiindulva, hogy a prostitúció e két társadalmi csoport valóságkonstrukuma, vajon e kettő alapvetően megegyezik-e, vagy éppen a csoportok eltérő társas helyzetéből fakadó eltérő perspektíváinak köszönhetően éles ellentétben áll-e egymással? Így például csak a rendőrök társas valóságában jelenik meg, hogy a prostituáltak bűnelkövetők, és ezáltal előítéleteken alapuló intézkedések születnek, vagy a prostituáltak sem tekintik önmagukat áldozatnak? Hajlandók-e a marginalizált csoportok a társadalmi reintegrációs törekvések részesei lenni, vagy a rendőrség a reszocializációs intézkedéseket – a hátrányos megkülönböztetésből adódóan – elmulasztja?”) Amennyiben ez a megállapítás helytálló, és az ellentétes jelentések mentén szerveződő társas reprezentációk a proibicionista modelltől alkotott felfogásra is érvényesnek bizonyulnának (azaz valamelyik csoport a modelltől levezethető rendőri gyakorlatra mint a társas valóságuk összetevőjére tekint, míg a másik csoport épp ezzel ellentétes vélekedésben osztozik), akkor a második

hipotézisben foglaltak elvetésére van szükség. (Ebben a hipotetikus esetben ugyanis az a fejlemény állna elő, hogy a vizsgált társas jelenség létezését az abban közvetlenül érintett egyik csoport igazolná, a másik pedig cáfolná.) (LÁSZLÓ 2001)

3. A harmadik alárendelt cél kitűzése feltételes: csak abban az esetben releváns, amennyiben a második hipotézis elvetése lenne szükséges. E fejlemény ugyanis azt jelentené, hogy várakozásaimmal ellentétben a prostitúció rendvédelmi kezelésének hazai gyakorlatában nem a prohibicionista modell bizonyul meghatározónak. Ebben az esetben (mint lehetséges alárendelt cél) annak a kérdésnek a feltárása válna jelentőssé, hogy a prostitúció jelenségével összefüggésbe hozható magyar rendőri intézkedések során vajon az áldozatvédelemből adódó feladatok (különösen a New York-i egyezmény bizonyos rendelkezéseinek megtartása) vagy a rendőri hatalmi visszaélések – különös tekintettel az agresszióra, a korrupcióra, az előítéletre – bizonyulnak-e dominánsabbnak. (A második hipotézis igazolása esetén ez a probléma nem merül fel, hiszen a prohibicionista szabályozási modell gyakorlati érvényesülése ab ovo kizárja az áldozatvédelmi szempontok elsődlegességét.) (Bár a prostitúció jelenségével kapcsolatos civil szervezetek áldozatvédelmi tevékenysége kiemelkedő jelentőségű, de tevékenységük vizsgálata meghaladná a dolgozat tartalmi kereteit, így annak vizsgálata nem szerepel céljaim között.)

A kutatás módszertana

Mivel a kutatás eredményeként a prostitúció jelenségéről torzításmentes képet kívántam adni – ennek összetettségére való tekintettel –, célszerűnek tartottam több olyan különböző, de mégis komplex kutatási módszert alkalmazni, amely a gyakorlati életben is felhasználható, illetve iránymutató.

A prostitúció fogalmának tisztázásában, a prostituáltak személyi identitásának és rétegződésének feltérképezésében, valamint a prostitúció kezelésére irányuló modellek megismerésében a történeti módszer, valamint a primer és szekunder források felhasználása nyújtott nagy segítséget. Az adatgyűjtő tevékenység során levéltári kutatást végeztem, a prostitúcióval összefüggésben kiadott írott, fennmaradt rendeleteket, intézkedéseket, parancsokat, jelentéseket, rendőri jegyzőkönyveket, publikált tanulmányokat dolgoztam fel. A feldolgozás során forráskritikát alkalmaztam, majd azok tartalmát

interpretáltam, így a jelenséggel kapcsolatos történelmi múlt hitelesen rekonstruálhatóvá vált.

A forrásdokumentumok értékelése során az analízis és szintézis dialektikus egységét felhasználva, hazai és nemzetközi statisztikai adatok elemzését, majd értékelését végeztem el. A prostitúció szabályozását lehetővé tevő modellek tekintetében nemzetközi sztenderdek alapján analitikus megközelítést használtam. A SWOT/GYELV-elemzés felhasználásával a létező modellek erősségeit (strengths), gyengeségeit (weaknesses), lehetőségeit (opportunities) és veszélyeit (threats) feltérképeztem, majd azokat rendszereztem. (Célom egy olyan modell létrehozása, amely a prostitúció kezelésére előrelátó, körültekintő megoldást nyújt, így az elemzés nélkülözhetetlen a reális lehetőségek felmérésében.) Az elemzés eredményeként – elvárásaim szerint – egy olyan értékelhető adatbázist kapunk, amely segítséget nyújt a modellek szabályozási helyzetének kritikus értékelésében. Az analízis alkalmazásával megtudhatjuk, hogy mik a modellek gyenge és erős pontjai, valamint hogy milyen erőforrásokat képes mozgósítani, azaz milyenek a lehetőségei, és alkalmazása során milyen veszélyekre számíthatunk. A kialakított alegységek bemutatásához a modellezés módszerét hívtam segítségül.

A későbbi fejezeteket pedig – a pszichológiához kapcsolódó – empirikus kutatásomon alapuló, a prostitúcióval összefüggésben vizsgált jelenségkör szociális reprezentációit feltáró kvalitatív, valamint kvantitatív technikák együttes alkalmazása révén kapott eredmények, illetve azok értelmezései alkotják. A kutatást – a jelenség látenciájából adódóan – rejtett és nehezen elérhető populációk (különös tekintettel a prostituáltak, illetve a rendőrök) körében végeztem, ezért a minta kiválasztásánál a nehezen elérhető populációhoz használt úgynevezett hólabda (snowball) módszert alkalmaztam. Mikor a személyes kapcsolatrendszeremen keresztül már nem állt rendelkezésemre több interjúalany, a már megkérdezett személyeket kértem, hogy ajánljanak további személyeket. Ez addig tartott, míg a minta tervezett számát el nem értem. A kiválasztást követően, a rendelkezésre álló személyekkel félig strukturált interjúkat készítettem. Azért félig strukturáltakat, mert az interjúk vezérfonala adott volt, tartalommal pedig az interjúban részt vevő felek töltötték meg azt. Az interjúk szövegét pedig az úgynevezett tartalom-elemzés-technikával, azon belül is a szekvenciális transzformatív modell felhasználásával elemeztem. Kvalitatív hipotetikus adatokból kvantitatív, „skálázható”, változó értékeket azonosítottam (EHMANN 2002). A kódolást tematikus szintű elemzés követte, majd a „része valaminek” logikai összefüggés alapján jelentési hierarchiákat azonosítottam. A nem-gyakorisági

elemzési technika segítségével a matematikai statisztikai feldolgozást a McNemar-próbák és a Khi2-próbák tették lehetővé. Magyarországon a prostitúció témakörében ilyen jellegű kutatómunkát mindeddig még senki sem végzett, ezt elsőként hajtottam végre.

A kutatási minta

A kutatási minta két csoportból tevődött össze. Az egyik csoportot prostituáltak, a másikat rendőrök alkották. Az egyes csoportokban 50-50 fő vett részt. Nagyon fontos kiemelni, hogy az interjúk a legszigorúbb anonimitást megtartó szabályokra épültek. A mintákból az érintettekre vonatkozó személyes következtetés nem vonható le. A prostituáltakat életkor, rétegződés és lakhely, míg a rendőröket életkor, szolgálati ág/beosztás és szintén lakhely szerint csoportosítottam. A mintaválasztás technikáját az úgynevezett hólabda módszerrel hajtottam végre. Mikor a kapcsolati rendszeremen keresztül már kimerültek a különböző felkeresési módok (telefon, személyes látogatás stb.) akkor a már interjút adott, vizsgált személyek véletlenszerű és/vagy tudatos kiválasztásával, azok ajánlásával és kapcsolataik révén, ismerőseikkel, munkatársaikkal, kollégáikkal majd azok ismerőseivel, munkatársaival, kollégáival bővítettem a kört.

A prostituáltak mintája

Az, hogy a prostituálti minta reprezentatív-e, objektíven nem dönthető el, mivel a korábbi fejezetben ismertetett alkotmánybíróági döntés értelmében a hatóság a (büntetlen) prostituáltakat nem veheti nyilvántartásba, így személyre bontott, mennyiségileg regisztrált számadat nem áll rendelkezésre. A Szabálysértési Nyilvántartási Rendszerben, valamint az Integrált Ügyviteli- és Ügykezelő Rendszerben csak olyan adatok szerepelnek, amelyek a már eljárás alá vont prostituáltak adatait tartalmazzák, azonban ezek szintén nem adnak teljes képet létszámukról. Az 50 személyből álló mintáról viszont elmondható, hogy a Magyarországon működő prostitúciós hálózat társadalmi szerkezetének teljes mértékben megfelel, a főbb bázispontok, az alá- és fölérendeltségi viszonyok, a helyszínek, a személyek stb. mind-mind a tényleges valóságot tükrözik.

A rendőrök mintája

2015-ben a rendőri személyi állomány statisztikai adatai a nyilvánosság számára hozzáférhetők voltak. A 29000/17701-2/2015/ált. és a 29000/26072-2/2015/ált. számú ORFK-adatszolgáltatás a rendőrség személyi állományáról részletes információkkal szolgált. A rendelkezésre álló információk szerint az állomány 67%-a középiskolai, míg (megközelítőleg) 33%-a felsőfokú képzettséggel rendelkezik. Ennek megfelelően az állomány átlagos iskolai végzettsége – jó közelítéssel – 13,3 elvégzett osztályt jelent. A rendőri minta értéke osztályok vonatkozásában 13,02 volt (szórás = 1,8; legalacsonyabb érték = 12; legmagasabb érték = 17). Az országos létszám hivatásos állományának 10 év bontású életkori kategóriák középre számolt súlyozott átlaga 35,3. Ez az adat azonban csak közelítő értékként kezelhető, mert a hozzáférhető rendőrségi adatok az adott övezetbe tartozók létszámát csak 10 éves bontású életkori övezethatárokatra vonatkozóan tartalmazzák. A rendőri vizsgálati csoport életkori megoszlására vonatkozó statisztikai adatok ezzel szemben pontosak: a minta életkori átlaga = 30,16 év (szórás = 6,0; legalacsonyabb érték = 21; legmagasabb érték = 43). A statisztikai rendszerben nembeli, valamint szolgálati ág és lakhely szerinti bontás nem volt hozzáférhető.

A kutatási interjú

Az éles interjúk előtt úgynevezett próbainterjúkat rögzítettem. A próba-interjúk során kísérletet tettem arra, hogy összegyűjtsem az alanyoktól származó, „valódi”, a prostitúció jelenségéről és az azzal összefüggésben álló szociális reprezentációkról szóló történeteket. Úgy véltem, hogy az érdeklődés középpontjában álló társas valóságok feltérképezéséhez a szociális reprezentációk szerveződését lehetővé tevő narratív forma kiaknázása jelentheti. Hatalmas csalódásomra a próbainterjúk alanyaitól forgatókönyvszerű, intencionális elemekben szegényes, lényegében használhatatlannak bizonyult „alig történeteket” kaptam. Ennek feloldása, valamint a hiteles eredmények összegyűjtése érdekében félig strukturált interjúkat készítettem. A félig strukturált interjúkban aztán számos jól kidolgozott, részletgazdag elem jelent meg. A prostituáltakkal és a rendőrökkel folytatott beszélgetések egyaránt átlagosan 30–35 percesek voltak, mindegyikről digitális hangfelvétel, majd azok tartalmáról szó szerinti átirat készült. A kapott szövegtest összességében több mint 500 oldal terjedelmű volt.

A prostituáltakkal készített interjúk a következő kérdéskörök mentén szerveződtek (az interjú vezérfonala):

- A prostituálttá válás folyamata.
- A prostitúció jelenségével kapcsolatos attitűdök.
- A prostitúciós munkavégzés körülményei és feltételei.
- A prostitúció motívumként értelmezhető okai.
- A prostitúció célreprezentációi.
- A prostitúcióban részt vevő felek, így különösen a futtatókról, a rendőrökről és a kliensekről alkotott képzetek, vélekedések, attitűdök.
- A prostitúcióban részt vevő felek viszonyulásai.

A rendőrökkel készített interjúk a következő kérdéskörök mentén szerveződtek (az interjú vezérfonala):

- A prostitúció jelenségével kapcsolatos attitűdök.
- A prostitúciós munkavégzés körülményei és feltételei.
- A prostitúció ok- és célreprezentációi.
- A prostitúcióban részt vevő felek, így különösen a futtatókról, a rendőrökről és a kliensekről alkotott képzetek, vélekedések, attitűdök.
- A rendőri (prostitúcióval kapcsolatos) feladatvégszések.
- A rendőri hatalmi visszaélések.
- A reszocializáció.

Ezek a kérdések azok, amelyek a korábbi fejezetekben meghatározott fogalmi keretet alkotják, azt tartalommal maguk az interjúalanyok töltik fel. A fenti kérdések az interjúk menetében a legváltozatosabb sorrendben és terjedelemben bukkantak fel. Annak nem volt jelentősége, hogy a kérdések milyen sorrendben követik egymást, a válaszadó a kérdéskörök között hogyan ugrál, egyetlen kötött elem és kikötés volt csupán: a beszélgetések mindig az elsőként megjelölt kérdéskör felvetésével kezdődtek. Számos alkalommal előfordult, hogy már az első kérdés felvetésekor választ kaphattam a soron következő kérdésekre, tekintettel arra, hogy a kérdések felvetésekor megteremtettem az összefüggő előadást az interjúalanyok részére. Amennyiben éreztem, hogy a kérdés megválaszolása hiányos, úgy a félíg strukturáltságából adódóan, bizonyos ismételt vagy segítő szándékú kérdéseket tettem fel. Ezek nem eldöntendő, hanem kifejtendő kérdések – még pontosabban –, tágan megadott témakörök voltak.

A kutatási adat generálása

Az interjúalanyoktól nyert teljes szövegállományt – szövegtestet – a szekvenciális-transzformatív modell alkalmazásával dolgoztam fel. (Érdekességgént jegyzem meg, hogy korábban ezt a módszert a pszichológiai tartalomelemzést, kvalitatív szövegelemzés névvel illették.) A modell Ehmann nevéhez fűződik, aki az eljárás metódusát saját szavaival ekképpen határozta meg: „Az elsődleges cél a szövegelemek manifeszten láthatóvá tétele, amennyiben azok az elemzés kiinduló állapotában rejtettek, végcélja pedig az, hogy skálázható pszichológiai változók értékeit azonosítsa.” (EHMANN 2002, 70.) Azaz a szövegekben rejlő különböző jelentéseket az egyes tartalmakhoz rendelt különböző kódoknak mint megállapítható változóknak alkalmazásával tesszük explicitté, ezáltal kvantifikálhatóvá. A szekvenciális-transzformatív modell alkalmazásán belül az úgynevezett tematikus elemzés technikáját alkalmaztam. A módszer lényege, hogy mindazon szövegelemek, amelyek a szöveg egy adott pontján felismerhetők és körülhatárolható tartalmat hordoznak, egy hozzárendelt kód segítségével azonosíthatóvá, illetve összetartozóvá válnak. Ez a kóddal jelölt, jelentést hordozó tematikus egység, akár egy tagmondat, de akár sorokon keresztül tartó terjedelmes szövegrész is lehet.

A kódolás során követett szabályok, a tartalomelemzés az interjúk vezérfonala által meghatározottan az alábbi nagy jelentési/tartalmi dimenziók köré szerveződött:

A prostitúciós lét sajátosságai

I. A prostitúció

1. Okai.
2. Céljai.
3. Formái.
4. Jellege.
5. Körülményei.
6. Kísérő jelenségei.

II. A prostituáltak viszonyulásai

1. Rendőrökhöz.
2. Más prostituáltakhoz.
3. Futtatókhoz.
4. Ügyfelekhez.

III. A futtatói hálózatok

1. Tevékenysége.

2. Visszaélései.

IV. Az ügyféli és/vagy kliensi kör

V. Élvezeti cikkek használata

VI. Védekezés

VII. A rendőri munkavégzés és prostitúció

1. Szerepe.

2. Sajátosságai.

VIII. A rendőri hatalmi visszaélések

1. Formái.

2. Jellege.

A kódok által képviselt tartalmi kategóriák definiálása során két alapszabályt követtem: annak érdekében, hogy ne legyen átfedés a kódok jelentése mentén, a különböző kódok egymástól jelentésükben egyértelműen elkülönülő tartalmi kategóriákat jelöltek. Az egyező jelentésű tartalmakat mindig ugyanaz a kód jelölte. (Itt kívánom megjegyezni, hogy a kódolást a szövegtest mintegy 50%-án két, úgynevezett „kontrollkódoló” is végrehajtotta, amelyek eredményeképpen az első próbakódolás során az egyezések aránya 88,9%-nak felelt meg, majd a második felülvizsgálatnál 97%-os egyezés volt; így a konszenzusalapú kódmeghatározások és a kódhasználat megteremtése után a további tartalmi elemek kódolását folytathattam.) A rejtett tartalmakat felismerő és azonosíthatóvá tevő tematikus szintű elemzés – éppen e tulajdonsága miatt, mert a jelentéseket a szöveg kontextusába ágyazottan kezeli – lehetővé tette, hogy egy adott szöveghelyen előforduló nyelvi elemeket – annak függvényében, hogy szűkebb vagy tágabb szöveghelyzetükbe illeszkedőként értelmeztem – egynél több kóddal is jelölhessem. Vagyis volt rá példa, hogy egy többszörösen összetett mondat összességében, önmagában egyféle kódot – tartalmi egységet – képviselt, de ezen belül az egyik szó vagy egy tagmondat önmagában, az összetett mondat e jelentésétől függetlenül, attól teljesen eltérő egyéb tartalmat vagy dimenziót is magában rejtett.

Az egyes tematikus egységek közötti bennfoglalási viszonyokat szintén kódolhatjuk. Ennek megfelelően a „része valaminek” fogalmi szintű hierarchiát leképző összefüggései („X része Y-nak”) az alábbi jelölést kapták:

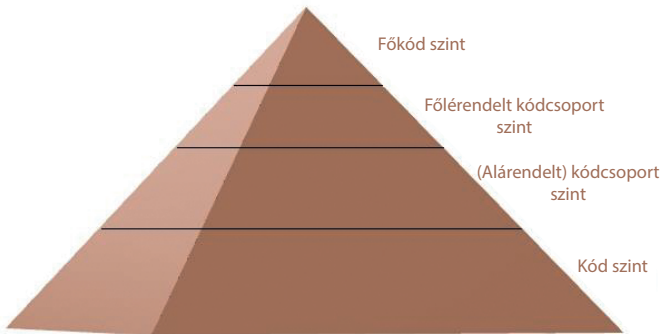

2. ábra

A tematikus egységek bennfoglalási viszonya

Forrás: a szerző szerkesztése

E logikai összefüggést azonosító jelölési metódus lehetővé tette azt, hogy a különálló kódokat, azaz tartalmi elemeket egy szélesebb jelentési kört magába foglaló halmazba, azaz „kódcsoportba” emeljem be, ami alkalmanként sokrétegű, hierarchikusan egymásra épülő, piramisszerűen szerveződő jelentés együtteseket, jelentésmezőket eredményezett. E leginkább komplex jelentési rendszerek esetében, a jelentési hierarchia legalacsonyabb szintjétől kezdődően fokozatosan egyre szélesebbé és absztraktabbá váló tartalmi csoportok jöttek létre. A rendőrök és prostituáltak körében feltárt kódcsoporti hierarchiát leképező rendszert *A kéz modelljének piramisa* névvel illettem.

3. ábra

A kéz modelljének piramisa

Forrás: a szerző szerkesztése

Ez a piramisszerű rétegződés a jelentések között fellelhető és már azonosított tartalmak alá- és főlérendeltségi viszonyát képletesen reprezentálta. A legfelső szinten a főkód, alább a főlérendelt, az alatt az alárendelt

kódcsoportok, míg a legalsó szinten a kódok helyezkednek el. A szövegtestben rejlő hatalmas információmennyiség kibontása érdekében a kódolás során fontosnak tartottam továbbá azt is, hogy a jelentéseket minél finomabban, minél aprólékosabban meg tudjam különböztetni. Mindez számos elkülönülő tartalom – és az azokhoz rendelt kód – meghatározásával járt együtt. Ez a művelet azt az eshetőséget is magában hordozta, hogy amennyiben a szövegtestben olyan hozzárendelt kódú, körülhatárolt tartalom („hipotetikus kvalitatív adat”) jelent meg, amely csak kevés személynél volt azonosítható, így nem a prostituáltak és rendőrök közvélekedését tükrözte, akkor a kérdéses hipotézist el kellett utasítanom. Ennek magyarázata, hogy a tartalom akkor inkább különösnek, mintsem közösen birtoklottnak volt nevezhető. Ilyen esetben ugyanis nem szociálisan reprezentált, hanem csak az egyes személyekhez köthető, mentálisan reprezentált jelentéselemekről beszélhetünk.

A kutatási adat feldolgozása

Miután a prostituáltak, illetve a rendőrök csoportjainak résztvevői tekintetében a tematikus szövegtestek/egységek kódolása, valamint a kódcsoportok kialakítása megtörtént, továbbá a fentebb részletezett kódcsoportok közötti logikai viszonyokat is jelöltem, következett a változók mintákon belüli gyakorisága eloszlásának kiszámolása. Erre az eljárásra az úgynevezett nem-gyakorisági elemzőtechnikát alkalmaztam, amely annak megállapítását tette lehetővé, hogy a vizsgált változók a két vizsgálati mintában külön-külön hány főnél jelentek meg. (Elegendő, ha a változó személyenként akár csak egy alkalommal is megjelenik.) A nem-gyakorisági elemzőtechnika segítségével számolt gyakorisági értékeket elemzési dimenzióként és az azokat alkotó elemzésihierarchia-szintenként is matematikai statisztikai feldolgozás alá vontam. Az elemzési dimenziók a főképek által azonosított összetett jelentéstartományok. Az adatfeldolgozás során a Fogarasi (2004) által megfogalmazottakat követtem. Ennek értelmében a megelőző szinthez képest magasabb reprezentációs elemzési szint megjelenéséről abban az esetben beszélünk, amennyiben az egy lépéssel alacsonyabb jelentési szinthez (kód-szinthez közelebb eső és/vagy maga a kód-szint) viszonyítva ebben legalább egy, a megelőző szint által még nem tartalmazott új kódcsoport bukkan fel. Például már az alárendelt kódcsoportok elemzési szintjének tekintjük azon változók együttesét is, amely esetleg csak abban különbözik a kód-szinttől,

hogy az utóbbiban azonosított „n” számú kód közül mindössze 2 kód egy közös változóba (kódcsoportba) tömörülve azonosítható. Mindeközben az összes többi kód változatlanul, saját jogát megőrizve szerepel e magasabb (alárendelt kódcsoportszintű) elemzési síkon is. A fentiek alapján:

- I. Az „alárendelt kódcsoport” elemzési szint tartalmazhat:
kódokat és/vagy alárendelt kódcsoport(ka)t.
- II. A „főlérendelt kódcsoport” elemzési szint magába zárhat:
kódokat és/vagy alárendelt kódcsoport(ka)t és/vagy főlérendelt kódcsoport(ka)t.
- III. A fő kód elemzési szint felöllelhet:
kódokat és/vagy alárendelt kódcsoport(ka)t és/vagy főlérendelt kódcsoport(ka)t és/vagy „főkédszintű kódcsoportokat” (1, 2, 3 vagy 4 lépésben felépülő jelentési tartományok).

Szélesebb spektrumú vizsgálatot tesz lehetővé annak vizsgálata, hogy az egyes elemi kódok (tartalmak) a szélesebb jelentési tartományokat magukban egyesítő, bentfoglaltsági viszonyt megtestesítő részhalmazoknak (alá- és főlérendelt kódcsoportok egymásra épülő szerkezete) mennyiben válnak részeivé. Ugyanakkor a kutatás során olyan elemi kódegységet is azonosítottam, amelyeknek amellett, hogy önálló jelentésük van, semelyik nagyobb tartalmi körnek nem voltak alkotói, így a kódcsoportok részeivé sem voltak tehetők. Gyakrabban fordult elő azonban, hogy a kódok a négylépcsős piramisrendszerben egymásra épülő kódcsoportszintek elemi építőköveit alkották. A megalkotott kódok, illetve kódcsoportok egyes elemzési szintjeihez rendelt – és az előző fejezetben részletesen bemutatott – struktúra lehetővé tette számomra azt, hogy a különböző szerveződési szinteken megragadott jelentéshordozó elemek (kódok, alá- és főlérendelt, továbbá főkédszintű kódcsoportok) statisztikusan leírható jelentőségét, külön-külön, elemzési szintű bontásban megállapítsam. A társas valóságokat feltáró tudományos munkák sokasága gyakorta olyan fogalmakat használ, mint az „erős” vagy „gyenge” szociális reprezentáció, sokszor anélkül, hogy ezek operacionális kritériumait megadná. Amennyiben a vizsgált változók között egy adott kód társas valóságalkotónak bizonyul, e tény önmagában ugyan szükséges, de még nem elégséges feltétele annak, hogy a kérdéses entitás „erősségéről” vagy éppen „gyengeségéről” megalapozott véleményt alkothassunk. Jelentősége van annak, hogy az adott, például magas szinten szignifikánsnak bizonyult ($p < 0,01$) változó az alacsonyabb szociális reprezentációalkotók mezején jelentős (kódok, alárendelt kódcsoportok sorai

közt), vagy a széles jelentési mezőket (is) szerepeltető elemzési szinten is annak mutatkozik. Ennek értelmében egy adott tartalmi egységet (változót) annál erősebb/gyengébb társas tudás-elemként jelöltem, minél magasabb/ alacsonyabb jelentéshierarchia-szinten volt megállapítható a matematikai statisztikai jelentősége. Az egyes jelentési dimenziókon belül, az egyes elemzési szintekhez rendelt nominális típusú változók matematikai statisztikai feldolgozását az alábbi lépéseket követve hajtottam végre.

Első lépésként a McNemar-próba páros összehasonlításai eljárásának segítségével, az éppen vizsgált tartalmi kör (dimenzió) adott elemzési szintjén (kódszinttől a főkódszintig terjedően) a legnagyobb gyakorisági értékkel rendelkező változó gyakorisági értékével az összes többi, ugyanezen szint és tartalmi dimenzió alá rendelődő változó gyakorisági értékeit egyenként hasonlítottam össze. A páros összehasonlítások során az eloszlásokra adódó χ^2 értékeit kaptam meg. Mivel a McNemar-próba mindig 2-2 nominális típusú változó egymáshoz viszonyított statisztikai jelentőségét hivatott megállapítani, esetünkben viszont gyakran számos változó (de kettőnél több) jelentőségét kellett azonosítanom, a kapott χ^2 értékeket nem mint a matematikai statisztikai próba végeredményét vettem figyelembe, hanem épp ellenkezőleg, azokat további elemzés kiinduló adataiként kezeltem.

Ezért második lépésként, az első lépés eredményeként kapott χ^2 értékeket annak függvényében értékelttem, hogy az elemzés alatt álló halmazt összesen hány változó alkotta. Ennek részeként az alábbi képlet segítségével az aktuális P értékeket határoztam meg, ahol n a változók számával volt egyenlő:

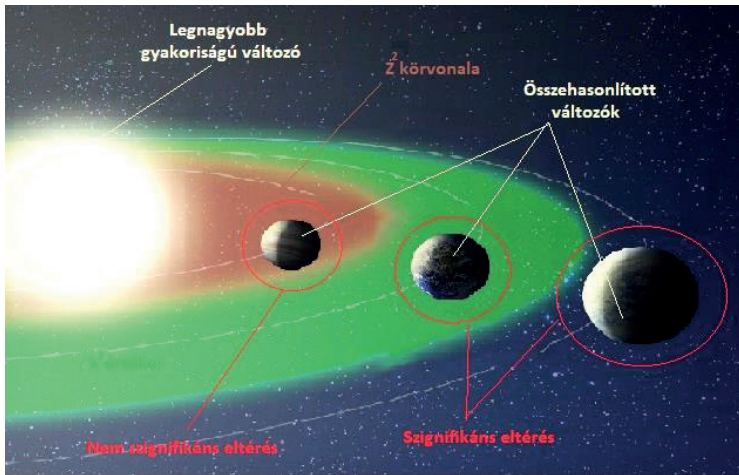
$$\frac{n(n-1)}{2} = \frac{P = 0,05}{y}$$

Harmadik lépésként az alábbi képlet segítségével a Z értékeket határoztam meg (sztenderd értékei rendelkezésre álltak), majd azt követte ugyanezen értékek négyzetre emelése.

$$P = \frac{Z}{2}$$

Utolsó lépésben pedig a már kiszámított χ^2 értékeket külön-külön a közös Z^2 értékeihez viszonyítottam. A legnagyobb gyakoriságú kódtól történő

eltérés mértéke csak akkor számított szignifikánsnak, amennyiben az éppen vizsgált változó χ^2 értéke meghaladta a Z^2 értékét. ($\chi^2 > Z^2$) Az öt lépésből álló számítási módszer végeredményeit az alábbi ábrán illusztrálom, amelyet *A kép modelljének prioritásai* névvel illettem.

4. ábra

A kép modelljének prioritásai

Forrás: https://gigazine.net/gsc_news/en/20170427-move-mars-to-habitable-zone
alapján a szerző szerkesztése

A matematikai statisztikai számításokat a legegyszerűbben úgy modellezhettem le, mintha a Nap és a bolygók egymáshoz viszonyított távolságát illusztrálnám. Az ábrán látjuk, hogy a legnagyobb gyakoriságú elem a kép legszélén, a bal oldalon helyezkedik el. A piros körvonal az aktuális statisztikai összehasonlítás során megállapított Z^2 értéket szimbolizálja. Amennyiben egy változónak a figyelembe vett legnagyobb gyakoriságú változóval történt összehasonlítása eredményeképpen kapott χ^2 értéke a Z^2 értékénél kisebbnek bizonyul, úgy azt mondhatjuk, hogy az eltérés közöttük nem szignifikáns. Másként fogalmazva: ha a vizsgált változó relatív gyakorisága magas, akkor az adott változó által azonosított jelentés az elemzett vizsgálati csoport szociálisreprezentáció-alkotója lesz. Ellenkező esetben

(fordítva) az adott változó nem képezi a csoport társas valóságának alkotó-elemét. Ebből következően, ha a különbség szignifikáns, akkor a változó (*jelentési egység*) nem szociálisreprezentáció-alkotó, ha pedig a különbség nem szignifikáns, akkor az a változó szociálisreprezentáció-alkotó lesz. A legnagyobb gyakoriságú elem, valamint a zöld és kék vonalban elhelyezkedő változók között szignifikáns az eltérés, míg a piros mezőben érintett változók esetén nem. Ebből adódóan a kék és zöld mező elemei nem, míg a piros mező elemei szociálisreprezentáció-alkotók.

Szövegtestek és kódrendszerek

Miután az olvasót e kissé száraznak tűnő matematikai-statisztikai elemzések módszertanával megismertettem, a prostituáltak és rendőrök prostitúcióról alkotott társas valóságát igyekszem – a laikus számára is érthető módon – bemutatni. Próbálom a kódrendszereket, illetve az eredményeket úgy szemléltetni, hogy annak megismerése figyelemfelkeltő és izgalmas új világot tárjon elénk. Mindezt a dimenziókhoz társított jelentések magyarázata, valamint az interjúelemzésekben nyert szövegtest, azaz az interjúrészletek példakénti illusztrálása segíti. (Szeretném felhívni az olvasó figyelmét, hogy az interjúrészletekből szó szerint idézett szövegtestek a nyugalom megzavarására alkalmasak lehetnek!) Ennek megfelelően a következőkben ismerjük meg elsőként a prostituáltak, majd a rendőrök, végül mindkét csoport közös valóságát.

A prostituáltaktól nyert szövegtest kódjai és kódrendszerei

Amikor a prostituáltakkal az interjúkat elkészítettem, és az interjúk szövegében található úgynevezett „rejtett tartalmakat” elemeztem – a már említett elemzési dimenzió rendszere szerint – 8 főkódot, 3 fölérendelt, 16 kódcsoporthoz, továbbá 55 kódot különböztettem meg. Ez azt jelentette, hogy a prostituáltak interjúelemzése kapcsán 82 olyan különféle rejtett tartalmat sikerült azonosítanom, amely az ő prostitúcióról alkotott valóságképét jellemzi. (Az adatok ne tévesszék meg az olvasót, hiszen ezek csupán a szövegtestek elemei voltak, annak megválaszolása, hogy ezek közül mely elem alkotja majd a szociális valóság reprezentatív részét, a matematikai számítások eredményei határozzák meg.)

Vizsgáljuk tehát meg, hogy az interjúk vezérfonalához kapcsolódóan a nyolc nagy kategória szerint a prostituáltak a prostitúció jelenségéről miként vélekednek.

Prostitúció munkavégzés

Az első nagy csoportot a prostitúciós munkavégzésről alkotott jelentés-tartalmak generálták. A kategória mindazon jelentéstartalmakat felölelte, amelyet a klasszikusnak mondható célirányos és rendszerint anyagi ellenszolgáltatással járó erotikus – a szexualitással összefüggésbe hozható, kielégülést garantáló – együttlétre utaltak, függetlenül attól, hogy az a tevékenység hetero-, homo- vagy biszexuális indíttatású volt. E csoporton belül hat nagyobb kategóriát különböztettem meg:

1. döntési szabadság;
2. az érzelmi attitűdök;
3. a kliensekkel történő kapcsolatfelvétel;
4. a munkavégzés helyszíne;
5. az élvezeti cikkek fogyasztása;
6. a nemi betegségek elleni védekezés.

1. Döntési szabadság

A kódcsoport azt volt hivatott megállapítani, hogy vajon a prostituáltak szabadon dönthetnek-e arról, hogy kivel és milyen körülmények között folytatnak szexuális aktust, vagy a futtatói és/vagy más személy fenyegetésének, zsarolásának, illetve kényszerítésének eredményeképpen dolgoznak-e.

- a) Kiszolgáltatott volt a prostituált, amennyiben a munkavégzésre rákényszerítették, azaz velük szemben akár a futtató, akár más személy olyan fizikai és/vagy lelki erőszakot alkalmazott, amelynek következtében a prostituált nem tudott saját akaratának megfelelő döntést hozni a munkavégzés tekintetében. Példa a „kiszolgáltatottságként” azonosított jelentéstartalomra:

„Vannak olyanok, hogy elveszik az okmányt és nem adják vissza.”

- b) Szabadon dönthetett a prostituált a munkavégzésről, amennyiben őt a munkavégzésre kívülről vagy hozzá közel álló személyek nem kényszerítették. Példa a „szabad döntésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Egyedül. Én megválogatom, de nézek egy-két lányra, akiknek nincs ez.”

- c) Amennyiben a prostituált a kliensekkel érdekérvényesítésen alapuló kapcsolatot kívánt létrehozni, úgy azt a tevékenységet az „intim kapcsolat” jelentéstartalommal azonosítottam. Példa az „intim kapcsolatként” azonosított jelentéstartalomra:

„A biztonsági őr viszont belém szeretett. A biztonsági őr és egy kuncsaftom segített, úgy szöktünk meg.”

2. Érzelmi viszonyulás

A második nagy csoportot a prostitúciós tevékenységhez, továbbá személyekhez fűződő érzelmi töltöttség inspirálta. Vajon a prostituáltak szeretik a munkájukat, vagy minden egyes aktus undort és szomorúságot feltételez? A csoporton belül pozitív és negatív érzelmi attitűdöt, azok hiányát és a ki-látástalanság helyzetét különböztettem meg.

- a) A prostituáltakat az érzelmi töltöttség hiánya jellemezte, ha ők maguk a munkavégzéshez se pozitív, se negatív élményeket nem társítottak, közömbösek maradtak. Példa az „érzelmek hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az ember nem büszkélkedik, ez a plusz 50–100–150–200 ezer forint honnan van, nem is lehetne megmagyarázni, másképpen nem lehet.”

- d) Pozitív volt a prostituált véleménye a munkavégzésről, ha a nemi együttlét számára megelégedettséget, kielégülést, örömet, boldogságot jelentett, vagy más pozitív érzelmet hordozott magában. Példa a „pozitívként” azonosított jelentéstartalomra:

„De vannak jók is, olyankor élvezem a munkámat.”

- e) Negatív volt a prostituált véleménye a munkavégzésről, ha a nemi együttlét számára szomorúságot, szenvedést jelentett, más negatív érzelmet hordozott magában, esetlegesen testi/lelki fájdalomra keletkezett. Példa a „negatívként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nagyon rossz, remegett mindenem, nagyon rossz.
Az ellenségemnek sem kívánom. Én a mai napig nem
élvezetből csinálom.”

- f) Kilátástalan volt a prostituáltak helyzete, ha nem volt lehetőségük a prostitúció abbahagyására, remény nélkül dolgoztak, önmaguktól és életüktől semmi kedvezőt, semmi jót nem vártak, valamint nem reméltek, jövőképük negatívvá vált, életüket szenvedés jellemezte. Kapcsolatrendszerük redukálódott, a külvilággal való kapcsolattartásuk megszűnt. Példa a „kilátástalanságként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ez egy ördögi kör, és ebből vagy élve fogok kikerülni,
vagy én is lányokat fogok futtatni.”

3. Kuncsaftszerzés

A harmadik nagy csoportot azok a jelentéstartalmak alkották, amelyek képet adtak arról, hogy a prostituáltak hogyan ismerkednek, a kliensekkel hogyan lépnek kapcsolatba. A kódcsoponton belül mindösszesen kettő változót különböztettem meg, amely az online hirdetést, valamint a személyes kapcsolatfelvételt tartalmazta.

- a) Interneten hirdették magukat a prostituáltak, ha a szolgáltatásait a világhálón, azaz online ismertették, és a kliensek ez alapján jelentkezhetek. Példa az „internetes hirdetésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Egyedül. Interneten keres helyet és egyszerűen elmegy,
oda megy. És ott hirdeti magát.”

- g) A személyes kapcsolatfelvétel mindazokat a tartalmakat azonosította, amikor a kliens és a prostituált személyesen, azaz „face to face”

találkozott egymással. Példa a „személyes kapcsolatfelvételnél” azonosított jelentéstartalomra:

„Ő az, aki eljuttat minket a kliensekhez az ügyfelekhez,
ő a pénzforrásom.”

4. Helyszín

A negyedik nagy csoportot a munkavégzés helyszíne jelenti. A munkavégzés helyszíne utcára, autóra és lakásra tagozódott.

- a) Utcán dolgozott a prostituált, ha a szexuális együttlétre nyilvános helyen, közterületen került sor, és a felkínálkozás is ott történt. Példa az „utcaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Gubacsi–Szabadkai út sarkán..., utcán...”

- h) Lakáson dolgozott a prostituált, ha a szexuális együttlétre nem nyilvános helyen, a közterülettől elzárva került sor, és a felkínálkozás is ott történt. Példa a „lakásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Lakásban. Van egy helyiség, ahová fel lehet vinni
a pasikat. Lerendezem ott.”

- i) Autóban dolgozott a prostituált, ha a szexuális együttlétre a gépjárműben került sor, és a felkínálkozás is ott történt. Példa az „autóként” azonosított jelentéstartalomra:

„A kocsiban, remegett a hangom, az első autósna össze-
vissza beszéltem, bár kacagtak már rajtam is.”

5. Droghasználat

Az ötödik nagy csoport arra utalt, hogy a prostituáltak vajon használnak-e tudatmódosító szereket a munkateher enyhítése vagy a munkakörnyezet elviselésének megkönnyítése érdekében. Az élvezeti cikkek fogyasztása továbbá segítséget nyújtott a prostituáltaknak abban is, hogy az őket ért

sérelmeket, bántalmazásokat fel tudják dolgozni. Minden olyan szer, amely alkalmas az emberi tudat befolyásolására, és addikció kialakítására képes, e kategóriában helyet kapott, így a kábítószer, az alkohol és a cigaretta is.

- a) A kábítószerrel azonosítottam minden tartalmat, amely kifejezte, hogy a prostituáltak kábítószerrel fogyasztanak, amely számukra a munkavégzéshez segítséget jelent. Példa a „kábitószerként” azonosított jelentéstartalomra:

„Folyamatosan be vagyunk állva. Mindig. Mindenféle cucc, de én többnyire csak kokaint szívok, minőségi, drága cucc.”

- j) Az alkohollal azonosítottam minden tartalmat, amely kifejezte, hogy a prostituáltak alkoholt fogyasztanak, amely számukra a munkavégzéshez segítséget jelent. Példa az „alkoholként” azonosított jelentéstartalomra:

„Múltkor is volt egy csaj, büzlött a piától, az alkoholtól. Jött a vendég, és másképp ezt nem bírta elviselni. Reggeltől estig csak az alkoholszag. Ha nincs drog, akkor pia van.”

- k) A cigarettával azonosítottam minden tartalmat, amely kifejezte, hogy a prostituáltak cigarettát fogyasztanak, amely számukra a munkavégzéshez segítséget jelent. Példa a „cigarettaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Legyen cigarettád, tudjon a gyerek enni aznap, csak sikerüljön. Nagyon nehéz.”

6. Védekezés

A hatodik csoportot a nemi betegségek elleni védekezés, valamint az orvosi szűrések igénybevétele jellemezte, akár alkalmi, akár hosszú távon. A csoportban két védekezési lehetőség kapott helyet: óvszerhasználat és orvosi szűrés.

- a) Az óvszerhasználat azt jelentette, hogy a prostituáltak annak használatára tudatosan törekedtek, és a nemi aktus kizárólag annak használatával valósult meg. Példa az „óvszerhasználatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Persze-persze, azt óvszerrel csináljuk mindenképpen, éves vizsgálatokra járunk és valamelyik lány még tablettát is szed, mindamellett, hogy ne legyen baj.”

- l) Az orvosi szűrés kifejezte, hogy a prostituáltak a munkavégzéshez és az egészségük megtartása érdekében rendszeres vagy eseti jelleggel orvoshoz fordultak, a nemi betegségek elleni szűrővizsgálatokon részt vettek. Amennyiben betegnek bizonyultak, úgy magukat kezeltették. Példa az „orvosi szűrésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Orvosi szűrés is van, persze, hogyne, pápirom nekem is van.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a prostitúciós munkavégzés tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

1. táblázat

„Prostitúciós munkavégzés” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
Prostitúciós munkavégzés (főkód)
Döntési szabadság (kódcsoport)
Kiszolgáltatottság (kód)
Szabad döntés (kód)
Intim kapcsolat (kód)
Érzelmi viszonyulás (kódcsoport)
Érzelmek hiánya (kód)
Pozitív (kód)
Negatív (kód)
Kilátástalanság (kód)
Kuncsaftszerzés (kódcsoport)
Internetes hirdetés (kód)
Személyes (kód)
Hely (kódcsoport)
Utca (kód)

A kódrendszer összetevői
Lakás (kód)
Autó (kód)
Droghasználat (kódcsoport)
Kábítószer (kód)
Alkohol (kód)
Cigaretta (kód)
Védekezés (kódcsoport)
Óvszerhasználat (kód)
Orvosi szűrés (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostitúció oka és célja

A második nagy csoportot a prostitúciót lehetővé tevő okok és célok alkották, amiért a prostituáltak e foglalkozást gyakorolják. A kutatómunka a munkavégzéssel járó anyagi haszonszerzést, a gyermekkori életeseményeket és a jövőre irányuló célokat vizsgálta.

Motiváció

Tekintettel arra, hogy az okokat is két csoportra bonthatjuk (anyagi haszonszerzés és gyermekkori visszaélések), azonban mindkét kategória a motiváció faktora alá tartozik, ezért azt egy úgynevezett fölérendelt kódcsoport fogta össze. Ide tartozott minden olyan külső és belső késztetés, amely a prostituáltakat a munkavégzésre motiválja.

1. Anyagi haszonszerzés

A kódcsoportban azok a jelentéstartalmak kaptak helyet, amelyek szerint a prostituáltak tevékenységének célja a rendszeres jövedelem és a nyereség megszerzése. Ez adódhatott a jelenkori és a gyermekkori szegénységből, a munkalehetőség hiányából, valamint a család megsegítésére irányuló célzattól.

- a) Nem gyermekkori szegénység megállapításának akkor van helye, ha a prostituált a mindennapokban nélkülözésnek van kitéve,

és tevékenysége rendszeres jövedelem megszerzésére, továbbá nyereség biztosítására irányul. Példa a „nem gyermekkori szegénységként” azonosított jelentéstartalomra:

„Édesapám gyilkosságért került börtönbe, anyám rablásért, én 14 évesen intézetbe kerültem, majd onnan megszöktem és az M0-áson kezdtem a pályafutást, ott kezdtem el árulni a testem.”

- b) A gyermekkori szegénység megállapításának akkor van helye, ha a prostituált gyermekkorában nélkülözésnek volt kitéve, mélyszegénységben nőtt fel, egzisztenciális helyzetüket pénztelenség jellemezte. Példa a „gyermekkori szegénységként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mivel nem igazán adatott meg édesanyámnak, hogy jómódú családban élünk.”

- c) Ha a prostituált a közvetlen környezetében élőkön – különösképpen a rokonokon – (nélkülözésükből adódóan) anyagilag segíteni kíván, a család megsegítése jelentéstartalom azonosításának van helye. Példa a „család megsegítéseként” azonosított jelentéstartalomra:

„Anyumnak sírva mondtam, hogy segítsen, hogy ne csináljam ezt. De akkor mit enne a fiam holnap? Most még van kaja, de ha holnap felkel, mit eszik?”

- d) A munkalehetőségek hiánya a laikus számára is evidens lehet. A prostituált azért gyakorolja ezt a tevékenységet, mert más munkalehetőséget nem talál, amelyből mindennapi életszükségeit biztosítani tudja. Példa a „munkalehetőség hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Elkezdtem eladóként dolgozni egy zöldséges üzletben, a férjem keveset keresett, megszűnt a munkahelyem, albérletben laktunk. Nekem semmi anyagi háttértem, semmi nem volt.”

2. Gyermekkori visszaélések

A második csoportban azok a gyermekkorban elszenvedett traumák (rokonok vagy más személyek által okozott testi és/vagy lelki szenvedések) kaptak helyet, amelyek a prostitúciós tevékenység folytatásának okaként szolgáltak. Ide tartoznak a rossz bánásmód, a szexuális és nem szexuális bántalmazások társított jelentéstartalmai.

- a) Rossz bánásmódban nőtt fel a prostituált, ha gyermekkorában nem fizikai bántalmazásokra visszavezethető, de számára súlyos lelki megterhelést (esetenként súlyos traumatikus tapasztalatokat) jelentő körülmények adódtak. Példa a „rossz bánásmódként” azonosított jelentéstartalomra:

„Apukámtól féltem, ivott; anyukám ezért idegromcs volt, nem foglalkozott velem, nem törődött velem.”

- b) Ha a prostituáltat gyermekkorában fizikailag bántalmazták, és annak nem volt szexuális töltete, akkor a gyermekkor nem szexuális bántalmazás megállapításának van helye. Példa a „gyermekkor nem szexuális bántalmazásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Jézusom [...] áááá [...] sajnos nekem *édesapám gyerekkorom* óta alkoholista volt és nagyon sokat bántott engem és édesanyámat, ez teljesen lelkileg összetört, ezért ez rám is kihatott.”

- c) Ha a fizikai erőszak szexuális bántalmazásokat is jelentett, akkor szexuális bántalmazást szükséges megállapítani. Példa a „gyermekkor szexuális bántalmazásként” azonosított jelentéstartalomra:

„17 évesen jöttem el otthonról, mert apukám molesztált.”

3. Célok

A harmadik csoportban választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy a prostituáltaknak a munkavégzésükkel milyen céljaik vannak, azzal mit szeretnének elérni. A célok kettősége a kliensekkel történő kapcsolatépítésben és a családalapításban gyökerezik.

- a) Amennyiben csak a kapcsolat kialakítása a cél, amely nem család-alapításra irányul, akkor egyszerű kapcsolatépítésről beszélünk. Példa a „kapcsolat kialakításaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nem lehet, jó lenne, ha sikerülne valakit összehozni.
Egy kuncsafttal összejönni.”

- b) Amennyiben viszont a kapcsolat kialakításán túlmenően a prostitu-áltakat a családalapítás célzata is vezérli, akkor azt a családalapítás jelentéstartalmával tudjuk felruházni. Példa a „családalapításként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nagyon szeretnék családot, gyerekeket, férjet, mint
minden egyes nő.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a prostitúció okának, illetve céljának tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblá-zatba összefoglalva szemléltetem.

2. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A prostitúció oka és célja (főkód)
Motiváció (főlérendelt kódcsoport)
Anyagi haszonszerzés (kódcsoport)
Nem gyermekkori szegénység (kód)
Gyermekkori szegénység (kód)
Családért (kód)
Munkalehetőség hiánya (kód)
Gyermekkori visszaélések (kódcsoport)
Rossz bánásmód ok (kód)
Gyermekkori nem szexuális bántalmazások ok (kód)
Gyermekkori szexuális bántalmazások ok (kód)

A kódrendszer összetevői
Cél (kódcsoport)
Kapcsolat kialakítása (kód)
Családalapítás (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituáltak viszonyulásai

A harmadik nagy csoportot a prostituáltak más prostituáltakhoz, illetve rendőrökhöz viszonyított hozzáállását tartalmazza. Vajon a prostituáltak rendőrökről alkotott véleménye pozitív vagy negatív? Létezik-e a lányok között barátság, vagy a konkurenciaharc erősebbnek bizonyul? Ennek megfelelően két alcsoport megalkotására volt szükség:

1. prostituáltak véleménye más prostituáltakról;
2. prostituáltak véleménye a rendőrökről.

1. Prostituált attitűd – prostituált

A jelentéstartalmak azonosítása annak megválaszolására irányult, hogy a prostituáltak tekintetében a munkavégzés területén milyen kapcsolat alakul ki. Létezik-e barátságon alapuló, egymást segítő kapcsolatrendszer, vagy az önös érdekek által vezérelt konkurencia dominánsabb?

- a) Ha a vizsgált személyek egymásra számíthatnak, akkor a barátság megállapításának van helye, azaz a prostituáltak társaikra számíthatnak, egymásnak kölcsönösen testi és lelki támaszt nyújtanak. Példa a „barátsággént” azonosított jelentéstartalomra:

„A többi lány között a viszony baráti, vigyázunk egymásra.”

- b) Ha a vizsgált személyek nem számíthatnak egymásra, egymással rivalizálnak és versengenek, akkor konkurenciáról beszélünk. Példa a „konkurenciaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nem tartunk össze, szeretünk rivalizálni.”

2. Prostituált attitűd – rendőr

E kategória felállítására azért volt szükség, hogy választ kaphassak arra a kérdésre, hogy a prostituáltak a rendőrök személyéről – de nem az intézkedésekről és eljárásokról – milyen véleménnyel vannak. Két ellentétes érzelem, az utálat és a pozitív váltotta egymást.

- a) A megélt, látott, hallott élmény negatív értékítéletet hordoz magában, rosszsallást fejez ki, ha a prostituált a rendőroket utálja. Példa az „utálatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Zsaruk? Irigyek ránk, azért vannak ránk szállva, mert nem kapnak meg minket.”

- b) Ellentétben az utálattal, ha megélt, hallott és látott élmény pozitív vélekedésről tanúskodik, akkor a csoportban a pozitív attitűd jut érvényre. Példa a „pozitívként” azonosított jelentéstartalomra:

„Általában a 9. vagy 8. kerület jön, de nagyon kedvesek. Szó szerint kedvesek.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a prostituáltak viszonyulásainak tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

3. táblázat

„Prostituáltak viszonyulásai” főkérdrendszere

A kódrendszer összetevői
Prostituáltak viszonyulásai (főkód)
Prostituált attitűd prostituált (kódcsoporthat)
Konkurencia (kód)
Barátság (kód)
Prostituált attitűd rendőr (kódcsoporthat)
Utálat (kód)
Pozitív (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató neme

A negyedik nagy csoport talán az egyik legegyszerűbb kategóriát képezte. A csoportban a futtatók – azok a személyek, akik a prostituáltak felett hatalmat gyakorolnak – nemére irányuló válaszdás zajlott. Férfi és női futtatót különböztetünk meg.

- a) Férfi a futtató, ha biológiai neme férfi. Példa a „férfi futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„Jött Imre... kiderült, hogy narkóval is foglalkozik
és lányokat is futtat.”

- b) Nő a futtató, ha biológiai neme nő. Példa a „női futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„És mivel jól kerestem, ezért a »madam« nem akart
elengedni.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a futtató nemének tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

4. táblázat

„A futtató neme” főkédréndszer

A kódrendszer összetevői
A futtató neme (fő kód)
Férfi futtató (kód)
Női futtató (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató attribútumai

Az ötödik nagy csoport a futtatók magatartásáról ad teljes képet az olvasónak. Ez csak olyan prostituáltak esetén volt mérhető, akik már találkoztak vagy jelenleg is rendelkeznek futtatóval. A futtatói magatartást aszerint térképeztem fel, hogy a tevékenység milyen funkciót ölelt fel, illetőleg a fizikai erőszak milyen agresszorokat foglal magában.

1. Futtatói tevékenység

Ebben a csoportban a futtatói tevékenység funkcióinak vizsgálata történt meg, azaz megismerhettük a hatalomgyakorlás módszereit, eszközeit és mibenlétét. Ennek elsődleges funkciója a kizsákmányolásban, az ellenőrzésben, a védelemben, továbbá a függőséget keletkeztető szerek kereskedelmében valósult meg.

- a) Ha a futtatói tevékenység kimutathatóan a munkavégzés felügyeletére terjed ki, akkor a futtató célja a prostituáltak munkatevékenységének ellenőrzése. Példa az „ellenőrzésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Abszolút kellemetlen jelenség, és nem szeretjük, ha figyel minket, pedig a nap nagy részében ott van körülöttünk.”

- b) A futtatók kizsákmányoló tevékenysége kettős. Vagy részlegesen, vagy teljes mértékben valósulhat meg. Részleges a kizsákmányolás, ha a prostituált a jövedelmének egy részét a futtatónak adja. Példa a „részleges kizsákmányolásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Egy bizonyos százalékot oda kell adnom, egy elég nagy százalékot, de még így is megéri.”

- c) Teljesnek mondható a kizsákmányolás, ha a prostituált a jövedelmének teljes egészét, vagy minimum a háromnegyedét a futtatónak adja. Példa a „teljes kizsákmányolásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Elveszi az összes, egész pénzt, amit eddig kerestünk, és nincs osztozkodás.”

- d) Védelmi funkciót lát el a futtató, ha a prostituáltakat megvédi a kliensi és a rendőri zaklatásoktól, erőszaktól. Példa a „védelemlésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Történhetett volna erőszak is a kuncsaftokkal, de ő megvéd, ez az, amit tisztelhetek benne, mert engem bántalmazás nem ért.”

- e) Kábítószerrel kereskedik az a futtató, aki függőséget keletkeztető kábítószereket a prostituáltaknak a munkavégzés céljából átadja,

vásárolja, fogyasztja, elérhetővé teszi. Példa a „díler futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„Engem bedrogoznak és úgy kell dolgoznom.”

2. Futtatói agresszió

A második csoport a futtatói agresszorok csoportosítására szolgál, vagyis azokra a módszerekre és eszközökre fókuszál, amely megteremti a hatalomgyakorlás elsődlegességét. Minden olyan érzelmi és fizikai kényszer, illetve nyomásgyakorlás idetartozik, amely a prostituáltakat munkavégzésre kényszerítette, és számukra testi, lelki fájdalmakat okozott. Idetartozott különösen a fizikai agresszió, a színlelt intim kapcsolat, az erőszakos közösülés, valamint a kényszerítés.

- a) A fizikai sérülést okozó futtatói bántalmazás a fizikai agresszió eszköze. Példa a „fizikai agresszióként” azonosított jelentéstartalomra:

„Egyszer ezt pimaszul meg is jegyeztem, hogy mégiscsak én dolgozok meg a pénzért, csak akkor két akkora pofont kaptam, hogy recsegett a fülem. Innentől kezdve tudtam, hogy be kell fogni a számat és nem beszélhetek. Van erőszak.”

- b) Színlelt intim kapcsolat bontakozott ki a prostituált és a futtató között, ha az hamis ígéretekkel olyan bizalmi viszonyt alakított ki, amelynek célja – az intimitás látszata segítségével – függőségi helyzet létrehozása, így a saját anyagi jólétének biztosítása. Példa a „színlelt intim kapcsolatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ahogy említettem az elején, az első kérdésnél, ő törődött velem, ő segített át a nehéz időszakokon és ő hozott ki abból a helyzetből, amibe benne voltam, kötődöm hozzá. Elég jóban vagyunk, ez egy érzelmi kötődés. Én azt hittem, hogy szerelem, de aztán kiderült, hogy csak én voltam szerelmes, ő nem volt szerelmes belém.”

- c) Ha a futtató a prostituáltat arra kényszeríti, hogy vele szexuális jellegű kapcsolatot folytasson, akkor az erőszakos közösülés

e kategóriában megállapítható. Példa az „erőszakos közösülésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Tehát úgy képzeld el, hogy ahhoz, hogy te ide bekerülj, oké, hogy nekem az volt az első, de nagyon sok lányt úgymond kipróbálnak, megkóstolnak, nem is tudom, hogy, hogy fogalmazzak.”

- d) Ha a futtató a prostituáltat fenyegeti és zsarolja, hogy akarata ellenére a kliensekkel szexuális aktust folytasson, és ez ellen a prostituált hiába akar, nem tud tenni, akkor a futtató magatartása kimeríti a kényszerítést. Példa a „kényszerítésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Szerencsésnek érzem magam, hogy nem feltétlenül kényszerítenek rám, de van olyan barátnőm, akiket igen.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a futtatói magatartás tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

5. táblázat

„A futtató attribútum” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A futtató attribútumai (főkód)
Futtatói tevékenység (kódcsoporthat)
Ellenőrzés (kód)
Részleges kizsákmányolás (kód)
Teljes kizsákmányolás (kód)
Védelem (kód)
Díler-futtató (kód)
Futtatói agresszió (kódcsoporthat)
Fizikai agresszió (kód)
Színlelt intim kapcsolat (kód)
Erőszakos közösülés (kód)
Kényszerítés (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens foglalkozása

A hatodik nagy csoport a kutatás másik legegyszerűbb kategóriáját képezte. A csoportban a prostituáltakat igénybe vevő kliensek foglalkozására irányuló válaszadás zajlott.

- a) Ha a kliens nem rendvédelmi területen dolgozott, akkor foglalkozása a versenyszféra és az államigazgatás egyéb területeit ölelte fel. Példa a „civil kliensként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mindenféle jön, a felsővezetőtől a »kis polskisig«.
Mindenki megfordul.”

- b) Ha a kliens rendvédelmi területen dolgozott, akkor a foglalkozását hivatásosnak tekintetem. Példa a „rendőr kliensként” azonosított jelentéstartalomra:

„Van olyan, akinek az a fétise, hogy csak rendőrrel [...],
az egyenruha.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a kliens foglalkozásának tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

6. táblázat

„A kliens foglalkozása” főkédréndszer

A kédréndszer összetevői
A kliens foglalkozása (főkédr)
Civil kliens (kédr)
Rendőr kliens (kédr)

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens attribútumai

A hetedik nagy csoportban a kliensek azon tulajdonságaival és igényeivel ismerkedhetünk meg, amelyek miatt a prostituáltakhoz fordulnak. A csoporton belül egy alcsoportot és két önálló jelentéstartalmat ismerhetünk meg.

1. Civil kliens erőszak

- a) Ha a kliens a prostituáltat arra kényszeríti, hogy vele szexuális jellegű kapcsolatot folytasson – ellenszolgáltatás nélkül –, akkor megállapítható az erőszakos közönség e kategóriában. Példa az „erőszakos közönségként” azonosított jelentéstartalomra:

„Hát akár azt is, hogy megerőszakolt, ellökött, fejbe vert, agyrázkódást kaptam, utána már annyira eldurvult a dolog, hogy öngyújtóval égetett, meg ilyenek.”

- b) Ha a kliens olyan szolgáltatásért fizet, amely a prostituált számára nem kívánatos, és egyúttal a jó ízlés határait sérti, a kliens személyét perverznek tekinthetjük. Példa a „perverzióként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az első nem volt túlzottan kellemes élmény, inkább negatív volt, mint pozitív, kikaptam egy szadistát.”

Díler civil kliens

Kábítószerrel kereskedik az a kliens, aki függőséget keletkeztető kábítószereket a prostituáltaknak az együttlét során átadja, vásárolja, fogyasztja, elérhetővé teszi. Példa a „díler civil kliensként” azonosított jelentéstartalomra:

„És mindig olyan emberrel találkoztam, aki hozta a cuccot.”

Törzsvendég

Törzsvendégnek tekintjük azt az ügyfelet, aki a prostituáltakhoz rendszeres jelleggel visszajárt. Példa a „törzsvendégként” azonosított jelentéstartalomra:

„Naponta volt alsóhangon 15 vendégem, volt, amikor 21, visszajárók voltak.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a kliens attribútumainak tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

7. táblázat
„A kliens attribútumai” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A kliens attribútumai (főkód)
Civil kliens erőszak (kódcsoport)
Erőszakos közösülés (kód)
Perverzió (kód)
Díler civil kliens (kód)
Törzsvendég (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

Rendőri hatalmi visszaélések

Az ismertetett rendszeren keresztül eljutottunk a monográfia egyik sarkalatos témaköréhez, a rendőri hatalmi visszaélésekhez. A nyolcadik nagy csoport a rendőriintézkedés-kultúrából adódó hatalmi visszaélések elemeit, eszközeit és módszereit sorakoztatja fel. Idetartoztak a fizikai, valamint lelki sérüléseket okozó megnyilvánulások, a fizikai agresszió, illetve a korrupciós cselekmények is. Megismerhetjük azokat a rendőri túlkapásokat, amelyekkel a prostituáltak nap mint nap találkozhatnak. A kódcsoporton belül három alcsoportot különböztettem meg, amelyeket egy-egy, úgynevezett fölérendelt kódcsoportba integráltam.

A. A rendőri erőszakalapú hatalmi visszaélések

E fölérendelt csoportban azokat a rendőri megalázásra utaló (előítélet, hátrányos megkülönböztetés) intézkedéseket és a fizikai sérüléseket keletkeztető túlkapásokat soroltam fel, amelyeket a prostituáltak már legalább egyszer átéltek. E csoportba a rendőri megalázás, a rendőri tetteleges bántalmazásokkal egyetemben önálló szerepkörhöz jutott.

1. Rendőri tettelegesség

Ide tartoztak mindazon magatartások, amelyek fizikális sérülést keletkeztettek egy-egy rendőri intézkedés során. A rendőri erőszakos közösülés, továbbá a rendőrök fizikai agressziója is e csoportban kapott helyet.

- a) Ha a rendőr a prostituáltat arra kényszeríti, hogy vele szexuális jellegű kapcsolatot folytasson – ellenszolgáltatás nélkül –, akkor az erőszakos közösülés e kategóriában megállapítható. Példa az „erőszakos közösülésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Volt, hogy már bevittek az utcáról, pont, mikor a kuncsaftot felvettem volna, és akkor ott kellett a rendőrökkel csinálnom...”

- b) A fizikai sérülést okozó rendőri bántalmazás a fizikai agresszió eszéke. Példa a „fizikai agresszióként” azonosított jelentéstartalomra:

„De volt olyan, hogy nemcsak a főnököt, hanem a lányt is agyonverték”

2. Rendőri megalázás

Ha a prostituálttal szemben intézkedő rendőrök a prostituáltat hátrányosan megkülönböztetik, az intézkedést áthatja az előítélet, velük szemben negatív értékítéletet közvetítenek, akkor a rendőri megalázás megállapításának van helye. Példa a „rendőri megalázásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Megkülönböztetnek minket. Lenéznek, teljesen másképp bánnak velünk, mint normál emberekkel.”

B. Rendőri nem erőszakalapú hatalmi visszaélés

E fölérendelt csoportban azokat a rendőri túlkapasokat vizsgáltam, amelyek ugyan nem keletkeztetnek fizikai sérülést, ugyanakkor az intézkedő rendőrök hatáskörüket nagymértékben átlépik, hivatalukkal pedig visszaélnék. Két csoportot különböztethetünk meg, az egyik a korrupcióval kapcsolatos rendőri intézkedéseket, a másik pedig a feladatvégzés hiányából adódó mulasztásokat öleli fel.

1. Feladatvégzés hiánya

Ha a rendőr hivatali jellegéből adódó szolgálati feladatait nem vagy csak részben hajtja végre, és ezzel a prostituáltak testi épségét, lelki egészségét, joggyakorlását veszélyezteti, valamint a tőle elvárható figyelmet,

körültekintést elmulasztja, akkor a feladatvégzés hiánya megállapíthatóvá válik. Idetartozott a segítségnyújtás hiánya, valamint a hivatali visszaélés is.

- a) Ha a prostituáltakat bántalmazás éri, vagy joghátrányt szenvednek – nincs jelentősége, hogy ki az elkövető –, segítségükre pedig nem mozgósítanak rendőri erőt, akkor a rendőrség szolgálati kötelezettségét szegi meg. Példa a „segítségnyújtás hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Sokkal több védelemre szorulnak, nagyon sok fenyegetés éri őket. És ezt a rendőrség nem tudja megadni. Semmi támogatás, tájékoztatás, nekem sem nyújtottak.”

- b) Ha a rendőr hivatali kötelességéből adódó feladatnak egyéb okból nem tesz eleget, vagy hivatalával szándékosan visszaél, akkor a hivatali visszaélés esete forog fenn. Példa a „hivatali visszaélésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Előfordulnak visszaélések...”

2. Korruptió

Amennyiben a rendőr anyagi és/vagy más ellenszolgáltatást kér azért, hogy a futtatókat előnyhöz juttassa, vagy ellenkezőleg, a rivális bandákat hátrányban részesítse, akkor a korruptió a rendőriintézkedés-kultúrát is áthatja. Ennek két esete létezik: az egyik, ha a rendőr a futtatótól, másik pedig, ha a prostituálttól kapja az ellenszolgáltatást.

- a) A prostituáltak a rendőröknek anyagi és/vagy más – kivéve szexuális – ellenszolgáltatást nyújtanak, hogy a rivális lányok munkavégzését ellehetetlenítsék, őket hátrányban részesítsék. Példa a „rendőr/prostituált korruptió” azonosított jelentéstartalomra:

„Fizetünk havonta védelmi pénzt a rendőröknek, hogy ne menjen oda más. Le van osztva területileg a dolog. Kész hálózat. A rendőrségnél a pénzért bármit el lehet sikálni.”

- b) A futtatók a rendőröknek anyagi és/vagy más ellenszolgáltatást nyújtanak, hogy a rivális bandák munkavégzését ellehetetlenítsék, őket hátrányban részesítsék, és számukra az üzlet zavartalanságát biztosítsák. Példa a „rendőr/futtató korruptió” azonosított jelentéstartalomra:

„A futtató megveheti pénzért, hogy a rendőr hallgasson,
azért, mert mondjuk agyonver.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a rendőri hatalmi visszaélések tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

8. táblázat

„Rendőri hatalmi visszaélések” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
Rendőri hatalmi visszaélések (főkód)
Rendőri erőszakalapú hatalmi visszaélés (főlérendelt kódcsoporthat)
Rendőri tettlegesség (kódcsoporthat)
Rendőri erőszakos közöshat
Rendőri fizikai agresszió (kód)
Rendőri megalázás (kód)
Rendőri nem erőszakalapú hatalmi visszaélés (főlérendelt kódcsoporthat)
Feladatvégzés hiánya (kódcsoporthat)
Segítségnyújtás hiánya (kód)
Hivatali visszaélés (kód)
Korrupció (kódcsoporthat)
Rendőr/prostituált korrupció (kód)
Rendőr/futtató korrupció (kód)

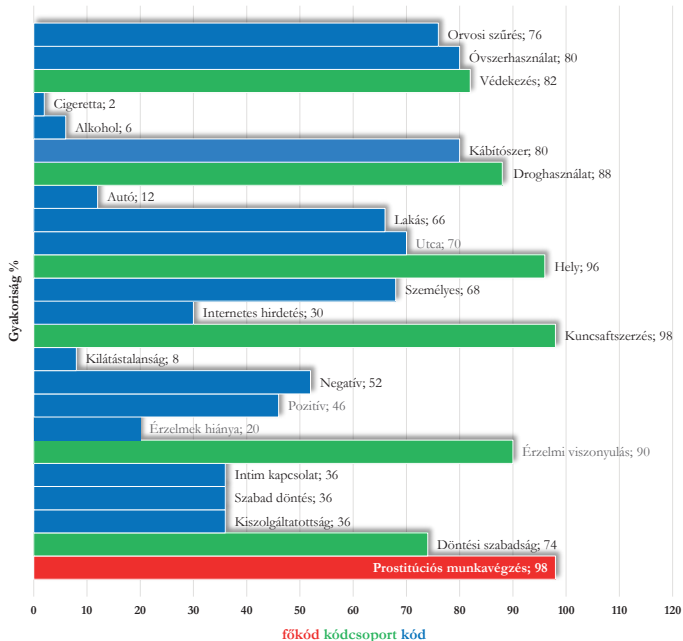
Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituálti csoport eredményei

Prostitúciós munkavégzés

Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy a prostituáltak prostitúcióról alkotott valóságában az interjúban azonosított jelentéstartalmak közül mely elemek dominálnak, bonyolult matematikai számításokat kellett elvégeznem. Elsőként azt kellett meghatároznom, hogy a prostituáltakkal készített interjúban

az azonosított jelentéstartalmak (a csoportok és azok változói) hányszor jelennek meg. Külön-külön tudjuk azt vizsgálni, hogy a csoportok, illetve azon belül a változók egymáshoz hogyan viszonyulnak. A következő ábra azt szemlélteti, hogy az azonosított jelentéstartalmak hány alkalommal szerepeltek az első nagy csoporton belül a szövegekben.

5. ábra

„Prostitúciós munkavégzés” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az első lépésként tehát megkaptam az azonosított jelentések mennyiségi mutatóit. Jól látható, hogy e nagy csoporton belül a legtöbbször a „kábító-szerként” és az „óvszerhasználatként” azonosított jelentéstartalmak fordultak elő. Hogy megtudjuk azt, hogy a többi azonosított jelentéstartalom e legmagasabb arányszámú változókhoz hogyan viszonyult, az ismertetett statisztikai számítások elvégzésére volt szükség. (Ha az eltérés nem jelentős,

akkor az az elem is a társas valóság részét képezi, ha pedig jelentős, akkor nem.) Ennek alapján megállapítottam, hogy a prostituáltak társas valósága, a csoportokon belül szereplő változók összehasonlításának eredményeképpen a döntési jogosultság tekintetében a „kiszolgáltatottság” és az „intim kapcsolat” jelentéstartalmakra korlátozódik. Az érzelmi viszonyulás terén a „pozitív”, illetve a „negatív” attitűdök váltják egymást, míg a kliensekkel a kapcsolatfelvétel a „személyes” módszerre, helyszíne pedig az „utcára”, a „lakásra” redukálódik. Az élvezeti cikkek közül a lányok a „kábitószer” részesítik előnyben, a védekezés tekintetében az „óvszerhasználat” és az „orvosi szűrés” prioritást élvez. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

9. táblázat

„Prostitúciós munkavégzés” kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 16	Szignifikancia- szint	Szociális reprezentációalkotó-e
	Khi ² értékek		
Kábitószer	–	-	✓
Kiszolgáltatottság	16,133	n. sz. ¹²	✓
Szabad döntés	18,615	p < 0,05	
Intim kapcsolat	16,133	n. sz.	✓
Érzelmei hiánya	28,125	p < 0,05	
Pozitív	11,560	n. sz.	✓
Negatív	7,538	n. sz.	✓
Kilátástalanság	36,000	p < 0,05	
Internetes hirdetés	18,939	p < 0,05	
Személyes	2,000	n. sz.	✓
Utca	1,667	n. sz.	✓
Lakás	1,960	n. sz.	✓

¹² n. sz. – nem szignifikáns.

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 16	Szignifikancia- szint	Szociális reprezentációalkotó-e
	Khi^2 értékek		
Autó	34,000	$p < 0,05$	
Alkohol	33,390	$p < 0,05$	
Cigaretta	37,098	$p < 0,05$	
Óvszerhasználat	0	n. sz.	✓
Orvosi szűrés	0,333	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ugyanezt a metódust követjük, és a csoportok közötti eltérést vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy az interjúszövegekben legtöbbször az „érzelmi viszonyulás” szerepelt. Annak eredményeképpen – mivel a csoportok között szignifikáns eltérés nem volt kimutatható – az összes többi csoport a prostituáltak társas valóságának részét képezte, azaz a „döntési szabadság”, az „érzelmi viszonyulás”, a „kuncsaftszerzés”, a „hely”, a „droghasználat” és a „védekezés” is szociálisreprezentáció-alkotó volt. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

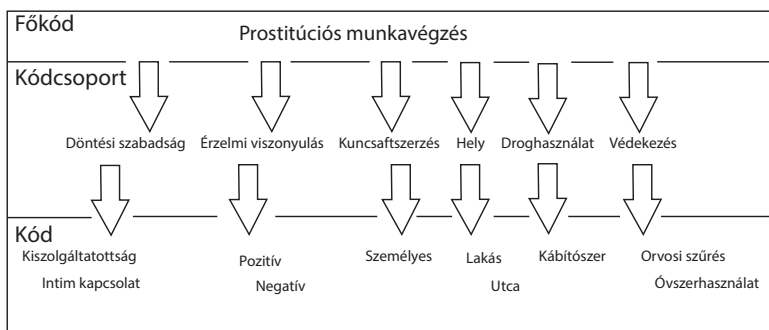
10. táblázat

„Prostitúciós munkavégzés” főkédszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 11,56$	Szignifikancia- szint	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi^2 értékek		
Érzelmi viszonyulás	–	–	✓
Döntési szabadság	6,400	n. sz.	✓
Kuncsaftszerzés	2,667	n. sz.	✓
Hely	1,286	n. sz.	✓
Droghasználat	0,111	n. sz.	✓
Védekezés	1,143	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ezt egy folyamatábrán szeretnénk illusztrálni, akkor azt mondhatnánk, hogy a prostituáltak a munkavégzésről nem dönthetnek szabadon, helyzetük kiszolgáltatottá válik. A prostituáltak egyik csoportja élvezettel, a másik csoportja pedig utálattal tekint a munkára. A klienseket a lányok személyesen ismerik meg, az aktust legtöbbször lakásban és az utcán bonyolítják le. Ahhoz, hogy a munkával járó terhet, valamint a traumákat fel tudják dolgozni, kábítószer fogyasztanak. Mindezek mellett azért, hogy a nemi betegségek terjesztése ellen védekezzenek, orvoshoz járnak, és az együttléthez óvszert használnak. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

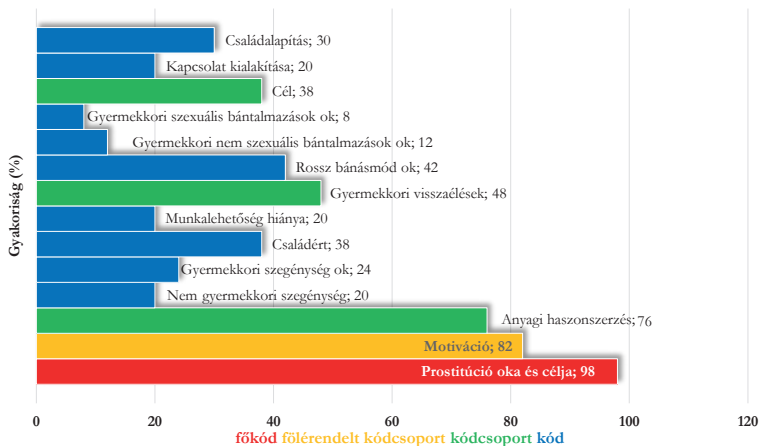
6. ábra

„Prostitúciós munkavégzés” főkód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostitúció oka és célja

Ugyanezt a metódust követve, a következő ábrán a „prostitúció oka és célja” második nagy csoporton belül azonosított jelentéstartalmak gyakorisági értékeit szerepeltettem.

7. ábra

„A prostitúció oka és célja” főkédkhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az interjúszövegekben legtöbbször a „rossz bánásmódként” azonosított jelentéstartalom szerepelt, így az volt a kiindulópont, hogy mely elemeket mely elemmel kell összevetnem. Az eredmények szerint a „gyermekekori szexuális bántalmazásokként” azonosított jelentéstartalom kívül az összes a csoportban szereplő más változó a prostituáltak társas valóságának részét képezte. (Lehetőségem adódott, hogy e változók között korrelációt is számoljak, azonban korrelációs kapcsolat az elemek között nem volt.) Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

11. táblázat
„A prostitúció oka és célja” kódszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: $\approx 13,32$	Szignifikancia- szintek	Szociáli sreprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Rossz bánásmód	–	n. sz.	✓
Nem gyermekkori szegénység	6,368	n. sz.	✓
Gyermekkori szegénység	3,857	n. sz.	✓
Családért	0,167	n. sz.	✓
Munkalehetőség hiánya	5,261	n. sz.	✓
Gyermekkori nem szexuális bántalmazások	13,235	n. sz.	✓
Gyermekkori szexuális bántalmazások	13,762	p < 0,05	
Kapcsolat kialakítása	5,762	n. sz.	✓
Családalapítás	2,130	n. sz.	✓
Gyermekkori szegénység	3,857	n. sz.	✓
Családért	0,167	n. sz.	✓
Munkalehetőség hiánya	5,261	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A fentieket a csoportok közötti összehasonlítás követte, amelynek során megállapítottam, hogy az „anyagi haszonszerzésre irányuló motívum” a „célként” azonosított jelentéstartalmat törölte a társas valóság csoportelemei közül. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

12. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkéód kódcsoporsztintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	~ Z ² értéke: = 8,64	Sznignifikancia szintje	Sznociális reprezentáció-e
	Khi ² értékek		
Anyagi hasznoszerzés	–	n. sz.	✓
Gyermekkor visszaélések	8,167	n. sz.	✓
Cél	39,063	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Ugyanez a megállapítás igaz volt a fölérendelt csoport tekintetében is, amikor a „motivációként” azonosított jelentéstartalom a „cél” csoportját (kódcsoporsztintjén) a szociális reprezentáció alkotóelemei közül szintén törölte. Mit is jelent ez? A prostitúció célja nem képez önálló csoportkategoriat, az mindössze a szövegekben szereplő, és az abban azonosított „családalapítási célzatra”, valamint a „kliensekkel történő kapcsolat kialakítására” összpontosul. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

13. táblázat

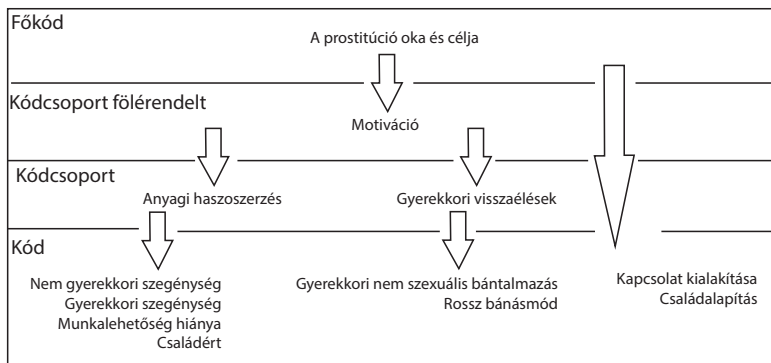
„A prostitúció oka és célja” főkéód azonos főkéód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Sznignifikancia szintje	Sznociális reprezentáció-e
Motiváció	–	n. sz.	✓
Cél	40,970	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben mindezt egy folyamatábrán szeretnénk illusztrálni, akkor azt mondhatjuk, hogy a prostituáltak társas valóságában a prostitúció oka

egyrészt az anyagi haszonszerzés, amely a munkalehetőségek hiányára, a gyermekkori, illetve a jelenkori szegénységre, valamint a család megsegítésére vezethető vissza. Másrészt viszont a gyermekkorban elszenvedett visszaélések, így a nevelésből adódó rossz bánásmód, továbbá a gyermekkori nem szexuális bántalmazások is a prostitúció motívumai. Mint láthatjuk, a prostituáltak célja a családalapítás, amely paralel lehet a kliensekkel történő kapcsolat kialakításával. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

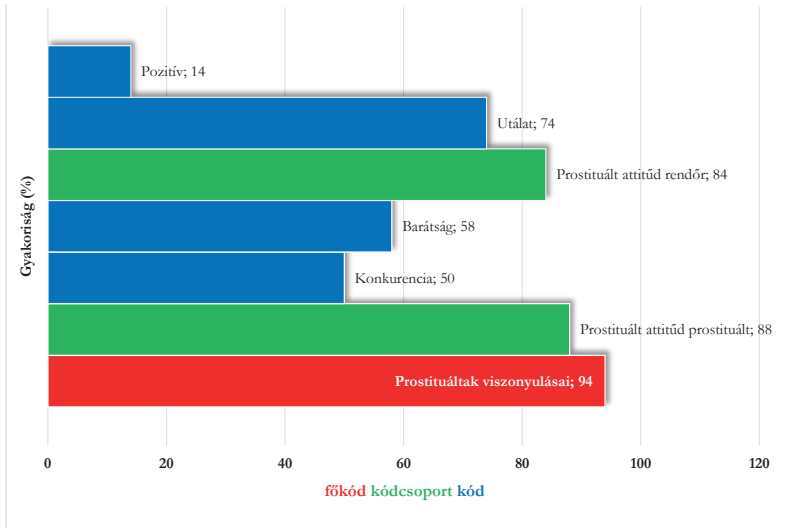
8. ábra

„A prostitúció oka és célja” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituáltak viszonyulásai

A harmadik nagy csoporton belül azonosított jelentéstartalmak gyakorisági értékeit az alábbi ábra szemlélteti.

9. ábra

„A prostituáltak viszonyulásai” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az interjúszövegekben legnagyobb gyakorisággal az „utálatként” azonosított jelentéstartalom szerepelt. A prostituáltak társas valóságában megjelentek a „konkurenciaként”, a „barátsággként” és az „utálatként” azonosított jelentéstartalmak. Egyik prostituált valóságképzete sem tartalmazta, hogy kapcsolatuk más prostituáltakkal és/vagy rendőrökkel „pozitív” volna. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

14. táblázat

„Prostituáltak viszonyulásai” főkéód kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 9,86$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi2 értékek		
Negatív	–	–	✓
Konkurencia	6,545	n. sz.	✓
Barátság	2,909	n. sz.	✓
Pozitív	22,500	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoportok összehasonlítása során sikerült megállapítani, hogy a prostituáltak „más prostituáltakról, illetve rendőrökről alkotott véleménye” társas valóságuk részét képezi. Ez nem jelenthetett meglepetést, hisz gyakoriságukban nem volt eltérés. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

15. táblázat

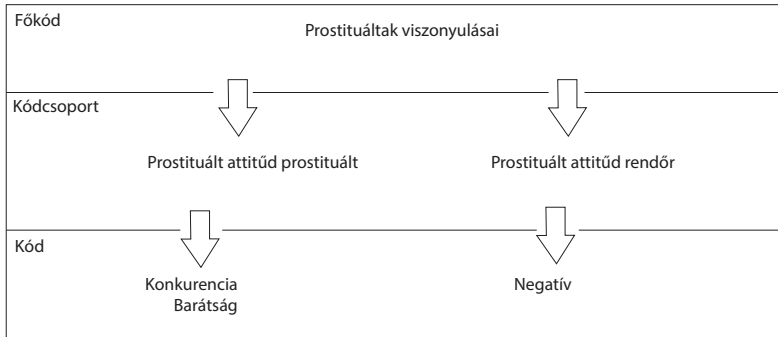
„Prostituáltak viszonyulásai” főkéód kód csoport szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Prostituált attitűd prostituált	–	–	✓
Prostituált attitűd rendőr	0,286	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Ha mindezt a folyamatábrán szeretnénk bemutatni, akkor azt mondhatjuk, hogy a prostituáltak között baráti kapcsolatok éppen úgy kialakulnak, mint az egymás közötti rivalizálás. A rendőrök személyéhez való hozzáállás ellenben – a megélt tapasztalatokon keresztül – nem képvisel pozitív értéket,

az utálat a társas valóság részévé válik. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

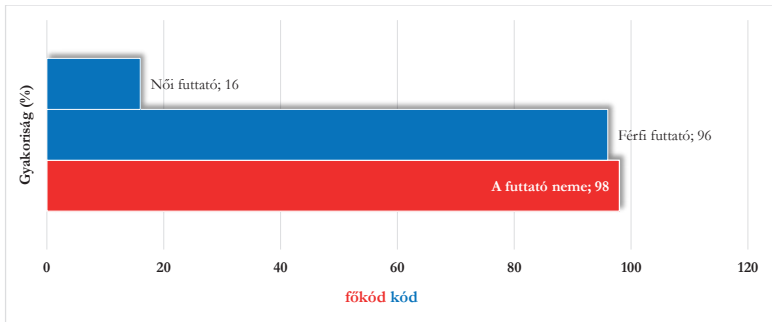
10. ábra

„Prostituáltak viszonyulásai” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató neme

A már megszokott elemzési technika segítségével, ám e nagy csoportnál – tekintettel a két változóra – viszonylag egyszerű módon az alábbi ábra segítségével szemléltetem az elemek gyakoriságát.

11. ábra

„A futtató neme” fő kódhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

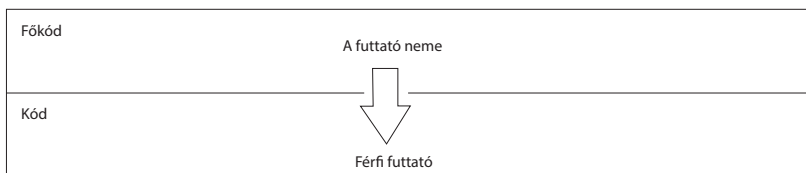
Különösebb matematikai számítások nélkül is megállapítható, hogy a futtatók nemének tekintetében a „férfi futtató” a „női futtatóként” azonosított jelentéstartalmat lesöpri a szociális reprezentációk asztaláról. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

16. táblázat
„A futtató neme” fő kód kódszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció-alkotó-e
Férfi futtató	–	–	✓
Női futtató	40,000	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábra szerint a prostituáltak valóságában egyedül a férfi futtató szerepel, és gyakorol felettük hatalmat.

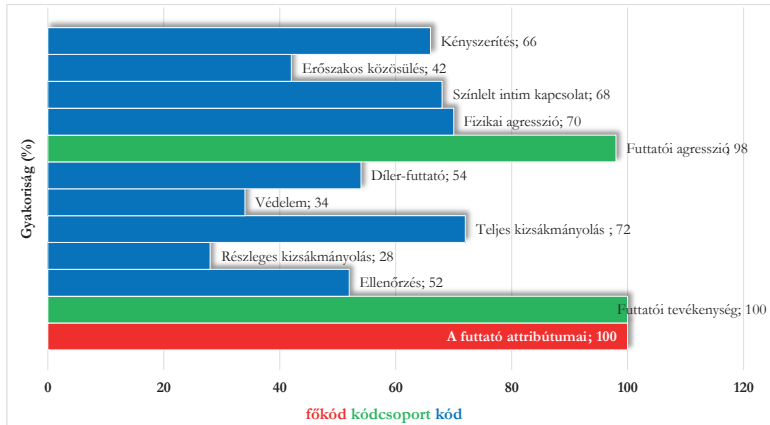

12. ábra
„A futtató neme” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató attribútumai

Az ötödik nagy csoporton belül azonosított jelentéstartalmak gyakorisági értékeit az alábbi ábra szemlélteti.

13. ábra

„A futtató attribútumai” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az interjúban a legnagyobb gyakorisággal a prostituáltak „teljes kizsákmányolása” szerepelt. Amikor a „teljes kizsákmányolással” azonosított jelentéstartalmat a többi változóval összehasonlítottam, az a futtatók „védelmi” tevékenységét, valamint a „kizsákmányolás részleges jellegét” kizárta. A fentiekén túlmenően az összes csoporton belül azonosított jelentéstartalom a prostituáltak prostitúcióról alkotott valóságának részévé vált. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

17. táblázat

„A futtató attribútumai” főkédd kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 13,32$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	χ^2 értékek		
Ellenőrzés	5,556	n. sz.	✓
Részleges kizsákmányolás	30,868	$p < 0,05$	

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\cong 13,32$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi^2 értékek		
Teljes kizsákmányolás	–	–	✓
Védelem	15,364	$p < 0,05$	
Díler futtató	1,500	n. sz.	✓
Fizikai agresszió	0,862	n. sz.	✓
Színlelt intim kapcsolat	0,000	n. sz.	✓
Erőszakos közösülés	10,714	n. sz.	✓
Kényszerítés	0,032	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A számítások alapján a csoportok összehasonlítása is a várt eredményt hozta. A „futtatók erőszakos magatartása” és „tevékenységük funkciója” szintén szociális reprezentációt alkotott. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

18. táblázat

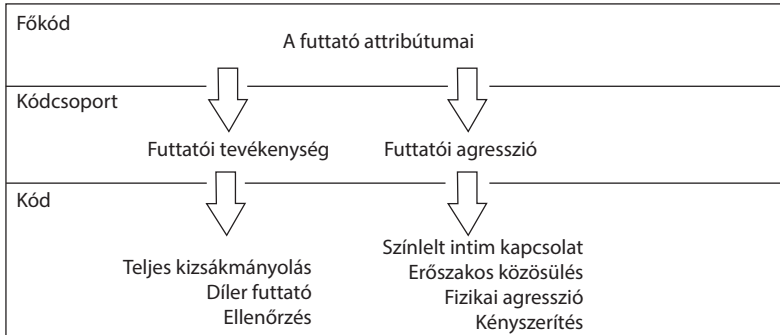
„A futtató attribútumai” főkérdő kódcsoporthoz tartozó elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi^2 értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Futtatói tevékenység	–	–	✓
Futtatói agresszió	–	–	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábra segítségünkre van a tekintetben, hogy a futtatói tevékenység modellezése a prostituáltak áldozati jellegére vonatkozóan hitelt érdemlő információt nyújtson. Természetesen nem arról van szó, hogy a futtatók a prostituáltak védelmét a kliensekkel vagy a rendőrökkel szemben

megteremtenék. Nincs „fifti-fifti” alapon működő munkamegosztás, helyette a prostituáltakat a futtatók teljes mértékben kizsákmányolják, munkájukat és idejüket ellenőrzik, továbbá olykor-olykor kábítószerrel látják el őket. Mindennek érvényesülését fizikai bántalmazással, fenyegetéssel, zsarolással biztosítják. Nem ritka, hogy a kapcsolatot színlelt intimitás ígéretével alakítják ki, sőt a lányokat meg is erőszakolják. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

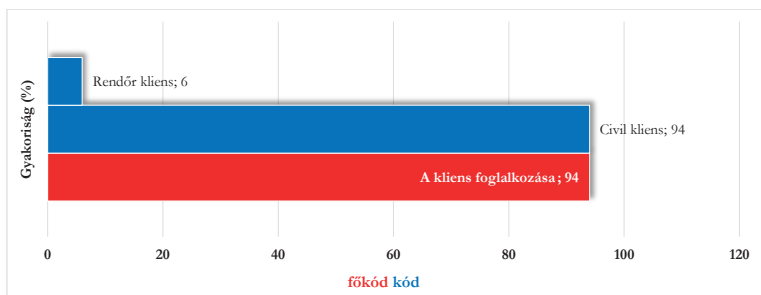
14. ábra

„A futtató attribútumai” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens foglalkozása

A már megszokott elemzési technika segítségével, ám e nagy csoportnál – tekintettel a két változóra – viszonylag egyszerű módon az alábbi ábra segítségével szemléltetem az elemek gyakoriságát.

15. ábra

„A kliens foglalkozása” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Különösebb matematikai számítások nélkül is megállapítható, hogy a kliens foglalkozása tekintetében a „civil kliens” a „rendőr kliensként” azonosított jelentéstartalmat lesöpri a szociális reprezentációk asztaláról. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

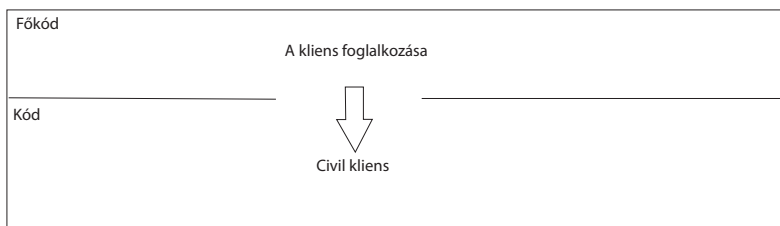
19. táblázat

„A kliens foglalkozása” főkéddel azonos szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció-alkotó-e
Civil kliens	–	–	✓
Rendőrkliens	44,000	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ezt egy folyamatában szeretnénk illusztrálni, akkor ne tévesszen meg minket az a tény, hogy a prostituáltak társas valóságában egyedül a civil területen dolgozó kliensek szerepelnek, hiszen ettől még más területen dolgozó és/vagy munkával nem rendelkező kuncsaftokat is fogadhatnak, csak a civil területről érkező vendégek sokkal inkább dominálnak, mint más területről érkező társaik. A folyamatában az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

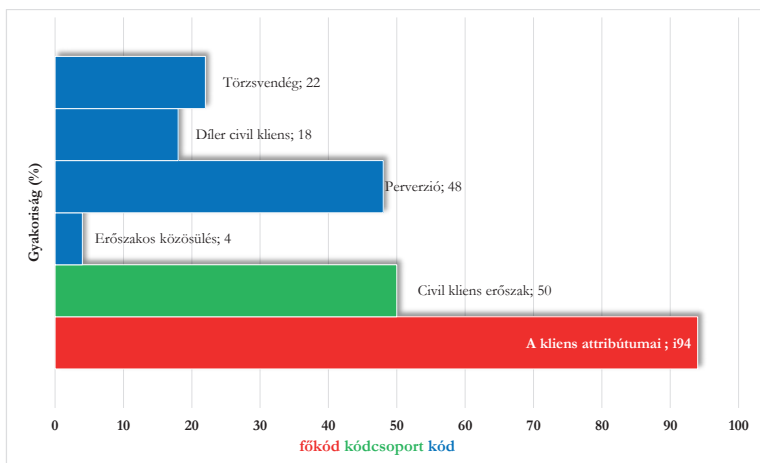
16. ábra

„A kliens foglalkozása” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens attribútumai

A hatodik nagy csoporton belül azonosított jelentéstartalmak gyakorisági értékeit az alábbi ábra szemlélteti.

17. ábra

„A kliens attribútumai” fő kódhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az interjúszövegekben a legnagyobb gyakorisággal a „kliensek perverziója” fordult elő. Számos kuncsaft visszajár a prostituáltakhoz „törzsvendégeként”, velük együtt „kábitószereket fogyasztanak”. A prostituáltak valóságképének nem képezte részét a „kliensi erőszak és bántalmazás”. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

20. táblázat

„A kliens attribútumai” főkérdő kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 9,86$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	χ^2 értékek		
Perverzió	–	–	✓
Erőszakos közösülés	20,167	$p < 0,05$	
Díler civil kliens	7,759	n. sz.	✓
Törzsvendég	8,859	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoportok közötti összehasonlítás némi magyarázatra szorul. Mivel a „kliens attribútum” csupán a „civil kliens erőszak” kódcsoportját tartalmazta, és azon belül két jelentéstartalmat azonosítottam, annak összehasonlítását csak a két különálló változóval, a „díler civil kliens”, illetve „törzsvendég” jelentéstartalmakkal tudtam összehasonlítani. Ne tévesszen meg senkit, hogy e csoport a társas valóság része, hiszen a kód szintű elemzés során a „perverzió” kóddal azonosított jelentéstartalom csak a többi változóval szemben domináns, a „civil kliens erőszakkal”, mint kódcsoport változóval ez az összefüggés nem áll fent. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

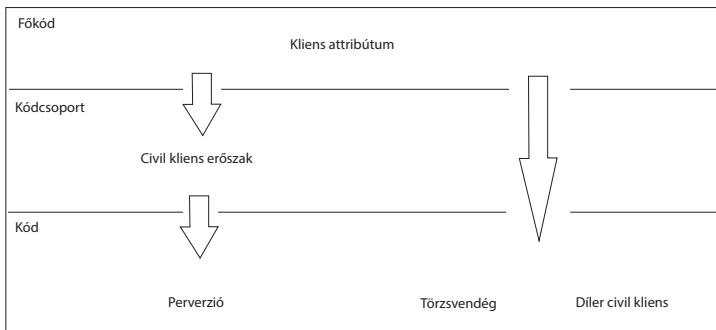
21. táblázat

„A kliens attribútumai” fő kód kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 8,64$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	χ^2 értékek		
Civil kliens erőszak	–	–	✓
Díler civil kliens	21,552	$p < 0,05$	
Törzsvendég	23,000	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábra segítségével jól illusztrálható, hogy a kliensekkel folytatott nemi érintkezés erőszakmentes, a prostituáltak társas valóságát nem képezi sem a kliensi bántalmazás, sem a kliensi erőszak. Ami a kliensekkel történő együttlét vonatkozásában kimutatható volt, az a kliensek nemi vágyának perverz képzetére utalt. A perverz és az új kliensek mellett a törzsvendégek is szerephez jutnak, akik a prostituáltakkal olykor-olykor kábítószer fogyasztanak. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

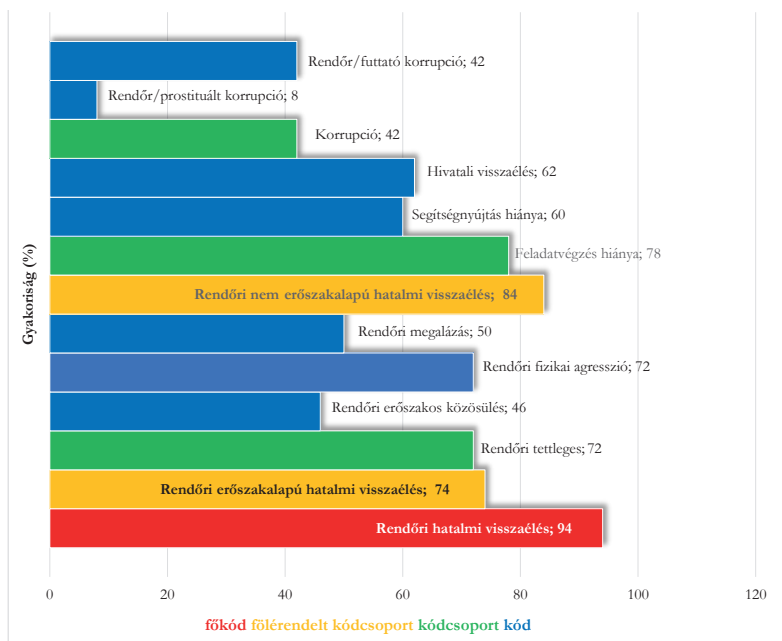
18. ábra

„A kliens attribútumai” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

Rendőri hatalmi visszaélések

Elérkeztünk a prostituáltak társas valóságának utolsóként feldolgozott jelentési tartománya bemutatásához. Ezen adatfeldolgozást nem véletlenül hagytam a végére, hiszen a prostituáltak társas szintű reprezentációi a rendőrök velük kapcsolatos hatalmi visszaéléseiről mind vizsgálódásom tárgyát tekintve, mind e tartalmi kör összetettségét illetően kiemelkedő jelentőségű. A szöveggörnyezetben azonosított jelentéstartalmak előfordulási gyakoriságait az alábbi ábra szemlélteti.

19. ábra

A „rendőri hatalmi visszaélések” fő kódhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

A matematikai számítások segítségével megállapítottam, hogy a rendőrök a „hatalmi visszaélések” tekintetében milyen eszközöket és módszereket használnak. Mivel a „rendőri fizikai agresszió” az interjúszövegekben

a legnagyobb gyakorisággal szerepelt, ezért a többi azonosított jelentés-tartalommal azt vetettem össze. Az így kapott eredmények tekintetében, a prostituáltak társas valóságában a rendőrök „hivatalukkal egyébként visszaélnék”, tőlük „segítségre nem számíthatnak”, az intézkedéseket a „bántalmazások” mellett az „előítélet és megaláztatás” jellemzi. Bár a rendőrök a „futtatóktól a kenőpénzt elveszik”, a lányokkal „szexuálisan nem erőszakoskodnak”, és tőlük anyagi ellenszolgáltatást nem várnak az elő-nyökért. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

22. táblázat

A „rendőri hatalmi visszaélek” főkérdés kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\approx 12,25$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi2 értékek		
Rendőri fizikai agresszió	–	–	✓
Rendőri erőszakos közösülés	1,882	$p < 0,05$	✓
Rendőri megalázás	8,067	n. sz.	✓
Segítségnyújtás hiánya	1,800	n. sz.	✓
Hivatali visszaélés	1,471	n. sz.	✓
Rendőr/prostituált korrupció	32,000	$p < 0,05$	
Rendőr/futtató korrupció	10,714	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoportok összehasonlításának eredményeképpen – hasonlóan a fentiekhez – a „rendőri tetteleges bántalmazások”, valamint a „feladatvégzés hiányaként” azonosított jelentés tartalom részét képezte a prostituáltak társas valóságának, ugyanakkor a „korrupció” csoportja, még ha e csoport szintjén nem is, de a „rendőr és futtató közötti korrupcióként” azonosított

jelentéstartalommal szociálisreprezentáció-alkotó volt. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

23. táblázat

A „rendőri hatalmi visszaélések” főköd kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: $\approx 9,86$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi2 értékek		
Rendőri tettleges	0,250	n. sz.	✓
Feladatvégzés hiánya	–	–	✓
Korrupció	13,500	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

A két összefoglaló főbb csoport összehasonlítása közötti matematikai számításokat el sem kell végezni ahhoz, hogy – a csoportok közötti minimális különбözőség okán – lássuk, hogy azok a prostituáltak valóságképét alkotják. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

24. táblázat

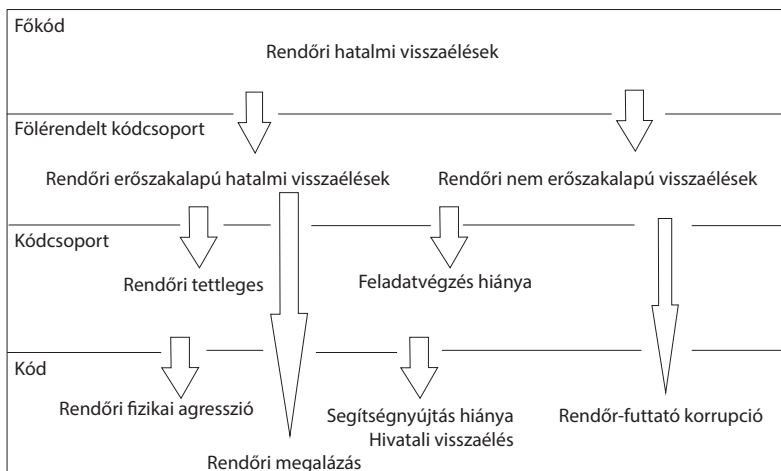
A „rendőri hatalmi visszaélések” főköd azonos főködszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Rendőri erőszakalapú hatalmi visszaélés	–	–	✓
Rendőri nem erőszak- alapú hatalmi visszaélés	1,923	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A több elemet tartalmazó folyamatábrából jól látszik, hogy a rendőri hatalmi visszaélések két csoportra bonthatók. Az egyik csoportot az erőszakalapú, a másik csoportot a nem erőszakalapú visszaélések jellemzik. Míg a rendőri

erőszak a fizikai bántalmazásokban, agresszióban és a rendőri előítéletekben, megalázásokban érhető tetten, addig a nem erőszak alapú visszaélésekhez soroljuk az intézkedési kötelem, továbbá a segítségnyújtás elmulasztását, valamint az egyéb hivatali visszaéléseket. A rendőrök korrupciós érintettsége a futtatóktól kapott és elvett kenőpénzekben realizálódik. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

20. ábra

A „rendőri hatalmi visszaélések” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituálti vizsgálati csoport eredményeinek összegzése

A prostituáltak valóságképe szerint helyzetüket nagyrészt a kiszolgáltatottság jellemzi, a külső körülmények – így a munkakörnyezet, a futtatói, valamint a rendőri agresszió – rányomják bélyegüket a munkavégzésre. Hogy mindezen fájdalmakat és traumákat el tudják viselni, majd önállóan feldolgozni, a kliensekkel együtt kábítószer fogyasztanak. A kábítószer-kereskedelem a futtatókhoz köthető, akik a prostituáltak szerfűggőségét kihasználva, vagy éppen megteremtve, a napi adag rendelkezésre bocsátásával munkavégzésre kényszerítik őket.

A férfi futtatók dominanciáját bizonyítja az is, hogy a női futtatók száma elenyésző. A futtatók felügyelik a lányok munkavégzését; ellenőrző tevékenységgel biztosítják, hogy a lányok napi keresetének egészéről tudomással bírjanak, és azt tőlük elvegyék, teljes mértékben kizsákmányolva őket. A hatalomgyakorlás eszközei között éppúgy megtaláljuk a fizikai agressziót, mint a hamis, színlelt érzelmeken alapuló zsarolást is, amelynek központi eleme a lányok megerőszakolása. A munkavégzés mindezek ellenére önmagában pozitív és negatív attitűdöt egyaránt hordoz.

A kliensekkel történő kapcsolatfelvétel kizárólag személyesen valósul meg, a prostituáltak társas valóságában az internet világa nem jut szerephez. Az együttlétek helyszíne leginkább az utcán realizálódik, de a lakásokban folytatott nemi aktus sem elenyésző. A civil területről érkező vendégek sokkal inkább dominálnak, mint más területről érkező társaik. A kliensekkel folytatott nemi érintkezés erőszakmentes, a prostituáltak társas valóságát nem képezi sem a kliensi bántalmazás, sem a kliensi erőszak. Ami a kliensekkel történő együttlét vonatkozásában kimutatható volt, az a kliensek nemi vágyának perverz képzetére utalt. A perverz és az új kliensek mellett a törzsvendégek is szerephez jutnak, akik a prostituáltakkal olykor-olykor kábítószerrel foglalkoznak.

A prostituáltak között baráti kapcsolatok éppen úgy kialakulnak, mint az egymás közötti rivalizálás. Bármilyen típusú is a kapcsolat, kimutatható volt, hogy a prostituáltak a nemi betegségek terjedésének megakadályozására kiemelt hangsúlyt fektetnek, gumióvszert használnak, továbbá orvosi szűrésekre járnak.

Az okok és célok tekintetében azt mondhatjuk, hogy a prostituáltak társas valóságában a prostitúció oka egyrészt az anyagi haszonszerzés, amely a munkalehetőségek hiányára, a gyermek-, illetve jelenkori szegénységre, valamint a család megsegítésére vezethető vissza. Másrészt viszont a gyermekkorban elszenvedett visszaélések, így a nevelésből adódó rossz bánásmód, továbbá a gyermekkor nem szexuális bántalmazások is a prostitúció motívumai. Mint láthattuk, a prostituáltak célja a családalapítás, amely paralel lehet a kliensekkel történő kapcsolat kialakításával.

A prostituáltak utálják a rendőröket, személyükhöz negatív értékítéletet társítanak. A rendőri hatalmi visszaélések két csoportra bonthatók. Az egyik csoportot az erőszakalapú, a másik csoportot a nem erőszakalapú visszaélések jellemzik. Míg a rendőri erőszak a fizikai bántalmazásokban, agresszióban és a rendőri előítéletekben, megalázásokban érhető tetten, addig a nem erőszak alapú visszaélésekhez soroljuk az intézkedési kötelem,

illetve a segítségnyújtás elmulasztását, valamint az egyéb hivatali visszaéléseket. A rendőrök korrupciós érintettsége a futtatóktól kapott és elvett kenőpénzekben realizálódik.

A rendőroktól nyert szövegtest kódjai és kódrendszerei

Amikor a rendőrökkel elkészítettem az interjúkat, és az interjúk szövegében található úgynevezett „rejtett tartalmakat” elemeztem – a már említett elemzési dimenzió rendszere szerint –, 7 főkódot, 4 fölérendelt kódcsoporthoz, 19 kódcsoporthoz és 70 kódot különböztettem meg. Ez azt jelentette, hogy a rendőrök interjúinak elemzése kapcsán 100 olyan különféle rejtett tartalmat sikerült azonosítanom, amely az interjúalanyok prostitúcióról alkotott valóságképét jellemzi. (Ezen adatok ne tévesszék meg az olvasót, hiszen ezek csupán a szövegtestek elemei voltak, annak megválaszolása, hogy ezek közül mely elem alkotja majd a szociális valóság reprezentatív részét, a matematikai számítások eredményei határozzák meg.)

Vizsgáljuk tehát meg, hogy – az interjúk vezérfonalához kapcsolódóan – a 9 nagy kategória szerint miként vélekednek a rendőrök a prostitúció jelenségéről. (Itt szeretnék kitérni arra, hogy az azonos jelentésű, rejtett jelentéstartalmak definícióját nem ismételtem meg, azt csupán egy-egy példával illusztrálom.)

Rendőri munkavégzés

Az első nagy csoport a rendőri munkavégzéssel kapcsolatos jelentéstartalmakat azonosította. Idetartozott minden olyan intézkedés és feladatvégzés, amit a rendőrök részére a szolgálati szabályzat, valamint a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény határoz meg. (Evidens, hogy a rendőri intézkedéseket a prostituáltakkal kapcsolatban foganatosították, az nem generális jellegű.) A csoporton belül 4 önálló jelentéstartalmat azonosítottam, amely a „felsőbb utasítású feladatból”, a „statisztikából”, a „teherből” és a „titkos információgyűjtésből” tevődött össze.

- a) Felsőbb utasítású feladatot teljesít a rendőr, ha a napi szolgálat ellátása során a végrehajtásra irányuló utasítást az előljárójától kapja. Példa a „felsőbb utasítású feladatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Inkább az, hogy ki van adva, hogy legyen meg a bírság,
legyen előállítva és ennyi.”

- b) A statisztika alá soroltam minden olyan megnyilvánulást, amely olyan intézkedés végrehajtására irányult, ami a statisztikai – bűnfelderítési, közrendvédelmi – mutatóit előremozdíthatják. Példa a „statisztikaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az előjárók is utasításba, parancsba adják, akkor meg kell
felelni,
meg a statisztikába azt mutatják ki.”

- c) Teherként éli meg a rendőr a munkavégzést, ha olyan feladatot kell végrehajtania, ami egyébként a törvény erejénél fogva kötelező érvényű, de az számára nyűgöt jelent. Példa a „teherként” azonosított jelentéstartalomra:

„Számunkra inkább nyűg, amikor a lányokkal kell
foglalkozni, mindenkinek...”

- d) A titkos információgyűjtő tevékenység megállapításának volt helye, ha a rendőr a prostituáltat eseti adatközlőnek, informátornak vagy bizalmi személynek beszervezte, abból a célból, hogy az a bűnelkövetőkre terhelő információt szolgáltatson. Példa a „titkos információgyűjtésként” azonosított jelentéstartalomra:

„A személyes tapasztalatom az volt, hogy én találkoztam
olyan öreg, nyugdíjas alezredessel,
aki azt mondta, hogy próbáljuk meg a prostituáltak
és a taxisokat informátorként felhasználni.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a rendőri munkavégzés tartalmi elemeivel a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

25. táblázat

A rendőri munkavégzés főkéódrendszere

A kódrendszer összetevői
Rendőri munkavégzés (főkód)
Felsőbb utasítású feladat (kód)
Statisztika (kód)
Teher (kód)
Titkos információgyűjtés (kód)

*Forrás: a szerző szerkesztése**Rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz*

A rendőrök tekintetében az egyik legösszetettebb csoportot a prostitúcióhoz való viszonyulás képezte. E legnagyobb csoportban figyelhető meg, hogy a rendőrök a prostituáltakkal összefüggésben milyen attitűdöket közvetítenek; megvalósulnak-e a jogszabályban foglaltak, avagy a rendőri hatalmi visszaélések e csoport tekintetében is az intézkedések és a szervezeti kultúra részét képezik-e, szélsőséges esetben dominánsak-e. A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituált csoportban már korábban vizsgált, valamint azonosított jelentéstartalmakkal. Azokat egy-egy szövegrészlet példáján keresztül mutatom be.

1. Nem visszaélésszerű viszonyulások

Az első csoportban azokat a jelentéstartalmakat vizsgáltam, amelyek reális képet mutatnak arról, hogy a rendőrök hogyan vélekednek a prostituáltak személyéről, illetve a prostitúció jelenségéről. Pozitív vagy negatív értékítélet érvényesül. E csoportba soroltam az elutasítással, a bűnelkövetéssel, az áldozati jelleggel, a közönnyel, az elfogadással és a profizmussal kapcsolatos jelentéstartalmakat.

- a) Elutasító volt a rendőr, ha úgy gondolta, hogy a prostitúció egy deviáns jelenség, az az állampolgároknak rosszálló értékítéletet, félelmet, közösségellenességet, undort generál. Példa az „elutasításként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az állampolgár viszont azt mondja, hogy őt ellenben az zavarja, hogy, ha megy az úton, 300 méteren keresztül külön posztokon ott állnak a lányok, ez őt rendkívüli módon zavarja, mert a lányok jelenléte egy bűncselekményforrást eredményez. Ő bűncselekmény áldozatává válhat.”

- b) Bűnelkövetőként tartotta számon a rendőr a prostituáltat, ha a rendőr a prostitúció minden formáját elítélte, az abban részt vevő személyek magatartását jogellenesnek tekintette. Továbbá, ha a rendőr a prostitúcióval összefüggésben álló szabálysértések és bűncselekmények elterjedését a prostitúció jelenségéhez társítja, akkor a kód megállapításának van helye. Példa a „bűnelkövetőként” azonosított jelentéstartalomra:

„A rendőrök nem áldozatnak, hanem bűnelkövetőnek tekintik őket.”

- c) Áldozatként beszélt a rendőr a prostituáltakról, ha a prostitúció kereskedelmi formáját elítélte, az abban részt vevő személyt – a futtatót és a klient – bűnelkövetőnek, a prostituáltat pedig sértettnek tekintette. Példa az „áldozatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mert ők is tudják, hogy milyen körülmények között élnek és azért nem zavarják őket.”

- d) Ha a rendőr a prostitúció jelenségével kapcsolatban közömbös értéktélességgel rendelkezett, akkor a közöny megállapításának volt helye. Példa az „közönyként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nem is negatív, nem is pozitív.”

- e) Elfogadó volt a rendőr hozzáállása, ha a prostitúció minden formáját társadalmilag elfogadottnak tekintette, szerinte az abban részt vevő személy – így különösen a prostituáltak – sem szabálysértést, sem pedig bűncselekményt nem követnek el. Példa az „elfogadásként” azonosított jelentéstartalomra:

„A véleményem az igazából az, hogy a prostitúcióval nincs problémám.”

- f) Rendőri profizmusról tanúskodnak azok a megnyilvánulások, ha a rendőr az intézkedéseket a normában meghatározott módon, részrehajlás és értékítélet közvetítése nélkül hajtja végre. Példa az „profiként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mint hivatásosnak, úgy kell eljárni, ahogy le van írva, ezt nem léphetjük át ezt a határt, amit a törvények leírnak, megszabnak.”

I. Rendőri visszaélések

A rendőri visszaéléseken belül 3 nagy kategóriát különítettem el. Egy összefoglaló megnevezést használtam a nem erőszakalapú visszaélések tekintetében, külön csoportot kapott az erőszakalapú visszaélések halmaza, és a korrupciós cselekményeket szintén önállóan csoportosítottam.

A. Nem erőszakalapú visszaélések

A kategórián belül a segítségnyújtás hiánya tartalmazta mindazon lefedett jelentéstartalmakat, amelyekkel a fizikai sérelmet nem keletkeztető, de joghátrányt okozó szolgálati feladatok mulasztása valósul meg. Tekintettel arra, hogy a kódcsoponton belül a jelentéstartalmak nagy része a prostituáltak jelentéstartalmaival egyezett, azokat csak egy-egy példával illusztrálom.

1. Segítségnyújtás hiánya

- a) Példa a „feladatvégzés hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„De, ha nincs kiemelve és konkrét feladatnak kiadva, nem biztos, hogy teljesül.”

- b) Az áldozatvédelem hiánya állapítható meg akkor, ha a rendőr az áldozatok segítségéről szóló törvényben előírt feladatokat végrehajtani köteles, de azt szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztja. Példa az „áldozatvédelem hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nem, semmiféleképpen sem valósul meg az áldozatvédelem.”

c) Példa a „hivatali visszaélésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ez a nem viszlek be, behunyom a szemem, ha ezt megcsinálod történet.”

B. Rendőri korrupció

A csoporton belül azokat a magatartásokat csoportosítottam, amelyek arra utaltak, hogy a rendőrök a prostituáltaktól vagy a futtatóktól anyagi ellenszolgáltatás fejében az intézkedésektől eltekintenek, vagy ellehetetlenítik a rivális bandák munkavégzését, esetleges más prostituáltakat hátrányban részesítenek. Különálló jelentéstartalomként azonosítottam a vezetői korrupciót is, amikor nem a végrehajtói állomány, hanem a vezetői állomány tagja követi el ezeket a bűncselekményeket.

1. „Kisrendőri” korrupció

a) Példa a „»kisrendőr«/prostituált korrupcióként” azonosított jelentéstartalomra:

„Amiket én is hallottam, hogy kimentek, és maradhatsz, de akkor ennyit és ennyit tejelél.”

b) Példa a „»kisrendőr«/futtató korrupcióként” azonosított jelentéstartalomra:

„A futtató úgy van vele, hogy vagy jutalékot ad, vagy hagyja. A korrupciós vonal.”

2. Vezetői korrupció

a) Vezetői korrupció megállapításának akkor volt helye, ha az információk alapján arra következtethettünk, hogy a prostituáltak és/vagy a futtatók anyagi ellenszolgáltatást fizetnek a közép- és/vagy felsővezetői pozícióban levő rendőri vezetőnek, hogy azok a rivális bandák munkavégzését ellehetetlenítsék, esetleges más prostituáltakat hátrányban részesítsenek. Példa a „vezetői korrupcióként” azonosított jelentéstartalomra:

„Magyarországon is megtörténhetett, van valóságalapja.
Lásd V...-k, akik a rendőrökön keresztül
a »hajógyárás« lányokból is biztos húztak pénzt.”

C. Erőszak alapú visszaélések

Bár a csoport a laikus számára arra utalhat, hogy csakis a fizikai bántalmazások lehetséges formáit vonultattam fel, meg kell jegyeznünk, hogy azok tovább bonthatók. E két kategóriát öleli fel az előítélet-alapú és a nem előítélet-alapú agresszió csoportja.

1. Előítélet-alapú agresszió

- a) Hátrányos megkülönböztetés éri a prostituáltakat, ha a velük szemben lefolytatott rendőri intézkedés jogtalan hátrány okozására és/vagy jogtalan előny megszerzésére irányul, az más állampolgárokkal szemben alkalmazott intézkedésektől jelentős mértékben eltér. (A rasszista megnyilvánulások e kategóriát nem ölelték fel.) Példa a „hátrányos megkülönböztetesként” azonosított jelentéstartalomra:

„Tegnap hoztam be prostitúcióért, ő csak egy prostituált,
úgyhogy mindenképpen
hátrányban vannak a normál emberhez képest.”

- b) Rasszista a rendőr hozzáállása, ha a prostituáltakat más állampolgárokkal szemben – színre, fajra, nemi hovatartozásra, nemzeti identitásra stb. – hátrányosan megkülönbözteti. Példa a „rasszizmusként” azonosított jelentéstartalomra:

„Leginkább a romák között van ez, ez mindig lesz.”

- c) Egyéb előítélettel bír a rendőri intézkedés, ha a rendőr a prostituálttal szemben előzetes ismeret nélkül negatív értékítéletet közvetít. Degradál, lenéz, negatív véleményt és képet alkot, anélkül, hogy az érintetteket egyúttal elkövetőnek is tartaná. (Például nemi bűnt terjesztenek stb.) Példa a „egyéb előítéletként” azonosított jelentéstartalomra:

„Meg a fertőzések, Hepa C, meg ezek a vérhaj, szifilisz,
 tripper.
 Bőrbetegségek. Hát, figyelj, ez a baj az egészszel.”

2. Nem előítélet alapú agresszió

- a) Az ellenséges jelentéstartalom fejezte ki, hogy a rendőrök anélkül, hogy a prostituálttal intézkedést folytattak volna, olyan magatartást tanúsítottak, amely a prostituált kárára, a nevezett javát, előmenetelét gátolta, rontotta. Példa az „ellenségesként” azonosított jelentéstartalomra:

„A rendőrök lenézik őket, én tudom a saját körzetemben,
 amikor ott vidéken KMB-s voltam,
 aztán tudod, jól van na, úgy állsz hozzájuk, hogy negatívan
 az egészsz.”

- b) Példa a „megvetés és megalázásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Emberi méltóságuknál mennyire tisztelik őket, ezt nehéz
 megmondani, mert valljuk be,
 sok olyan van, akit az ember le sem köpne, mert szutyok.”

- c) Példa az „erőszakos közösülésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Vannak olyan rendőrök, akik idősebbek és nem kap úgy
 otthon, és simán megcsinálja a lányt.”

- d) Példa a „rendőri fizikai agresszióként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az, hogy például összeverték őket.”

- e) A belső ellenőrzéstől való félelmet szimbolizáló jelentéstartalmakat akkor tudtam kimutatni, ha a szöveggörnyezetben olyan kifejezés szerepelt, amely a rendőrök hivatali visszaéléseinek gátat szabó belső ellenőrzési rendszer és szerv munkavégzésére utaltak. Példa a „belső ellenőrzéstől való félelemként” azonosított jelentéstartalomra:

„Túl erős a belső ellenőrzés, visszatért a Rákosi-rendszer,
 papír van, toll van,
 két indok, ami miatt az embert feljelenthetik.”

A könnyebb átláthatóság érdekében lássuk hát a „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” tartozó jelentéstartalmakat egy összefoglaló táblázatban.

26. táblázat

A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
Rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz (főkód)
Nem visszaélésszerű viszonyulások (kódcsoport)
Elutasítás (kód)
Bűnelkövető (kód)
Áldozat (kód)
Közöny (kód)
Elfogadás (kód)
Profi (kód)
Rendőri visszaélések (főlérendelt III. kódcsoport)
Nem erőszakalapú visszaélések (főlérendelt II. kódcsoport)
Segítségnyújtás hiánya (kódcsoport)
Feladatvégzés hiánya (kód)
Áldozatvédelem hiánya (kód)
Hivatali visszaélés (kód)
Rendőri korrupció (főlérendelt kódcsoport)
Kisrendőri korrupció (kódcsoport)
Kisrendőr/prostituált korrupció (kód)
Kisrendőr/futtató korrupció (kód)
Vezetői (kód)
Erőszakalapú visszaélések (főlérendelt kódcsoport)
Előítélet-alapú agresszió (kódcsoport)
Hátrányos megkülönböztetés (kód)
Rasszizmus (kód)
Egyéb előítélet (kód)
Nem előítélet-alapú agresszió (kódcsoport)

A kódrendszer összetevői
Ellenséges (kód)
Megvetés és megalázás (kód)
Rendőri erőszakos közösülés (kód)
Rendőri fizikai agresszió (kód)
Belső ellenőrzéstől való félelem (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituáltak viszonyulásai

A harmadik nagy csoportban a rendőrök véleményével ismerkedhetünk meg: vajon az ő társas valóságukban a prostituáltak a rendőrökhöz, más prostituáltakhoz és a futtatókhöz hogyan viszonyulnak? A csoport alapja e három kategória köré szerveződött. A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituálti csoportban már korábban vizsgált és azonosított jelentéstartalmakkal. Azokat egy-egy szövegrészlet példáján keresztül mutatom be.

1. Prostitúáltak prostituáltakról

Tekintettel arra, hogy e kategória megegyezett a prostituáltaknál már elemzett jelentéstartalmakkal, így annak újbóli ismertetése csak duplikálást eredményezne, így azokat csak egy-egy példával szemléltetem.

a) Példa a „konkurenciaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ki kell szorítani a túl sok csoportot, a vetélytársak megjelenését, a csajok is ezt szeretnék, hogy a különböző placcokon, ahol megvan a helyük.”

f) Példa a „barátságként” azonosított jelentéstartalomra:

„A lányok van, akik egymást ismerik, jóban vannak”

2. Prostitúáltak rendőrökről

E csoport annak vizsgálatára volt hivatott, hogy vajon a rendőrök személyével kapcsolatban a prostituáltak milyen értékítéletet közvetítenek.

- a) A prostituáltak tisztelettel voltak a rendőrök felé, ha az intézkedés során jogkövető magatartást tanúsítottak. Példa a „tisztelet és szeretetként” azonosított jelentéstartalomra:

„Szerintem azt a rendőrt, aki normálisan beszél velük és helyén tudja kezelni a dolgokat, azt tisztelik.”

- b) Példa az „utálatként” azonosított jelentéstartalomra:

„De, ha úgy jelent meg az ember, akkor rossz rendőr, a vélemény.”

- c) Tiszteletlenség jellemezte a prostituáltak hozzáállását, ha a rendőri intézkedés alatt jogellenes magatartást tanúsítottak. Példa a „tiszteletlenként” azonosított jelentéstartalomra:

„Többnyire megadják a tiszteletet, de van, amelyik beflegmázik.”

- d) Félelem övezte az intézkedést, ha a prostituált azért tanúsított jogkövető magatartást, mert a hatóságok félelmet keltettek benne. Példa a „félelemként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mert fél, és nem tesz vallomást.”

3. Prostituáltak futtatókról

E csoportban azok a jelentéstartalmak kaptak helyet, amelyek kifejezték, hogy vajon mi a rendőrök véleménye a futtatók és a prostituáltak kapcsolatáról.

- a) Ha a prostituáltak a munkavégzést azért gyakorolják, mert a futtatók a hatalomgyakorlás eszközeivel arra kényszerítik őket, és félnek tőlük, akkor a „félelemként” azonosított jelentéstartalom megállapításának volt helye. Példa a „félelemként” azonosított jelentéstartalomra:

„Aki kiáll prostituálnak az általában megélhetésért áll ki, a másik oldal pedig a félelem.”

- b) Együttműködés van a prostituált és a futtató között, ha a munkavégzés kölcsönösségen, a javak egyenlő megosztásán alapul. A futtató nem zsákmányolja ki a prostituáltat, közöttük feladat- és munkamegosztás van. Példa az „együttműködésként” azonosított jelentéstartalomra:

„A madam ebből a szempontból jobban lányának érzi a prostikat, mert neki ez ugyanúgy pénz természetesen, de neki az az érdeke, hogy a lány holnap is itt lehessen.”

- c) A prostituált a futtató anyagi haszonszerzésének kizárólagos eszköze, ha a futtató a prostituáltban pénzforrást lát, és saját anyagi jólétének biztosítása érdekében a prostituáltat mentálisan, valamint fizikailag kihasználja. Példa az „anyagi haszonszerzés eszközeként” azonosított jelentéstartalomra:

„Csak eszközt látnak a nőben, egy pénzszerzési eszközük, egy egyszerű gondolkodás, amire gondolni kell. Régen voltak a játékgépek, ezek ugyanolyanok, egy éjszaka alatt több százezer forintot tejlnek.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a prostituáltak viszonyulásainak tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

27. táblázat

„A prostituáltak viszonyulásai” főkérdrendszere

A kódrendszer összetevői
A prostituáltak viszonyulásai (főkód)
Prostituáltak rendőrökről (kódcsoport)
Tisztelet és szeretet (kód)
Utálat (kód)
Tiszteletlen (kód)
Félelem (kód)
Prostituáltak futtatókról (kódcsoport)
Félelem (kód)

A kódrendszer összetevői
Együttműködés (kód)
Anyagi haszonszerzés eszköze (kód)
Prostituáltak prostituáltakról (kódcsoport)
Konkurencia (kód)
Barátság (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostitúció oka és célja

A negyedik nagy csoport a prostitúció okait és céljait sorakoztatja fel. Ismét az olvasó véges türelmével játszanék, ha a már azonosított jelentéstartalmakat még egyszer ismertetném, így – a megszokott metódus szerint – azok definiálása helyett, csupán egy-egy példával illusztrálom őket.

A. A prostitúció okai

E motívumokat felsorakoztató összefoglaló csoport – egy azonosított jelentéstartalmat kivéve – megegyezett a prostituáltaknál már ismertetett jelentéstartalmakkal. Az anyagi haszonszerzés csoportja az alábbi elemekből tevődött össze.

1. Anyagi haszonszerzés

a) Példa a „gyermekkori szegénységként” azonosított jelentéstartalomra:

„De van, akit a családi környezet, a gyermekkori élethelyzetek kényszerít erre a szakmára.”

b) Példa a „nem gyermekkori szegénységként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az indoka, oka az egyértelműen a szegénység, mármint akik részt vesznek benne, az a szegénység.”

c) Példa a „munkalehetőség hiányaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Oka egyértelmű, a munkanélküliség.”

- d) Az iskolázatlanság véleménye formálódott meg a rendőrökben, ha a prostituáltak kevesebb, mint 8 elemi osztállyal rendelkeztek. Példa az „iskolázatlanságként” azonosított jelentéstartalomra:

„Alulképzettek, nincs iskolájuk.”

- e) Példa a „rossz bánásmódként” azonosított jelentéstartalomra:

„Maximum a körülményei, amit el tudok képzelni, olyan neveltetés, olyan család, olyan körülmények, hogy ide megy, egy normális ember ilyen melóba nem áll be.”

- f) Példa az „élvezetként” azonosított jelentéstartalomra:

„A könnyebb megélhetés, és örömeiket lelhetik benne.”

4. A prostitúció célja

- a) Példa a „kapcsolat kialakításaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Minél több klienst és pénzt gyűjteni.”

- b) Ha a rendőrök úgy gondolták, hogy a prostituáltak munkavégzése kizárólag arra irányul, hogy a napi kábítószeradagukat megszerazzék, akkor e megnyilvánulásokat a kábítószeradag megszerzése jelentéstartalommal azonosítottam. Példa a „kábítószeradag megszerzéseként” azonosított jelentéstartalomra:

„Függők, és utána annyira fogják kívánni az anyagot, hogy azért is csinálják, így juthatnak hozzá.”

A prostitúció okait és céljait tartalmazó jelentésmező összefoglaló táblázata az alábbiak szerint épült fel.

28. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A prostitúció oka és célja (főkód)
A prostitúció okai (fölérendelt kódcsoport)
Anyagi haszonszerzés (kódcsoport)
Gyermekkori szegénység (kód)
Nem gyermekkori szegénység (kód)
Munkalehetőség hiánya (kód)
Iskolázatlanság (kód)
Rossz bánásmód (kód)
Élvezet (kód)
A prostitúció célja (kódcsoport)
Kapcsolat kiépítése (kód)
Kábítószeradag megszerzése (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

Prostitúciós tevékenység

Az ötödik nagy csoport a prostitúciós munkavégzés körülményeire utalt. A rendőrök véleményt formáltak arról, hogy vajon a prostituáltak kényszerből dolgoznak vagy elhatározásukat szabad döntés formálja-e. Képet kaphatunk a nemi betegségek elleni védekezésről, valamint a munkavégzésről, és az élvezeti cikkek használatáról is. A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituált csoportban már korábban vizsgált és azonosított jelentéstartalmakkal. Azokat egy-egy szövegrészlet példájával illusztrálom.

1. Döntési szabadság

a) Példa a „kiszolgáltatottságként” azonosított jelentéstartalomra:

„Fenyegetés, teljesen ki van szolgáltatva.”

b) Példa a „szabad döntésként” azonosított jelentéstartalomra:

„De amúgy tízből kettő lány áll ki önszántából.”

- c) A kereslet azonosított jelentéstartalma arra utalt, hogy a prostitúcióra kliensi igény és szükség is van. Ha nincs kliensi kereslet, akkor nincs prostitúciós munkavégzés. Ez a függőségi viszony határozza meg a prostitúció jelenségét. Példa a „keresletként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ha nem lenne rá kereslet, akkor nem létezne.”

2. Védekezés

Hasonlóan a prostituálti csoportban meghatározottakhoz a védekezés csoportjának létrehozását a nemi betegségek elleni védekezés, illetőleg a már nemi beteg prostituáltak kezeltetése indokolta. Eltérően a prostituálti szerkezettől a rendőrök esetén a negligálás is szerephez jutott.

- a) Ha a nemi együttlét során a prostituáltak gumióvszert használtak, és ezt abból a célból tették, hogy a nemi betegségek terjesztésének és terjedésének gátat szabjanak, akkor az „óvszerhasználat igenként” azonosított jelentéstartalom megállapításának volt helye. Példa az „óvszerhasználat igenként” azonosított jelentéstartalomra:

„Óvszer az van náluk, az mindegyiknél van.”

- b) Ha a nemi együttlét során a prostituáltak nem használtak gumióvszert, és ezt abból a célból tették, hogy a nemi betegségek terjesztésének, illetve terjedésének ne szabjanak gátat, akkor az „óvszerhasználat nemként” azonosított jelentéstartalom megállapításának volt helye. Példa az „óvszerhasználat nemként” azonosított jelentéstartalomra:

„Szerintem 90%-ban nem, a türelmi zónákban inkább, ott se mindig”

- c) Ha a nemi együttlét során a prostituáltak megbetegedtek, és a nemi betegségeiket orvossal kezeltetik, vagy a nemi betegségek megelőzése érdekében orvosi szűréseken vesznek részt, akkor az „orvosi szűrés igenként” azonosított jelentéstartalom megállapításának volt helye. Példa az „orvosi szűrés igenként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mindegyiknek megvan a kiskönyv.”

- d) Ha a nemi együttlét során a prostituáltak megbetegedtek, és a nemi betegségeiket nem kezelte orvossal, vagy a nemi betegségek megelőzése érdekében orvosi szűréseken nem vesznek részt, akkor az „orvosi szűrés nemként” azonosított jelentéstartalom megállapításának volt helye. Példa az „orvosi szűrés nemként” azonosított jelentéstartalomra:

„Sokszor kapunk el csajt, hogy nincs nála kiskönyv.”

3. A prostitúciós tevékenység helyszíne

A harmadik csoportot a munkavégzés helyszíne jelenti. A munkavégzés helyszíne utcára és lakásra tagozódott.

- a) Utcán dolgozott a prostituált, ha a szexuális együttlétre nyilvános helyen, közterületen került sor, és a felkínalkozás is ott történt. Példa az „utcaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Nyilván az itt a húspiacon a Gubacsi sarkán, meg a Rákóczi téren.”

- b) Lakáson dolgozott a prostituált, ha a szexuális együttlétre nem nyilvános helyen, a közterülettől elzárva került sor, valamint a felkínalkozás is ott történt. Példa a „lakásként” azonosított jelentéstartalomra:

„De amikor felmész egy lakásra egy normális csajhoz,
akiről tudod,
hogyan dolgozik, és 16 nála egy óra, az mindjárt másképp néz ki.”

4. Droghasználat

A negyedik nagy csoport arra utalt, hogy a prostituáltak vajon a munkateher enyhítése vagy a munkakörnyezet elviselésének megkönnyítése érdekében használnak-e tudatmódosító szereket. Az élvezeti cikkek fogyasztása továbbá segítséget nyújtott a prostituáltaknak abban is, hogy az őket ért sérelmeket, bántalmazásokat fel tudják dolgozni. Minden olyan szer, amely alkalmas az emberi tudat befolyásolására, és addikció kialakítására képes, e kategóriában kapott helyet, így a kábítószer, az alkohol, továbbá a cigaretta is.

- a) A kábítószerrel azonosítottam minden tartalmat, amely kifejezte, hogy a prostituáltak kábítószert fogyasztanak, amely számukra a munkavégzéshez segítséget jelent. Példa a „kábitószer segítségként” azonosított jelentéstartalomra:

„Kokain is van, elvéve. Az azért, hogy lazuljanak, azért, hogy belazuljanak, feloldódnak a gátások, több kuncsaftot, több pénzt tudnak szerezni.”

- b) Az alkohollal azonosítottam minden tartalmat, amely kifejezte, hogy a prostituáltak alkoholt fogyasztanak, amely számukra a munkavégzéshez segítséget jelent. Példa az „alkoholként” azonosított jelentéstartalomra:

„Első körben, alkohol, de ha nem elég, akkor jön a drog.”

- c) Kábítószerfüggő volt az a prostituált, aki azért dolgozott, hogy a napi kábítószeradagját megszerezze, mert anélkül sem a prostitúciós tevékenységet, sem pedig mindennapi életszükségeit nem tudja kielégíteni. Példa a „kábitószer-függőségként” azonosított jelentéstartalomra:

„Kábítószerfüggők, ez a tapasztalat a járőréletből.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a prostitúciós tevékenység tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

29. táblázat
A prostitúciós tevékenység főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
Prostitúciós tevékenység (főkód)
Döntési szabadság (kérdéscsoport)
Kiszolgáltatottság (kód)
Szabad döntés (kód)
Kereslet (kód)
Védekezés (kérdéscsoport)
Óvszerhasználat igen (kód)
Óvszerhasználat nem (kód)
Orvosi szűrés igen (kód)
Orvosi szűrés nem (kód)
Prostitúciós tevékenység helyszíne (kérdéscsoport)
Utca (kód)
Lakás (kód)
Droghasználat (kérdéscsoport)
Kábítószer segítség (kód)
Alkohol (kód)
Kábítószer-függőség (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató neve

A hatodik nagy csoport talán az egyik legegyszerűbb kategóriát képezte. A csoportban a futtatók – azok a személyek, akik a prostituáltak felett hatalmat gyakorolnak – nemére irányuló válaszadás zajlott. Férfi, valamint női futtatót különböztetünk meg. A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituálti csoportban már korábban vizsgált és azonosított jelentéstartalmakkal. Azok illusztrálására egy-egy interjúszöveg példáját vettem alapul.

- a) Férfi a futtató, ha biológiai neme férfi. Példa a „férfi futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ha mi előállítjuk a lányt, megjelenik a kapitányságon
a csávó és érdeklődik, hogy mikor engedjük ki...”

- b) Nő a futtató, ha biológiai neme nő. Példa a „női futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„Napi szinten, odamegyek a »madamhoz«.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a futtató nemének tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

30. táblázat
„A futtató neme” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A futtató neme (fő kód)
Férfi futtató (kód)
Női futtató (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató attribútumai

A hetedik nagy csoport a futtatók magatartásáról nyújt teljes képet az olvasó részére. Ez csak olyan prostituáltak esetén volt mérhető, akik már találkoztak vagy jelenleg is rendelkeznek futtatóval. A futtatói magatartást aszerint térképeztem fel, hogy a tevékenység milyen funkciót ölelt fel, illetőleg a fizikai erőszak milyen agresszorokat foglal magában. E csoport tartalmazza továbbá azt is, hogy a rendőrök milyen értékítélettel bírnak a futtatókról. Vajon bűnelkövetőnek tekintik őket, ezzel a nemzetközi egyezményben foglaltak érvényesülnek, vagy sem? A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituált csoportban már korábban vizsgált és azonosított jelentéstartalmakkal. Azok illusztrálására egy-egy interjúszöveg példáját vettem alapul.

1. Futtatói tevékenység

Ebben a csoportban a futtatói tevékenység funkcióit vizsgálatam, azaz megismerhettük a hatalomgyakorlás módszereit, eszközeit és mibenlétét. Ennek elsődleges funkciója a kizsákmányolásban, az ellenőrzésben, a védelemben, továbbá a függőséget keletkeztető szerek kereskedelmében valósult meg.

- a) A futtatók kizsákmányoló tevékenysége kettős. Vagy részlegesen, vagy teljes mértékben valósulhat meg. Részleges a kizsákmányolás, ha a prostituált a jövedelmének egy részét a futtatónak adja. Példa a „részleges kizsákmányolásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Futtatja a csajt, neki amit bekeres, a csajnak minimális összeg lesz az övé.”

- b) Teljesnek mondható a kizsákmányolás, ha a prostituált a jövedelmének teljes egészét, vagy minimum a háromnegyed részét a futtatónak adja. Példa a „teljes kizsákmányolásként” azonosított jelentéstartalomra:

„Ki vannak szolgáltatva a lányok, éjszaka ott állnak, azt kizsákmányolják őket. Elég az, hogy ez a kizsákmányolás megvan.”

- c) Védelmi funkciót lát el a futtató, ha a prostituáltakat megvédi a kliensi és a rendőri zaklatásoktól, erőszaktól. Példa a „védelemlésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Azt idealizálják, hogy azért vannak, mert védik őket, meg vigyázza őket.”

- d) Kábítószerrel kereskedik az a futtató, aki függőséget keletkeztető kábítószereket a prostituáltaknak a munkavégzés céljából átadja, vásárolja, fogyasztja, elérhetővé teszi. Példa a „díler futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„A cucc a futtatótól van, tud nekik szerezni.”

- e) A látencia azt jelentette, hogy a futtatók munkavégzése a hatóságok és az állampolgárok előtt titokban marad, azt látencia övezi. Példa a „látenciaként” azonosított jelentéstartalomra:

„Mindenkivel szembe mennek, nem tudod megfogni őket.”

- f) Ha a prostituáltakat a rendőr futtatja, azaz anyagi ellenszolgáltatás fejében egy harmadik fél számára szexuális tartalmú munkavégzésre közvetíti, akkor a rendőr futtató jelentéstartalom azonosításának van helye. Példa a „rendőr futtatóként” azonosított jelentéstartalomra:

„Szobára mentek, szobáztattak, a vád az volt, hogy a két kolléga rendszeresen feljárt oda és tíz-húszezretet elkértek, hogy hagyják, hogy a szobáztatás működhessen.”

5. Futtatói agresszió

A második csoport a futtatói agresszorok csoportosítására szolgál, vagyis azokra a módszerekre, illetve eszközökre fókuszál, amelyek megteremtik a hatalomgyakorlás elsődlegességét. Minden olyan érzelmi, fizikai kényszer és nyomásgyakorlás ide tartozott, amely a prostituáltakat munkavégzésre kényszerítette; számukra testi, lelki fájdalmakat okozott. Ide tartozott különösen a fizikai agresszió, a színlelt intim kapcsolat, az erőszakos közösülés és a kényszerítés.

- a) A fizikai sérülést okozó futtatói bántalmazás a fizikai agresszió eszköze. Példa a „fizikai agresszióként” azonosított jelentéstartalomra:

„De igazából agyba-főbe verik.”

- b) Színlelt intim kapcsolat bontakozott ki a prostituált és a futtató között, ha az hamis ígéretekkel olyan bizalmi viszonyt alakított ki, amelynek célja a prostituálttal az intimitás látszata segítségével függőségi helyzet létrehozása, így a saját anyagi jólétének biztosítása. Példa a „színlelt intim kapcsolatként” azonosított jelentéstartalomra:

„Érzelmi függőség volt köztük.”

- c) Ha a futtató a prostituáltat fenyegeti és zsarolja, hogy akarata ellenére a kliensekkel szexuális aktust folytasson; ez ellen a prostituált hiába akar, de nem tud tenni, akkor a futtató magatartása a kényszerítést kimeríti. Példa a „kényszerítésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Meg van fenyegetve.”

- d) A futtató kábítószer fogyasztására kényszeríti a prostituáltakat, és kialakítja bennük a függőséget, hogy a napi adag rendelkezésre bocsátásának ígéretével a lányok a keresetük egészét vagy nagy részét számára leadják. Így a futtató hozzájut a prostituált által keresett összeghez, kizsákmányolja őket. Példa a „kábítószer kényszerítésként” azonosított jelentéstartalomra:

„Verik őket, meg bedrogozzák, hogy ne ellenkezzenek.”

6. Futtatókhoz viszonyulás

A csoportban azonosított jelentéstartalmak segítségével megtudhatjuk, hogy a rendőröknek mi a véleményük a futtatókról, milyen értékítéletet társítanak hozzájuk. Ennek nagy a jelentősége, hiszen a változók segítségével dönthető el az, hogy a rendőrök a nemzetközi és hazai törvényekben foglaltaknak, a futtatók üldözésének eleget tesznek-e vagy sem. Alapvető ideológiai jelentéstartalommal bír a csoport létrehozása.

- a) Bűnelkövetőnek gondolja a rendőr a futtatót, ha a prostitúció élősködő formáját elítéli, az abban részt vevő személyt – a futtatót – bűnelkövetőnek tekinti anélkül, hogy egyúttal negatív érzelmeket fejezzen ki vele szemben. A rendőr a futtatóhoz kapcsolja az azzal összefüggésben álló szabálysértések és bűncselekmények elterjedését. Példa a „bűnelkövetőként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az a baj, hogy vonzza a többi bűncselekményt. Tehát ők nem csak ezt csinálják, ennél nem állnak meg, ott a kábítószer, meg a többi bűncselekmény is.”

- b) Gyűlöletet érez a rendőr a futtatóval szemben, ha a prostitúció élősködő formáját elítéli, az abban részt vevő személyt – a futtatót – bűnelkövetőnek tekinti, és egyúttal negatív érzelmek törnek elő belőle. A rendőr a futtatóhoz kapcsolja az azzal összefüggésben

álló szabálysértések, illetve bűncselekmények elterjedését. Példa a „gyűlöletként” azonosított jelentéstartalomra:

„Az alja népség, ez a személyi edzős kategória körülbelül.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a futtatói magatartás tartalmi elemeivel, a vizualitást elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

31. táblázat
„A futtató attribútumai” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A futtató attribútum (fő kód)
Futtatói tevékenység (kódcsoport)
Látencia (kód)
Részleges kizsákmányolás (kód)
Teljes kizsákmányolás (kód)
Védelem (kód)
Díler futtató (kód)
Rendőr futtató (kód)
Futtatói agresszió (kódcsoport)
Fizikai agresszió (kód)
Színlelt intim kapcsolat (kód)
Kényszerítés (kód)
Kábítószer kényszerítés (kód)
Futtatókhoz viszonyulás (kódcsoport)
Bűnelkövető (kód)
Gyűlölet (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens foglalkozása

A nyolcadik nagy csoport a kutatás másik legegyszerűbb kategóriáját képezte. A csoportban a prostituáltakat igénybe vevő kliensek foglalkozására irányuló válaszadás zajlott. A jelentéstartalmak megegyeztek a prostituált

csoportban már korábban vizsgált és azonosított jelentéstartalmakkal. Azok illusztrálására egy-egy interjúszöveg példáját vettem alapul.

- a) Ha a kliens nem rendvédelmi területen dolgozott, akkor foglalkozása a versenyszféra és az államigazgatás egyéb területeit ölelte fel. Példa a „civil kliensként” azonosított jelentéstartalomra:

„Munkástól családapáig, az üzletembertől a taxisig.”

- b) Ha a kliens rendvédelmi területen dolgozott, akkor a foglalkozását hivatásosnak tekinttem. Példa a „rendőr kliensként” azonosított jelentéstartalomra:

„De biztos vagyok benne, hogy van egy-két kolléga, aki vett már igénybe ilyen dolgokat.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a kliens foglalkozásának tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

32. táblázat

„A kliens foglalkozása” főkérdérendszere

A kódrendszer összetevői
A kliens foglalkozása (főkód)
A kliens foglalkozása (kódcsoport)
Civil (kód)
Rendőr (kód)

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens adottsága

A kilencedik és egyben utolsó nagy csoport a kutatás harmadik legegyszerűbb kategóriáját képezte. A csoportban a prostituáltakat igénybe vevő kliensek adottságaira irányuló válaszadás zajlott. Két kisebb egységet különböztethetünk meg: igényes és igénytelen kliensek. Ennek illusztrálására egy-egy interjúszöveg példáját vettem alapul.

- a) Igényes volt a kliens, ha jól szituált, külső megjelenésében bizalmat keltő, stílusát tekintve magával ragadó egyéniséggel rendelkezett, akikkel a prostituáltak örömmel hajlandók nemi aktust folytatni. Példa az „igényesként” azonosított jelentéstartalomra:

„Elvárják mindenkitől, aki megy, még az ápolat külsejű emberektől is.”

- b) Igénytelen volt a kliens, ha szakadt, külső megjelenésében undort keltő, stílusát tekintve visszataszító egyéniséggel rendelkezett, akikkel a prostituáltak kényszerből hajlandók nemi aktust folytatni. Példa az „igénytelenként” azonosított jelentéstartalomra:

„Sok kamionost kellett nekik, töröktől kezdve a dzsuvás emberekig.”

Most, hogy az olvasó megismerkedett a kliens adottsága tartalmi elemeivel, a könnyebb átláthatóságot elősegítve azokat egy táblázatba összefoglalva szemléltetem.

33. táblázat
„A kliens adottsága” főkédrendszere

A kódrendszer összetevői
A kliens adottsága (főkód)
Igényes (kód)
Igénytelen (kód)

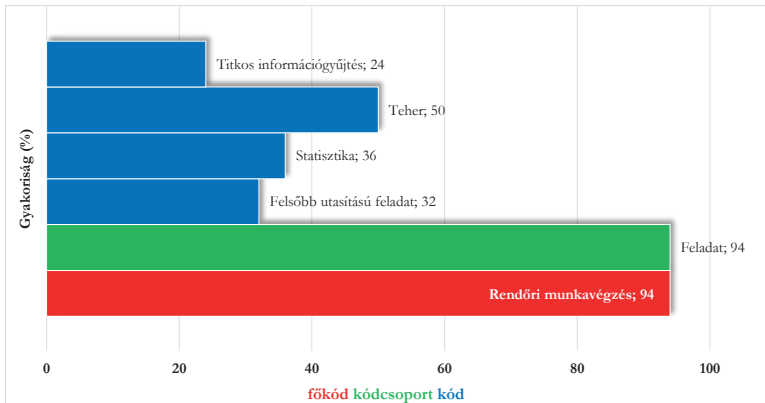
Forrás: a szerző szerkesztése

A rendőri csoport eredményei

Rendőri munkavégzés

Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy a rendőrök prostitúcióról alkotott valóságában az interjúkban azonosított jelentéstartalmak közül mely elemek dominálnak, bonyolult matematikai számításokat kellett elvégezni. Elsőként azt

határoztam meg, hogy a rendőrökkel készített interjúkban az azonosított jelentéstartalmak (a csoportok és azok változói) hányszor jelennek meg. Külön-külön lehet azt vizsgálni, hogy a csoportok, illetve azon belül a változók hogyan viszonyulnak egymáshoz. A következő ábra azt szemlélteti, hogy az azonosított jelentéstartalmak hány alkalommal szerepeltek a szövegekben az első nagy csoporton belül.

21. ábra

A „rendőri munkavégzés” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az első lépésként tehát megkaptam az azonosított jelentések mennyiségi mutatóit. Jól látható, hogy e nagy csoporton belül legtöbbször a „teherként” azonosított jelentéstartalom fordult elő. Hogy megtudjuk azt, hogy a többi azonosított jelentéstartalom miként viszonyult e legmagasabb arányszámú változókhoz, az ismertetett statisztikai számítások elvégzésére volt szükség. (Ha az eltérés nem jelentős, akkor az az elem is a társas valóság részét képezi, ha pedig jelentős, akkor nem.) Ennek alapján sikerült megállapítanom, hogy a rendőrök társas valósága, a csoportokon belül szereplő változók összehasonlításának eredményeképpen a rendőri munkavégzés tekintetében a „felsőbb utasítású feladat”, a „statisztika” és a „titkos információgyűjtés” jelentéstartalmakra korlátozódik. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

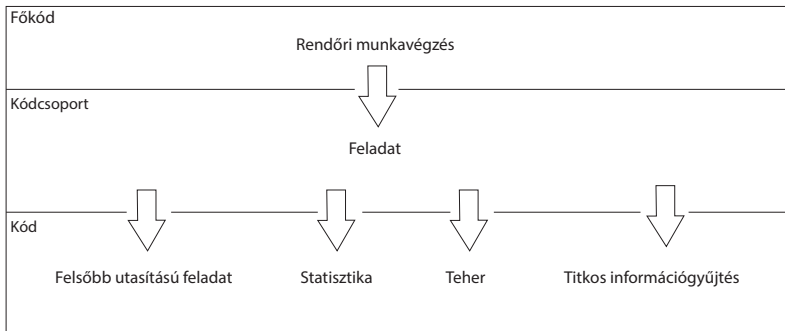
34. táblázat

A „rendőri munkavégzés” főkérdés kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: $\approx 9,86$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi2 értékek		
Teher	–	–	✓
Felsőbb utasítási feladat	3,522	n. sz.	✓
Statisztika	2,130	n. sz.	✓
Titkos információgyűjtés	6,259	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben a már ismert folyamatábrán keresztül a rendőrök munkavégzéséről alkotott társas valóságába bepillantást szeretnénk nyerni, jól láthatjuk, hogy a prostituáltakkal kapcsolatos intézkedési kötelem a rendőrök számára milyen többletfeladatot jelent. A prostituáltakkal szemben lefolytatott intézkedéseket zömében a rendőri vezetők utasítására, illetve az alapján folytatták le; mindezt azért, hogy a rendőrség büntfelderítési, büntlődzési és rendészeti statisztikai mutatói az eredmények tükrében emelkedhessenek. A végrehajtói állomány tekintetében ez jelentős terhet jelent, hiszen a szolgálati feladatok mellett ezek az intézkedések is helyet kapnak. Érdekes tény viszont, hogy a rendőrök a prostituáltaktól információkat vásárolnak, őket adatközlőként, valamint bizalmi személyként a titkos információgyűjtő tevékenység során foglalkoztatják, hogy más bűnözőkről, bűncselekményekről adatot gyűjthessenek. Ez a helyzet meglehetősen ambivalens, hiszen egyik oldalról, ha a prostituáltak nem szolgálják a rendőrség érdekeit, akkor bűnelkövetőkként tekintenek rájuk, amennyiben viszont érdekeik közösek, a viszony együttműködővé válik. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

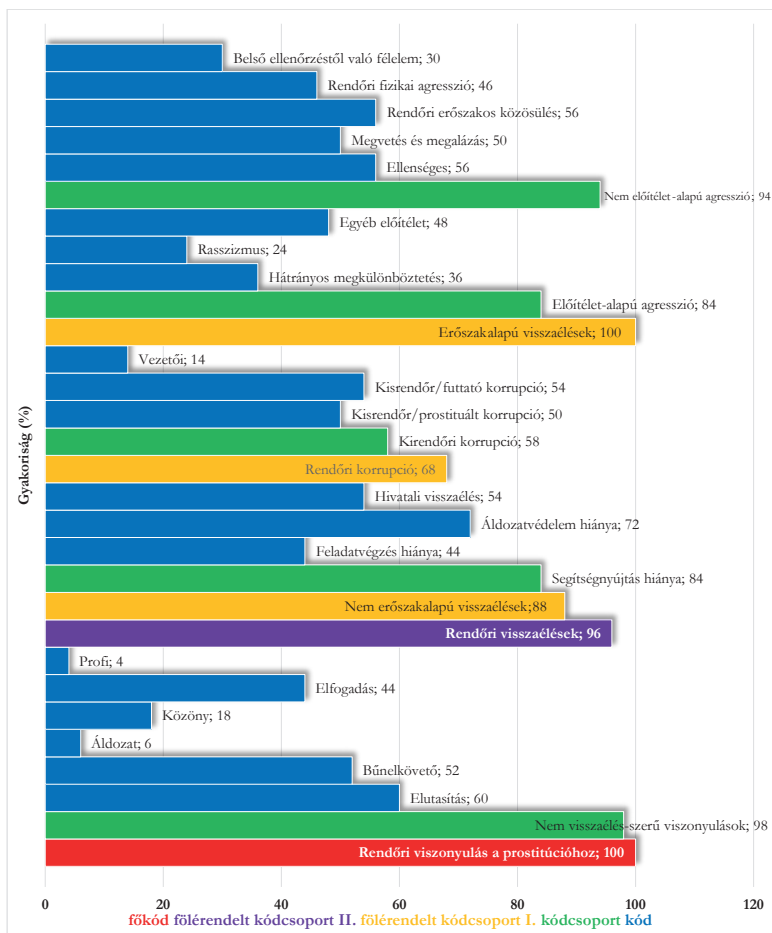
22. ábra

A „rendőri munkavégzés” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

Rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz

Tekintettel arra, hogy a kutatás egyik legnagyobb csoportjának elemzése következik, amely számos változóra, alcsoportra, továbbá azonosított jelentéstartalomra oszlik, nélkülözhetetlen, hogy azokat kellő részletességgel értékeljem. Elsőként azt kell meghatároznom, hogy a rendőrökkel készített interjúkban az azonosított jelentéstartalmak (az elemzés minden szintjén) hányszor jelennek meg. Külön-külön tudjuk azt vizsgálni, hogy a csoportok, továbbá azon belül a változók hogyan viszonyulnak egymáshoz. A következő ábra azt szemlélteti, hogy a szövegekben hány alkalommal szerepeltek az azonosított jelentéstartalmak a második nagy csoporton belül.

23. ábra

A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főkódhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

A legnagyobb gyakorisággal az „áldozatvédelem hiányaként” azonosított jelentéstartalom szerepelt, amely az interjúkban több mint 72 alkalommal jelent meg. Hogy megtudjam, hogy az áldozatvédelem hiánya mellett

a többi azonosított jelentéstartalom közül melyik elem alkotta a rendőrök társas valóságát, a McNemar-próbákat kellett elvégezni. Ennek segítségével megállapítottam, hogy az „áldozatként”, „közönyként”, „profiként”, „vezetői korrupcióként” és „rasszizmusként” azonosított jelentéstartalmak a rendőrök társas valóságának nem képezték részét, míg az ebben a kategóriában szereplő többi változó szociális reprezentációt alkotott, azaz a rendőrök valóságának összetevői. Mit is jelent ez? A számítások egyértelműen igazolják, hogy a rendőrök a prostituáltakra – a nemzetközi egyezmény-nyel ellentétben – bűnelkövetőkként tekintenek, az áldozati jelleg elismerése – és az abból adódó áldozatvédelmi szolgálati feladatok ellátása – nem érvényesül. Az intézkedések a megalázás, a hátrányos megkülönböztetés, valamint az előítéletesség szellemében hemzsegnek a rendőri túlkapásoktól. A rendőri intézkedések zöméből hiányzik a normaszzerű végrehajtás, a rendőrök ellenséges magatartást tanúsítanak. Teszik mindezt úgy, hogy „Damoklész kardjaként” lóg fejük felett a belső ellenőrzés, valamint a lebukás lehetősége. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

35. táblázat

A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főkérdő kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 17	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Áldozatvédelem hiánya	–	–	✓
Elutasítás	1,800	n. sz.	✓
Bűnelkövető	3,846	n. sz.	✓
Áldozat	31,114	p < 0,05	
Közöny	25,138	p < 0,05	
Elfogadás	8,167	n. sz.	✓
Profi	34,000	p < 0,05	
Feladatvégzés hiánya	8,909	n. sz.	✓
Hivatali visszaélés	3,522	n. sz.	✓

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $\cong 17$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Chi^2 értékek		
Kisrendőr/prostituált korrupció	14,226	n. sz.	✓
Kisrendőr/futtató korrupció	3,240	n. sz.	✓
Vezetői	25,485	$p < 0,05$	
Hátrányos megkülönböztetés	10,800	n. sz.	✓
Rasszizmus	20,571	$p < 0,05$	
Egyéb előítélet	7,200	n. sz.	✓
Ellenséges	3,200	n. sz.	✓
Megvetés és megalázás	4,481	n. sz.	✓
Rendőri erőszakos közösülés	2,909	n. sz.	✓
Rendőri fizikai agresszió	5,143	n. sz.	✓
Belső ellenőrzéstől való félelem	14,226	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Ahogy a jelentésmezők hierarchikus rendszerében szintről szintre haladunk a kódcsoportok tekintetében, más-más jelentéstartalmak dominánsak. A csoportok tekintetében a „nem visszaélésszerű viszonyulások” volt a legnagyobb gyakoriságú változó, így a többi csoportként azonosított jelentéstartalommal azt hasonlítottam össze. Az eredmények szerint mind a „segítségnyújtás hiánya”, mind az „előítélet- illetve nem előítélet-alapú agresszió” a rendőrök valóságának részét képezte. A „vezetői korrupció” mint önálló egység a társas reprezentációknak szintén nem része, míg a „belső ellenőrzéstől való félelem” – az előzőkkel ellentétben – szintén nem reprezentáns. Ez ne tévessze meg az olvasót, hiszen ez csak a hierarchikus rendszerek közötti különbségek eredménye. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

36. táblázat
*A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főköd kódcsoportszintű
 elemzésének eredményei*

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 12.25	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi^2 értékek		
Nem visszaélésszerű viszonyulások	–	n. sz.	✓
Segítségnyújtás hiánya	5,444	n. sz.	✓
Kisrendőri korrupció	20,000	$p < 0,05$	
Előítélet-alapú agresszió	7,000	n. sz.	✓
Nem előítélet-alapú agresszió	1,000	n. sz.	✓
Vezetői	42,000	$p < 0,05$	
Belső ellenőrzéstől való félelem	32,111	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A helyzet megismétlődését a fölérendelt csoportok tekintetében is jól láthatjuk. Míg a „segítségnyújtás hiánya”, a „nem visszaélésszerű viszonyulások”, az „előítélet- illetve nem előítélet-alapú agresszió” a rendőrök társasvalóság-konstruktumának elemei, addig a „belső ellenőrzéstől való félelem” nem. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

37. táblázat
*A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főköd fölérendelt I. kódcsoportszintű
 elemzésének eredményei*

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 11.56	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi^2 értékek		
Nem visszaélésszerű viszonyulások	–	n. sz.	✓

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 11.56	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Segítségnyújtás hiánya	5,444	n. sz.	✓
Rendőri korrupció	15,000	$p < 0,05$	
Előítélet-alapú agresszió	7,000	n. sz.	✓
Nem előítélet-alapú agresszió	1,000	n. sz.	✓
Belső ellenőrzéstől való félelem	32,111	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

Szintén e kép tárul elénk, ha a csoportokat összefogó fölérendelt kódcsoporthoz tekintetében végezzük el a számításokat. Az eredmények tükrében kimutatható, hogy a „belső ellenőrzéstől való félelem” nem eleme a rendszernek, míg a „rendőri hatalmi visszaélések” mindegyike annak szerves részét képezi.

38. táblázat

A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” fő kód fölérendelt II. kódcsoporthoz tartozó elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 9.86	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Nem visszaélésszerű viszonyulások	1,000	n. sz.	✓
Nem erőszakalapú visszaélések	6,000	n. sz.	✓
Erőszakalapú visszaélések	–	–	✓
Belső ellenőrzéstől való félelem	35,000	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben az előzőket még részletesebben vizsgáljuk, azt mondhatjuk, hogy a rendőri visszaélések tekintetében a „nem visszaélésszerű viszonyulások” (például az előítélet, a hátrányos megkülönböztetés, a prostituáltak bűnelkövetőkként való kezelése) ugyanolyan hangsúlyos szerepkörhöz jut, mint a fizikai agresszió lehetséges formái. Az ezeket felölelő „rendőri visszaélések” a legdominánsabb kategória mind közül. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

39. táblázat

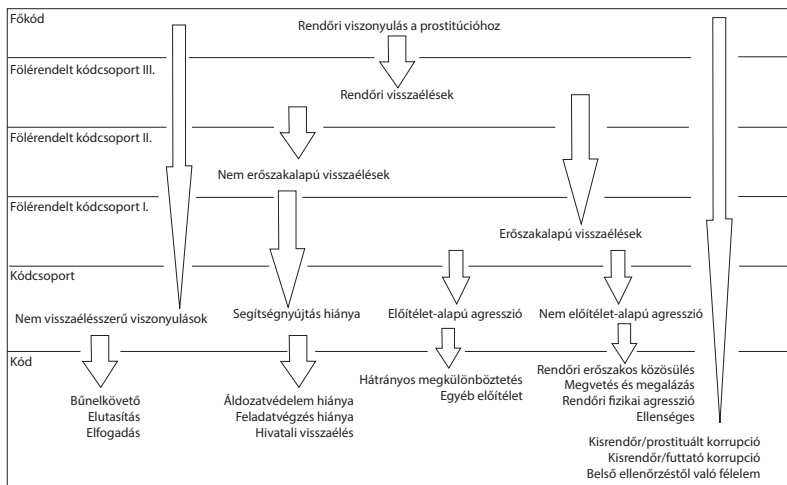
A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” főkérdés azonos főkérdésszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Nem visszaélésszerű viszonyulások	–	–	✓
Rendőri visszaélések	0,333	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Az eredmények egy folyamatábrán való illusztrálása esetén az alábbi összetevők jellemeznék. A prostituáltakkal szemben folytatott rendőri intézkedések alapjául az elutasítás szolgál. A rendőrök a prostituáltak áldozati jellegét – a nemzetközi egyezményrel szembehelyezkedve – nem fogadják el, rájuk bűnelkövetőkként tekintenek. Ebből adódóan az áldozatvédelmi intézkedéseket, a segítségnyújtást és önmagában a jogszabályokból adódó rendőri kötelezettséget nem teljesítik; ha intézkedésre kerül sor, akkor azok hivatali visszaélésektől hemzsegnék. A rendőrök a prostituáltakkal szemben megvetést éreznek, őket megalázzák, hátrányosan megkülönböztetik, előítélet alapú intézkedéseket folytatnak le. Az intézkedések gyakorta a rendőri agresszió eszközrendszerén keresztül zajlanak, amelynek a rendőri fizikai brutalitás és a korrupció is szintűgye eleme. Bár a rendőri vezetők a korrupciós cselekmények kapcsán nem érintettek, a végrehajtói állomány a prostituáltaktól és futtatóktól is anyagi ellenszolgáltatást kér azért, hogy a rivális bandákat ellehetetlenítsék, illetve más prostituáltakat hátrányos helyzetbe hozzanak. A legmeglepőbb eredmény az volt, amikor konstatáltam, hogy a rendőri valóságkép alapján a rendőrök ugyan tartanak

a belső ellenőrzéstől, továbbá a lebukástól, hatalmukkal mégis nap mint nap visszaélnék. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

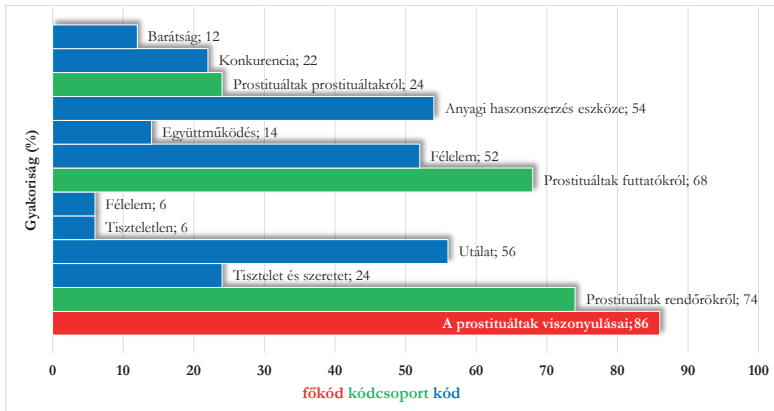
24. ábra

A „rendőri viszonyulás a prostitúcióhoz” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

Prostituáltak viszonyulásai

Hogy ne csak a rendőrök intézkedéseiről kapjunk képet, az alábbiakban megtudjuk, hogy vajon a rendőrök véleménye szerint az intézkedéseknek milyen jogalapja van, azaz mi indokolja, hogy a rendőrök a prostituáltakhoz ilyen minőségben viszonyuljanak. Ezen túlmenően arra is fény derül, hogy vajon a futtatóknak mit jelentenek a lányok, továbbá a prostituáltak között létezik-e barátság, vagy csak a rivalizáció érvényesül. Az alábbi ábrán szemléltetem, hogy a rendőri interjúszövegekben a prostituáltak viszonyulásai csoporton belül az azonosított jelentéstartalmak hányszor fordultak elő.

25. ábra

A „prostituáltak viszonyulásai” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ezekkel az elemekkel elvégezzük a matematikai számításokat, akkor kiindulásként a legnagyobb gyakoriságú változót kell kiválasztanunk. Tekintettel arra, hogy az elemek között az „utálatként” azonosított jelentéstartalom volt a legmagasabb arányszámú, ezért a többi változót azzal hasonlítottam össze. Eszerint az intézkedéseket a prostituáltak részéről „tisztelet és félelem” övezte, a lányok között „baráti kapcsolatok” nem alakultak ki, a futtató pedig rájuk kizárólag az „anyagi javak megszerzésének eszközeként” tekint. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

40. táblázat

A „prostituáltak viszonyulásai” főkédd kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 13.32	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Utálat	—	—	✓

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: $\cong 13.32$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Tisztelet és szeretet	9,143	n. sz.	✓
Tiszteletlen	23,148	p < 0,05	
Félelem	21,552	p < 0,05	
Félelem	0,167	n. sz.	✓
Együtműködés	17,640	p < 0,05	
Anyagi haszonszerzés eszköze	0,048	n. sz.	✓
Konkurencia	9,966	n. sz.	✓
Barátság	16,133	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ugyanezeket az eredményeket összevetjük a csoportok közötti összehasonlításból származó értékekkel, akkor azt mondhatjuk, hogy a rendőrök társas valósága szerint a „prostituáltak rendőrökről” alkotott véleménye, valamint a „rendőrök futatókról” alkotott véleménye dominál. Az, hogy a prostituáltak között milyen viszony bontakozik ki, elhanyagolható. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

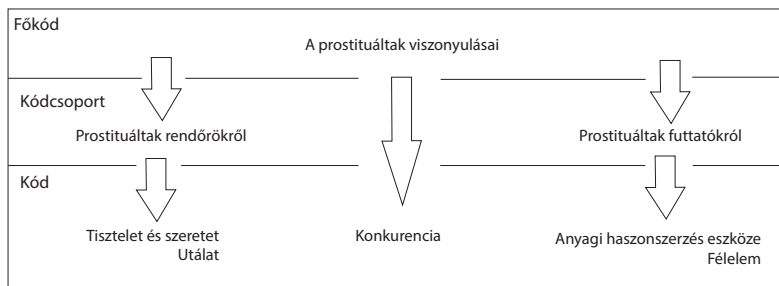
41. táblázat

„A prostituáltak viszonyulásai” főkérdő kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintje	Szociális reprezentáció-e
Prostituáltak futatókról	–	–	✓
Prostituáltak rendőrökről	0,529	n. sz.	✓
Prostituáltak prostituáltakról	20,161	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben egy folyamatábrán kívánjuk szemléltetni az alábbiakat, azt mondhatjuk, hogy a rendőrök valóságképe szerint a prostituáltak az intézkedés során tisztelettudók, a rendőrök velük szemben mégis hatalmukkal – az előzőkben ismertetett módon – rendszeresen visszaélnek. A prostituáltak jogkövető magatartása ellenére a rendőrök a brutalitás eszközeivel szereznek érvényt az intézkedéseknek, ami a prostituáltak ellenszenvét, továbbá a rendőrök felé érzett utálatot váltják ki. A félelem nemcsak a rendőri intézkedésekkel szemben alakul ki, hanem a futtatók nyomásgyakorlásával szemben is megjelenik, akik a lányokra csak az anyagi jólét biztosításának eszközeként tekintenek. A lányok között baráti kapcsolatok nem alakulnak ki, a folytonos versengés mindig jelen van. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

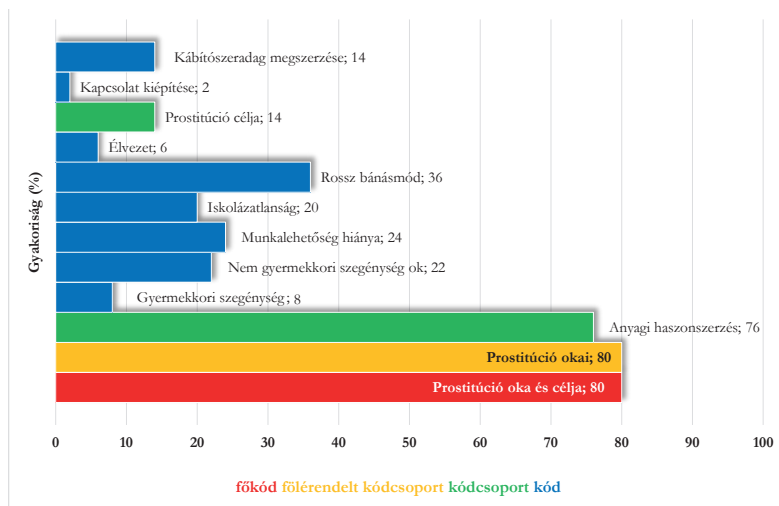
26. ábra

„A prostituáltak viszonyulásai” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostitúció oka és célja

Ebben a kódcsoportban vizsgálom azt, hogy vajon a rendőrök társas valósága szerint a prostituáltaknak a tevékenység gyakorlása tekintetében milyen céljaik vannak, illetőleg mi motiválta őket arra, hogy prostituáltként dolgozzanak. Az azonosított jelentéstartalmak gyakoriságát az alábbi ábrával szemléltetem.

27. ábra

„A prostitúció oka és célja” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

A legnagyobb gyakorisággal a „rossz bánásmódként” azonosított jelentés-tartalom bukkant fel, ezért a többi változót is ezzel hasonlítottam össze. Ez nem jelentett mást, mint hogy a prostituáltak munkavégzésének oka leginkább a gyermekkorban elszenvedett rossz bánásmódban gyökeredzik. Mindezek mellett helyet kapott a „gyermekkori és a jelenkori szegénység”, a „munkalehetőség hiánya” is. Új elemként jelent meg az, hogy a rendőrök véleménye szerint a prostituáltak a munkájukat „élvezettel” végzik, legtöbbször „iskolázatlan”, és a prostitúciónak az az egyetlen célja, hogy a napi „kábitószeradagjukat” megszerezzék. Nem építenek ki kapcsolatokat, nincs jövőképük, a rendőrök valóságának szociális reprezentációját a cél tekintetében csak a kábítószeradag megszerzése képezi. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

42. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkérdő kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 12.83	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Rossz bánásmód	–	n. sz.	✓
Gyermekkori szegénység	10,889	n. sz.	✓
Nem gyermekkori szegénység	2,882	n. sz.	✓
Munkalehetőség hiánya	2,000	n. sz.	✓
Iskolázatlanság	2,667	n. sz.	✓
Élvezet	11,842	n. sz.	✓
Kapcsolat kiépítése	17,000	p < 0,05	
Kábítószeradag megszerzése	5,762	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben mindezt a csoportok összehasonlítása keretében végezzük el, akkor azon elemzési dimenzió tekintetében a motívum az „anyagi haszon-szerzéssel” társított jelentéstartalomra korlátozódik. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

43. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkérdő kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 12.83	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi^2 értékek		
Anyagi hasznoszerzés eszköze	–	–	✓
A prostitúció célja	29,121	$p < 0,05$	
Iskolázatlanság	24,500	$p < 0,05$	
Rossz bánásmód	20,000	$p < 0,05$	
Élvezet	35,000	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A „cél” csoportja az „okokkal” szemben annyira elenyésző, hogy az a fölérendelt kódcsoporthoz matematikai számításainak tükrében elhalványul. Ne essünk tévedésbe a tekintetben, hogy ez azt jelentené, hogy a rendőrök valóságképében a prostitúciónak nincsenek céljai – ugyanis a kábítószeradag megszerzése a társas világ része –, inkább arról van szó, hogy az okok sokkal dominánsabbak. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

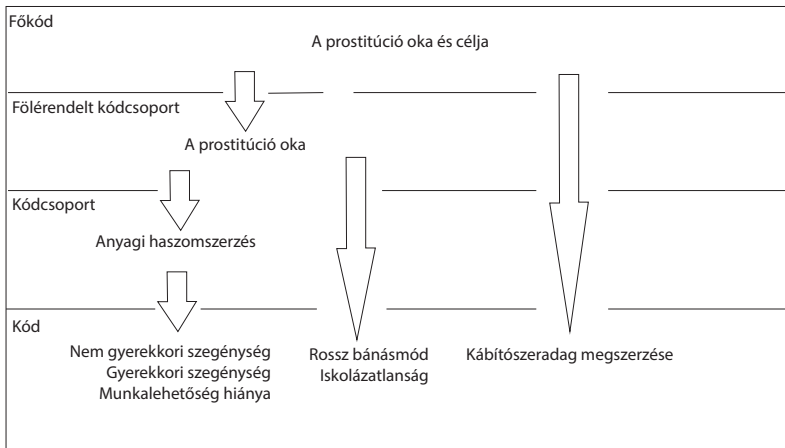
44. táblázat

„A prostitúció oka és célja” főkérdő fölérendeltkódcsoporthoz szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi^2 értékek	Szignifikancia szintje	Szociális reprezentáció-e
A prostitúció okai	–	–	✓
A prostitúció célja	31,114	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábra elemeként a prostitúció okaiként a rendőrök elsődlegesen az anyagi haszonszerzést jelölik meg. Amennyiben ennek háttérét megvizsgáljuk, akkor megtudjuk, hogy az anyagi haszonszerzést a gyermek-, illetve a jelenkori szegénységből való kitörés motiválja, amely a munkalehetőség hiányával ok-okozati összefüggésben áll. Mivel a rendőrök a prostituáltakat iskolázatlannak tartják, ezért azoknak nincs lehetőségük arra, hogy más munkát keressenek. A rendőrök valóságképe szerint másodlagos annak jelentősége, hogy a prostituáltak gyermekkorukban milyen szocializációs környezetben nőttek fel; a rossz bánásmód milyen mértékben érvényesült, amely a prostitúció motívuma is egyben. Releváns eredmények bontakoznak ki a cél tekintetében is, amely a kábítószeradag megszerzésére irányul, jelentős stigmát képezve e szociális reprezentáció kimutatásával. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

28. ábra

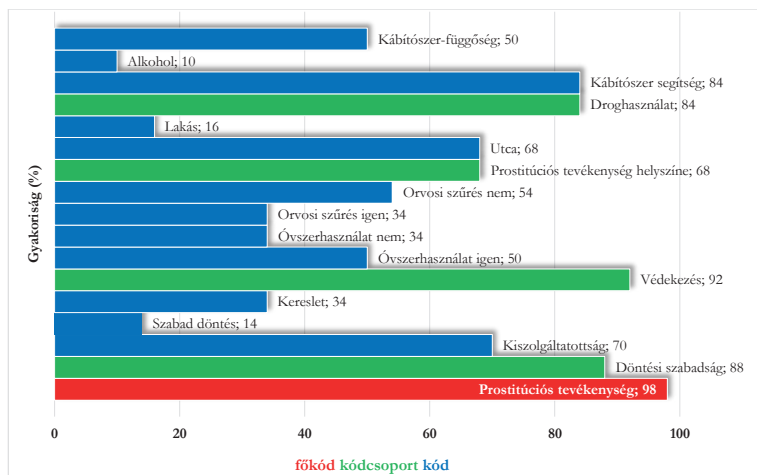
„A prostitúció oka és célja” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

Prostitúciós tevékenység

A rendőrök valóságképében megjelenő prostitúciós tevékenység azonosított jelentéstartalmainak gyakoriságát az alábbi ábra szemlélteti. Itt kapott

helyet a prostituáltak döntési szabadsága, a munkavégzés helyszíne, a nemi betegségek elleni védekezés is.

29. ábra

A „prostitúciós tevékenység” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Az az előítélet alapú gondolkodás, miszerint a prostituáltak munkavégzéséhez a „kábitószer jelentős segítséget nyújt”, a matematikai elemzésnél is kiemelt szerephez jutott. Ez volt ugyanis az a változó, amely a szöveggörnyezetben leggyakrabban szerepelt. A változók összehasonlításának eredményeképpen megállapítottam, hogy a lányok helyzetét a „kiszolgáltatottság” jellemzi, sem a hatóságokhoz, sem más személyekhez nem fordulhatnak segítségért, sorsuk alakulásáról nem dönthetnek szabadon. A védekezés tekintetében a rendőrök szerint a prostituáltak annak ellenére, hogy az aktusokhoz „óvszert használnak”, „orvosi szűrésekre nem járnak”, munkavégzésük az „utcára” korlátozódik. Ambivalencia mutatkozik a tekintetben, hogy míg a rendőrök megjelölték a kábítószeradag megszerzését mint célt, valamint a kábítószer mint a munkavégzés segítségét, a prostituáltakat nem tartják „kábitószerfüggőnek”, és álláspontjuk szerint a prostitúcióra nincs „kereslet”. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

45. táblázat

A „prostitúciós tevékenység” főkérdőív kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: ≈ 14.4	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	χ^2 értékek		
Kábítószer segítség	–	n. sz.	✓
Kiszolgáltatottság	2,882	n. sz.	✓
Szabad döntés	33,108	$p < 0,05$	
Kereslet	21,552	$p < 0,05$	
Óvszerhasználat igen	11,560	n. sz.	✓
Óvszerhasználat nem	21,552	$p < 0,05$	
Orvosi szűrés igen	20,161	$p < 0,05$	
Orvosi szűrés nem	9,783	n. sz.	✓
Utca	6,400	n. sz.	✓
A kódrendszer összetevői	Z^2 értéke: $= 14.4$	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Lakás	34,000	$p < 0,05$	
Alkohol	35,103	$p < 0,05$	
Kábítószer- függőség	17,000	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoportok összehasonlításának matematikai számításai szerint a rendőrök társas valóságának az összes, e nagy csoporton belül képzett alcsoport elemévé vált. Akár a „védekezés”, akár a „döntési szabadság”, akár a „helyszín”, akár a „droghasználat” tekintetében. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

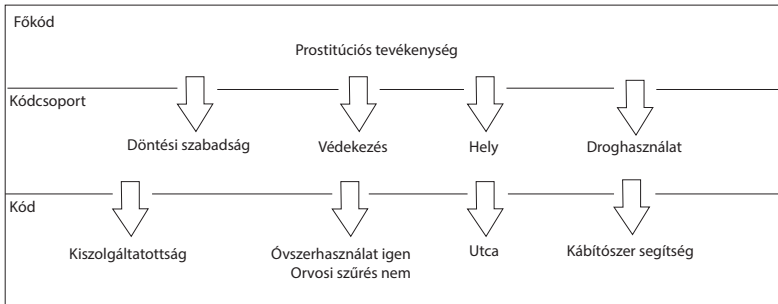
46. táblázat

A „prostitúciós tevékenység” főkérdő kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 9.86	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Védekezés	–	n. sz.	✓
Döntési szabadság	0,400	n. sz.	✓
Prostitúciós tevékenység helyszíne	9,000	n. sz.	✓
Droghasználat	1,600	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatára megmutatja, hogy a rendőrök valóságában a prostitúciós tevékenységről alkotott kép milyennek is mutatkozik. Eszerint a prostituáltak helyzetét kiszolgáltatottság jellemzi, sem a hatóságokhoz, sem más személyekhez nem fordulhatnak segítségért. Sorsuk alakulásáról és a prostitúció gyakorlásáról nem dönthetnek szabadon. A védekezés tekintetében a rendőrök szerint a prostituáltak annak ellenére, hogy az aktusokhoz óvszert használnak, „orvosi szűrésekre nem járnak, ezáltal csak részben tesznek azért, hogy a nemi betegségek terjedése, továbbá terjesztése ellen fellépjenek, annak gátat szabjanak. Munkavégzésük az utcára korlátozódik. Ambivalencia mutatkozik a tekintetben, hogy míg a rendőrök megjelölték a kábítószeradag megszerzését mint célt, illetve a kábítószert mint a munkavégzés segítségét, a prostituáltakat nem tartják kábítószerfüggőnek, és álláspontjuk szerint a prostitúcióra nincs kereslet. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

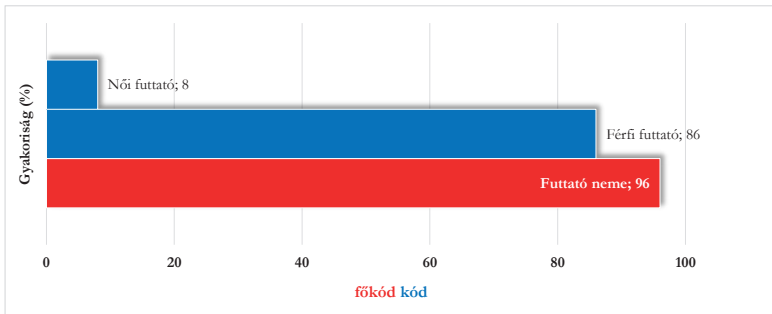
30. ábra

A „prostitúciós tevékenység” fő kód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató neve

A már megszokott elemzési technika segítségével, ám e nagy csoportnál – tekintettel a két változóra – viszonylag egyszerű módon, az elemek gyakoriságát az alábbi ábra segítségével szemléltetem.

31. ábra

„A futtató neve” fő kódhoz tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

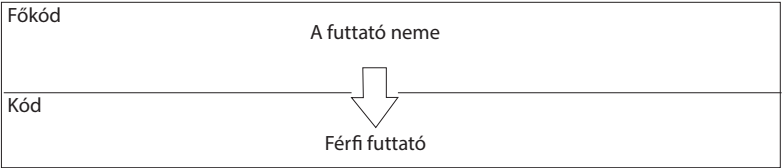
Különösebb matematikai számítások nélkül is megállapítható, hogy a futtatók nemének tekintetében a „férfi futtató” a „női futtatóként” azonosított jelentéstartalmat lesöpri a szociális reprezentációk asztaláról. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

47. táblázat
„A futtató neme” főkéód kódszintű elemzésének eredményei

A kórendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció-alkotó-e
Férfi futtató	–	–	✓
Női futtató	32,362	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábra szerint a prostituáltak valóságában egyedül a férfi futtató szerepel, és gyakorol felettük hatalmat.

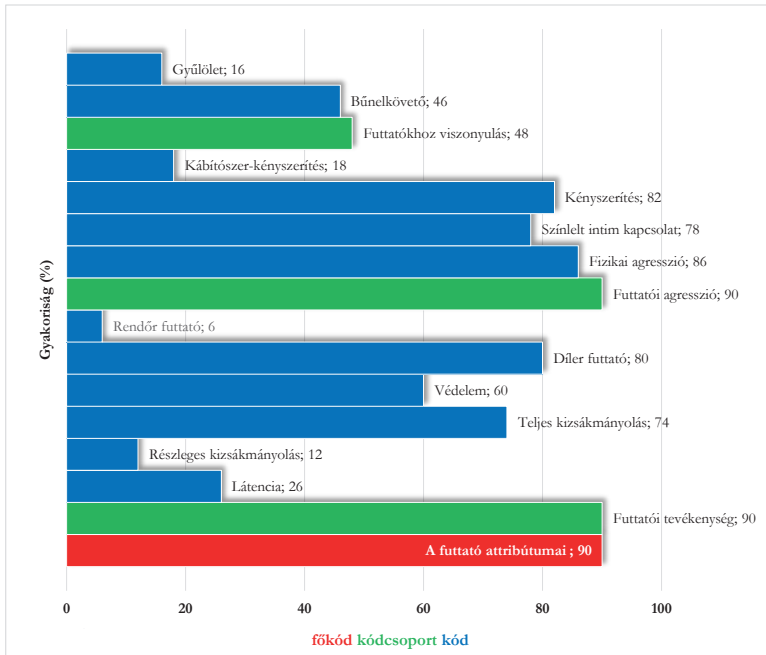
32. ábra
„A futtató neme” főkéód jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A futtató attribútumai

Azon túlmenően, hogy a rendőrök valóságképe a futtatók és a prostituáltak közötti viszony megítéléséről is képet adott, a kutatás nélkülözhetetlen elemévé vált, hogy a rendőrök a futtatók magatartásáról, valamint személyeiről is elmondják véleményüket. Az interjúszövegek éppen ezért egy ilyen dimenziót is tartalmaztak, ennek során különböző jelentéstartalmakat sikerült azonosítanom. Ezek a jelentéstartalmak, amelyek a futtatói erőszakról,

a futtatókhöz való viszonyulás köré szerveződtek, az alábbi gyakorisággal szerepeltek a szövegekben.

33. ábra

„A futtató attribútumai” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

A legnagyobb gyakoriságú elem a „futtatói agresszió” volt. E változót hasonlítottam össze a csoportokban szereplő elemekkel, s az alábbiakat tapasztaltam. A „látencia” hiánya bizonyítja azt, hogy a rendőröknek tudomásuk van a futtatókról és a prostituáltak „teljes kizsákmányolásán”, valamint „kényszerítésen” alapuló kapcsolatrendszeréről, mégsem tartják őket „bűnelkövetőknek”, ellenük nem lépnek fel. Szolgálati kötelezettségüket nem teljesítik, még akkor sem, mikor a „kábitószer kereskedelmével” kapcsolatos bűncselekmények valósulnak meg. Álláspontjuk szerint a futtató „megvédi” a kliensi erőszaktól a prostituáltakat, a futtató és a prostituált

közötti kapcsolatot az „intimitás” biztosítja. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

48. táblázat
„A futtató attribútumai” főkérdő kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 14.4	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Fizikai agresszió	–	n. sz.	✓
Látencia	30,000	$p < 0,05$	
Részleges kizsákmányolás	37,000	$p < 0,05$	
Teljes kizsákmányolás	3,600	n. sz.	✓
Védelem	9,941	n. sz.	✓
Díler futtató	1,286	n. sz.	✓
Rendőrfuttató	38,095	$p < 0,05$	
Színlelt intim kapcsolat	4,000	n. sz.	✓
Kényszerítés	1,000	n. sz.	✓
Kábítószer- kényszerítés	32,111	$p < 0,05$	
Bűnelkövető	16,667	$p < 0,05$	
Gyűlölet	35,000	$p < 0,05$	

Forrás: a szerző szerkesztése

A csoportok tekintetében szintén ezzel a helyzettel szembesültem. A rendőri valóságkép szerint a „futtatók tevékenysége” mindennapos, és az „agresszió” a mindennapi életük részét képezi. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

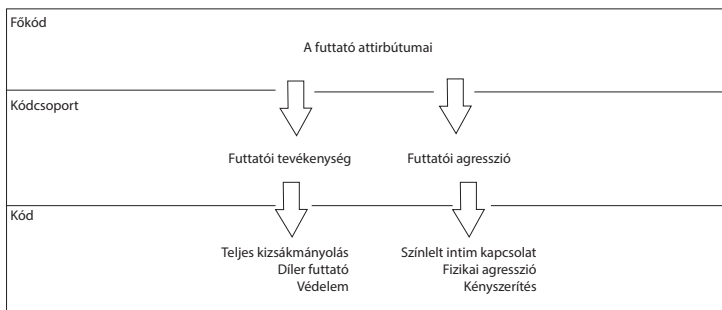
49. táblázat

„A futtató attribútumai” fő kód kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Z ² értéke: ≈ 8.64	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
	Khi ² értékek		
Futtatói tevékenység	–	–	✓
Futtatói agresszió	–	–	✓
Futtatókhoz viszonyulás	21,000	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

Ha az alábbiakat folyamatábrán szemléltetjük, akkor jól látni – megegyezően a korábban megállapítottokkal –, hogy a futtatók nem burkolóznak látenciába. Ez bizonyítja, hogy a rendőrök ismerik a futtatók és a prostituáltak teljes kizsákmányoláson és kényszerítésen alapuló kapcsolatrendszerét, mégsem foganasítanak velük szemben intézkedést, nem tartják őket bűnelkövetőknek. Szolgálati kötelességeiket megszegve akkor sem hajtanak végre intézkedést, amikor kábítószer kereskedelmével kapcsolatos bűncselekmények valósulnak meg. Véleményük szerint a futtató védelmet biztosít a kliensi erőszak ellen, a futtató és a prostituált közötti kapcsolat pedig az intimitásra épül. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

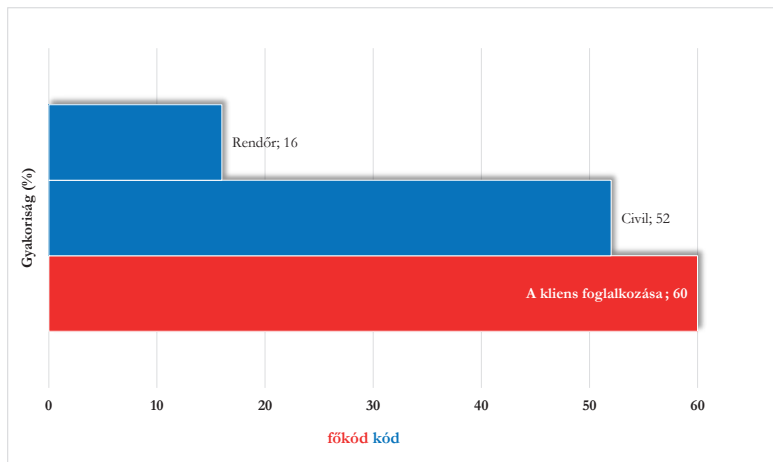
34. ábra

„A futtató attribútumai” jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A kliens foglalkozása

A már megszokott elemzési technika segítségével, ám e nagy csoportnál – tekintettel a két változóra – viszonylag egyszerű módon, az elemek gyakoriságát az alábbi ábra segítségével szemléltetem.

35. ábra

„A kliens foglalkozása” főkéddhez tartozó eredmények

Forrás: a szerző szerkesztése

Különösebb matematikai számítások nélkül is megállapítható, hogy a kliens foglalkozása tekintetében a „civil kliens” a „rendőr kliensként” azonosított jelentéstartalmat lesöpri a szociális reprezentációk asztaláról. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

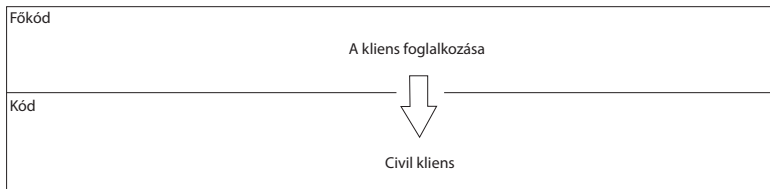
50. táblázat

„A kliens foglalkozása” fő kód kódcsoportszintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Civil	–	–	✓
Rendőr	12,462	p < 0,05	

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábrán jól látható, hogy bár a prostituáltakat rendőr kliensek is látogatják, a civil területről érkezők többségben vannak. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

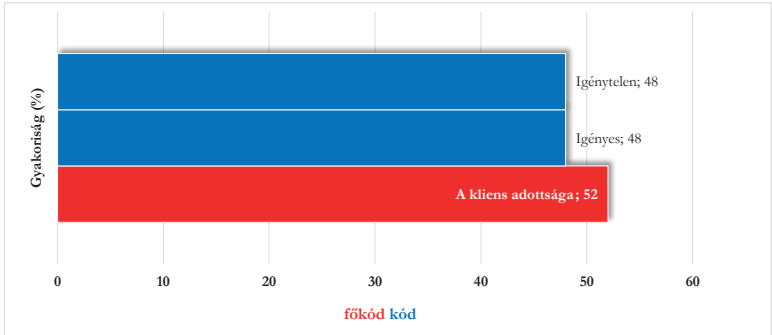
36. ábra

„A kliens foglalkozása” jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

Kliens adottsága

A már megszokott elemzési technika segítségével, ám e nagy csoportnál – tekintettel a két változóra – viszonylag egyszerű módon, az elemek gyakoriságát az alábbi ábra segítségével szemléltetem.

37. ábra
„A kliens adottsága” főkéddhez tartozó eredmények
Forrás: a szerző szerkesztése

Különösebb matematikai számítások nélkül is megállapítható, hogy a kliens adottsága tekintetében az „igényesként” és az „igénytelenként” azonosított jelentéstartalom a rendőri valóság szerves részét képezi. Az erről készült matematikai statisztikai számításokat az alábbi táblázat tartalmazza.

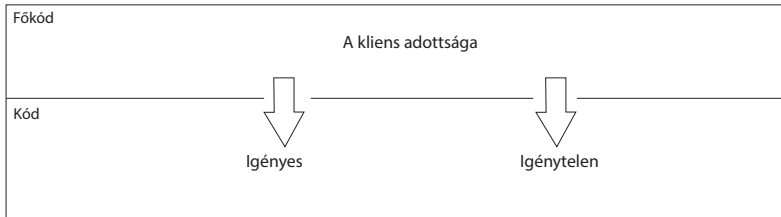
51. táblázat
„A kliens adottsága” főkédd kód szintű elemzésének eredményei

A kódrendszer összetevői	Khi ² értékek	Szignifikancia szintek	Szociális reprezentáció- alkotó-e
Igényes	0,000	n. sz.	✓
Igénytelen	0,000	n. sz.	✓

Forrás: a szerző szerkesztése

A folyamatábrából kitűnik, hogy a rendőrök képzetében a prostituáltakhoz nemcsak az igényes, hanem az igénytelen kuncsaftok is eljárnak. Ha a prostitúcióról alkotott rendőri valóságképet vizsgáljuk, akkor belegondolhatunk abba is, hogy a prostituáltaknak nincs választási lehetőségük, hiszen sorsukról,

munkavégzésükről nem önállóan döntenek; ezért ahhoz, hogy a napi kereket – amelyet a futtató teljes mértékben elvesz tőlük – megkereshessék, igényes és igénytelen klienseket is fogadniuk kell. A folyamatábrán az azonosított jelentéstartalmak az alábbiak szerint kaptak helyet.

38. ábra

„A kliens adottsága” jelentősnek bizonyult tartalmi szerkezete

Forrás: a szerző szerkesztése

A rendőri vizsgálati csoport eredményeinek összegzése

A rendőrök valóságában prostituáltakkal intézkedni nem több, mint egy plusz feladat. A rendőrök szempontjából ez terhet jelent, mert a szolgálati feladatok mellett ezt is szükséges elvégezniük. A lefolytatott intézkedések vezetői utasításra történnek, annak célzatával, hogy a statisztikai eredményeket – bűnfelderítés, bűnüldözés és rendészet területén – növeljék. Kontrasztként jelenik meg, hogy a rendőrök titkos adatszerzési célzattal a prostituáltakat beszervezik, tőlük információt vásárolnak, hogy bűnözőkről és bűncselekményekről információhoz jussanak. Ellentmondás mutatkozik abban is, hogy ha a prostituált információt szolgáltat, akkor a rendőrök szemében partner, ha nem, akkor bűnelkövető.

A rendőrök a prostituáltakkal szemben elutasítók. Bűnelkövetőknek tekintik őket, amely a nemzetközi egyezményrel ellentétes. Áldozati jellegüket nem ismerik el, sem az áldozatvédelmi intézkedések, sem a segítségnyújtás nem érvényesül. Amennyiben intézkedésre kerül sor, akkor a hatalmi viszálylések dominálnak: megalázás, megvetés, hátrányos megkülönböztetés, rendőri agresszió, korrupció. (A korrupció vezetői szinten nem jelenik meg, azonban a végrehajtói állomány pénzt kér azért cserébe, hogy a rivális bandákat ellehetetlenítse, vagy más lányokat hátrányos helyzetbe hozzon.)

Meglepetésként szolgált, hogy bár a rendőrök a belső ellenőrzéstől tartanak, ez a visszatartó hatás mégsem olyan erős, hogy a hatalmi visszaéléseket megakadályozza.

A rendőrök valóságképében a prostituáltak tisztelettudók, az intézkedés során jogkövető magatartást tanúsítanak, mindezek ellenére, hogy az intézkedésnek érvényt szerezzenek, hivatalukkal jogszerűtlenül visszaélnek. Ez irányukba utálatot és ellenszenvet vált ki, amelyhez félelem kapcsolódik. A félelem nemcsak a rendőrséggel, hanem a futtatókkal szemben is kialakul, akik a prostituáltakra az anyagi jólét biztosításának eszközeként tekintenek. A prostituáltak barátságokat nem alakítanak ki, folytonos a konkurenciaharc.

A rendőrök a prostitúció okaiként elsődlegesen az anyagi haszonszerzést jelölik meg. A háttérben a gyermekkori és felnőttkori rossz egzisztenciális helyzetből való kitörés motívumának, továbbá a munkalehetőség hiányának korrelációja áll. A rendőrök szemében a lányok iskolázatlanok, ezért nem találnak munkát. Valóságképükben a szocializációs környezet, valamint a rossz bánásmód csupán másodlagos hajtóerő. A rendőrök a cél tekintetében egy dolgot tudnak elképzelni, miszerint a prostituáltak tevékenysége kizárólag a kábítószeradag megszerzésére irányul. E megnyilvánulás előítéleteket szül.

Tudomást szereztünk – a rendőrök valósága szerint – arról is, hogy a prostitúciós tevékenységről alkotott kép milyennek is mutatkozik. A rendőrök valóságértelmezésében a prostituáltak kiszolgáltatottak, segítségre nem számíthatnak, sorsukról nem dönthetnek szabadon. A lányok az együttlét során óvszert ugyan használnak, de orvosi szűrésekre nem járnak, így csak részben tesznek azért, hogy a nemi betegségeket ne terjesszék. A munkavégzést csak az utcára korlátozzák, véleményük szerint a prostitúcióra kereslet nincs. Bár a rendőrök szerint a lányoknak a kábítószer segítséget nyújt, és céljuk a napi adag megszerzése, mégsem tartják őket függőnek.

A futtatók tekintetében a prostituáltak valóságában egyedül a férfi futtató szerepel és gyakorol felettük hatalmat. A futtatók nem rejtőzködnek. A rendőrök tudnak a futtatói kizsákmányolásról, a kényszerítésről, mindezek ellenére nem tartják őket bűnelkövetőknek, nem lépnek fel ellenük. A kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos bűncselekmények felderítését nem végzik el. Valóságértelmezéseikben a futtató megvédi a prostituáltakat az atrocitásoktól, s ez a köztük kibontakozódó intim kapcsolaton nyugszik.

A rendőrök is elismerik, hogy nemi együttléthez használnak prostituáltakat, de a civil kliensek a valóságértelmezésükben többen vannak.

Míg a rendőr és a civil kliensek gyakorisága tekintetében egzakt módon választani tudtunk, addig a kliensek adottsága tekintetében az igényes és igénytelen attribútum is helyet kapott. Korreláció mutatkozik a tekintetben, hogy a prostituáltaknak mindenkit vállalnia kell, hiszen nem dönthetnek szabadon, és a futtató által megszabott anyagi összeget meg kell keresniük.

A prostituálti és a rendőri vizsgálati csoport összehasonlításának eredményei

Az előző fejezetekben elsőként hoztam létre egy olyan rendszert, amely a prostituáltakkal és rendőrökkel folytatott interjúk keretében azonosítja azokat a rejtett jelentéstartalmakat, amelyek a szövegekben a prostitúcióról alkotott értékítéletet közvetítik. Ez nemcsak a prostitúciós munkavégzésre, hanem a futtatókra, a kliensekre, valamint a rendőri attitűdökre is vonatkozott. Ezt követően bonyolult matematikai számítások segítségével megtudhattuk, hogy a prostituáltak és a rendőrök prostitúcióról alkotott társas képzelete, úgynevezett saját valósága, e rendszer elemeit tekintve milyen domináns összetevőket tartalmaz. Így kaphattunk reális képet arról, hogy a rendőrök, illetve a prostituáltak saját társas valóságában a prostitúciós hálózat hogyan épül fel; a lányok milyen munkakörnyezetben dolgoznak; egymáshoz hogyan viszonyulnak; milyen klienseket kell kiszolgálniuk; vajon sorsukról szabadon dönthetnek-e, vagy a futtatói hatalomgyakorlás következtében rákényszerülnek a munkavégzésre. Mindezekkel szemben van-e társadalmi megbecsülésük, a rendőrök velük szemben normaszzerűen intézkednek-e, vagy hatalmukkal visszaélve tovább erősítik a társadalmi megbélyegzést, az előítéletet, valamint a marginalizációt? Működőképes-e az áldozatvédelem; létezik-e egyáltalán társadalmi reintegráció és reszocializáció?

Joggal vetődhet fel a kérdés, hogyha mindezekre – a prostituáltakkal, valamint a rendőrökkel folytatott interjúk keretében – egyenként választ kapunk, akkor miért van szükség azok összehasonlítására. A válasz egyszerű. Ha azokat a rejtett és domináns azonosított jelentéstartalmakat, amelyeket a prostituáltakkal, illetve a rendőrökkel felvett interjúk szövegezéséből nyertünk, összehasonlítjuk, választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy vajon melyik csoport társas valóságában bizonyul sokkal inkább dominánsnak az adott szociálisreprezentáció-alkotó, ezáltal a társas valóságok egymáshoz viszonyított helyzetéről is információt nyerünk.

A következőkben lássuk tehát, hogy a különböző hierarchikus rendszerben felépült változók közül az egyes csoportokban azonosított közös, rejtett jelentéstartalmak melyik csoport képviselőjében jelentenek dominanciát. Az eredmények az alábbiak voltak.

Nincs különbség abban a vonatkozásban, hogy hogyan vélekednek a prostituáltak és a rendőrök a prostitúció okairól: a munkalehetőségek hiánya, ezzel összefüggésben a jelenkori szegénység, valamint a gyermekkorban elszenvedett rossz életkörülmények, szocializációs helyzet, azaz a hozzátartozók által közvetített rossz bánásmód mindkét csoport szerint szerepet játszik. A gyermekkori szegénység viszont lényegesebben erősebben mutatkozik meg a prostituáltak társas képzetében, mint a rendőrök által alkotott valóságkonstruktumban. Szintén – szignifikáns különbség nélküli – egyetértés mutatkozott a tekintetben, hogy a munkavégzése helyszíne leginkább az utca; a lányok a munkavégzés során élvezeti cikkeket, leginkább kábítószer fogyasztanak. A kábítószer a futtató bocsátja rendelkezésre, aki ezzel azt szeretné elérni, hogy a lányok függővé váljanak, így – a napi adag biztosításával – a lányokat munkavégzésre tudja kényszeríteni. A díler futtatóról kialakított jelentéstartalom a rendőri csoportban dominánsabb, mint a prostituáltak valóságában. A munkavégzés tekintetében az, hogy a prostituáltak fellépnek a nemi betegségek terjesztése ellen, valamint az együttlétekhez gumióvszer használnak, mindkét csoport társas valóságának eleme volt, de a prostituáltak tekintetében az sokkal inkább dominánsabb, mint a rendőri valóságban. A lányok között létrejövő barátság nem képezi az összehasonlítás alapját, viszont az egymás közötti rivalizáció a prostituált csoport társas valóságának dominánsabb része. A futtatóknak a lányok teljes mértékben kiszolgáltatottak, hiszen mindennapi keresetüket elveszik tőlük, a teljes kizsákmányolás érvényesül. A kiszolgáltatottság a rendőri társas valóságban még erősebb tartalmi elem, mint a prostituáltak tekintetében. Ennek módszerei közül egyetértés mutatkozik a tekintetben, hogy az érzelmi függőség generálása a hatalomgyakorlás egyik bevett módszere is egyben. Természetesen a futtatók által gyakorolt fizikai agresszió is helyet kapott, amely az összehasonlítás eredményeképpen a rendőrök képzetében sokkal dominánsabbnak mutatkozik. Mindemellett, ha a rendőrséghez szeretnének fordulni, sajnálatos módon hasonló agresszióra, megalázásra és előítéletes intézkedésekre számíthatnak, amely akár erőszakos közöszlésekben is realizálódhat. Ez a prostituáltakban félelmet, továbbá utálatot vált ki. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi táblázatban foglaltam össze.

52. táblázat

A vizsgálati csoportok közös szociálisreprezentáció-alkotó kódjai összehasonlításának eredményei

Jelentős közös kódok	Rendőr	Prostituált	K χ^2 értéke	Szignifikancia szint
	Gyakoriság (%)	Gyakoriság (%)		
Megvetés és megalázás	50	50	–	n. sz.
Rendőri fizikai agresszió	46	72	6,986	p < 0,01
Rendőri erőszakos közösülés	56	46	1,000	n. sz.
Konkurencia	22	50	8,507	p < 0,01
Utálat	56	74	4,334	p < 0,01
Gyermekkori szegénység	8	24	4,762	p < 0,05
Nem gyermekkori szegénység	22	20	0,060	n. sz.
Munkalehetőségek hiánya	24	20	0,233	n. sz.
Rossz bánásmód	36	42	0,378	n. sz.
Kiszolgáltatottság	70	36	11,602	p < 0,01
Óvszerhasználat	50	80	9,890	p < 0,01
Utca	68	70	0,047	n. sz.
Kábítószer	84	80	0,271	n. sz.
Férfi futtató	86	96	3,053	p < 0,1

Jelentős közös kódok	Rendőrk	Prostituált	K χ^2 értéke	Szignifikancia szint
	Gyakoriság (%)	Gyakoriság (%)		
Teljes kizsákmányolás	74	72	0,051	n. sz.
Díler futtató	80	54	7,644	$p < 0,01$
Fizikai agresszió	86	70	3,730	$p < 0,1$
Színlelt intim kapcsolat	78	68	1,268	n. sz.
Kényszerítés	82	66	3,326	$p < 0,1$
Civil	52	94	22,374	$p < 0,01$

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben ezt az összehasonlítást az alcsoportok tekintetében szeretnénk elvégezni, akkor elmondhatjuk, hogy nincs különbség a rendőrök, illetve a prostituáltak valóságában rejtett tartalomként megjelenő droghasználat, védekezés, anyagi haszonszerzés mint ok, továbbá a prostituált és rendőr viszonyának kérdéskörében. Sokkal dominánsabb a megnyilvánulás a prostituáltak egymásról alkotott értékítéletének, a prostitúciós tevékenység helyszíneinek, a futtatói tevékenység, azon belül is a futtatói agresszió kérdéskörében a prostituáltak társas valóságában. A rendőrök valóságképe egyedül a védekezés, azaz a nemi betegségek fellépése elleni védekezés tekintetében bizonyult kirívóbbnak. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi táblázatban foglaltam össze.

53. táblázat

A vizsgálati csoportok közös szociálisreprezentáció-alkotó kódcsoportjai összehasonlításának eredményei

Jelentős közös kódok	Rendőr	Prostituált	Khi ² értéke	Szignifikancia szint
	Gyakoriság (%)	Gyakoriság (%)		
Prostituált attitűd prostituált	24	88	41,558	p < 0,01
Prostituált attitűd rendőr	74	84	1,507	n. sz.
Anyagi haszonszerzés	76	76	–	n. sz.
Döntési szabadság	88	74	3,184	p < 0,1
Védekezés	92	82	2,210	n. sz.
A prostitúciós tevékenység helyszíne	68	96	13,279	p < 0,01
Droghasználat	84	88	0,332	n. sz.
Futtatói tevékenység	90	100	5,263	p < 0,05
Futtatói agresszió	90	98	2,837	p < 0,1

Forrás: a szerző szerkesztése

Amennyiben az alcsoportokat összefogó úgynevezett fölérendelt csoportok összehasonlítását értékelem, akkor a rendőri hatalmi visszaélések, valamint a prostitúció okai tekintetében vonhatok le következtetést. Ebből adódóan jól látható, hogy a nem erőszak alapú visszaélések, továbbá a prostitúció okai tekintetében a két vizsgálati csoport társas valósága nem tesz különbséget, közöttük nincs eltérés. Mindkét valóság tisztában van azzal, hogy a prostitúciónak igenis vannak okai, és a rendőri hatalmi visszaélés létező jelenség. Bár az erőszak alapú visszaélések tekintetében a rendőrök társas valósága

sokkal dominánsabb, mint a prostituáltak társas képzeje. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi táblázatban foglaltam össze.

54. táblázat

A vizsgálati csoportok közös szociálisreprezentáció-alkotó fölérendelt kódcsoportjai összehasonlításának eredményei

Jelentős közös fölérendelt kódcsoportok	Rendőr	Prostituált	K χ^2 értéke	Szignifikancia szint
	Gyakoriság (%)	Gyakoriság (%)		
Nem erőszakalapú visszaélések	88	74	0,332	n. sz.
Erőszakalapú visszaélések	100	84	14,943	p < 0,01
Prostitúció okai	80	82	0,233	n. sz.

Forrás: a szerző szerkesztése

Az általam alkotott, a rejtett tartalmakat összesítő nagy csoportok esetében a vizsgálat megmutatta, hogy a közös reprezentációt képező elemek tekintetében – a prostituáltak viszonyulásai kódcsoporthoz viszonyítva – sem a prostitúciós tevékenység, sem pedig a futtató neme között nincs szignifikáns különbség. A maradék csoportok – a prostitúció oka és célja, futtató attribútum, a kliens foglalkozása, a kliens attribútum – tekintetében viszont elmondható, hogy azok értékei a szignifikanciaszint vonatkozásában eltérőek. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi táblázatban foglaltam össze.

55. táblázat

A vizsgálati csoportok közös szociálisreprezentáció-alkotó főkéódjai összehasonlításának eredményei

Jelentős közös főkéódok	Rendőr	Prostituált	Khi ² értéke	Szignifikancia szint
	Gyakoriság (%)	Gyakoriság (%)		
Prostituáltak viszonyulásai	86	94	1,778	n. sz.
A prostitúció oka és célja	80	98	8,274	p < 0,01
Prostitúciós tevékenység	98	98	—	n. sz.
Futtató neme	96	98	0,344	n. sz.
Futtató attribútum	90	100	2,041	p < 0,05
A kliens foglalkozása	60	94	16,318	p < 0,01
Kliens attribútum	52	68	4,000	p < 0,01

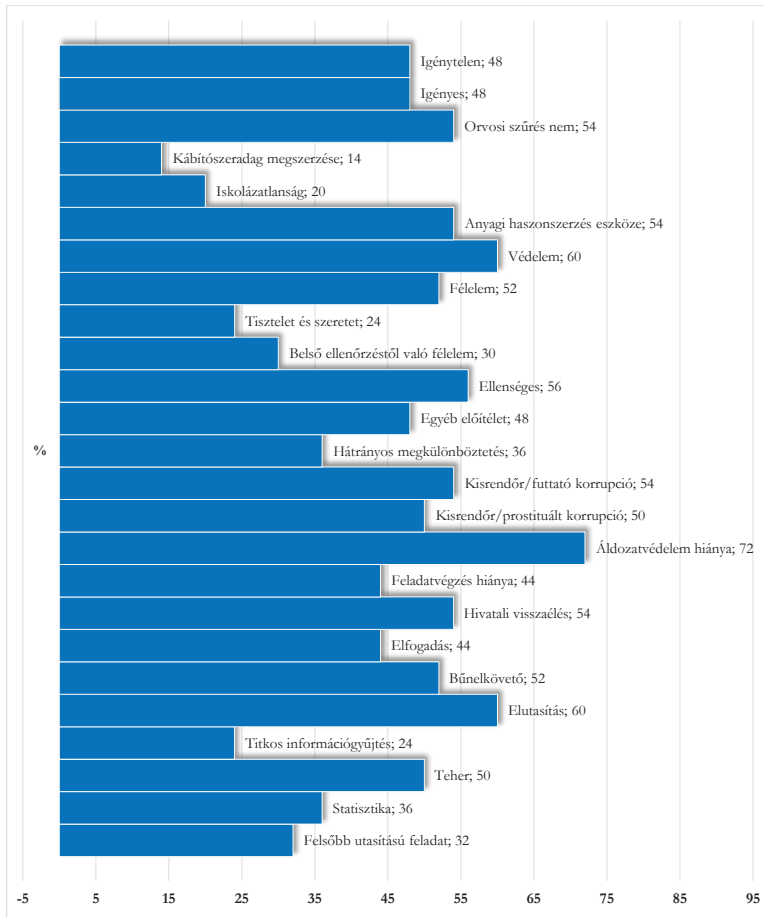
Forrás: a szerző szerkesztése

Első lépésként összehasonlítottam azokat a közös összetevőket, amelyek mind a prostituáltak, mind pedig a rendőrök társas valóságának részét képezték. A matematikai számítások eredményeképpen arra is választ kaptam, hogy a közös összetevők közül mely elemek bizonyulnak a társas valóságok összehasonlítása révén dominánsabbnak.

Második lépésként azokat az összetevőket vizsgáltam meg, amelyek kizárólag a rendőrök társas valóságának, illetve kizárólag a prostituáltak társas valóságának képezték részét. Milyen valóságkép tárul elénk, ha a rendőrök rejtett és azonosított tartalmi elemeit vizsgáljuk?

A rendőrök tekintetében megállapítottam, hogy a prostituáltakkal kapcsolatos rendőri intézkedések felsőbb utasításra hajtandók végre, az a végrehajthó állomány tekintetében teherként jelentkezik, az intézkedések

foganatosításának indoka a rendőrség statisztikai – bűnfelderítési, bűn-megelőzési, bűnüldözési és közrendvédelmi – mutatóinak növelése. Annak ellenére, hogy a rendőrök a prostituáltakat bűnelkövetőknek tartják, velük szemben elutasítók, az intézkedéseket az előítélet, a hátrányos megkülönböztetés és a rendőri agresszió különböző eszközei jellemzik; a prostituáltaktól bűnüldözési célzattal információkat vásárolnak, ha érdekeik úgy kívánják meg, akkor őket titkos információgyűjtő tevékenységük során együttműködőként beszervezik. A prostituáltak tisztelettel viseltetnek a rendőrök iránt, az intézkedések viszont félelmet és utálatot generálnak. A rendőrök társas valóságában alapvetően jelen van a belső ellenőrzéstől való félelem, ez mégsem elég a tekintetben, hogy a korrupciót megakadályozza, így a rivális bandákat előnyben, a prostituáltakat pedig hátrányban részesítse. A futtatók tekintetében azon az állásponton helyezkednek el, hogy az a prostituáltak védelmét szolgálja, de a futtatók a lányokban nem látnak mást, csak a jólét biztosításának eszközét. A védekezés tekintetében a gumióvszer használatán kívül a lányok orvoshoz nem járnak, hogy a nemi betegségek ellen védekezzenek, teljesen mindegy számukra, hogy a kliens igényes vagy igénytelen. A prostitúciós munkavégzés egyetlen célja a kábítószeradag megszerzése, amely jelentős stigmát képez. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

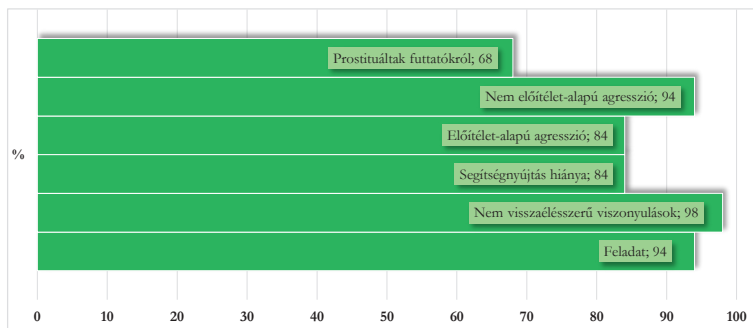
39. ábra

Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstruktumának kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Az alcsoportok tekintetében nyilván csak a rendőrök tudtak arról nyilatkozni, hogy számukra az intézkedés milyen többletfeladatot, terhet jelent, így annak csoportja csak a rendőri interjúszövegek azonosított jelentéstartalmait

alapján épült fel. Ehhez kapcsolódott a segítségnyújtás hiánya mint passzív mulasztás, valamint a rendőri hatalmi visszaélések keretében azonosított nem visszaélésszerű viszonyulások, előítélet-, illetve nem előítélet-alapú agresszió mint aktív rendőri tevékenység is. Kizárólagos kategóriát képezett a prostituáltak véleménye a futtatókról. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán foglaltam össze.

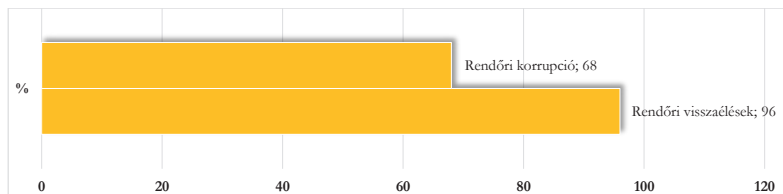

40. ábra

Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstrukciójának kódcsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Az alcsoportokat összefogó fölérendelt csoportok tekintetében a rendőri valóság két elemből állt össze. Az egyik a rendőri hatalmi visszaélésekre, a másik pedig a rendőri korrupciós cselekményekre vonatkozott. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

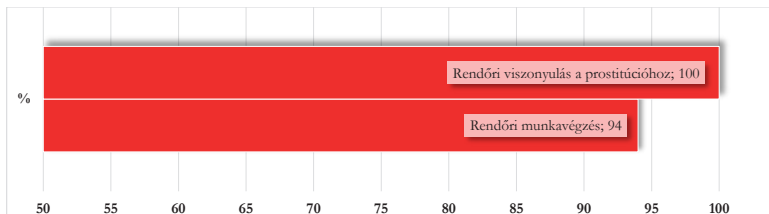

41. ábra

Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstrukciójának fölérendelt kódcsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A rendőrök prostitúcióról alkotott valóságképe a legnagyobb hierarchikus csoportok tekintetében szintén két elemből tevődött össze. A rendőri munkavégzés, hiszen önmagában csak a rendőrök tudtak arról nyilatkozni, hogy a munkavégzés számukra mit is jelent, azt naponta hogyan élik meg, milyen nyomásgyakorlás bontakozik ki a szolgálati feladatok ellátását illetően, illetőleg ők maguk a prostitúcióhoz hogyan viszonyulnak. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

42. ábra

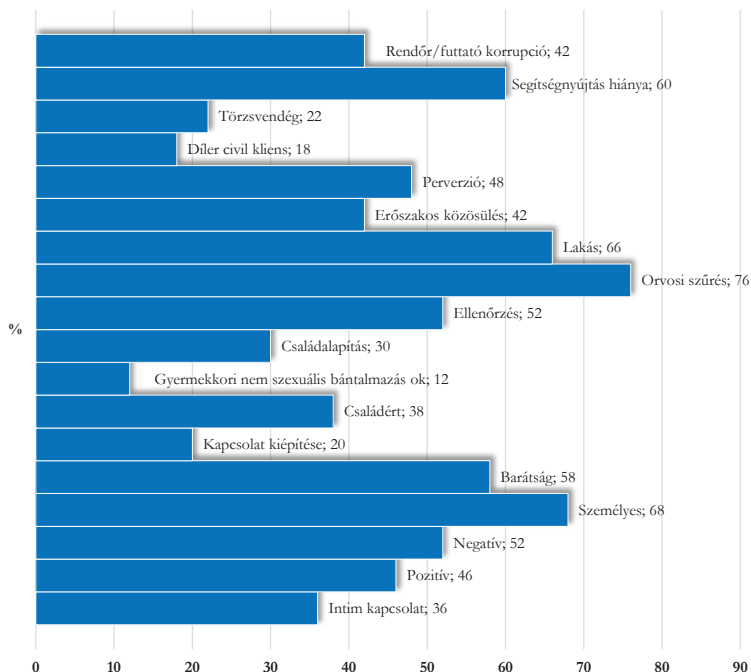
Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstrukciójának főkérdéscsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A rendőrök társas valóságának hiánytalan megismerését követően ugyan-ezen metodika szerint a prostituáltak társas valóságát értékelem. Azokat az összetevőket vizsgáltam meg, amelyek kizárólag a prostituáltak társas valóságának képezték részét. Milyen valóságkép tárul elénk, ha a prostituáltak rejtett és azonosított tartalmi elemeit vizsgáljuk?

A prostituáltak valóságképében a munkavégzés egyaránt hordoz negatív, valamint pozitív tapasztalatokat. Annak okát a család megsegítésében, a gyermekkori nem szexuális, de fizikai bántalmazásokban kereshetjük; addig a célok a kliensekkel történő kapcsolat kiépítésében, továbbá a családalapítás gondolatában leledzenek. A kapcsolatok kiépítése személyesen valósul meg, ahogy a kuncsaftszerzés is. A nemi aktusokhoz a prostituáltak azon túlmenően, hogy gumióvszert használnak, orvosi szűrésekre is járnak, hogy kezeltesék magukat, illetőleg a nemi betegségek terjesztésének gátat szabjanak. A nemi aktusok az utca mellett a lakásokon is zajlanak, ahol gyakorta megfordul a törzsvendég, illetve a perverznek számító ügyfél is. Nem ritka, hogy az aktushoz élvezeti cikkeket, kábítószer használnak. A futtató ellenőrzi a munkatevékenységet, hogy akarataikat megtörje, gyakorta meg is erőszakolja a prostituáltakat. Mindezek ellenére a prostituáltak nem

fordulhatnak a rendőrökhöz, tőlük segítséget nem kapnak, a futtatók a rendőröknek pénzt fizetnek azért, hogy ezek felett szemet hunyjanak. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán foglaltam össze.

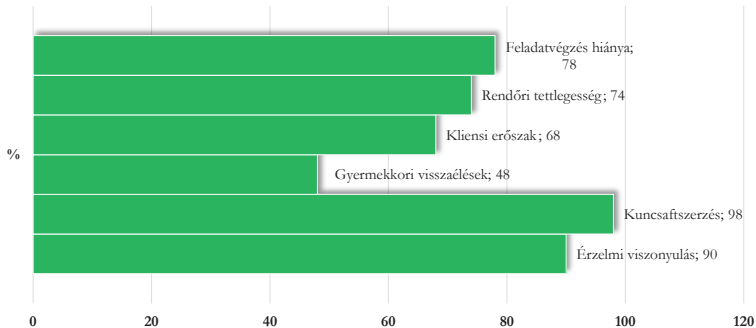
43. ábra

Kizárólag a prostituált csoport valóságkonstruktumának kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A rejtett és azonosított jelentéstartalmakat összefoglaló alcsoportok tekintetében a kuncsaftszerzésről, a gyermekkorban átélt agresszióról, visszaélésekről, a kliensi erőszakról, az érzelmi megnyilvánulásokról a prostituáltak sokkal inkább be tudtak számolni, mint a rendőrök, akik ezeknek nem lehetnek részesei. De nem elhanyagolható a rendőri visszaélések tekintetében az aktív magatartásként értékelhető tettleges agresszió, valamint

a feladatvégzés hiánya mint a mulasztást megvalósító magatartás. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

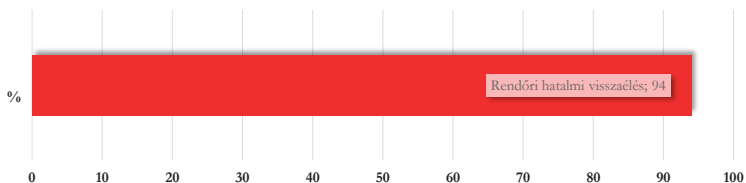

44. ábra

Kizárólag a prostituálti csoport valóságkonstruktumának kódcsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Utolsóként a rejtett jelentésmezőket összefoglaló nagy csoportok vizsgálatára volt lehetőségem. A prostituáltak társas valóságában a rendőri hatalmi visszaélések kiemelt hangsúlyhoz jutottak, az az egyik legnagyobb kategóriát képezte, így egyúttal a prostituáltak társas reprezentációjának alkotója lett. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

45. ábra

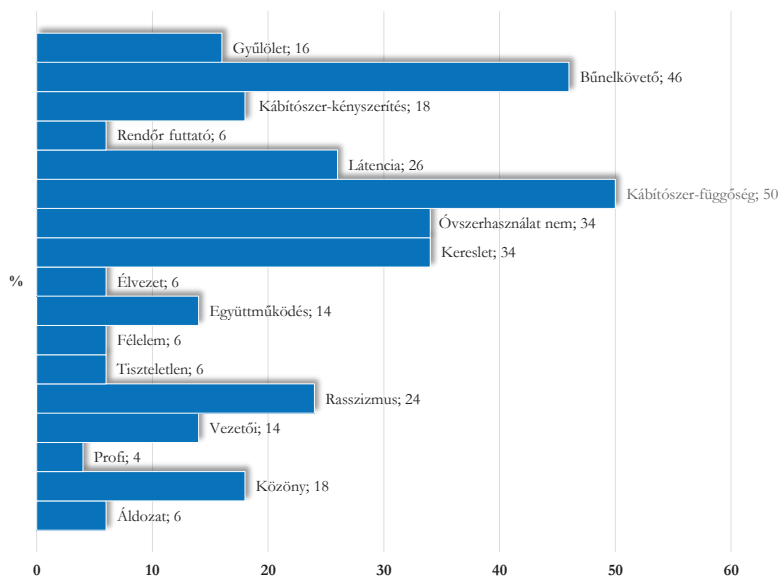
Kizárólag a prostituálti csoport valóságkonstruktumának fő kódja

Forrás: a szerző szerkesztése

Miután az összehasonlítást elvégeztem, képet kaptam mind a rendőrök, mind pedig a prostituáltak társas valóságáról. Ezt követően azon elemek

összehasonlítása következett, ami a rendőrök, illetve a prostituáltak társas valóságában – igaz, hogy azonosított rejtett tartalomként – ugyan szerepeltek, de mégsem voltak annyira dominánsak, hogy azok szociális reprezentációt alkossanak. Elsőként a rendőrök, majd a prostituáltak tekintetében végzem el e számításokat.

A rendőrök a prostituáltakra – a nemzetközi egyezményen ellentétben – nem áldozatokként, hanem bűnelkövetőkként tekintenek. Az intézkedések hátrányos megkülönböztetésen alapulnak, hiányzik a normaszzerű végrehajtás, annak ellenére, hogy a prostituáltak velük szemben tisztelettel vannak. A rendőrök álláspontja szerint a prostitúcióra nincs kereslet, a lányok kábítószerfüggők, és élvezetből végzik munkájukat. Annak ellenére, hogy a futtatói tevékenységről tudomásuk van, azt nem veszi körül látencia, a futtatókat nem tartják bűnelkövetőknek, velük szemben nem éreznek gyűlöletet. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán mutatom be.

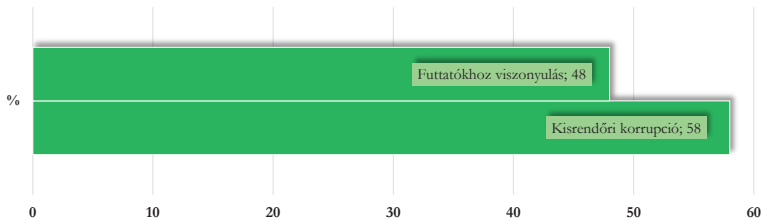

46. ábra

Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstruktumának nemleges kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Az azonosított jelentéstartalmakat összefoglaló alcsoportok tekintetében a „kisrendőri” korrupció, valamint a futtatókhoz való viszonyulás nem képezték dominánsan a rendőri valóságkonstruktum elemeit. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

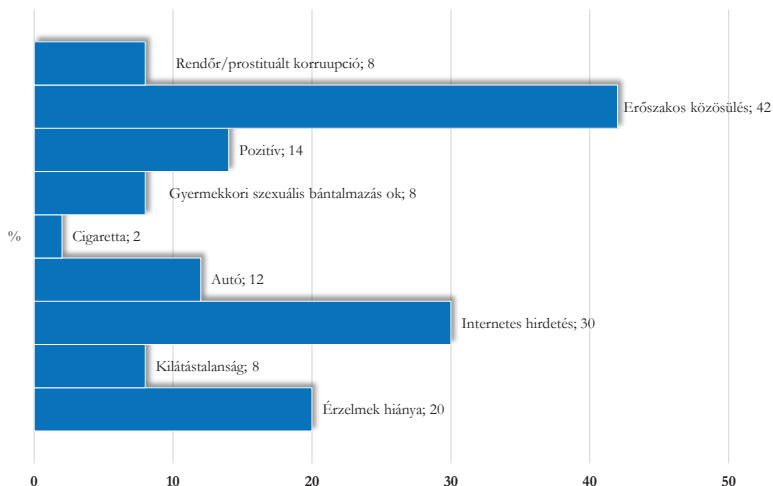

47. ábra

Kizárólag a rendőri csoport valóságkonstruktumának nemleges kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A prostituáltak tekintetében megállapítottam, hogy nincs érzelmentes munkavégzés, az vagy pozitív, vagy negatív kimenetelű. Annak ellenére, hogy a prostituáltak helyzete kiszolgáltatott, pozitív jövőkép tárul elénk, mert helyzetüket nem értékelik kilátástalannak. Az ügyfelekkel történő kapcsolatfelvétel a személyes kapcsolatra redukálódik, az internet nyújtotta lehetőségeket a prostituáltak nem használják ki. Inkább utcán és lakáson, mint autóban folytatják az együttléteket. A kábítószerhez képest a cigarettát kevésbé segít elviselni a megpróbáltatásokat. Érdekes kép tárul elénk a tekintetben, hogy a gyermekkorban elszenvedett szexuális bántalmazások, valamint a rendőri erőszakos közösülés domináns elemként nem jelenik meg a prostituáltak valóságában. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

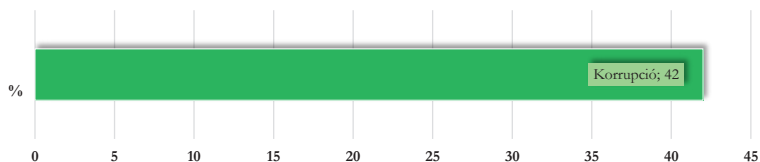

48. ábra

Kizárólag a prostituálti csoport valóságkonstrukciójának nemleges kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Az azonosított jelentéstartalmakat összefoglaló alcsoportok tekintetében a korrupció, a prostituáltak valóságkonstrukciójának elemeit dominánsan nem képezték. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

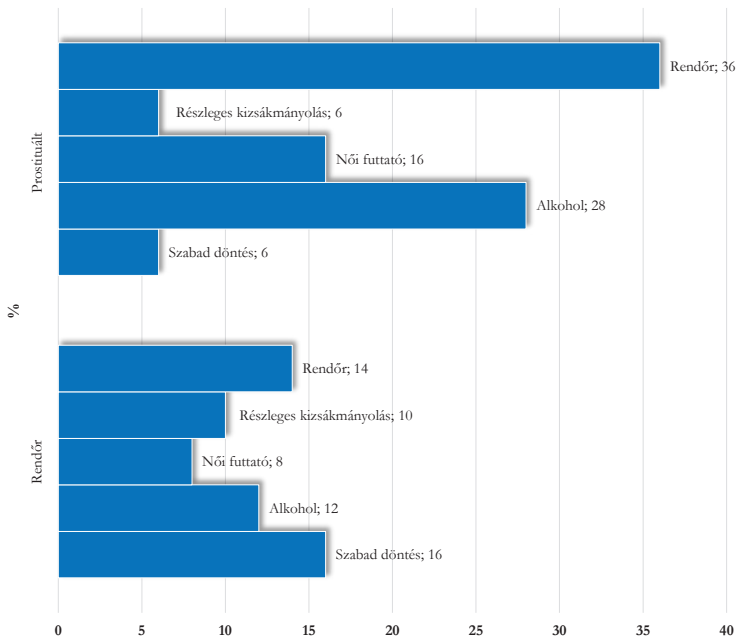

49. ábra

Kizárólag a prostituálti csoport valóságkonstrukciójának nemleges kódcsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

Voltak olyan elemek is, amelyek nem képezték sem a rendőri, sem pedig a prostituálti valóság részét. A prostituáltak a munkavégzésről nem dönthetnek szabadon, míg a férfi futtató dominanciát képvisel, addig a nők futtatói szerepe nem érvényesül. Akár női, akár férfi a futtató személye, nincs „fifti-fifti” alapú munkavégzés, nincs részleges kizsákmányolás. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

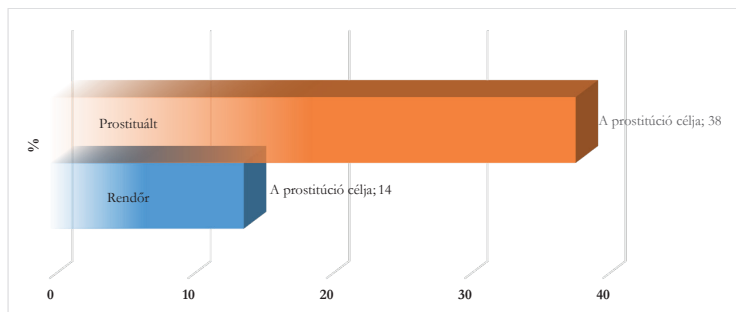

50. ábra

A rendőri, valamint a prostituálti csoport valóságkonstruktumának nemleges közös kódjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A cél tekintetében is jól látható, hogy a prostituálti csoport valóságképe milyen mértékben dominál a rendőri csoporthoz viszonyítva. Az erről készült matematikai számítások eredményét az alábbi ábrán szemléltetem.

51. ábra

A rendőri, illetve a prostituálti csoport valóságkonstruktumának nemleges közös kódcsoportjai

Forrás: a szerző szerkesztése

A vizsgálati csoportok eredményeinek együttes összegzése

A prostituáltak és a rendőrök is úgy gondolják, hogy a prostitúció okai között a munkalehetőségek hiánya, a szegénység, a hátrányos szocializációs helyzet és a hozzátartozók által közvetített rossz bánásmód szerepet játszik. A gyermekkori szegénység viszont a prostituáltak társas képzetében dominánsabb elem. Egyetértés mutatkozik abban is, hogy a munkavégzés helyszíne leginkább az utca, ahol a lányok az élvezeti cikkek közül leginkább kábítószerrel foglalkoznak. A kábítószerrel a futtatótól kapják, aki a függőség kialakításával a lányokat munkavégzésre tudja kényszeríteni. (Ez a rendőri valóságkép domináns eleme.) A védekezés kérdéskörében megállapítottam, hogy míg a gumióvszer-használat mindkét csoportban a társas képzet alkotója, addig az orvosi szűrés csak a prostituáltak vonatkozásában kap helyet. A lányok közti barátság nem, azonban a rivalizáció a prostituáltak társas képzetének dominánsabb eleme. A futtatók a lányok teljes keresetét elveszik, kiszolgáltatottá válnak. (Ez a rendőri társas képzetben erősebb.) A módszerek – fizikai agresszió, lelki bántalmazás – tekintetében egyetértés mutatkozik, ami a rendőrök képzetében az érzelmi függőség generálásával egészül ki. Amennyiben a prostituáltak a rendőrséghez szeretnének fordulni, akkor a hatalmi visszaéléseken – agresszió, megalázás, előítélet – kívül nem

számíthatnak másra. A fentiek félelmet generálnak, amelynek csúcspontja a rendőri erőszakos közösülés.

Az alcsoportok összehasonlításának eredményeképpen megállapítottam, hogy a droghasználat, a védekezés, az anyagi haszonszerzés mint ok, valamint a rendőrök és a prostituáltak között fennálló viszony tekintetében nincs különbség. A prostituáltak egymásról alkotott véleménye, a helyszín, és a futtatói agresszió viszont a prostituáltak valóságában erősebb képzetként van jelen. A rendőröknél a védekezés – lásd orvosi szűrés – bizonyult kirívóbbnak.

A főlérendelt kódcsoportok vizsgálata alapján megállapítottam, hogy a nem erőszak alapú visszaélések, valamint a prostitúció okai tekintetében nincs eltérés. A rendőrök és a prostituáltak is jelöltek meg okokat, illetve tisztában vannak azzal, hogy a hatalmi visszaélés a prostitúció jelenségének kísérő eleme, ami a rendőrök képzetében sokkal dominánsabb, mint a prostituáltak valóságértelmezésében.

A rendőri valóságkép alapján megállapítható, hogy a prostituáltakkal kapcsolatos rendőri intézkedéseket felsőbb utasításra hajtják végre, annak célja a – bűnügyi, felderítési, közrendvédelmi – statisztikai adatok javítása. Ezt az állomány teherként éli meg. A rendőrök a prostituáltakat bűnelkövetőknek tartják, velük szemben elutasítók, intézkedéseiket a hatalmi visszaélések – agresszió, előítélet, megkülönböztetés stb. – hatják át. Mindezek ellenére, ha a prostituáltaktól információt tudnak vásárolni, illetve érdekeik úgy kívánják meg, együttműködnek a prostituáltakkal. Mindennek ellenére a prostituáltak az intézkedés során a rendőrök felé tisztelettel vannak, azonban a hatalmi visszaélések félelmet és utálatot generálnak. Bár a belső ellenőrzéstől való félelem a rendőri valóságkép eleme, mégsem olyan visszatartó erő, ami a hatalmi visszaéléseket megszüntetné. (Stigmát képez például az is, hogy a rendőrök szemében a prostitúció egyetlen célja a kábítószer-fogyasztás.) A korrupció virágzik, anyagi ellenszolgáltatás fejében a rendőrök ellehetetlenítik a rivális bandákat és a prostituáltakat. Véleményük szerint a futtatók megvédik a prostituáltakat, akik a lányokban csak a jólét biztosításának eszközt látják.

A prostituáltak társas képzetében a munkavégzés örömmel és bánattal is társul. Azt, hogy a prostitúcióba belekeveredtek, nagyban a gyermekkori nem szexuális, de fizikai bántalmazásoknak és a család megsegítésére irányuló kezdeményezésnek köszönhetik. A célok a rendőri valóságtól eltérnek, az a családalapításban, továbbá a kapcsolatok kiépítésében realizálódik. A kuncsaftszerzés személyesen történik, az internet nem játszik központi

szerepet. A kuncsaftszerzés, a gyermekkorban átélt agresszió, a kliensi erőszak sokkal inkább domináns volt a prostituáltaknál, hisz ők ezeket átélték. A védekezés teljesen elkülönül: a lányok nemcsak gumióvszert használnak, hanem rendszeresen járnak orvosi szűrésekre, így megelőzik a nemi betegségeket. Ez a rendőri valóságban nem jelent meg. Az utcai munkavégzésen kívül a lakás is szerephez jut, ahol a civil kliensek között a törzsvendégek is megfordulnak. Az autó nem értékelhető munkavégzés helyszíneként. Nem ritka, hogy a kliensek között perverzek is feltűnnek. Az élvezeti cikkek között a kábítószer dominál, amit az aktushoz alkalmanként együtt használnak. A futtató ellenőrzi a munkát, az akaratmegtörés eszköze az agresszió és az erőszakos közösülés. A rendőrökhöz a prostituáltak nem fordulhatnak, mert egyrészt a korrupciónak köszönhetően efelett szemet hunynak, másrészt pedig a segítségnyújtás nemcsak a társas képzetükből, hanem a napi feladatvégzésükből is hiányzik. A feladatvégzés hiánya – mint mulasztást megvalósító magatartás – mellett a tetteges erőszak mint aktív tevékenység is megjelenik.

A rendőrök társas valóságában a prostituáltakra – a nemzetközi joggal ellentétesen – bűnelkövetőkként tekintenek, az intézkedések hátrányos megkülönböztetésen alapulnak, mindennek ellenére a prostituáltak az intézkedés során tisztelettel vannak feléjük. A rendőrök nem érzik úgy, hogy a futtatók cselekménye jogellenes volna, annak ellenére, hogy a tevékenység nyílt színen zajlik, intézkedést nem foganatosítanak. A lányok kábítószerfüggők, élvezetből végzik a munkájukat, amire álláspontjuk szerint polgári kereslet nincs.

A prostituáltak valóságképében nincs érzelemmentes munkavégzés, ahhoz vagy kellemes, vagy kellemetlen élmény társul. Mindannak ellenére, hogy a lányok helyzete kiszolgáltatott, pozitívan tekintenek a jövőre, helyzetüket nem értékeli teljesen kilátástalannak. Érdekfeszítő az a kép, ami a gyermekkorban elszenvedett szexuális bántalmazások tekintetében tárul elénk, mert az sem a prostituáltak, sem a rendőrök valóságképének nem domináns eleme.

Az eredmények értelmezése

Hogy világossá tegyük a matematikai számítások eredményeit, illetve – annak elemzését követően – azokat értékelni tudjuk, arra van szükségünk, hogy a rejtett és a dominanciát hirdető azonosított jelentéstartalmakat hétköznapi

nyelvre fordítsuk le. Ez nem jelent mást, minthogy a kapott eredmények alapján az olvasóval megismertetem, hogy mit is jelent a prostitúció a prostituáltak, továbbá a rendőrök számára; az ő valóságképük milyen információkat nyújt ahhoz, hogy a prostitúció jelenségéről a már emlegetett térképet elkészíthessem.

Mivel a kötet a prostitúció jelenségét különböző divíziók mentén elemzte, ezért annak módszerével az eredmények értelmezése kapcsán sem szakítok. Ezeket az információkat csoportokba szedve ismerhetjük meg, amelyek a prostitúciós munkavégzésről, a prostitúció okáról, céljáról, a futatókról, a rendőrökről és a kliensekről külön-külön rendelkeznek.

A prostitúciós munkavégzés

Mind a prostituáltak, mind pedig a rendőrök valóságképében egyaránt reprezentált, hogy a prostituáltak kiszolgáltatott helyzetben vannak, sem a rokonaikra, sem a barátaikra, sem pedig a hatóságokra nem számíthatnak. Amennyiben bajba kerülnek, akkor azt egyedül kell megoldaniuk, mert nincs olyan személy, aki számukra segítséget nyújtana, és a problémáikat megoldaná. A társadalom és a hatóság is kirekeszti őket, a közösség marginalizált csoportját képezik.

Ugyanakkor a prostituáltak – hangsúlyozottan társas szinten kitapintható – valóságképe terén egy éles ambivalencia is kimutatható: a kiszolgáltatottság mellett az épp ellentétes megítélést involváló döntési szabadság is megegyező gyakorisággal fordul elő. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az egyes prostituáltak saját tevékenységük szabadságfokát ennyire önellentmondásos formában ítélnék meg. Az adatok azt mutatják, hogy míg a prostituálti csoport személyeinek több mint a felénél jelen voltak az interjúkban a kiszolgáltatottságként, valamint a szabad döntésként azonosított jelentéstartalmak, addig individuális szinten, mentális valóságként megjelenő ambivalens viszonyulás csak közel az egytizedénél volt tetten érhető. Ők azok, akikben ezen attitűd úgy él egyszerre, hogy a prostitúciós tevékenység folytatása háttérében mind a kiszolgáltatottság, mind a szabad akarat érvényesülése egyaránt megjelenik. A meginterjúvott prostituáltak többségénél viszont vagy csak a kiszolgáltatott élethelyzet, vagy csak a megőrzött döntési szabadság reprezentált.

A prostitúció gyakorlásának színhelye a két csoport körében részben hasonlóan jutott szerephez, amely az utcai munkavégzést jelentette. Szemben

a rendőri valóságképpel, ahol a prostituáltak körében viszont a lakásban folytatott prostitúciós tevékenység társas képzete is ugyanilyen hangsúlyosan volt jelen. Logikailag értelmesebb, hogy a lakásbeli nemi aktus folytatása nem vethet fel közbotrántoztatást, az a köznyugalom megzavarása nélkül folytatható, így a közösségi stigma akár cáfolható is. Az autókban folytatott aktus viszont sem a prostituáltak, sem pedig a rendőrök társas valóságának nem képezte részét.

A kliensekkel történő kapcsolatfelvétel és -tartás is csak a prostituálti csoportban volt tetten érhető. Kiderült, hogy e folyamat mindig személyes megjelenést kíván, a kapcsolatfelvétel is személyesen zajlik. Az internetes és telefonkönyves hirdetések – csak mentális valóságként – szórványosan jelennek meg, a társas valóságképnek nem elemei.

A kliensek tekintetében mindkét valóságértelmezés egyetlen közös eleme, hogy a kliensi kört a civil területen dolgozó férfiak alkotják. Igaz, hogy a prostituáltak szolgáltatásait rendőrök is igénybe veszik, azonban a civil kliensek hozzájuk képest nagyobb mértékben jelennek meg. Ettől eltekintve a prostituáltak klientúrája mint szociálisreprezentáció-összetevő, a vizsgálati csoportok között jelentős különbséget mutat. A prostituáltak valóságképének egyik kulcsfontosságú eleme a törzsvendég-pozíció, azaz a visszatérő vendégek csoportja. Az ügyféli erőszak tekintetében, hogy arról is hitelt érdemlő információt kapjunk, a következőket szükséges ismertetnem. Mivel a kliensekről készült csoport csak a kliensi erőszak alcsoportját tartalmazta, és azon belül két jelentéstartalmat azonosítottam, ezért ne tévesszen meg senkit, hogy e csoport a társas valóság része is egyben, hiszen a csoportban szereplő perverzió dominál ugyan, de a kliensi erőszak nem. A kliensekkel folytatott nemi érintkezés erőszakmentes, a prostituáltak társas valóságát sem a kliensi bántalmazás, sem a kliensi erőszak nem képezi. Ami a kliensekkel történő együttlét tekintetében kimutatható volt, az a kliensek nemi vágyának perverz képzetére utalt. Elgondolkodtató tény tehát, hogy az abolicionista szemlélet, miszerint a kliens büntethetőségének indoka az, hogy a nők elleni erőszak megtestesítői, úgy, hogy a prostituáltak valóságképzetének nem is eleme, mindenesetre felveti annak helyességét és jogszerűségét.

Érdekesség viszont, hogy a drogterjesztés a civil ügyfeleknél is megjelenik. A futtatókon kívül ők azok, akik a kábítószerrel a prostituáltak részére rendelkezésre bocsátják, és velük együtt fogyasztják. A rendőrök kliensekre vonatkozó társas reprezentációja – érthető okoknál fogva – jóval szegényesebb. A rendőrök képzetében a civil foglalkozású „fizetővendégek”

egyetlen attribútum mentén értelmeződnek: az igényes valamint az igénytelen, elhanyagolt kliensek között tesznek különbséget.

A prostitúció jelenségének további, nélkülözhetetlen szereplői a futtatók. Szemben a kliensek társas szintű reprezentációival, a prostituáltak és a rendőrök konstruktumai között e téren igen nagymértékű hasonlóságot fedezhetünk fel. Utóbbiak munkájuk során ezen elkövetőkkel vélhetően gyakrabban és/vagy intenzívebben léphetnek kapcsolatba.

Ezek szerint a klientúrához hasonlóan a futtatók szintén a férfiak köréből kerülnek ki, lényegében lányokért dolgozó „madamok” nincsenek. Kizárólag a férfi futtatók és a hozzájuk társuló brutális erőszak világa létezik. Az erőszak, ami az agresszió különféle formáiban testesül meg: brutális bántalmazás, erőszakos közösülés, színlelt érzelmi kapcsolat, amelynek egyetlen célja van csupán, a futtató által kikényszerített totális kizsákmányolás, továbbá a futtatók anyagi jólétének biztosítása. A prostituált valóságképben például a futtató által alkalmazott erőszakos közösülés a még megmaradt tekintélyt ássa alá, és feltétlen engedelmességre készítet. Az engedelmesség kikövetelésének eszköze pedig a futtatói ellenőrzés, a mindent látó szem. A futtató a nyereségen a prostituálttal nem osztozik, mindent elvesz tőle, amit csak tud és akar. A prostituált nem más, mint a futtató anyagi haszonszerzésének eszköze. Mindegy, hogy a kényszerítés fizikai vagy pszichikai ráhatás következtében érvényesül, lényege, hogy a prostitúciós munkavégzés a futtató anyagi igényeit teljes mértékben kielégítse, az ő anyagi biztonságát megteremtse.

A rendőri valóságkép a futtatóval kapcsolatosan a védelem funkciójával egészül ki. A rendőrök szemében ő az, aki a lányokat a kliensi erőszaktól, a rendőrök atrocitásaitól megvédi. A teljesség kedvéért érdemes még megjegyeznünk, hogy a rendőr mint lánykereskedő (futtató) társas szinten – bízvást mondhatjuk, szerencsére – nem reprezentált, bár nem lepődtünk volna meg, ha a hatalmi visszaélések mellett e területet is átfogták volna a hivatali visszaélések.

A nemi aktusokkal kapcsolatosan viszont öröndetes tény, hogy mindkét vizsgálati csoport valóságképének közös eleme a nemi betegségek elleni küzdelem, azaz a védekezés és az óvszerhasználat. A prostituáltak a nemi betegségek elkerülése, illetve terjesztése ellen óvszert használnak, erre az aktus során klienseiket is kötelezik. A rendőri értelmezésekből ugyanakkor hiányzik az a közös tudás, amely szerint a prostituáltak oly módon is nagy hangsúlyt fektetnek a védekezésre, hogy túl az óvszer használatán, rendszeresen járhatnak orvosi szűrésre, kezeltetik magukat, illetőleg a nemi

betegségek megfékezésének tárgyában prevenciós tevékenységet folytatnak. A védekezéssel kapcsolatos kutatási eredmény elgondolkodtató lehet azok számára, akik a biológiai és előítéletességen alapuló stigmatizációt – így különösen azt a nézetet, miszerint a prostituáltak a nemi betegségek hordozói – megteremtették. Annak ellenére, hogy a rendőri mintában az orvosi szűrés a társas valóságnak nem volt eleme, mindkét vizsgálati csoport megerősítette azt, hogy a nemi betegségek terjesztése és terjedése ellen a prostituáltak az aktus során gumióvszert használnak.

Sajnálatos tény viszont, hogy a mindennapi szörnyűségek elviseléséhez a legtöbb prostituált élvezeti szereket fogyaszt. A közös valóságkép az élvezeti cikket a kábítószer-használattal azonosítja. Sem az alkohol, sem a cigaretta nem bizonyul olyan erős nyugtatónak, hogy a prostituáltak szenvedéseit, ha időszakosan is, de csillapítsa. Erre azért van szükség, hogy képesek legyenek arra, hogy a futtatók, a kliensek és a hatóság által gyakorolt erőszakot eltűrjék, valamint a napi munkavégzéssel járó borzalmakat el tudják viselni. Mindkét vizsgálati csoport egyetértett abban is, hogy a lányok részére a kábítószer a futtatók biztosítja, ők azok, akik a lányokban a kábítószer-függőséget kialakítják. Egy újabb lehetőség számukra arra, hogy a lányok a napi adag megszerzése érdekében nekik „dolgozzanak”.

A prostitúció oka és célja

A prostitúció háttéréről, az azt előidéző mozzatórugókról alkotott valóságértelmezések azt mutatják, hogy mind a rendőri, mind pedig a prostituálti vizsgálati csoport egyetért abban, hogy az okokat az anyagi természetű, valamint a gyermekkorra visszavezethető pszichoszociális területen kell keresni.

Az előbbieket a munkalehetőségek hiánya, a mindennapi rossz egzisztenciális helyzet, illetőleg a gyermekkorra visszanyúló és arra visszavezethető mélyszegénység társas valóságának magas előfordulási aránya határozzák meg. Álláslehetőség nélkül, bizonyos régiók gazdasági elmaradottsága hozzájárulhat ahhoz, hogy a prostitúció keresendő tevékenység legyen. A mélyszegénységgel sújtott területeken, ahol az emberek létminimum alatt élnek, és mindennapi életszükségleteiket sem tudják kielégíteni, szükség van arra, hogy valahonnan, valamilyen módon pénzhez jussanak. A prostitúció nem tisztességtelen munka, csupán a bizonytalan jogi környezetből adódó értelmezési nehézségek okozzák annak stigmatizált jellegét.

A rendőrök önálló valóságképükben a prostitúció okát az iskolázatlanságban látják, amely ezt a lehetetlen helyzetet tovább rontja, kilátástalanságot eredményezve. Bár oksági kapcsolatot a kutatás nem tárt fel, de a logikai viszony azt diktálja, hogy az alacsony végzettség, továbbá az álláslehetőségek hiánya között összefüggés van. A valóságkép szerint a prostituált azért választja ezt a munkát, mert iskolai végzettségének hiányában más választási lehetősége nincs.

A tulajdonított pszichoszociális oki faktorok területén kimutathatóvá vált az is, hogy a gyermekkorban elszenvedett lelki terror, azaz a szülők által gyakorolt verbális, illetve nonverbális erőszak, a prostitúciós munkavégzés egyik (szintén a modális okság keretein belül értelmezhető) indokának tekinthető. Emellett a prostituálti vizsgálati csoportnál – társas szinten – a gyermekkorban előforduló nem szexuális bántalmazások reprezentációja is megjelenik. A hozzátartozói erőszak, a fizikai brutalitás és agresszió a szocializációs környezetre is rányomja a bélyegét. Nincs családkép, illetve a védelmet jelentő család, valamint a hozzátartozó egy ugyanolyan erőszaktevővé válik, mint az ügyfél, a futtató és a rendőr; így érthető, hogy miért vágnak a prostituáltak azután, hogy az ügyfelek ebből a környezetből kiemelik őket, és megérthessék, megélhessék, hogy mit is jelent a család fogalma. Figyelemre méltó, hogy a gyermekkorukban elszenvedhető szexuális jellegű bántalmazásokból eredő traumák lehetséges szerepét, a későbbi prostitúciós tevékenység gyakorlásával még a prostituáltak sem hozzák összefüggésbe, bár lehet hogy azért, mert kevés személynél fordult elő szexuális abúzus.

A prostitúció céljainak megítélésében a két vizsgálati csoport élesen elkülönülő, partikuláris értelmezéseket konstruált. A rendőrök szerint a prostitúciós munkavégzésnek egyetlenegy célja van, mégpedig az, hogy a prostituált a napi kábítószeradagjához hozzáférhessen. A kábítószer önként fogyasztják, kényszer e területen szerintük nem érvényesül. A prostituáltaknál ezzel ellentétben a kliensekkel folytatott aktusok és a prostitúció célja kettős. A munkavégzés elsődleges célja a pár- és emberi kapcsolatok kiépítése, a családalapítás. Másodlagosan, amennyiben a prostituált családdal rendelkezik, úgy annak anyagi támogatása is célként értelmezendő. Úgy tűnik, a prostituáltak e célok elérésében ténylegesen hisznek, helyzetüket nem vallják kilátástalannak, annak ellenére, hogy sorsuk megpecsételődött, segítségre nem számíthatnak, helyzetük kiszolgáltatott.

A prostituáltak viszonyulásai

A viszonyulások tekintetében az eredményeket az alábbi összefüggések mentén értelmeztem: a rendőrök és prostituáltak egymásról alkotott, attitűdinális elemeket tartalmazó társas valóságai, a prostituáltak egymáshoz való viszonyát leíró reprezentációi, végül a két csoport futtatókkal kapcsolatos megítélése.

A két vizsgálati csoport egymáshoz való viszonyáról elmondható, hogy azt kölcsönösen erős, negatív attitűdök jellemzik. A másik csoporthoz való negatív hozzáállás a megvetés, a lenézés, az indulatok, az utálat érzéseiben ölt testet. Legyen szó egy közterületi intézkedésről vagy akár egy rutinszerű igazoltatásról, a rendőrök és a prostituáltak valóságképe szerint az unszimpatia mindig jelen van. A rendőrök a prostituáltakra – a nemzetközi egyezményen ellentétes módon – bűnelkövetőkként tekintenek.

Ennél viszont jóval ellentmondásosabb kép bontakozik ki a rendőrök azon azonosított jelentéstartalmai alapján, amelyek a prostituáltak hozzájuk való viszonyulását fogalmazzák meg. A prostituáltaknak tulajdonított, a rendőrök felé megnyilvánuló utálat érzése mellett a rendőri valóságkép egy újabb elemmel egészül ki: a prostituáltak – a rendőrök szerint – irántuk érzett tiszteletével. Tehát egy újabb, ambivalens megítéléseket magában foglaló szociális valóságot azonosíthatunk, amelyet a rendőri társas képzet a prostituáltak rendőrök felé megnyilvánuló utálatának, tiszteletének, szeretetének és együttműködésének tulajdonított – egymást logikailag jórészt kizáró – attitűdjei együttesen alkotnak. A prostituáltak rendőrökkel szemben megjelenő, vélelmezett „tiszteletét” talán még értelmezhetjük olyanformán, hogy bár a prostituáltak és a rendőrök alapvetően nem szívelelik egymást, a prostituáltak a rendőri intézkedés alatt és azt követően mégis együttműködnek a hatóságokkal. Ebben az értelemben a rendőri intézkedés tiszteletéről szőtt valóságelemről lehet szó. A prostituáltaknak a rendőrök iránt érzett, a rendőrök által nekik tulajdonított „szeretet” konstrukciója azonban – éles ellentmondásban az „utálat” épp ellentétes előjelű, tulajdonított attitűdjével – további vizsgálatokat indokol.

A rendőri és prostituálti felfogásban közös metszet, hogy az utcán a prostituáltak egymásra nem barátként, hanem konkurenciaként tekintenek, farkastörvények uralkodnak. Aki többet tud nyújtani, az többet is szakít. Minél több kliens és aktus, annál több profit. A prostituáltak egymáshoz való viszonyáról alkotott társas valóság e körben azonban kettős természetű: egyszerre van jelen a versengés kényszere, az egymással való

konkurálás eleme, ugyanakkor az ezzel ellentétes viszonyokról szőtt társas reprezentáció is megjelenik: a lányok nem rivalizálnak, a klienseket egymás között arányosan elosztják, egymás munkáját segítik, érzelmileg támogatják egymást, barátságok szövődnek.

A rendőri valóságkép szerint a prostituáltak munkájukat nem élvezetből végzik. A prostituáltak körében kitapintható jelentés azonban ennek ellentmondó. Önmagában a munka „szeretete” pozitív attitűdöket hordoz magában, azonban a vele járó külső körülmények az „idilli” képet beárnyékolják. A pozitív és negatív érzelmek együttesen vannak jelen, érzelemmentes munkavégzés tehát nincs. Nincs olyan ember, akire a környezetében játszódó folyamatok valamilyen szinten ne hatnának. A prostituáltaknál ez pozitív és negatív érzelmi megnyilvánulásokban érhető tetten. A prostituáltaknak a tevékenységükkel összefüggésben álló személyekhez és a környezethez való érzelmi viszonyulása számszerűen is kimutatható, ahol az érzelmek hiánya társas szinten nem jelenik meg.

Annak ellenére, hogy a futtató attribútumai a prostituáltak, illetve a rendőrök részéről is kimutathatóak voltak, a futtatói viszonyulás csak a rendőrök valóságképének eleme. A futtató attribútumai kódcsoport a futtatói magatartásokat ölelte fel, így a futtatói erőszakot is kimutattam. Annak ellenére, hogy ezek a magatartások szemmel láthatók, a nyilvánosság előtt zajlanak, a rendőrök a futtatókat nem tekintik bűnelkövetőknek, véleményük szerint magatartásuk nem valósít meg sem szabálysértést, sem pedig bűncselekményt, ami sérti a nemzetközi egyezmény rendelkezéseit.

A rendőri hatalmi visszaélések

A prostituáltaknak ebben a harcban a férfi futtatók által alkalmazott erőszakkal, továbbá a hatóságok sorozatos jogsértéseivel egyedül kell szembenézniük. Lényegtelen, hogy azok a normasértő cselekmények aktív tevésből vagy passzív mulasztásból tevődnek össze, egytől egyig a prostituáltak személye és a prostitúció jelensége ellen irányulnak. A futtatói, a hatósági és a kliensi erőszakos, valamint kizsákmányoló jellegű magatartásokkal szemben senki sem védi meg őket, annak ellenére, hogy a rendőrök társas valóságában a futtató mint védelmező van jelen. Ebben a világban a prostituáltak kitaszítottak, számkivetettek, kívülállók, akiket mind a társadalom, mind a hatóság, mind a kliensi kör megbélyegez, velük szemben előítéleteket gyárt, és a társadalom perifériájára szorítja.

Ezt arra alapozom, hogy a hatóság tagjai nemhogy segítenének, hanem a futtatókhoz hasonló módon bántalmazták, megvetik és megalázzák a lányokat, akár a rendőri intézkedés, akár a velük szemben alkalmazott, az államtól kapott legitim erőszak monopóliumának jogellenes felhasználása során. Még hihetlenebb és elgondolkodtató kép tárul elénk, amikor szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a „szolgálati pipaként” elhíresült erőszak létező jelenség. Társas szinten reprezentált elem, hogy a rendőrök a lányokkal szexuális indítatással erőszakoskodnak, gyakorta fordul elő, hogy a hivatásos mivoltukkal visszaélve, a prostituáltakat erőszakkal kényszerítik arra, hogy velük nemi aktust folytassanak.

A rendőrök a prostitúció létezését adottnak, míg a prostituáltak személyét – a nemzetközi egyezményen ellentétes módon – bűnelkövetőknek tekintik. Érdekes megállapítás, hogy a rendőri valóságban a prostitúcióra nincs kereslet, mégis a rendőri valóságkép szerint a prostitúció jelensége már ősidőktől fogva létezik, ennek tényét nem vitatják; azonban úgy vélik, hogy – mivel a jelzett bűncselekmények kialakulásában fontos szerepe van, így – az abban részt vevő prostituált bűnöző. Figyelmen kívül hagyják az áldozati jelleget, nem foglalkoznak a prostituáltak világában kimutatható kényszerrel, fenyegetéssel. Ez még a közömbösség szintjén sem kimutatható. Az áldozatvédelem hiánya, valamint a rendőri hivatásból adódó feladatok elvégzésének szándékos mulasztása, a hatalmi visszaélések egyik leg-súlyosabb eszköze. A rendőrök a prostituáltak részére szándékosan nem nyújtanak segítséget, a reintegrálódás és reszocializáció lehetőségét elveszik tőlük, megfosztva őket attól az esélytől, hogy a társadalom megbecsült tagjaivá léphessenek elő, vagy ebből a munkakörnyezetből kikerüljenek, majd – támogatással és segítséggel – új életet kezdhessenek.

A feladatvégzés hiánya és a korrupciós bevételek szedése között – akár a rendőrök, akár a prostituáltak valóságképében – kimutatható a logikai összefüggés. A rendőrök valóságképe szerint azért, hogy a lányok a munkavégzés során a hatósági ellenőrzéstől, valamint az atrocitástól mentesüljenek, a rendőrök a futtatóktól, valamint a prostituáltaktól pénzt szednek. Megjelenik a korrupció, amelynek egyetlen visszatartó erejét a belső ellenőrzéstől való félelem testesíti meg. A korrupció kizárólag „kis-rendőri” szinten reprezentált. A rendőri vezetőkkel kapcsolatos korrupció a rendőri valóságképnek társas szinten nem alkotóeleme. Megjegyzendő, hogy a belső ellenőrzéstől való félelem a rendőri társas valóságnak eleme ugyan, de nem kellő visszatartó erő a tekintetben, hogy a rendőrök hatalmukkal ne éljenek vissza, továbbá a prostituáltakkal szemben erőszakot ne

alkalmazzanak. A prostituáltak valóságképe szerint igaz, hogy a korrupció összefüggésben áll a segítségnyújtásról való lemondással, de a pénzmozgás csak egyirányú. A korrump pénzek csak a futtató és a rendőr között cserélődnek, abból a prostituált nem kap. Azért, hogy a konkurens bandákat, illetve az ott dolgozó prostituáltakat a rendőrök hátrányos helyzetbe hozzák, pénz fogadnak el a futtatóktól. A rendőr és futtató közötti korrupció a prostituáltak vonatkozásában azért különálló elem, mert a prostituáltak a rendőri vezetők, valamint a „kisrendőrök” között nem tettek különbséget, így a korrupció mint társas, azonosított jelentéstartalom önálló valóságképként elevenedik meg.

A rendőrök intézkedéseik során a mindkét vizsgálati csoportban egyaránt reprezentált rendőri fizikai agresszió, a korrupciós bevételeken, valamint az egyéb visszaéléseken túl megjelenő, további ellenséges magatartásformákat is tanúsítanak: e csoportot az intézkedési helyzetektől függetlenül is negatív viszonyulások jellemzik.

A rendőrök előítéletesek, a prostituáltakat hátrányosan megkülönböztetik, őket stigmákkal látják el. A prostituáltakkal szemben tanúsított előítéletességük azonban nem rasszista alapon nyugszik: mint rendőri sokaság, a számos, magát romának valló prostituálthoz nem viszonyulnak fokozottabban diszkriminatív módon, mint a nem roma prostituáltakhoz. Ebben az összefüggésben előítéletük tárgya egyszerűen a prostituáltak kategóriája, jó bizonyítékaként annak, hogy az általam „rendőri devianciaként” azonosított kategória a rendőrök és a prostituáltak valóságának kihangsúlyozott eleme.

A rendőri munkavégzés

A közös valóságkép mellett a kutatás olyan elemeket is feltárt, amelyek csak a rendőrök szociális valóságkonstrukcióját alkotják. A rendőri munkavégzésről kizárólag a rendőrök tudtak nyilatkozni, ez az ő társas valóságuk részét képezte.

A munkavégzés területén a rendőrök a prostituáltakkal kapcsolatos napi intézkedési kötelemüket teherként élik meg, amely számukra nem jelent mást, minthogy a parancsnokok ezen utasításaikkal – felfelé megfelelve – a rendőrség eredményességi statisztikájának mutatóit növeljék. Legyenek eredményes elfogások, előállítások, amelyek a statisztikai szemlélet alapját képezik. E statisztikai szemlélet nemcsak a rendészeti, hanem

a bűnügyi szakterületen is jelentkezik, a rendőrök a prostituáltakat a titkos információgyűjtés eszközének tekintik. Újabb ambivalencia érhető tetten e kérdéskörben, ugyanis annak ellenére, hogy a rendőrök a prostituáltakat bűnelkövetőknek tartják, velük szemben elutasítók; az intézkedéseket az előítélet, a hátrányos megkülönböztetés, valamint a rendőri agresszió különböző eszközei jellemzik, a prostituáltaktól bűnüldözési célzattal információkat vásárolnak, ha érdekeik úgy kívánják meg, akkor őket titkos információgyűjtő tevékenységük során együttműködőként beszervezik. Tekintettel arra, hogy a prostituáltaknál napi rendszerességgel több ember is megfordul, illetőleg bűnözőkről is rendelkezhetnek információval, így a rendőrök – őket felhasználva – értékes adatokhoz juthatnak. Ugyanakkor megdöbbentő hiány, hogy olyan, prostitúcióval kapcsolatos rendőri intézkedések, amelyek a jogszabályokból adódó kötelezettségeket tartalmazzák, és a jogosultságokat gyakoroltatnák, társas szinten nem reprezentáltak, így azok nem alkotják a rendőri valóság részét.

A SWOT/GYELV-elemzés

A SWOT/GYELV-elemzés nélkülözhetetlen ahhoz, hogy megértsük, a prostitúció jelenségének kezelésére hivatott modellek miért nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, miért mutatkozott meg önálló alkalmatlanságuk, és fulladtak sorozatosan kudarcba. Az analízis segítségével feltárhatjuk a modellek egészének vagy egyes kiemelten fontos területének (kulcsterületének) a jelenség kezelésén belüli erősségeit, azaz a működésének azon összetevőit, amelyeket magas színvonalon tud használni a jelenség kezelésében, továbbá gyengeségeit, vagyis azokat a területeket, amelyek nem kellően vagy nem kielégítően fejlődtek a belső és/vagy a külső körülményekhez való asszimilálódás során. Számba vehetjük a jelenség kezelésének lehetőségeit és veszélyeit (*buktatóit*), illetve ezek összefüggéseit. Egységes rendszerben rendezhetjük a modellekről kapott információkat, majd következtetéseket vonhatunk le.

Az elemzés során egy 4 ablakra osztott táblázatot töltöttem ki, amelyben az egyes ablakok az erősségek, a gyengeségek (belső elemzés), valamint a lehetőségek és a veszélyek (külső elemzés) vizsgálatát tették lehetővé. A kitöltött mezők és táblázatok összesítése után súlyozással kiválasztottam az egyes mezőkben szereplő tényezők közül a legfontosabbakat. Ezt követően az egyes mezők közötti kapcsolatok feltárása következett. Ennek során

kiderült az is, hogy az erősségek milyen további lehetőségek kiaknázását segítik, mely területeken teszik lehetővé a veszélyek elhárítását, továbbá a gyengeségek közül melyek azok, amelyek akadályozzák az egyes lehetőségek kiaknázását, illetve a tényleges veszélyek elhárítását.

Legvégül ezeket az empirikus úton beszerzett kutatási eredményekkel vettem össze, azaz azt vizsgáltam, hogy a prostituáltak és rendőrök interjúiban azonosított jelentéstartalmak, majd azok domináns elemei a SWOT/GYELV-elemzés során kapott eredményekkel mennyire állnak összhangban, azokat cáfolják vagy megerősítik-e. Az elemzési technikát mindhárom modell tekintetében elvégeztem, azokat egyenként mutatom be, majd az eredményeket ismertetem az olvasóval.

A prohibicionista modell eredményei

Az állam olyan mértékű büntetőpolitikája, mint a prohibíció, alapvető emberi értékeket sért. A tiltó modell nem rendelkezik erősséggel. Gyengeségei között a biológiai stigmatizációt, a megbélyegzést és az előítéleteket találjuk. A biológiai stigmatizáló a fajelmélet, a devianciajellegű rendőri intézkedések sorozata gyűlölet-bűncselekmények megjelenésének eredményével jár. Gondoljunk csak bele abba, hogy az a prostituáltak és a rendőrök valóságképében hogyan is mutatkoztak meg. A prostituáltak áldozati jellegét nem ismerik el, őket bűnelkövetőkként kezelik. Az intézkedésekre rányomja bélyegét az előítélet, a hátrányos megkülönböztetés, valamint a stigmatizáció. Mi több, a stigma a kábítószer-használat és -függőség tekintetében is szerephez jut, ugyanis a rendőrök valóságképének elemei között a prostituáltaknak egyetlen céljuk van, a kábítószeradag megszerzése; azaz álláspontjuk szerint a prostituáltak mindegyike kábítószer-használó. A fokozott rendőri beavatkozás gyakran rendőri túlkapasban nyilvánul meg, amelynek során a hatóság tagja nem a futtatókat, hanem – hatalmával visszaélve – a prostituáltakat bünteti. A rendőrök a futtatókat nem tartják bűnelkövetőknek, tisztában vannak azzal, hogy a futtatók jelen vannak, ennek ellenére őket nem üldözik, helyettük a hatalmi visszaélések a prostituáltakra irányulva érhetők csak tetten. Azért megbélyegezni valakit, mert az adott társadalmi, erkölcsi magatartási szabályokat nem követi, nem lehet; azzal szemben csakis a jog adhat iránymutatást, hogy hogyan kell szakszerűen és leginkább jogszerűen, visszaélésektől mentesen eljárni. Mivel a prohibíciós intézkedések bevezetésével az áldozatok reszocializációja

nem érvényesül, a prostituáltak sem a hatóságokhoz, sem karitatív intézményekhez sem fordulhatnak. A rendőrség zaklatásai, valamint a futtatók kizsákmányolása között csak önmagukra számíthatnak (KOVÁCS 2015c). Helyzetük kiszolgáltatott, amelyet mindkét valóságkép megerősít. A modell alkalmazása ad absurdum az emberi és alkotmányos jogok gyakorlásának ellehetetlenülésével, kirekesztett populációk megjelenésével, továbbá a joggyakorlás, valamint a helytelen jogalkalmazás veszélyével járhat. Ezek a veszélyek és gyengeségek egytől egyig ellentétesek a nemzetközi joggal. (Akárcsak az, hogy a rendőrök a prostituáltak áldozati jellegét nem ismerik el, és a futtatói hálózatokat nem üldözik, ők a büntetőjogi felelősségre vonás alól mentesülnek.) A tiltó modell egyetlen lehetősége a prostitúció lehetséges gazdasági szabályozása. Amennyiben lehetőséget teremtenénk arra, hogy a prostituáltak tevékenységüket önállóan, járulék megfizetését követően, futtatók és bűnelkövetők kontrollja, illetve kizsákmányolása nélkül gyakorolhatnák, úgy a feketegazdaságba, valamint a szervezett bűnözésbe befolyt pénzösszegek csökkenhetnének, és az állam annak végrehajtását saját szabályozó rendszerén keresztül felügyelhetné.

A jóléti társadalmakban az 1970-es évekkel bezárólag elfogadott kezelő kriminálpolitikát, valamint a posztmodern államok jelentős hányadában később uralkodóvá vált rendpárti stratégiát elemezve láthatjuk, hogy az államhatalom a társadalmi jelenségek kezelésére, valamint a bűnözés kihívásaira milyen válaszokat adott. Még a rendészeti taktika és az igazságszolgáltatás rohamosan felgyorsult változtatásai (korszerű tudomány, valamint az állam bőkezű szociálpolitikai eszközrendszere) sem voltak képesek arra, hogy az egyre nyomasztóbbá váló bűnözést megakadályozzák (KACZIBA 2003). Kísérletet tenni a prostitúció prohibíciós eszközökkel történő megszüntetésére illúziónak bizonyult, mert önmagában ez a fajta kriminálpolitikai rendszer is eleve elégtelen (BORAI 2003).

Összességében a „prohibicionista” modell uralkodó irányzata, annak gyengeségei és veszélyei a jelenkori végrehajtásban teljességgel megtalálhatók. A rendőri megbélyegzés, ezáltal a devianciaelméletek (gyűlölet-bűncselekmények) kialakulása, a rendőri túlkapás, az áldozatvédelmi tevékenység hiánya, a reintegrálás, valamint a reszocializáció érvényesíthetatlensége, a futtatói hálózatok felderítésének hiánya, az emberi és alkotmányos jogok gyakorlásának ellehetetlenülését, a nemzetközi joggal való harmonizáció megcsúfolását, továbbá a joggyakorlás/jogalkalmazás csorbulását idézi elő. A modellel kapcsolatosan a prostitúciós tevékenység gazdasági foglalkoztatottsága is felmerül, azonban ez sem a prostituálti, sem pedig a rendőri

mintában nem szerepel eshetőséggént. A fentiekről összefoglaló táblázatot készítettem, amelyet az alábbiakban közlök.

56. táblázat

A prohibicionista modell SWOT/GYELV-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Nem állnak rendelkezésre.	• Biológiai stigmatizáció, megbélyegzés, előítélet. • Fokozott rendőri beavatkozások (rendőri túlkapások). • Az emberi és alkotmányos jogok gyakorlása ellehetetlenül. • Az áldozati reszocializáció érvényesíthetlensége megjelenik. • A futtatók/futtatói hálózatok felderítése nem valósul meg. • Devianciaelméletek, gyűlölet-bűncselekmények kialakulnak. • Az áldozatvédelemmel kapcsolatos intézkedések nem valósulnak meg.
Lehetőségek	Veszélyek
• Az állam prostitúciós gazdaságpolitikájának részletes kidolgozása.	• Az alkalmazott jogi szabályozás a nemzetközi szabályozással éles ellentétbe kerül. • Az alkotmányos és emberi jogosultságok gyakorlása veszélybe kerül. • Az igazi bűnelkövetők (futtatók, hálózatok) szankcionálása nem valósul meg, a joggyakorlás és jogalkalmazás veszélybe kerül. • A társadalom által kirekesztett populációk jelennek meg, akiknek a joggyakorlása szintén veszélybe kerül.

Forrás: a szerző szerkesztése

A reglementációs modell eredményei

A reglementáció a prohibícióval szemben számos előnyt, lehetőséget rejt magában. Önmagában az államhatalom akarata, hogy a szexuális úton terjedő nemi betegségeknek gátat szabjanak és a betegségeket kezeljék, nemesnek tekintendő, ugyanakkor nem szabad megfélemlenünk arról, hogy az egyoldalúan kötelezővé tett orvosi szűrővizsgálat az emberi, valamint alkotmányos jogok gyakorlásának veszélybe kerülésével fenyeget. Míg 1926-ban egy belügyminisztériumi kezdeményezés alapján az ügyfelek szűrővizsgálatának elvégzésére is lehetőség adódott, mára a prostituáltak kötelező egészségügyi kiskönyve mellett ez csupán hiú ábránd marad. [Bár az egészségügyi kiskönyv rendelkező részét, mivel az emberi méltóságot sértett, továbbá a nemzetközi joggal összhangban nem állt, ezért azt az Alkotmánybíróság az 1/2011. (I. 14.) számú AB határozatával 2011. január 14-én megsemmisítette.] A nemi betegségek terjesztésének előíráse így a modell nagy hátrányának tekinthető. Mindazzal ellentétben, hogy a rendőri és a prostituálti valóságkép szerint is a prostituáltak tesznek azért, hogy a nemi betegségek terjedésének gátat szabjanak, illetve amennyiben betegek, úgy önmagukat kezeltessek. Sőt, a nemi együttlétek során a klienseket egyenesen kötelezik arra, hogy gumióvszert használjanak, hogy a nemi betegségeket ne tudják terjesztetni. Az intézményesített rendszer bevezetésével viszont a prostitúció szabályozásának egyik legerősebb elemét vezeti be. A rendszer lehetőséget teremt arra, hogy a prostituáltak tevékenységüket kielégítő munkafeltételek mellett gyakorolhassák. Mivel a rendőri és a prostituálti valóságképben egyaránt a munkavégzés helyszíne is domináns módon az utcára korlátozódott, mennyivel kielégítőbb életfeltételeket teremthetnének a prostituáltak részére, ha a munkavégzést az erre a célra kijelölt, intézményesített rendszer keretein belül vagy lakásokban gyakorolhatnák. Nem beszélve arról, hogy így a köznyugalom megzavarása nélkül végezhetnék mindezt, ezzel megfékezve a társadalmi megbélyegzést, miszerint a prostitúció gyakorlása azért jogellenes, mert az a köznyugalom megzavarásával jár. A nyilvántartásokkal kapcsolatos ambivalencia különböző kérdéseket vet fel: önmagában a nyilvántartások vezetése megteremti az átláthatóságot, továbbá a fiatalok prostitúcióval kapcsolatos prevenciót, azonban túlzott alkalmazásuk – így a kényszerbejegyzések – az alkotmányos és emberi jogok veszélyeztetésével járhat. Fel kell tennünk a kérdést: melyikhez fűződik nagyobb érdek, a gyermekprostitúció megelőzéséhez vagy esetlegesen a tevékenység gyakorlásából adódó speciális nyilvántartás

létesítéséhez, ami végtére is a munkafeltétel egyik eszköze is lehet egyben? A reszocializációs intézkedéssorozatok, a társadalmi reintegrálás folyamata a kriminálpolitikai eszmékben jól tükröződik, amit a modell szintén nagy előnyének nevezhetünk, mindamelllett, hogy a futtatók és a futtatói hálózatok üldöztetését – a későbbi abolicionista szemlélet alapeszméjét – megteremti. Sajnálatos módon azonban ez a rendőri és a prostitúciós valóságnak nem eleme. Mindkét társas képzet tanúskodik arról, hogy a rendőrök nem végzik a feladatukat, a tőlük elvárható segítséget elmulasztják, az áldozatvédelmi intézkedéseket nem foganatosítják. Így a reszocializációhoz és a társadalmi reintegrációhoz fűzött remények elvesznek, a társadalom által periferiára sodort prostituáltak nem léphetnek elő a társadalom megbecsült tagjaivá. A modell legnagyobb hátránya és gyengesége a rendőri hatalmi visszaélésekben, a korrupciós, továbbá a fizikai, lelki agresszió megnyilvánulásában érhető tetten, amelyre az előzőekhez hasonlóan számtalan példát találunk.

A „reglementációs” modellel összefüggésben elmondható, hogy a rendőri túlkapások mérvadók, a megbélyegzés itt is érvényesül. A fentiekben túlmenően bizonyítottá vált a statisztikaszemlélet megjelenése. A modell erősségei között a nemi betegségek terjesztésének megakadályozására irányuló állami akaratot is megtaláljuk, azonban a rendőri valóságkép is megerősíti, hogy a védekezésre a prostituáltak állami beavatkozás nélkül, önmaguktól ügyelnek. Rendszeres jelleggel gumióvszert használnak. A modell előnyei és lehetőségei közé tartozik a betegségek kezelésére szolgáló orvosi ellenőrzés, azonban a rendőri valóságképnek ez nem eleme. A rendőri valóságkép szintén nem tanúskodik arról, hogy az intézményesített rendszer milyen előnyökkel rendelkezik, tekintettel arra, hogy képzetükben a prostituáltak munkavégzése kizárólag az utcán érvényesül. Az áldozatvédelem hiánya, a normával ellentétes feladatvégzés a prostituáltak társadalmi reszocializációját és reintegrálását nem teszi lehetővé, azt ellehetetleníti.

A fentiekről összefoglaló táblázatot készítettem, amelyet az alábbiakban közlök.

57. táblázat

A reglementációs modell SWOT/GYELV-analízise

Erősségek	Gyengeségek
- Nemi betegségek terjedésének és terjesztésének megakadályozására irányuló állami akarat. - Intézményesített rendszer bevezetése, kontrollálhatóság és ellenőrizhetőség. - Nyilvántartások vezetése, átláthatóság. - Reszocializációs intézkedések bevezetésére irányuló állami akarat. - A futtatók/futtatói hálózatok felderítésére irányuló kezdeményezés.	- Kényszerbejegyzések által a megbélyegzés és előítéletesség megjelenése. - Rendőri hatalmi visszaélések megjelenése. (Különös tekintettel a korrupcióra és a fizikai és lelki agresszióra.) - Az emberi és alkotmányos jogok gyakorlásának ellehetetlenülése. - A szűrővizsgálatok egyoldalúsága. - Rendőri statisztikaszemlélet.
Lehetőségek	Veszélyek
- A nyilvántartások vezetése révén a fiatalok és a gyermekek prostitúciója elleni védelem lehetőségét megteremténk. - A reszocializációs intézkedéssorozatoknak köszönhetően a társadalmi reintegrálás lehetőségét megteremténk. - Az intézményesített rendszer bevezetésével a szolgáltatás és a személyek tekintetében a munkavégzésre alkalmas környezetet megteremthetnénk.	- Az alkalmazott jogi szabályozás a nemzetközi szabályozással éles ellentétbe kerül. - Az alkotmányos és emberi jogosultságok gyakorlása veszélybe kerül. - A nemi betegségek terjesztése elleni szűrővizsgálatok egyoldalúsága nem nyújt teljességgel sikert a prevenció tekintetében.

Forrás: a szerző szerkesztése

Az abolicionista modell eredményei

Az abolicionista szemlélet nagy előnye, hogy a prostituáltak vonatkozásában az alkotmányos, valamint emberi jogok gyakorlását maximálisan biztosítja, a jogi szabályozás megteremti az afeletti értékek védelmét. Mindemellett hátránya is ebben rejlik, ugyanis a túlzott szabályozás az ügyféli joggyakorlást ellehetetleníti, így fennáll a veszélye annak, hogy az ügyféli kör demoralizálódik. Amennyiben a kereslet megszűnik, úgy a szolgáltatás, azaz a kínálat önmagában értelmezhetetlenné válik. Bár a rendőrök valóságképe szerint a prostitúcióra nincs kereslet, mégis azt mondhatjuk, hogy ha ez így volna, vélhetőleg a prostitúció jelenségének kezelésére nem kellene intézkednünk. A kliensek tekintetében mindkét valóságértelmezés egyetlen közös eleme, hogy a kliensi kört a civil területen dolgozó férfiak alkotják. Az abolicionista szemlélet középpontjában a kliensi brutalitás áll. Ez a kutatás során kapott eredmények tekintetében az alábbiak szerint alakult. Elsőként meg kell jegyeznem, hogy bár rendőrök is járnak prostituáltakhoz, a domináns ügyféli kör a civil személyekre korlátozódik, ami a prostituáltak valóságértelmezésében a törzsvendégekkel is kiegészül. Az ügyféli erőszak tekintetében az alábbiakat állapítottam meg: a kliensek csoportja a kliensi erőszak alcsoportját tartalmazta, azon belül pedig a perverziót és a fizikai erőszakot különböztettem meg. A két elem közül a perverzió dominált. Kódok szintjén a kliensekkel folytatott nemi érintkezés erőszakmentes, kódcsoport szintjén kevésbé. Ami a nemi együttlét során kimutatható volt, az a kliensek perverziója.

A szabályozás céljának abban kellene megnyilvánulnia, hogy azon ügyfelek büntethetősége váljon lehetővé, akik a prostituáltak sérelmére társadalmilag veszélyes és büntetendő cselekményt követnek el. Ez alól az az áldozati réteg se legyen kivétel, akik társadalmi periféria szélére sodródtak. A fizikai és lelki sérelmek okozói állami keretek között üldöztethetők, az áldozatok részére a megfelelő segítséget a reszocializációs, illetve reintegrálással járó intézkedések megadhatják. A modell előnyére válik, hogy állami intézkedések segítségével garanciát vállal arra, hogy a prostitúcióból hasznot húzó és élősködő jellegű magatartásokat megszünteti, fellép a futtatók, a hálózatok, valamint a szervezett bűnözői csoportok ellen. Intézkedéseivel megteremti annak lehetőségét, hogy a prostituáltak sérelmére elkövetett bűncselekmények és a szexuális kizsákmányolás, visszaélések valódi elkövetői a hatóság üldöztetése előtt ne menekülhessenek meg. Sajnálatos tény viszont, hogy a rendőri valóságkép szerint bizonyítottá

vált, hogy a rendőrök a futtatókat nem tekintik bűnelkövetőknek, tisztában vannak azzal, hogy a futtató létezik, a lányokat munkavégzésre kényszeríti, de ellenük nem lépnek fel, gyűlöletet irántuk nem éreznek. Mivel az abolicionista szemlélet jogalapját leginkább az emberi- és alkotmányos jogok nemzetközi egyezményei fektették le, az azt ratifikáló államok hazai jogi kodifikációjának, valamint a nemzetközi jog harmonizációjának lehetősége fennáll. Az ember a legérzékenyebb lény a Földön, s a legnagyobb szenvedést képes átélni. Ezért óriási felelősség, miként bánunk embertársainkkal. Ha az embereknek sérülnek az alapvető jogaik, viselkedésük, gondolkodásuk, stratégiájuk, prioritásaik megváltoznak. Az ember alapvető szükséglete a testi-lelki szabadság. Ezért közös felelősségünk és kötelességünk világszerte fellépni az emberi jogok gyakorlása mellett (KOVÁCS 2014d). Összességében elmondhatjuk, hogy az abolicionista modellel kapcsolatosan megállapítható, hogy a rendőri valóságkép szerint a futtatók/futtatói hálózatok felderítése nem valósul meg, az üldöztetésük nem szolgálati feladat, magatartásuk bűncselekményt nem valósít meg. Ezáltal a modell legnagyobb erősségét, a futtatói magatartások megszüntetését, és így a nemzetközi joggal való harmonizációt cáfolják meg. A prostituáltak reszocializációs intézkedés-sorozatokban nem vesznek részt, a társadalmi integrálás nem realizálódik, az áldozatvédelmi intézkedéseket nem foganasítják.

58. táblázat

Az abolicionista modell SWOT/GYELV-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Az emberi és alkotmányos jogok maximálisan gyakorolhatók. • A prostituáltak önrendelkezési jogaikat gyakorolhatják. • A futtatók/futtatói hálózatok felderítése, és szankcionálása megvalósul. • Az áldozatvédelemmel, reszocializációval és a társadalmi reintegrálással kapcsolatos folyamatok megvalósulnak.	• Túlszabályozottság, az ügyféli joggyakorlás ellehetetlenül.

Lehetőségek	Veszélyek
• Az áldozatvédelemmel kapcsolatos állami akarat és a rendőri intézkedések jogszerű és szakszerű alkalmazásának lehetősége. • Az alkalmazott jogi szabályozás és a nemzetközi jogi szabályozás jogharmonizációjának lehetősége.	
Lehetőségek	Veszélyek
• Az igazi bűnelkövetők szankcionálásának lehetősége. • A prostitúciós önrendelkezési jog gyakorlásának lehetősége.	• Az ügyféli kör demoralizálódik.

Forrás: a szerző szerkesztése

Vákát oldal

III. fejezet

Összegzés

E fejezetben a prostitúció pszichológiai és jogi környezetének a saját tudományos eredményeimmel történő összehasonlítását végeztem el.

Az Irwin (2003) és Goffman (2007) által prezentált tudományos munkák a prostituáltak negatív megbélyegzéséről, megvetésükről és megalázásukról szólnak. A szerzők a stigmatizáció körülményeinek kizárólag a pszichológiai hatásait vizsgálták, kutatásuk a jogi környezetre nem terjedt ki. A megbélyegzés pszichológiai hatása („tönkretett identitás”) és a jogi környezet alakulása között viszont éles párhuzam mutatható ki. A tiltó modell alkalmazásának egyik legnagyobb gyengesége a prostituáltak megbélyegzése. (A szerzők viszont csak azt vizsgálták, hogy a civil lakosság körében a megbélyegzés kimutatható-e.) Saját kutatásom ezzel ellentétben viszont a megbélyegzést a prostituáltak és a rendőrök szemszögéből is vizsgálat tárgyává tette, amellyel ezt a látókört tovább szélesíthettem.

A vizsgálat tárgyát képezte továbbá az is, hogy a prostitúció jelenségét vajon az azt körülvevő negatív társadalmi diszkrimináció és megbélyegzés befolyásolja-e, illetve hogy a társadalom egy szűk rétege által preferált és a tiltó modell alkalmazását lehetővé tevő szemlélet vajon más csoportot/réteget is érint-e. A prostituáltakkal folytatott interjúk eredményeinek feldolgozása során megállapítottam, hogy a hivatkozott szerzők eredményein túlmenően a megalázás, továbbá a megbélyegzés a mai napig a prostituáltak és a rendőrök valóságkonstrukciójának részét alkotja.

A hivatkozott megbélyegzés címke nemcsak a devianciával kapcsolatos attribútumokat, hanem a nemi betegségek terjesztésének tényét is felöleli. A reglementációs modell SWOT/GYELV-elemzése során feltárt erősségek között a nemi betegségek terjesztése, valamint terjedése elleni állami akaratot, illetve a szexuális önrendelkezés szabályozására irányuló állami igényt is megtaláljuk. Azonban hiába van állami akarat, amely egy normaszintű szabályozásban valósul meg, és hiába vannak a civil mozgalmak (a helyi egészségügyi prevenciók hírforrások, oktatási, továbbá intézményes hazai és nemzetközi programok, vagy a HIV/AIDS-fertőzés világot megmozgató

akciós programja), ha az egyén a szabályozás kötelmeit vagy a civil szervezetek ajánlásait nem fogadja meg. Kutatásomban azt kívántam kimutatni, hogy az egyén az állami akarat szerint, azaz például „normakövető” módon vagy éppen tudatosan, önrendelkezve tesz-e azért, hogy a nemi betegségek terjedésének gátat szabjon. A kutatás annak vizsgálatára nem terjedt ki, hogy vajon az embereket a gyógyíthatatlan betegségekkel kapcsolatos félelem motiválja-e, azt viszont bizonyítottam, hogy mind a prostituáltak, mind a rendőrök társas valóságának eleme a védekezés, ezáltal a nemi betegségek terjesztése és a terjedése elleni védelme centralizált, tudatos, önvezérelt, és nem pedig az állami szabályozás, illetve akarat függvénye.

Mindkét vizsgálati csoport egyetértett abban, hogy a prostituáltak tudatosan tesznek azért – övszert használnak –, hogy a nemi betegségek terjedésével kapcsolatos kockázatot csökkentsék. A prostituálti csoport esetén ezen felül kimutatható az is, hogy orvosi szűrésen és kezelésen is rendszeresen részt vesznek; mindent megtesznek azért, hogy a nemi betegségek ellen ők maguk, valamint klienseik is védelmet élvezhessenek. Tekintettel ezekre, azt kívántam elérni, hogy az uralkodó nemi betegségek terjesztésével, illetve terjedésével a prostituáltakat megbélyegző devianciaelméletek képviselőit ezen elmélet helyességét illetően újraértelmezésre sarkalljam.

A fentiekben túlmenően a vizsgálat a megalázással kapcsolatos attitűd vonatkozásában is megvalósult. A megalázás a rendőrök erőszakalapú hatalmi visszaélései eszközrendszerének elválaszthatatlan részét képezi. Annak ellenőrzését, hogy a megalázás a rendőrök társas képzetének alkotó-eleme-e, szintén vizsgálat tárgyává tettem. A rendőrökkel folytatott interjúk eredményeinek feldolgozása során sikerült feltárnom azt, hogy a megvetés és megalázás a rendőrök nem előítélet-alapú agressziójának szerves részét képezi. Bizonyítottam azt, hogy a prostituáltakkal szembeni negatív értéktételeket nemcsak az állampolgárok, hanem a hatóság tagjai is nap mint nap alakítják. A vizsgálati eredmények alapján sikerült alátámasztanom, hogy a „tönkretett identitás” kialakulása részben az állampolgárok, részben pedig a hatóság munkavégzésének és hozzáállásának eredményeképpen születhet meg. Amennyiben a jogi környezetet a prohibicionista szemlélet elemeivel töltjük fel, úgy a megbélyegzésnek köszönhetően személyiségek százazreit tesszük tönkre. Meglátásom szerint a „tönkretett identitás” koncepcióhoz szorosan kapcsolódó Sanders-féle (2005) „jojóeffektus” az általam feltárt rendőri hatalmi visszaélések elemeivel egészülhet ki. Vizsgálati eredményeim a Sanders-féle eredményekkel ellentmondásban állnak. Véleményem szerint a kliensi brutalitás, a mentálisan beteg pszichés perverzió a „jojóeffektus”

pozitív oldalát sohasem erősítheti, azok a személyiségre kizárólag negatív hatást gyakorolhatnak. Ez a fajta erőszak nem különbözik a futtatók vagy a rendőrök által alkalmazott pszichikai vagy fizikai erőszaktól.

Szilágyi (2001) e vonatkozásban fejtette ki, hogy az identitástorzulás eredményeképpen a legtöbb prostituált szenvedélybeteggé válik. Alkoholhoz, cigarettához és kábítószerhez nyúlnak. A szerző viszont ennek alátámasztására tudományos kutatást nem végzett. A szenvedélybetegség szintén deviancia, az ez elleni küzdelem a proibicionista szemlélet eszközrendszerének eleme. A vizsgálati csoportok esetében a szenvedélybetegségek tekintetében analízist végeztem. E tudományos munkámmal (mindkét vizsgálati csoport eredményeire tekintettel) sikerült bizonyítanom, hogy míg az alkohol és a cigaretta nem, addig a kábítószer-használat a társas valóságkép részét alkotja. A prostituáltak maguk is elmondják, de a rendőrök is megerősítik azt a tényt, hogy a munkavégzés megkönnyítése érdekében a lányok kábítószerrel használnak. Ahhoz, hogy az identitásukat romboló, valamint előítéleten alapuló hatásokat enyhíthessék, a kábítószer által nyújtott élvezethez fordulnak. A drogok használata következtében létrejövő eufória, valamint az adott pillanatban/időben átélt gondtalanság érzése hozzásegíti őket ahhoz, hogy a mindennapi borzalmakat leküzdjék, és hosszútávon a szörnyűségeket – akár a verbális, akár a fizikai erőszakot – képesek legyenek kibírni. A kábítószer-használat, a személyiségtorzulás és a szenvedélybetegségek között éles párhuzam, ok-okozati összefüggés mutatható ki.

A kábítószer-használattal összefüggésben sikerült feltárnom, hogy a prostituáltak kábítószerrel nemcsak önmaguktól, de kliensi és futtatói, továbbá rendőri ráhatás következtében is használnak. (Megjegyzem, hogy ugyan míg társas szinten nem, addig egyéni szinten a „díler rendőr” kód is reprezentált.) Mindez bizonyítja azt, hogy a rendőr, a futtató és a kliens is biztosítja, esetenként ráerőszakolja a prostituáltra a kábítószer fogyasztását. Közvetve és közvetlenül is hozzájárulnak ahhoz, hogy a függőség, illetve a szenvedélybetegség kialakulhasson.

A megállapítások kiaknázzhatják az abolicionista szemléletben rejlő erősségeket és lehetőségeket. A prostituáltak áldozati jellege, a kábítószerkényszerítés elemével is kiegészül. Ez az eredmény felhívhatja a figyelmet arra, hogy az abolicionista szemléletű részs szabályozás, így a kábítószerfüggőséggel és -kényszerítéssel kapcsolatos reszocializációs intézkedés-sorozat hatékony lehet.

Murphy–Venkatesh (2006) és Seidmann (1991) úgy vélték, hogy a prostituáltaknak mind a függőségek kialakulásában, mind pedig a prostitúciós

munkakörnyezet megválasztásában, és legfőképpen abban, hogy saját életükkel mihez kezdenek, szabad akaratuk van, függetlenek, ők döntenek el, hogy mivé válnak. A munkájukat élvezettel végzik. Megállapításai az áldozati szemlélettel éles ellentétben állnak. Az abolicionista szemlélet pont azért volt hivatott létrejönni, hogy a futtatók kizárásával és szankcionálásával, a prostituáltak igazi szabad akarata létrejöhessen.

Forrai (2007) kényszerítéssel kapcsolatos megállapításai a fenti szerzők által leírtakkal ellenkeznek. A tudományos kutatás során kapott eredmények e megállapításokat erősítik. A prostituáltak jelentős része kiszolgáltatott, és éppen a külső kényszer hatására nem tehetik meg azt, hogy munkakörnyezetüket megválasszák; illetve amennyiben e munkával felhagyni kívánnának, úgy azt megtehessek. Mind a prostituáltak, mind a rendőrök vonatkozásában a futtatói kényszerítés a társas valóságkép eleme. Ameddig a futtató részéről a pszichikai és fizikai ráhatás érvényesül, addig a prostituált önálló, szabad akarata logikailag sem értelmezhető. A futtatók azok, akik a munkavégzésre a prostituáltak jelentős részét rákényszerítik, megteremtve ezzel a kiszolgáltatott helyzetüket. Sem embertársaikhoz, sem pedig a hatóságokhoz nem fordulhatnak. Amennyiben a futtatói hálózatok megszűnnének, és az állam a prostituáltak részére a biztonságos, valamint felszerelt munkakörnyezet lehetőségét megteremtené, úgy mind a kényszerítés, mind pedig a kiszolgáltatottság érzése megszűnhetne. A prostituáltak úgy ténylegesen szabad akaratú és cselekvőképességük tudatában döntenék el azt, hogy prostituáltként dolgoznak-e tovább, vagy sem.

Miller (2004) szerint ez a kényszerítés és kiszolgáltatottság viszont csak szerep, a prostituált a munkáját valójában nagyon is élvezi. A „trükkös identitás” elmélet az abolicionista szemlélet teljes cáfolata. Lényege, hogy a prostituált azért bújik áldozati szerepbe, hogy szálnalmat keltsen, valójában nem áldozat, hanem a munkáját tudatosan és élvezettel végző személy. Az empirikus kutatási eredményeim lehetőséget biztosítottak arra, hogy a „trükkös identitás” elméletét a hazai prostitúciós társas valóság képzetével összevethessem. Miller (2004) nézetéből következően két fő összetevőt kellene megtalálnunk a prostituáltak vonatkozó társas valóságában: az első a prostitúciós tevékenység mint ambivalenciát nélkülöző, tiszta örömforrás, a megelégedettség záloga. A magyar prostituáltaknak vajon felhőtlen boldogságot nyújt-e „munkájuk”? A válasz röviden: nem. Nem, mert körükben egyszerre reprezentált a tevékenységük mint örömforrás, de úgy is, mint amely szenvedésekkel, kínokkal teli. A „trükkös identitás” másik alapvetéséből következően azt kellene látnunk, hogy a prostituálti

minta csak manipulatív szándékkal hangoztatja saját kiszolgáltatottságát, valójában azonban őrzi függetlenségét. Ez lenne a helyzet, amennyiben azt vélelmeznénk, hogy az interjúalanyok mindvégig megtévesztő céllal beszéltek szinte minden, a prostitúciós gyakorlatukkal összefüggésben szóba került mozzanatról; a futtatóknak, rendőröknek, klientúrájuknak való kiszolgáltatottságukról; ha mindaz, amit elmondtak az ellenükben megvalósuló verbális és fizikai agresszióról, erőszaktevésekről, megaláztatásokról, egyszerűen a részvétkeltés jól kimunkált, manipulatív eszköze lett volna; ha szinte minden szavuk hazugság lett volna. Nehezen hihető. Mindezek miatt, legalábbis magyar viszonylatban a Miller-féle „trükkös identitás” elképzelése nem tartható.

A megbeszélés témakörén kívül Seidmann (1991) a prostituáltakat egy tíz összetevős rendszerben értékelte. A csoportosítás részét képezte még az önvédelmi mechanizmus is, amit én a munkavégzés helyszínével azonosítottam. Seidmann (1991) szerint a prostituáltak a munkájukat nem utcán végzik, hanem hirdetéseket adnak fel azért, hogy ne találkozzanak olyan személyekkel, akikkel nem akarnak (például közeli hozzátartozó, családtag stb.), ezzel védve önmagukat és környezetüket. A valóságértelmezések feltárása során a vizsgálati csoportok erre vonatkozó konstruktumai Seidmann (1991) eredményeit csak részben támogatják: míg mindkét csoport esetén az utca a prostitúciós tevékenység egyik kiemelt helyszínéként reprezentálódik, addig, de kizárólag a prostituáltak társas reprezentációiban – Seidmann (1991) eredményeivel összhangban –, a lakás is az előbbivel szinte megegyező gyakoriságú tartalomként jelenik meg. A lakás az önvédelmi mechanizmus részét képezi. Mivel a prostituáltak lakáson csak azokat fogadják, akiket előtte leellenőriztek, így olyan személlyel nem találkozhatnak, akivel nem akarnak. Persze ez már bizonyos fokú önállóságot mutat, akinél a futtató jelen van, az e privilégiummal nem rendelkezik. A futtató jelenléte pedig az egyik legreprezentáltabb jelentési elem. Amint láthattuk, a rendőri vizsgálati csoport a prostitúció tényét mint létező jelenséget ugyan elfogadja, az abban részt vevő prostituáltakat azonban bűnelkövetőnek tekinti, velük szemben – az előzőek szerint – negatív értékítéletet közvetít. E rendőri alapállás egyebek mellett azért is problematikus, mert a Seidmann (1991) által megfogalmazott úgynevezett „fordított megbecsülés” a prostituáltak személyiségét fejleszthetné, amelyre jelen kutatásom alapján esély csak úgy kínálkozna, ha a rendőri állománnyal, valamint az állampolgárokkal sikerülne megértetnünk azt, hogy a negatív értékítélet közvetítése csak feszültséget és rosszallást generál. Mindez, attól tartok, csak elviekben létező esély.

Az abolitionista szemlélet szerint a prostituált a gyermekkori rossz szocializáció, továbbá a felnőttkorban elszenvedett erőszak áldozata. A pszichológia tudományának segítségével ezek az okok pontosan feltérképezhetők. A szemlélet létjogosultságának igazolására/cáfolására tudományos kutatásom során két főcsoportot – ok és cél – alkottam; míg az abolitionista, valamint a pszichológiai szemlélet – a teljesség igénye nélkül – csak az okokra koncentrált. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy az ok és a cél között mindig relációs összefüggés van.

Kalla (2010), Csikvári (2010) és Borai (2000) szerint a prostituálttá válásban a családi szocializáció főszerepet játszik. Feltételezhető – de nem törvényszerű – az, hogy a gyermek megfelelő nevelése később számára társadalmilag elfogadott életet prognosztizál. Azt viszont sikerült bizonyítanom, hogy a gyermekkori rossz szocializáció, a rossz bánásmód mint okok a prostituálttá válás folyamatában közrejátszottak. A vizsgált személyek tekintetében a szülői gondoskodást, törődést és szeretetet, a megvetést, a megalázást, valamint a fizikai bántalmazások váltották fel, amelyek bennük mély lelki sebeket keletkeztető fájdalmakat generáltak. A fizikai bántalmazás csúcspontja a prostituáltak valóságképében a gyermekkori nem szexuális bántalmazásokban teljesedett ki. Több szerző – köztük Ekberg (2002) és Betlen (2011) is – egyetértett abban, hogy ezen indokok a gyermek személyiségét porrá zúzzák. A fentiekkel összefüggésben álló gyermekkori szegénység ugyanilyen következményekkel járhat. A serdülő gyermek az egyetlen kiutat a gyors pénzszerzési lehetőségben látja, amihez a futtatón keresztül a prostitúció biztosít lehetőséget. Mivel értékrendjükből, a neveltetésnek köszönhetően bizonyos szociális elemek hiányoznak, ezért pénzszerzésre csak a testüket használják.

Hom-Woods (2013) szerint ezek az okok hozzájárulnak ahhoz, hogy a lányok otthonról elszökjenek, amit a futtatók az „édesgetés” módszereivel kihasználnak, majd prostitúcióra kényszerítik őket. Az „édesgetés” a futtatói magatartás eszköze, amelyet kutatásomban a „színelte intim kapcsolat” kóddal azonosítottam. A futtató egy érzelmi manipulátor, aki a prostituáltak esendőségét és gyengeségét kihasználja. A gyermekkori szocializációból hiányzó, illetve a szülőtől meg nem kapott szeretetet, törődést és figyelmet, a futtató színelte érzésekkel helyettesíti. Jobb esetben ez elegendő ahhoz, hogy az érzelmileg manipulált prostituált dolgozzon, amennyiben mégsem, úgy akarátának fizikai bántalmazás útján szerez érvényt. Romans et al. (2001), Hotaling et al. (2004), Giobbe O'Connor (1998) kutatásaihoz hasonlóan, saját eredményeim is alátámasztják, hogy az „édesgetés” és a fizikai

agresszió a prostituáltak életében jelen van. Mindezek mellett a lányok munkavégzését a futtatók ellenőrzés alatt tartják, nem lazálhatnak, nem trükközhetnek, elszámolással tartoznak.

A fizikai agresszió túlmenően még elrettentőbb az a kép, amelyet a PTSD-vel kapcsolatos erőszakos közösülések tárnak elénk. A fizikai fájdalmak és a lelki sebek örökre megmaradhatnak. A gyermekkorban – a hozzártartozóktól – elszenvedett, majd később a futtató által elkövetett nemi erőszak eseteit a PTSD kialakulásának egyik lehetséges okaként tartják számon. Saját eredményeim a gyermekkori erőszakos közösülést egyéni, a futtatói és a rendőri erőszakos közösülést társas szinten reprezentálta. Az mindkét valóságkép állandósult eleme. Egyértelmű, hogy a PTSD kimutatásához szélesebb körű vizsgálatokra volna szükség, azonban ha azt vesszük alapul, hogy kialakulásában az erőszaknak jelentős szerepe van, akkor elfogadhatjuk, hogy a PTSD kialakulásának nemcsak a gyermekkori, hanem felnőttkorban, a hatóságok által alkalmazott erőszak is oka lehet. A rendőri agresszió – bántalmazás, megbélyegzés, erőszak – ugyanolyan traumatikus élményt generálhat, amely a PTSD kialakulásához vezethet. A fenti elméleti konklúzió szerint a Finkelhor-féle (1987) ‘traumagenetic modell’ a felnőttkori futtatói, kliensi erőszakon felül a hatóságok által gyakorolt hatalmi visszaélésekkel, azon belül is a testi/lelki agresszióval is kiegészül(het).

A feldolgozott eredményekkel kapcsolatban vizsgálni kell az ok és a cél közötti relációs kapcsolatot. A legtöbb publikáció a prostitúció célját egyértelműen az anyagi haszonszerzésben jelöli meg. Azt viszont, hogy az anyagi haszonszerzés mire irányul, egyik sem tárgyalja. Tudományos kutatásomban hangsúlyt fektettem arra, hogy a motivációs bázist elemezzem és értékeljem. Az anyagi haszonszerzés mindkét valóságkép állandósult eleme, de annak miértjei eltérnek egymástól. A gyermekkori, illetve nem gyermekkori szegénység mindkét vizsgálati csoport társas valóságának eleme. Míg viszont a rendőri vizsgálati csoport tekintetében – Forrai (2007) és Betlen (2011) kutatásaival összhangban – a munkalehetőségek hiánya társas konstruktum, addig a prostituáltak tekintetében – mindannak ellenére, hogy gyermekkorban milyen traumatikus élmények generálódtak – a család megsegítése új elemként jelenik meg. Annak ellenére, hogy a gyermekkori szocializáció hiányzik, a gyermekkori erőszak és rossz bánásmód kimutatható, a prostituáltak a családjért dolgoznak. Ezzel összefüggésben azt is sikerült feltárnom, hogy a prostituáltak céljai között a családalapítás gondolata is megjelenik. Azt a szeretetet, törődést és gondoskodást, amelyet gyermekkorban nem

kaptak vagy kaphattak meg, azt ők maguk saját családjuknak meg szeretnék adni, illetve leendő saját családjuktól meg szeretnék kapni.

A fenti eredmények tanúskodnak arról, hogy a prostitúció szabályozására létrehozott modellek, valamint a pszichológiai intézkedések összefüggésbe hozhatók. A fentiek eredményeképpen akár elméleti, avagy gyakorlati sikon is érdemes elgondolkoznunk azon, hogy egy új modell – amely magában foglalja a pszichológiai reszocializációs intézkedéseket is – milyen előnyöket és lehetőségeket rejtethet magában, annak alkalmazása a prostitúció kérdéskörét milyen irányban befolyásolhatná.

Tudományos eredmények

A tudományos kutatómunka lefolytatásakor arra törekedtem, hogy a feltett kérdéseimre választ kaphassak, feltételezéseim bebizonyosodjanak, ezáltal kitűzött céljaim megvalósulhassanak. Kutatómunkám ideje alatt megpróbáltam a témában felhalmozott ismeretanyagot tudományos igényességgel összegyűjteni, feldolgozni, összegezni, elemezni és értékelni. Felhasználva a megközelítőleg tízéves gyakorlati tapasztalataimat, valamint a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozásán alapuló elemzőmunkámat, egy olyan elméleti alapokon nyugvó, továbbá a gyakorlatban is felhasználható kötetet kívántam megalkotni, amely mind a büntető igazságszolgáltatás, mind a rendvédelmi végrehajtás, mind a gazdaság fehérítése, mind az állam működése, továbbá az emberi, valamint alkotmányos jogok gyakorlása területén felhasználhatóvá válhat. A kutatómunka elkészítésével a prostituáltak és a rendőrök társas valóságának térképét kívántam feltárni, továbbá a jelenség jövőbeli kezelésére – egy új modell megalkotásával – javaslatokat tenni.

Dolgozatomban igazoltam, hogy Magyarországon a prostitúció szabályozására létrejött modellek SWOT/GYELV-analízise során feltárt gyengeségei és veszélyei a jelenkori szabályozásban és annak végrehajtásában jelen vannak; az erősségek, valamint lehetőségek kihasználatlanok. A modellek viszont olyan gyengeségekkel és veszélyekkel rendelkeznek, amelyek miatt önállóan alkalmatlanok a prostitúció kezelésére. Modellenként bizonyítottam, hogy azok gyengeségei és veszélyei a jelenkori szabályozásban – leginkább a végrehajtói állomány szintjén – megtalálhatók. A biológiai stigmatizáció, a rendőri hatalmi visszaélések (túlkapások), a statisztikaszemlélet, a gyűlölet-bűncselekmények kialakulása, az áldozatvédelmi tevékenység, valamint

a futtatók/futtatói hálózatok feltérképezésének és szankcionálásának hiánya, az ügyféli kör demoralizálódása mind-mind a rendőri, illetve a prostituálti társas valóság összetevőinek bizonyult. Ezek a gyengeségek ahhoz vezetnek, hogy a hazai jogi szabályozás a nemzetközi joggal ellentétessé válik, az emberi, továbbá alkotmányos jogok gyakorlása ellehetetlenül, az igazi bűnelkövetők felelősségre vonása nem valósul meg, a prostituáltak kirekesztett helyzete tovább romlik. Nem érvényesülnek az olyan erősségek, mint az intézményesített rendszer, a kontroll és ellenőrzés állami funkciója, a reszocializációs intézkedéssorozatok, a társadalmi reintegrálás folyamatának biztosítása, a bűnelkövetők szankcionálása, az önrendelkezési jog gyakorlása, a gazdasági tevékenység fehéritése. Az ezekben rejlő lehetőségek kihasználatlanok maradnak. Tekintettel arra, hogy a modellek gyengeségei, veszélyei fellelhetők, az erősségek és lehetőségek kihasználatlanok, ezért önállóan a modellek a prostitúció kezelésére alkalmatlanok.

Igazoltam, hogy a modellek közül hazánkban a „prohibicionista” szemlélet az uralkodó, amely lehetőséget nyújt a hatóságok, ezen belül a rendvédelmi szervek hatalmi visszaéléseire: a rendőrök a prostituáltakat igen, a futtatókat nem tartják bűnelkövetőnek, velük szemben nem lépnek fel. A prohibicionista modell külön elemzése során bebizonyosodott, hogy a prostituálti és a rendőri valóságkép egyaránt a rendőri hatalmi visszaélések köré centralizálódik. A modell gyengeségei és veszélyei egytől egyig hozzájárulnak ahhoz, hogy a rendőri hatalmi túlkapások táptalajhoz jussanak, valamint burjánozzanak. A rendőri erőszakos és nem erőszakos visszaélések (így különösen a biológiai stigmatizáció, a deviancia bűncselekmények kialakulása, a fizikai/lelki agresszió, a megvetés és megalázás, a korrupció, a segítségnyújtás hiánya, az áldozatvédelmi tevékenység hiánya, a futtatói hálózatok szankcionálásának hiánya stb.) dominálnak. A rendőrök a futtatói magatartásokat nem tartják bűncselekménynek, a futtatói hálózatok feltérképezése nem valósul meg, számukra a futtató nem bűnelkövető. A prostitúció szabályozására irányuló elméletek közül a prohibicionista az a szemlélet, amely jellegénél fogva (nincs erőssége, gyengesége és veszélye viszont annál inkább) a jelenség kezelésére maximálisan alkalmatlan, mégis a hatályos szabályozásban, illetőleg annak gyakorlati végrehajtásában dominánsan, uralkodó módon érvényesül.

Bizonyítottam, hogy az általam használt tudományos módszerrel (a prostitúció jelenségét mint szociális reprezentációt feltáró kvalitatív, valamint kvantitatív technikák együttes alkalmazásával) a prostitúció és a rendőri-intézkedés-kultúra közös viszonyrendszerének elemei, kifejezetten annak

háttérben meghúzódó szubjektív és objektív okok, motiváció, valamint célrepresentációk feltárhatók. Megalkottam egy olyan térképet, amely a rendőrök és a prostituáltak valóságértelmezése során a rendőriintézkedéskultúra, továbbá a prostitúció közös viszonyrendszerét feltárja, a háttérben megbúvó szubjektív és objektív okokra rávilágít, a motivációkat, illetve célrepresentációkat megismerteti. Sikertelen volt annak bizonyítása, hogy a mikro- és makrokörnyezeti szinten beazonosítható elemek között nagymértékű korrelációs kapcsolat áll fent. Azt viszont bizonyítottam, hogy bizonyos szegmensek tekintetében – így különösen a rendőri hatalmi visszaélések, a prostitúció okai, a prostitúciós tevékenység, a prostitúció attitűdjei stb. – a rendőri és a prostituálti társas valóság megegyezik, ellentét nem mutatható ki.

Rávilágítottam arra, hogy a magyar jogi szabályozás a ratifikált nemzetközi egyezmény pontjainak érvényesülését nem vagy csak részben garantálja. A New York-i egyezmény kimondja, hogy az aláíró államoknak a futtatókat büntetnie, a prostituáltakat pedig áldozatvédelmi segítségben részesítenie kell. A prostituálti és a rendőri valóságkép szerint viszont sem az áldozatvédelmi tevékenység, sem a futtatók szankcionálása nem valósul meg, a rendőrök valóságképe szerint a futtatók nem, míg a prostituáltak igenis bűnelkövetők. A fentiek függvényében megállapítható, hogy az egyezményben vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek a magyar szabályozásban és annak végrehajtásában nem érvényesülnek. A fentiekre tekintettel a szabályozás felülvizsgálata kiemelt jelentőségű.

A fenti eredmények alapján igazoltam, hogy a prostitúció szabályozására egy olyan új modell alkotható meg, amely a SWOT/GYELV analitikus elemzésén keresztül a gyengeségeket és veszélyeket kiküszöböli, az erősségeket, valamint a lehetőségeket kiaknázza.

Hazánkban az elmúlt évszázadokban, évtizedekben végbemenő szexuális célú bűncselekmények (kerítés, prostitúció elősegítése, kitarthatóság stb.) és a prostitúció jelentős mértékben megváltoztatta a szabályozás jellegét, továbbá feladatait. Míg a prostitúciót bizonyos századokban tisztelték, addig manapság ezt az ideológiát a futtatói hálózatok kizsákmányolása, a kliensi brutalitás, valamint a hatósági mulasztás váltotta fel. A prostitúcióra épülő szervezett bűnözés olyan problémát generált, amelyhez az adott országnak – így hazánkban is – alkalmazkodnia kell. A mindenkori normaalkotás elvárt eredményt sosem hozhat akkor, ha az egyébként is látenciába burkolódzó prostitúció jelenségét – a legalacsonyabb szinttől a legmagasabb szintig – fel nem derítjük, okait meg nem értjük, és legfőképpen nem teszünk

meg mindent azért, hogy az abban részt vevők jogosultságaitak normaszorűen gyakorolhassák. A megismert társas valóságok eredményeképpen az államot a jövőre vonatkozóan az alábbi veszélyforrások fenyegethetik:

- a prostitúciós bűncselekményekkel érintett áldozatok száma tovább emelkedik;
- az alkotmányos, valamint emberi jogok területén ellehetetlenül a joggyakorlás;
- az áldozatok társadalomba való reintegrálása, az együttes reszocializációs intézkedéssorozatok és az áldozatvédelem hiányának köszönhetően kétségessé válik;
- a prostitúciós bűncselekményekből profitáló személyek tovább terjeszkednek, a kizsákmányolásából adódóan további milliárdos feketebevételekhez jutnak hozzá;
- a milliárdos feketebevételekből további bűncselekményeket követhetnek el, erősödik a fegyver-, a kábítószer-kereskedelem, valamint a terrorizmus;
- a rendvédelmi szorvek sorozatos mulasztása, az igazságszolgáltatás és annak rendjéhez fűződő társadalmi érdek sérelmet szenved.
- Az emberi élet a legfontosabb érték, amit a Földön élő összes embernek védenie kell. Az alapvető emberi és alkotmányos jogok mindenkit megilletnek, az állam azok érvényesítésére és az azt megsértők szankcionálására garanciát vállal. Minden országnak érdeke és kötelessége, hogy az ilyen jellegű cselekményeket felderítse, a sérülést szenvedett személyek önbecsülését, továbbá a sérült (jog)területet, egy átfogó, hatékony és komplex intézkedéssorozattal helyreállítsa. A fentiekre tekintettel szeretnék egy olyan „új modell” megteremtésére javaslatot tenni, amely a prostitúció jelenségének szabályozására, a megsértett értékek védelmére hivatott.

Javaslatok

A kapott eredmények alapján bebizonyosodott, hogy a prostitúció szabályozására hivatott modellek a jelenség kezelésére önmagukban alkalmatlanok. Tekintettel viszont arra a tényre, hogy a legutóbbi szabályozás óta eltelt évtized nem hozott jelentős változtatást, érdemes elgondolkodnunk azon, hogy egy új szabályozás a jelenség kezelését milyen mértékben és minőségben változtathatná meg. Amennyiben egy olyan modell megalakulásának

engednénk teret, amelynek alapköve az emberi és alkotmányos alapjogok gyakorlása, valamint biztosítása; tartóoszlopai pedig a régi modellek erősségei, illetve lehetőségei, úgy biztosíthatóvá tehetnénk azt, hogy a régi modellek gyengeségei és veszélyei kiküszöbölhetőek legyenek. Az új modell alapját az emberi és alkotmányos jogok érvényesítése adhatná, amelyre az áldozatvédelem, a jogi szabályozás, a rendvédelmi munkavégzés, valamint a reszocializációs intézkedések sorozata mint alappillér épülne.

Álláspontom szerint a jogalkotó és a jogalkalmazó egyaránt nehéz helyzetben van, mert nemcsak az állampolgároknak, illetve a prostituáltaknak, hanem a nemzetközi jog által támasztott feladatoknak is meg kell felelnie. Éppen ezért körültekintően kell eljárunk, ha egy új szabályozás kidolgozásába kezdünk. Olyan új eljárásra kell törekednünk, amely az alkotmányos és emberi jogok gyakorlását biztosítja, a közrend, valamint közegészségügy nyugalmát nem zavarja, továbbá végrehajtja a nemzetközi jog által meghatározott kötelemeket.

Az új modell nevét egy ókori mitológiai történet ihlette. Ikarosz Daidalosz fia volt a görög mitológiában. Minósz király, hogy a Minótauroszt bezárva tartsa Kréta szigetén, egy labirintust építtetett Ikarosszal és apjával. Hogy a labirintus titkát el ne árulhassák, fogva tartotta őket a szigeten. Szökésükre tervet eszeltek ki: Daidalosz viasszal összeragasztott tollakból szárnyakat készített mindkettőjük számára, amivel megpróbáltak elrepülni. Mielőtt azonban szárnyra kaptak volna, Daidalosz elmondta fiának, hogy se túl alacsonyan ne repüljön, mert a hullámok martalékává válhat, se túl magasan, hisz a Nap sugarai megolvaszthatják a viaszt, és a tollak leválhatnak. Ikarosznak egy ideig sikerült is apja szavait megtartania, de a magasság megigézte, és egyre közelebb került a Naphoz, amely a viaszt a szárnyakról leolvasztotta, így Ikarosz a tengerben lelte halálát. Holttestét Dolikhé szigetén vetette partra a tenger, ahol Héraklész talált rá, és temette el tisztességgel.

Az új modellnek az IKARUSZ nevet adtam.¹³ Ikarosz története mindig emlékeztet arra, hogy az arany középutat kell megtalálnunk. Minden figyelmeztetés ellenére, ha túl alacsonyan repülünk, akkor vízbe fulladhatunk, ha túl magasan, közel a Naphoz, akkor eléghetünk. Ugyanez igaz a prostitúció szabályozására is. Amennyiben az állampolgároknak akarunk csak megfelelni, akkor a prostitúcióban részt vevő felek jogai csorbulhatnak, ha fordítva, és csak a prostituáltak igényeit szolgáljuk ki, akkor

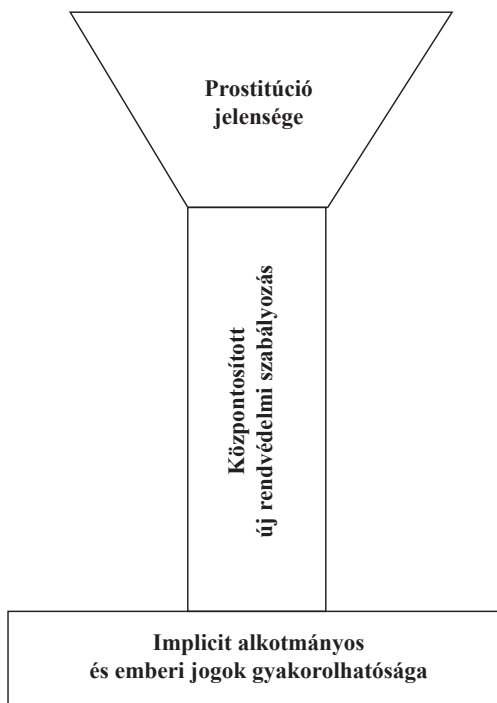
¹³ A latin „Icarus” elnevezés inspirált annak magyarosításában.

a közrendvédelem, közegészségügy sérülhet. Amennyiben a futtatói hálózatokat üldöztetjük, akkor a nemzetközi joggal összhangban cselekszünk, ha a prostituáltak büntethetőségét megteremtjük, akkor azzal ellentétesen, ám az állampolgári igényeket kiszolgálva szabályozunk. Amennyiben a klienseket büntetjük, akkor a jelenséget még nagyobb látencia fogja övezni, hisz a kereslet, akárcsak a kínálat egy állandósult tényező, annak korlátozása a jelenség szabálytalan elburjánzását teheti lehetővé.

A tudományos kutatás eredményei is arról tanúskodnak, hogy helyesnek egyik megoldás sem tekinthető. Ikarosz története világít csak igazán rá, hogy a két véglet között húzódó vékony mezsgye az az irány, amit ha tartunk, akkor a szikláról repülve a szomszéd sziget partjaira biztonságban megérkezhetünk. Az új modell, azaz az IKARUSZ gondoskodhat minderről. I mint implicit, K mint központosított, A mint alkotmányos, R mint rendvédelmi, Ú mint új és SZ mint szabályozás, azaz IKARUSZ.

IKARUSZ, az új modell

Az alábbi fejezetben az új modellel részleteiben foglalkozom, továbbá a szabályozás új alternatíváit ismertetem meg az olvasóval. Egy olyan oszlopot kell elképzelnünk, amely biztos talapzaton áll; a pillér, amely a prostitúció tartóoszlopa, nem inog meg, az a külső környezeti behatások ellen védelmet nyújt. IKARUSZ modelljét az alábbi ábrán illusztrálom.

52. ábra

Az IKARUS modellje

*Forrás: a szerző szerkesztése**Implicit alkotmányos és emberi jogok gyakorolhatósága*

Magyarország Alaptörvénye szerint az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, amelynek védelme az állam elsőrendű kötelezettsége. Hazánk az ember alapvető egyéni és közösségi jogait elismeri. Az alapjogok más alapvető jogok érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozhatók. (Az abszolút korlát megteremti viszont annak szabályát, hogy például az élethez való jogot senki se korlátozhassa.) A prostitúció szabályozására is csak úgy kerülhet sor, ha az abban részt

vevő személyek részére az állam az alapvető emberi és alkotmányos jogok érvényesülését garantálja, illetve az más alapvető jogok biztosítását nem sérti és/vagy veszélyezteti.

Az új szabályozás olyan talapzatra kíván építkezni, amely az alkotmányos és emberi jogok gyakorlását biztosítja, hiszen a szabályozás alapját is e rendszer képezi. Ez a talapzat nemcsak a jogokat, hanem – majd látni fogjuk – a köteleket is garantálja, megteremtve ezzel a két kategória közötti egyensúlyt. Az alábbiak szerint fogalmaztam meg a legfontosabb és a prostitúció szabályozására levetíthető jogokat és köteleket:

1. Mind szabadnak és egyenlőnek születünk. Mindegyikünket azonos bánásmódban kell részesíteni. Nincs megkülönböztetés.

Ez az alapjog arra hívja fel a figyelmet, hogy az emberek között megkülönböztetésnek nincs helye. Nem lehet senkit sem pozitívan, sem negatívan diszkriminálni. Tekintettel arra, hogy az emberek között különbség nincs, ezért mindannyian egyenlők vagyunk. Az alapjog gyakorlása, és biztosítása a prohibicionista szemlélet során kialakult stigmatizációt és az előítéletek tilalmát teremtheti meg. Senki sem ítélné el amiatt, hogy milyen választott tevékenységet gyakorlunk. Azért valakit biológiai vagy foglalkozási alapon megítélni, mert prostituált, nem lehet. Amennyiben elfogadjuk, hogy mindannyian szabadok és egyenlők vagyunk, azonos bánásmód illet meg minket, ahol nincs megkülönböztetés, úgy a prostituáltakra sem úgy tekintünk majd, mint a „köz szegényeire” vagy a „betegségek hordozóira”. Nincs jogunk senki felett sem ítélni. Halandók vagyunk, akik szabadok és egyenlők.

2. A biztonságos és szabad élethez való jog.

Az élethez való jog korlátozásának egyik demokratikus államformában nincs helye. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, az a fogantatástól az ember haláláig tart. Ismereteink szerint számos prostituált olyan bűncselekmény áldozatává vált/válik, amely testi épségüket nagymértékben sérti és/vagy veszélyezteti, esetenként pedig életük kioltásával járt/jár. E bűncselekmények az esetek többségében a kliensi, a futtatói és a rendőri erőszakkal hozhatók összefüggésbe. Ahhoz, hogy biztonságban élhessünk, az államnak garanciális kötelezettséget kell arra vállalnia, hogy az ember élete és testi épsége nem sérül, nem kerül veszélybe. Amennyiben pedig

mégis bűncselekmény áldozatává válnánk, úgy az államnak szintén garanciális kötelezettsége, hogy az elkövetőket felderítése, majd azt az igazságszolgáltatás elé állítsa. Részleteiben: a rendőrségnek kötelessége, hogy a jogszabályban meghatározottakat teljesítse, így különösképpen az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben köteles védelmet nyújtani. Ahogy azt korábban megerősítettem és bizonyítottam, a törvény e szakasza a prostitúcióval összefüggésben nem teljesül, bizonyos esetekben rendőri erőszakban, túlkapásokban is megnyilvánul. Úgy gondolom, hogy amennyiben az egyik legfontosabb alapjog, amely a biztonságos és szabad élet gyakorlásához fűződik, érvényesülne, úgy egyrészt a rendőrség garanciális kötelemeinek végrehajtását, másrészt pedig a prostituáltak ezen alapjogát biztosíthatnánk. A megoldást éppen ezért egy új típusú, új szemléletű rendőri csúcsszerv létrehozásában látom.

3. A rabszolgatartás tilalma.

Senkinek sincs joga rabszolgaságban tartani senkit. A szexuális kiszolgáltatottságon és kizsákmányoláson alapuló bűncselekményeket, a prostitúcióra kényszerítést, a kerítést, a kitartottságot a fehér rabszolgaság szinonimájaként kezelik. A futtatók anyagi igényének kielégítése, az erőszakos, kizsákmányoló és kényszerítő magatartás az elnyomás legfőbb eszköze. Ezek a körülmények mind ahhoz vezetnek, hogy a futtatók – egyeduralkodóként – a prostituáltakat rabszolgáikká tegyék, megfosztva őket egyetemes szabadságjogaiktól. Hozzájuk tartoznak, nekik tartoznak felelősséggel, sorsukról ők döntenek. Választási lehetőségük nincs, a hatóságoktól várt segítséget és támogatást nem kapják meg, felszabadításuk nem várható. A prostituáltak azért dolgoznak, hogy kitartottjaik luxus-életszínvonalát megteremtsék, amely a maximális kizsákmányoláson és elnyomáson alapul. Ahogy azt a tudományos kutatás során is bizonyítottam, a futtatók a prostituáltakat anyagi igényeik kiszolgálására rabszolgakörülmények között tartják. Amennyiben a futtatói hálózatokat likvidáljuk, ezen alapjogot érvényesíthetjük.

4. Senkinek nincs joga bántani vagy kínozni senkit.

A prostituáltak a futtatók, a kliensek és a hatóság tagjaitól is rettegnek, tekintettel arra az agresszióra, amelyet nap mint nap át kell élniük. Alapvető emberi jogunk, hogy életünket, testi épségünket senkinek nincs joga megsérteni vagy veszélyeztetni. A kínzás,

az embertelen bánásmód nemcsak fizikailag, de lelkileg is tönkretesz az embert. Olyan traumatikus láncreakcióhoz vezethet, amelynek beláthatatlan következményei lehetnek. A fentiek megelőzésére kiemelt figyelmet kell fordítani, amennyiben pedig ilyen jellegű cselekmények áldozatává válunk, annak feldolgozását szakemberek segítségével szükséges megkezdeni. Arra kell törekednünk, hogy a prostituáltakat a futtatói agresszió és egyetemlegesen a futtatói hálózatok vonzáskörzetéből kiemeljük, továbbá a bűncselekmények elkövetőit az igazságszolgáltatás elé állítsuk. A rendőri szabályszerű, továbbá a normákban meghatározott munkavégzést, hogy hivatali túlkapások ne fordulhassanak elő, szorosabb felügyelet alá szükséges helyezni, a felügyeleti szerv erőteljesebb kontrollja elengedhetetlen. Az ügyféli kör brutalitásaival szemben el kell érünk azt, hogy az áldozatok a hatóságokhoz bizalommal fordulhassanak, és amennyiben az áldozatok testi és/vagy lelki atrocitást szenvednek, úgy a szankcionálást a szükséges mértékig velük szemben is fogantatosítani lehessen. Ez általánosságban a büntető és szabálysértési normákban meghatározott alanyokkal szemben kikényszeríthető, specializációra nincs szükség.

5. Egyenlő jogunk van a törvények használatára. A törvény mindenkit megvéd.

Minden embernek joga van ahhoz, hogy az őt törvényben megillető jogosultságait gyakorolhassa, és a kötelezettségeit teljesíthesse. A rendőri és a prostituálti társas valóság alapján nyert eredmények alátámasztották azt, hogy prostituáltakat ért megkülönböztetés, a rendőri áldozatvédelem és feladatvégrehajtás hiányosságai, a prostituáltak számára a jogszabályokban előírt áldozatvédelmi, valamint általános jogok gyakorlását nem teszi elérhetővé. A törvény nem ismerete a felelősség alól nem mentesít, de annak lehetőségét mindenki számára kötelesek vagyunk biztosítani, hogy azokat megismerhesse, illetve a szerint cselekedhessék. A kutatás során megállapítottam, hogy a legtöbb prostituált, amennyiben sérelmére bűncselekményt követnek el, nincs tisztában azzal, hogy kihez, mely szervhez fordulhat. Így amennyiben a futtatói hálózatok agressziójától vagy a hivatalos szervek üldöztetésétől való félelmében a sérelmére elkövetett bűncselekmény látenciában marad, a megfelelő minőségű és mennyiségű segítséget sem kaphatja meg. Magyarország jogszabályaiban meghatározott jogok gyakorlása és a kötelmek

teljesítése arra hivatott, hogy a jogalanyoknak az alkotmányos, valamint emberi jogaik maximális végrehajthatóságát megteremtse. Amennyiben a rendőr a normában meghatározott feladatait teljesíti, úgy az vele szemben is védelmet biztosít, ugyanis ha a végrehajtás normaszzerű, abban hiba nem lehet, így felelősségre vonásának helye nincs. A hamis vád például megteremti annak lehetőségét is, hogy a jogszerűen eljárással szemben az esetleges meghurcoltatástól védelmet biztosítson. Amennyiben normaszzerű a végrehajtás, nincs mitől félni. Ha pedig abban hiányosságot állapítanak meg, úgy fegyelmi, szabálysértési és/vagy büntetőeljárás megindításának van helye. A törvény oda-vissza törvény, ezt hivatott az egyenlőség biztosítani. A törvény védi az alapvető jogokat, továbbá megteremti a kötelek végrehajtásához szükséges feltételeket is. Álláspontom szerint a jogi tájékoztatás megadása és a minőségi felvilágosítás ezen alapjog gyakorlását biztosíthatná.

6. Igazságos bánásmód, tisztességes bíróságok. A jogtalan letartóztatás tilalma. Nyilvános tárgyalás és az ártatlanság véelme.

Ezen alapjogok gyakorlása szintén az előítélettől mentes, pártatlan igazságszolgáltatás alapját hivatott biztosítani. A jelenlegi szabályozás lehetővé teszi azt, hogy a prostituáltakat a törvény szankcionálja, esetenként akár bíróság elé állítsa. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a bíróság mérlegelési tárgykörében az összes lehetséges bizonyítási eszköz rendelkezésre álljon, mielőtt a jogszerű döntés megszületik. A rendvédelmi szerveknek az eset összes körülményét kötelességük feltárni, hiszen az az eljárás alá vont személy terhére és/vagy mentesítésére szolgálhat. Ameddig a bíróság az eljárás alá vont személy bűnösségéről nem rendelkezik, addig az ártatlanság véelme őt megilleti. A kutatómunkában a rendőri előítélet és a feladatvégzés hiánya ezen alapjog gyakorlását megcáfolta. A rendőri előítélet ab ovo kizárja azt, hogy a rendőrség a prostituáltakkal szemben pártatlan eljárást folytasson. Az ártatlanság véelme sérül. Amennyiben a prostituálttal szemben az eljárást megindítják, egyoldalúan csak a terhelő adatokat szerzik be. Annak okai (például a fenyegetettség mértéke) nem kerülnek felszínre. Így a bíróság objektivitása is sérül, hisz nem az eset összes, hanem csak a meghatározott körülményei alapján tud döntést hozni. Ugyanez igaz a személyi szabadságot korlátozó intézkedésekre. A kutatómunka során igazoltam, hogy a prostituáltak őrizetbe vételére a statisztikai számok előmozdítása

érdekében kerül sor. A jogszerűtlen intézkedések, a törvényellenes személyi szabadságot korlátozó őrizetbe vételek ezen alapjog gyakorlását kizárják. Az ilyen jellegű intézkedések a rabszolgaság tilalma alapjoggal is korrelálhatnak. Álláspontom szerint a jelenleg hatályban levő szabályozás az ok-okozati összefüggése annak, hogy a rendvédelmi szervek visszaélései a külvilágban megjelenhetnek, és a prostituáltak büntető szankcionálását lehetővé teszik. A rendvédelmi munkavégzésnek a nemzetközi joggal összhangban a futtatói hálózatok felderítésére, továbbá az elkövetők elfogására kellene irányulnia. Véleményem szerint az alapjog gyakorlását és a kötelek teljesítését egy teljesen új szabályozás garantálhatja.

7. A mozgás korlátozásának tilalma.

A futtatói erőszak számos esete ismert előttünk. Aggasztó az a helyzet, amikor óvatlan lányokat hamis, koholt munkaaajánlattal külföldre csábítják, okmányukat elveszik, majd prostitúciós tevékenység gyakorlására kényszerítik őket. Azáltal, hogy a nők nincsenek okmányaik birtokában, mozgásukban, akár az Európai Unió, akár egy harmadik ország területén akadályoztatva vannak. A schengeni övezet területén szabadon mozoghatnak, de az ellenőrzésekkor magukat ugyanúgy igazolniuk kell, illetve egy harmadik országban okmányok nélkül még a helyzet-, sőt a helyváltztatás is nehézségekbe ütközik. Az ország területét szinte el sem hagyhatják, az ott tartózkodással akár még normasértő cselekményeket is megvalósíthatnak. A jogszerűség és a bizonyíthatóság pedig évekig is húzódhat, nem beszélve arról, hogy egy idegen országban a tájékozódás sem egyszerű. Amennyiben a futtatók üldöztetése megtörténne, illetve a munkákról közvetítőcégek a prostituáltak számára tájékoztató jelleggel felvilágosítást adnának, akkor ez az alapelv is maximálisan érvényesülne.

8. A gondolat-, a szólás- és vallásszabadság. A gyülekezési jog.

Ezen alapjog érvényesülését elméleti szinten kívánom megemlíteni. Tekintettel arra, hogy a kutatómunka a civil szervezetek munkásságával nem foglalkozik, ezért sem a szeretetszolgálatok, sem a szakszervezetek tevékenységét nem részletezi. Azonban, ahogy a középkorban a vallási prohibíció a prostituáltak üldöztetését megteremtette, a 21. században el kell jutnunk arra a szintre, hogy megteremtjük annak lehetőségét, hogy hitét mindenki önállóan, szabad akaratából gyakorolja, és attól a felekezettől a támogatást

megkapja. A háttérintézményeknek mint választott képviselőknek pedig a szólás- és gondolatszabadság kiteljesedésében segítséget kell nyújtaniuk, annak érdekében, hogy saját véleményét bárki másokkal megoszthassa, senki sem korlátozható, arra mindenkinek lehetőséget kell biztosítani. Amennyiben azt a nagy nyilvánosság előtt szeretnénk megtenni, az arra irányadó szabályokat követve megtehetjük, amiben korlátozásnak szintén nincs helye.

9. A szociális biztonsághoz, valamint a tanuláshoz való jog.

A kutatómunka során számos szociológiai tanulmányt elemeztem, amelyek megerősítették, hogy a legtöbb utcai prostituált alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik. Saját kutatási eredményeim ezekkel a számításokkal korreláltak. A rendőri valóság megerősítette az iskolázatlanság tényét. El kell gondolkodnunk viszont azon, hogy annak indokaként nem feltétlenül a szubjektív, hanem – lehetőségekhez mérten – az objektív körülmények is állhatnak. Az oktatás, önmagunk képzése szociális biztonságunk megteremtéséhez járulhat hozzá, amelyre minden embernek szüksége van. A legtöbb utcán dolgozó lány nehéz egzisztenciális körülmények között nőtt fel; árvaházban vagy intézetben nevelkedett, onnan kikerülve pedig lehetősége sem volt arra, hogy középfokú, illetve felsőoktatási intézményben további tanulmányokat folytathasson. A futtatók színlelt intim és érzelmi kapcsolata ezeket a lányokat könnyen bekebelezi. A fény, a pompa, a csillogás – az édesgetés eszköze –, amit látnak és eleinte kapnak, hamar sötétséggé, pokollá fajulhat. Saját bőrükön kell megtapasztalniuk, hogy másodpercek tört része alatt az utcán találhatják magukat, iskolai végzettség, valamint a szociális biztonság lehetősége nélkül. Olyan intézkedés bevezetésére volna szükség, amely biztosíthatja, hogy a reszocializáción keresztül a társadalmi reintegrálás befejeztéig a prostituáltakat végigkíséri, ezáltal a társadalmi perifériára szorult csoportok ismét a társadalom hasznos tagjaivá válhatnak. Meg kell akadályozni, hogy ezek a lányok az utcára kerülve prostitúcióba keveredjenek, az oktatás lehetőségét biztosítani kell. A nevelőotthonokra és intézetekre nagy feladat hárul. A már reintegrálási folyamatokban részt vevő személyek pedig a felnőttoktatási programokban vehetnének részt. A szociális biztonsághoz kapcsolódik az orvosi ellátás biztosítása is. A prostituált és a rendőri társas valóság központi eleme a védekezés. Ezekkel az eredményekkel sikerült bizonyítanom,

hogy a prostituáltak minden szükséges intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a nemi betegségek ne terjedjenek; továbbá, ha betegek, akkor magukat orvossal kezeltetik. Ennek ellenére a legtöbb nemi betegséget szűrő- és megelőző vizsgálat, illetve orvosi kezelés pénzbe kerül; a legtöbb lány – kihasználtságukból és kizsákmányolásukból adódóan – azt nem képes megfizetni. Bár az egészséghez való jog alkotmányos alapjog, az orvosi ellátás ingyenességét az állam e szférában nem garantálja. Nem várható ugyan el az államtól, hogy ezeket a szűrővizsgálatokat ingyenessé tegye, valamint az oltóanyagokat biztosítsa, de amennyiben a prostituáltak érvényes társadalombiztosítással rendelkeznek, és bejegyzett munkavállalók, úgy őket, csakúgy, mint a társadalom többi tagját az orvosi vizsgálatok megilletik, a kezeléshez joguk van. A társadalombiztosítási járulék megfizetése után az állam – gazdasági helyzetének és teljesítőképességének függvényében – az oltóanyagokhoz való hozzájutást biztosítottá tehetné.

10. A munkához és a pihenéshez való jog.

A hatályos szabályozás szerint ma Magyarországon a prostitúciós tevékenység munkaként gyakorolható szolgáltatás. 2007-ben a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere – azaz a „TEÁOR” – a prostitúciós tevékenységet 96-os kódszámmal egyéb személyi szolgáltatás, azon belül 9604-es sorszámmal, fizikai közérzetet javító szolgáltatásként bejegyezte. Az adóhatóság így egyéni vállalkozói igazolvány kiváltása és adószám lajstromozása után a szolgáltatás folytatására az engedélyt köteles megadni. Látható tehát, hogy az állam a prostitúció munkaként való bejegyzését támogatja, teret engedve az alapjog kibontakozásának és gyakorolhatóságának. A probléma a futtatói hálózatok megjelenésében gyökeredzik. Azzal, hogy futtatói hálózatok léteznek, a tisztességes munkabér fogalma megszűnt. A bizonyított és kimutatott teljes kizsákmányolás a tisztességes munka, illetve bérezés fogalmát eltörölte. Amíg a prostituált személyeket futtatói hálózatok irányítják, kényszerítik, de legfőképpen kizsákmányolják, addig ezen alapvető alkotmányos és emberi jog gyakorlása nem valósulhat meg.

Ezek a feltételek a pihenéshez való jog gyakorlásában is mérvadónak tekinthetők. Az államnak kötelessége a munkavállalót afelől biztosítani, hogy az elvégzett munkával időarányosan, megfelelő szintű, mennyiségű és minőségű szabadidőt biztosítson. A futtató általi

kizsákmányolás, kiszolgáltatottság és kihasználás olyan mértékű, hogy a legtöbb lány a nap 24 órájában, embertelen körülmények között dolgozik, így pihenéshez, kikapcsolódáshoz nem jut hozzá. A rendvédelmi munkavégzésnek meg kell teremteni azt, hogy a futtatói hálózatok a prostitúcióra mint bejegyzett munkaszolgáltatásra ne telepedhessenek rá, valamint az állam által garantált feltételeket a lányok gyakorolni tudják.

11. Egy szabad és tisztességes világ, amelyben jogaink gyakorolhatók, kötelességeink teljesíthetők.

A világban minden országban megfelelő jogszabályokon alapuló demokratikus rendnek kell uralkodnia ahhoz, hogy az emberi, alkotmányos és szabadságjogokat maximálisan kiélvezhessük. Ennek megteremtője egyedül az állam lehet, akinek mindent el kell követnie azért, hogy ezek a kritériumok érvényesüljenek, továbbá érvényesíthetővé váljanak. Hogy az állam a rendet megteremthesse, mások iránti kötelmeinket végre kell hajtánunk, valamint tisztelnünk, védenünk kell mások jogait és szabadságát. Senki sem veheti el tőlünk ezeket a jogokat és a szabadságunkat.

Az emberi és alkotmányos jogok összességében nem csak e 11 jogosultság gyakorlását, valamint kötelem végrehajtását írják elő, azonban a prostitúció szemszögéből ezek tekintendők legfontosabbnak. Úgy vélem, hogy ezen jogosultságok állami érvényesítése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az új modell stratégiai alapját lefektethessük, továbbá a tartóoszlop ne inoghasson meg.

Központosított, új rendvédelmi szabályozás

A következőkben az új szabályozással és annak részleteivel foglalkozom, amelynek tartóoszlopa az új, központosított rendvédelmi szabályozás. A kutatómunka is megerősítette, hogy a prostitúció kezelésére hivatott rendvédelmi munkavégzés jogszerűtlen, illetve alkalmatlan. A feladatvégzés és az áldozatvédelem hiánya, a statisztikaszemléleten alapuló munkavégzés összefonódott a rendőri hatalmi visszaélésekkel. A legutóbbi szabályozás óta eltelt két évtized bizonyította, hogy új norma bevezetésére, továbbá új feladatrendszer kiépítésére van szükség. Ahogy a bolygónkra és az ott élő emberekre közvetlenül és/vagy közvetetten ható veszélyforrások lassan örölnék, rá kell ébrednünk arra, ha ez ellen nem teszünk, felemésztenek majd bennünket. Ahogy a terrorizmus vagy a kiberbűnözés vagy más

veszélyforrás, úgy a szexuális kizsákmányolás is fenyeget bennünket, leginkább a nőket és a gyermekeket. A szexuális bűncselekmények, amelyekre a szervezett bűnözés, mint egy parazita, rátelepedett, olyan centralizált problémát jelentenek, amelyre csak egy jól felépített, központosított szabályozás szolgálhat válaszul. Éppen ezért egy olyan csúcsszerv létrehozását javaslom, amely országos hatáskörű, helyét rendeltetésének köszönhetően a nemzetközi szinten is megállja, világviszonylatban az elsők között szerepelhet. Tekintettel arra, hogy a szexuális bűncselekmények speciális feldolgozást igényelnek, ezért a jelenleg szolgálatot teljesítő nyomozócsoporthoz, valamint különleges egységek munkája nem bizonyul elegendőnek. Összetett jelenségről van szó, amely az orvos, a pszichológus, a jogász, a hírszerző és a rendőr együttes intézkedéssorozata igényli, külön-külön nem érhetnek el megfelelő eredményt.

Az általam kidolgozott új, központosított szervezet a *Szexuális Bűncselekmények Elleni Központ*, azaz a SZEXBEK a nevet kapta. Önálló költségvetési szerv, amelynek irányítását (középirányító nélkül) közvetlenül a Belügyminisztérium látná el, minden költségvetési jogosítványt az államháztartás működési rendjére vonatkozó szabályok szerint a Belügyminisztérium mint irányító szerv gyakorolná. A fentiekre tekintettel a rendőrség szerveiről szóló kormányrendelet alkalmazását nem tartom indokoltnak, az új szerv működéséről, kijelöléséről és feladatainak részletes szabályairól új kormányrendelet megalkotását látom szükségesnek. Annak megalapítója Magyarország Kormánya lehetne. Feladata többértű: alap- és különleges tevékenységre épül. Az alaptevékenység a nyomozati jogkört, a különleges tevékenység a reszocializációs, továbbá reintegrációs törekvéseket foglalja magában.

A SZEXBEK jogszabályban meghatározott alaptevékenysége az alábbiakból tevődne össze:

- Végzi a jogszabályban meghatározott bűncselekmények nyomozását, különös tekintettel a Büntető Törvénykönyv XIX. fejezetében meghatározott jogsértő cselekmények felderítését. Nyomozása során a jogszabályokban meghatározott nyílt és titkos erőt, eszközt felhasználja, amely a bűncselekmények prevencióját, megakadályozását, megszüntetését és az elkövetők beazonosítását, majd elfogását lehetővé teszi.
- Alaptevékenységének hatáskörébe tartozó bűncselekmények esetén a rendőrség központi, illetve helyi szerveinek feladatelvégzésére

és/vagy mulasztás pótlására egyedi utasítást adhat, a szerveket jelentéstételre és/vagy beszámolóra kötelezheti.

- Elemzi és értékeli Magyarország szexuális bűncselekményei fenyegetettségének helyzetét, intézkedik negyed-, fél- és teljes éves beszámolók elkészítésére, statisztikaiadat-feldolgozást végez. Az elkészített jelentéseket a Belügyminisztérium részére felterjeszti, amely az ilyen jellegű cselekmények elleni nemzeti stratégiai dokumentumok és programok kidolgozásában segítséget nyújt.
- A fenyegetettség függvényében biztonsági intézkedési tervet dolgoz ki, továbbá külön jogszabály alapján a prostitúciós tevékenység kijelölésére szolgáló létesítmények, illetve a létesítmények vezetőinek védelmét ellátja.
- A létesítményekkel kapcsolatos hatósági engedélyeztetési eljárásokban mint szakértő vesz részt, szakhatósági feladatokat lát el.
- Feladataival összefüggésben speciális központi nyilvántartást vezet, a büntetőeljárások során (az elkövetőkről, a körülményekről, a sértettekről) beszerzett és birtokba került információkat rendszerezi, gondoskodik a nyilvántartás bűnügyi adatkezelésének (információs és nyilvántartási) folyamatos működéséről.
- Szervezi, valamint koordinálja a szexuális bűncselekmények megelőzését, elhárítását végző főigazgatóság, továbbá az ahhoz tartozó szervezeti egységek tevékenységét. Alaptevékenységi feladatainak ellátása során irányítja a feladatok előkészítését és végrehajtását, valamint a speciális szolgálati feladatokat más rendvédelmi szervekkel együttműködve, kooperáció keretében ellátja.
- A különböző szervekkel történő együttműködést nemzetközi szinten is ellátja. A külföldre vezényelt, összekötő nyomozócsoportok rendszerét (szakértők, hazai összekötő tisztek, műveletben részt vevő stb.) koordinálja. Mindemellett a nemzetközi normákban meghatározott módon (a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló, valamint az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvény szerint) az uniós és a harmadik országok rendvédelmi, illetve egyéb szerveivel közös szolgálatot lát el, az ilyen jellegű bűncselekmények nemzetközi felderítését, megakadályozását elvégzi, a büntetőeljárásokat lefolytatja és/vagy a büntetőeljárások lefolytatásában segítséget nyújt.
- Negyed-, fél- és éves munkaértekezleteket tart, ahová a külföldi államok képviselőit meghívja, a konzultáció folyamatos jellegét

- biztosítja. A nemzetközi szinten a szexuális bűncselekmények elleni küzdelem magyar érdekeit képviseli, a külföldi tagállamok erre kijelölt szerveivel párbeszéd keretében információt cserél, oszt meg, azokat helyi, országos, továbbá tagállami szinten felhasználja.
- A rendőriintézkedés-kultúra fejlődését oktatási tevékenységgel támogatja, a normaszzerű intézkedések végrehajtását képzésekkel segíti elő. Olyan oktatási, kiképzési stratégiát dolgoz ki, amely az állományt a normaszzerű végrehajtásra ösztönzi, valamint eredményorientáltsága mellett a végrehajtókat e bűncselekmények felderítésére, megakadályozására, az elkövetők elfogására készíti fel.

A SZEXBEK jogszabályban meghatározott különleges tevékenységének reszocializációs törekvései az alábbiakból tevődnek össze:

- Érdekérvényesítés elősegítése, amely a megfelelő módú és mértékű tájékoztatáshoz, jogi tanácsadáshoz, érzelmi, illetve egyéb segítségnyújtáshoz járul hozzá. A tájékoztatás általános jellegén túlmenően az újrakezddés lehetőségeit és/vagy a jogszerű munkavégzéshez szükséges társadalmi reintegrálás folyamatait biztosítja. A jogi tanácsadás a munkavégzés és az általános jogok gyakorlására, a kötelek teljesítésére vonatkozó feladatokat jelenti. Ez felöleli a büntető-, illetve szabálysértési eljárás-beli jogairól és kötelezettségeiről, az elérhető támogatások fajtáiról, valamint az igénylés feltételeiről, a biztosított támogatásokon kívül igénybe vehető egyéb ellátásokról, juttatásokról, jogérvényesítési lehetőségekről, az áldozatsegítésben részt vevő állami, önkormányzati, civil szervezetek és a vallási közösségek elérhetőségéről, továbbá a prevenció lehetőségeiről szóló tájékoztatást.
- Az érzelmi és egyéb segítségnyújtás a szakpszichológusokból, orvosokból álló munkacsoport feladata, amely traumák, illetve fizikai sérülések rehabilitációját végzi.
- Áldozatvédelmi státusz igazolása. Amennyiben valamely hatóság vagy állami szerv – különösen az áldozatvédelemmel foglalkozó háttérintézmények – az általa nyújtott ellátás és/vagy szolgáltatás, támogatás igénybevételét áldozatvédelmi igazolás meglétéhez köti, úgy a központ e tény igazolására az áldozat kérelmére és/vagy hivatalból arról hatósági okiratot állít ki. Az áldozatvédelmi státusz igazolása a joghatás kiváltását lehetővé teszi.

- Tanúgondozás, amely magában foglalja a sértettek ellátására és eljárásban betöltött szerepéhez kötött rendvédelmi feladatok érvényesülését. Folyamatos kontroll biztosítása.
- Létesítményüzemeltetés, amely a védett szálláshellyel kapcsolatos fenntartási, továbbá társadalmi reintegrációs feladatok összességét jelenti. Kettős célja van: oktatási és rehabilitációs intézkedések. Mindkettő a társadalmi reintegrálás folyamatát biztosítja.
- Komplexitása és az új rendszer előnye, hogy a különleges tevékenység alá tartozó szolgáltatások a szerv költségvetéséből adódóan az áldozatok részére költséghatékonyak, speciális esetben térítésmentesek.
- Kárenyhítés olyan áldozatok részére nyújtható, akiknek sérelmére szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, és annak következményeképpen testi épségük, egészségük súlyos mértékben károsodott.
- Külföldön magyar állampolgár sérelmére elkövetett bűncselekmények esetén a nemzetközi hatóságnak megfelelő szintű, mennyiségű és minőségű segítség nyújtása. Kooperáció és párbeszéd.
- Az áldozatvédelemmel kapcsolatos háttérintézmények, szolgálatok tevékenységének támogatása, együttműködésre irányuló törekvés biztosítása.
- Speciális nyilvántartás vezetése, folyamatos frissítése, továbbá kontroll, amely a reszocializációs és reintegrálással kapcsolatos eredményeket rögzíti, abból következtetéseket von le; a meglevő vagy új stratégiát frissíti és/vagy elkészíti.

A SZEXBEK személyi állománya hivatásos állományú rendvédelmi szakemberekből, köztisztviselőkből, kormánytisztviselőkből, közalkalmazottakból, továbbá a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalókból áll. Olyan önállóan működő költségvetési szerv, amelynek egyes, az irányító szerv által jóváhagyott megállapodásban rögzített pénzügyi-gazdasági feladatait a Belügyminisztérium látná el. A munkáltatói jogkörökét is ő gyakorolja. Hierarchikus tagozódású szervezet, amelynek élén a főigazgató állna, akit az illetékes miniszter nevezne ki és mentene fel. A szerv igazgatóságokra, főosztályokra, osztályokra, továbbá alosztályokra tagozódhatna. Működési rendjét, valamint kapcsolatrendszerét saját szervezeti és működési szabályzata határozná meg.

Az eddigi fejezetekben az alapkötéttel, valamint a tartóoszloppal ismerkedhettünk meg, most az erre épülő prostitúciós tevékenységet, valamint a szabályozás módosítására irányuló javaslatokat ismertetem.

A prostitúció jelensége

A magyar prostitúció szabályozásának alapvető problémája a nemzetközi joggal való ambivalens viszonya. Közel 30 éves társadalmi vita szól arról, hogy új szabályozás vagy a régi módosítása, a nemzetközi joganyag teljes át-
emelése, figyelmen kívül hagyása, az abból való kilépés és/vagy bennmaradás a megoldást jelentő alternatíva. Álláspontom szerint az, hogy Magyarország a prostitúció szabályozására irányadó 3 + 2 modell mindegyikét alkalmazta, és bizonyítható módon a jelenség kezelésére önmagukban alkalmatlannak bizonyultak, kellő argumentum arra, hogy átgondoljuk, hogy további alkalmazásukra szükség van-e. Kutatómunkámmal nemcsak elméleti, hanem a gyakorlatban is jól látható módon sikerült bizonyítanom, hogy a korábbi, illetve jelenkori szabályozásoknak milyen hátrányai, veszélyei találhatók meg, és azok a végrehajtásban milyen mértékben vannak jelen, továbbá az erősségek, valamint a lehetőségek mennyire kiaknáztalanok és kihasználatlanok. A tanulmánnyal egy elméleti szinten kidolgozott, tudományos módszerekkel alátámasztott, a gyakorlatban jól kivitelezhető szabályozást szerettem volna kidolgozni, amelyre az IKARUSZ alkalmasnak bizonyulna.

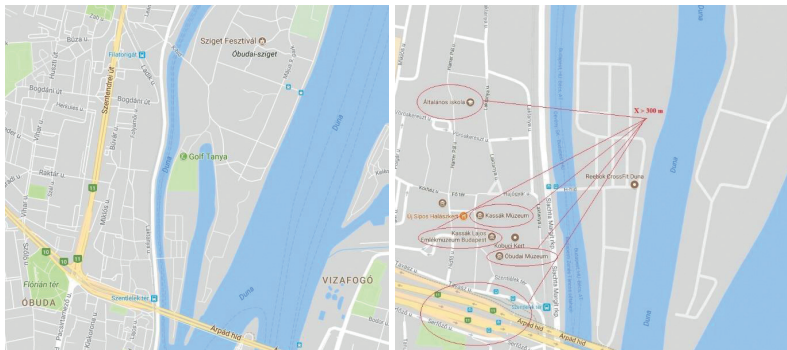
Véleményem szerint az IKARUSZ alkalmazásával a prostituáltakkal szemben szabálysértési és/vagy büntető szankciók kiszabásának nincs helye. Mivel az IKARUSZ a prostitúció gyakorlására, illetve felügyeletére alkalmas helyet és helyszínt megteremti, önmagában annak gyakorlása gazdaságilag megoldott, ezért jogkörénél fogva szankció kiszabásának helye nem lehet. Evidens annak megválaszolása, hogy jogalanyiséguknál fogva büntető és/vagy szabálysértési eljárásnak részesei és/vagy alanyai lehetnek ugyan, de az a prostitúciós jelleggel összefüggésbe (előítélet kizárásával) nem kerülhet. Tekintettel arra, hogy a prostitúció bejegyzett gazdasági tevékenység, ezért annak megsértése esetén gazdaságilag szankcionálható. Például, ha nem fizet adót, az illetékes hatóság büntetést szabhat ki. A büntetés pedig akár végrehajtás útján is érvényesíthető. Az ilyen jellegű szankciót a büntető szankciótól az különbözteti meg, hogy a rendőr hiába szabja ki a negyvenedik helyszíni bírságot, amennyiben a foglalkozás gyakorlására az önkormányzat például a törvény szerint alkalmas helyet nem jelöl ki. A rendőr bírságot, a prostituált nem fizet, ugyanis hol tudná megkeresni

a bírság összegét, ha azt csak illegalitásban tudja gyakorolni, és a futtató a napi keresetének egy részét vagy teljes egészét elveszi. Az IKARUSZ megteremtí a helyet és a helyszínt, így amennyiben a munkavégzés nem normaszzerű, úgy a gazdasági bírságnak igenis helye van, és annak objektív lehetősége is fennáll, hogy azt a prostituált megkereshesse, majd befizesse.

Sokan attól tartanak, hogy a New York-i egyezmény felmondása milyen anarchisztikus állapotokat tenne lehetővé. A nemzetközi joganyag teljes felmondása azonban sürgősségtelen. Álláspontom szerint az intézményesített rendszer bevezetése a futtatók, illetve a futtatói hálózatok prostitúcióra rátelepedett, kizsákmányoló jellegét megszüntetné; a prostitúció mint szolgáltatás gyakorlását elősegítené, az ambivalenciát, amely a nemzetközi és a hazai jogalkotás között húzódik, feloldaná. Ennek is csak részbeni módosítására volna szükség. Olyan, kizárólag állami intézmények, továbbá létesítmények megalkotása lenne irányadó, amelyek feletti rendelkezést az állam gyakorolja, és funkcionális működésének ellenőrzését, működtetését a SZEXBEK biztosítaná. A hatályos büntető szabályozás is csak egy rendelkezéssel, mégpedig az „állami” szó beiktatásával módosítható. Például a prostitúció elősegítése büntetett az intézményesített rendszer működtetését megtiltja. Ugyanakkor, amennyiben az intézményesített rendszert „állami” szóval fémjelezzük, akkor kizárólag azon kívüli intézményeket szankcionálnának. Így biztosíthatnánk, hogy a futtatói hálózatok e kiskaput ne használhassák ki, a nemzetközi joggal összhangban intézkednénk a futtatók üldözésére, és a prostitúció gyakorlására teret is biztosíthatnánk. A büntető szankciók megmaradnak, a kizsákmányoló jellegű cselekmények üldöztetésében módosítás nem történik, így az egyezmény további pontjainak felmondására nincs szükség. A nyilvántartás problémája is megoldódik, ugyanis sem a korábban elemzett és kifejtett Szabálysértési Nyilvántartási Rendszert, sem pedig olyan nyilvántartást, amely alapvető jogokat sértene, nem vezetnének, illetve dokumentálnának. Hazánk így a nemzetközi joggal összhangban cselekedne. Az állami intézményesített rendszerrel azt a helyzetet sem teremtenék meg, mint Németországban, hogy az alvilág a prostitúcióra rátelepszik, hiszen az intézmények kizárólag állami kézben lehetnének, az magánszemélyek és/vagy jogi személyek részére nem volna kiadható. A SZEXBEK társadalmi rendeltetésénél fogva a futtatók üldöztetését biztosítja, így a büntető jogszabályban foglaltak érvényesíthetők.

Az IKARUSZ létesítésére a szabályértési normában foglaltak okafogyottá válnak. Ha a fővárosi prostitúció helyzetét elemezzük, és azt vesszük alapul, hogy az önkormányzatok olyan helyszínt kijelölésére kötelezettek,

ahol a prostitúció legálisan folytatható, illetve gyakorolható, egy helyszín áll rendelkezésre, amely az eddigiekben, még ha e kritériumoknak megfelelt is, felszínre sosem került. Én most egy olyan helyszínt javaslok, amely a jelenlegi szabálysértési szabályozásnak, továbbá az új rendszer bevezetésére is alkalmasnak bizonyul. Ez az Óbudai,- avagy Hajógyári-sziget.

53. ábra

A Hajógyári-sziget

Forrás: a szerző szerkesztése a Google Maps felhasználásával

A sziget a szabálysértési normának önmagában is megfelel. Olyan védett övezeten kívüli helyszín létrehozására van lehetőség, amely az autópályától, az autóúttól, illetve lakott területen kívül az egy-, illetve kétszámjegyű főútvonalától számított 100 méteren kívül fekszik, a lakott területen a főútvonalától számított 50 méteren kívül helyezkedik el, valamint a népképviselői, közigazgatási, bírósági, ügyészi szervek, valamint diplomáciai és konzuli képviseletek, továbbá az ezzel egy tekintet alá eső nemzetközi szervezetek és tagjaik elhelyezésére szolgáló épületek; köz- és felsőoktatási, köznevelési, gyermekjóléti, illetve gyermekvédelmi, szociális, közművelődési feladatok ellátására rendelt épületek; a személyforgalom célját szolgáló terminálok (repülőtér, pályaudvar, hajóállomások); a nyilvántartásba vett egyházak szertartásaira szolgáló intézmények; a fegyveres erők objektumai, valamint a temetkezési és egyéb kegyhelyek területén, illetve a közterületen azoktól számított 300 méteres távolságon kívül esik. A helyszínen továbbá olyan mellékutca sincsenek, amelyeknek területén kiskorúak oktatását,

nevelését, gyógyítását, tartós elhelyezését szolgáló, továbbá gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmény működne.

Amennyiben pedig az intézményesített rendszer megvalósítását alapul vennénk, úgy mindezek mellett a köznyugalom megzavarásának objektív veszélye sem állna fenn, hiszen a szabálysértési törvényben foglaltak egyébként is fennállnak. A SZEXBEK intézményesített székhelye is e területen helyezkedhetne el. A Hajógyári-sziget eddig rendezvényeknek, zenés szórakozóhelyeknek adott otthont, azonban most, ezek megszűnésével üresen áll, és kihasználatlan. Egy olyan terület, amely a jogszabályi környezetnek megfelel, illetve a prostitúció teljeskörű gyakorlását alkalmassá teszi.

Érdemes tehát elgondolkodnunk azon, hogy az eddig nem működő rendszerek megszüntetésével, az új rendszer bevezetésével, továbbá némi jogszabálybeli módosításokkal a prostitúció jelenségét milyen mértékben és hogyan tudnánk szabályozni, az elő- és utóhatás-vizsgálat során a gyengeségek, illetve veszélyek kizárásával milyen előnyökkel, lehetőségekkel kecsegtet. Az IKARUSZ és a SZEXBEK alkalmazása a prostitúció szabályozásában új dimenziókat, valamint lehetőségeket nyithat. Rajtunk áll csupán, hogy teret engedünk-e az újnak, vagy tovább élünk a visszaélésektől és kizsákmányolástól hemzseggő világban.

Zárszó

A kutatómunka során arra törekedtem, hogy a rendvédelmi területen megszerzett gyakorlati tapasztalataim felhasználásával, a témában rendelkezésre álló hazai és nemzetközi szakirodalom tudományos feldolgozásával, a kutatás adekvát módszereivel a meghatározott kutatási céljaimat teljesíthessem, ezáltal olyan eredményeket érjek el, amelyek a jogszabályokban rejlő ambivalenciát feloldják, illetve a prostitúció hazai szabályozását – erősségeken, továbbá lehetőségeken alapuló új szabályozással – a gyengeségek és veszélyek kiküszöbölésével megteremtik.

A nemzetközi és hazai szakanyagot feldolgozva, a prostitúció, valamint a hozzá kapcsolódó bűncselekmények történetét bemutattam, annak társadalmi kontrollját felvázoltam. A prostitúciót körülvevő látenciát legyőzve, annak legalacsonyabbtól a legmagasabb szintig terjedő struktúráját felkutattam és feltártam.

A prostitúció jelenségével kapcsolatban új fogalmakat alkottam, amelyek annak társadalmi berendezkedését, továbbá mibenlétét hűen tükrözik. A rendvédelmi szervek munkavégzését, a prostitúció jelenlegi helyzetét részletesen értékeltem, az ebből adódó következtetéseket meghatároztam, valamint lehetőségeket és ajánlásokat dolgoztam ki.

Saját és a vizsgált személyek tapasztalatait összegezve, tudományos módszerekkel, a kapott eredmények felhasználásával (a prostitúció jelenségéhez kapcsolódón) összefoglalást készítettem, majd az abból levonható konzekvenciákat megfogalmaztam.

A SWOT/GYELV-elemzés segítségével a lehetséges modellek gyengeségeire, veszélyeire, erősségeire és lehetőségeire rávilágítottam, az „új modell” alkalmazásának lehetőségeit kidolgoztam, amelyek a prostitúcióhoz kapcsolódó bűncselekmények elleni fellépést, valamint az áldozatok reszocializációját megteremthetnék.

Megítélésem szerint jelen kötet hozzájárulhat ahhoz, hogy az új modell alkalmazásával a növekvő számú futtatói hálózatok, valamint az abból adódó nemzetközi szervezett bűnözés elleni fellépés hatékonyabb lehessen, továbbá a prostitúció gyakorlása legitim és erőszaktól mentes szolgáltatássá léphessen elő.

Vákát oldal

Felhasznált irodalom

Könyvek, tudományos-szakmai közlemények

- ÁLDOR Viktor – MORECK, Kurt – WEISSE, Stefan (1920): *A titkos prostitúció és a félvilág. (Vita Sexualis V.)* Budapest, Sándor József és társa.
- ALIKHADZHIEVA, S. Inna (2009): Public Opinion about Prostitution and Measures to Prevent It. (A Regional Study). *Sociological Research*, Vol. 48, No. 4. 82–90.
- BARNETT, Penwell – TYNDALE, Maticka (2011): The Gift of Agency: Sexual Exchange Scripts among Nigerian. Prostitution Push and Pull. *Journal of Sex Research*, Vol. 48, No. 4. 349–359.
- BELETSKY, Leo et al. (2012): Mexico's northern border conflict: collateral damage to health and human rights of vulnerable groups. *Revista Panamericana de Salud Pública*, Vol. 31, No. 5. 403–410.
- BENETT, David (2010): Libidinal economy, prostitution and consumer culture. *Textual Practise*, Vol. 24, No. 1. 93–121.
- BENOIT, Cecilia et al. (2013): Benefits and constraints of intimate partnerships for HIV positive sex workers in Kibera, Kenya. *International Journal for Equity in Health*, Vol. 12. 1–12.
- BETLEN Anna (2004): Csillagó közhelyek. Kellemetlen valóság, avagy már megint a prostitúció legalizálásáról. *Heti Világgazdaság Online*, 25. évf. 2. sz. 1–4.
- BETLEN Anna (2007): A férfi ősi jussa. (Társadalompolitikai érvek a prostitúció legalizálása ellen.) II. *Ezredvég*, 17. évf. 3. sz. 75–87.
- BETLEN Anna (2011): Nőelszívás – prostitúció a gazdaságban. In FEHÉR Lenke szerk.: *Adás-vétel – konferencia a prostitúcióról*. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet. 6–14.
- BETLEN Anna (2013): *Prostitúció és emberkereskedelem a szociális ellátásban és a gyermekvédelemben Magyarországon*. Budapest, ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
- BÍRÓ Béla (1933): *A prostitúció*. Budapest, Magyar Királyi Rendőrség.

- BLOCK, Felix (1909): *Die nicht gewerbsmäßige Prostitution, ihre Ursachen, Formen, Gefahren und deren Bekämpfung*. Oberwart, ZBG.
- BODA Dezső (2010a): Emlékiratunk a Belügyminiszter Úrhoz. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 155–157.
- BODA Dezső (2010b): Találkahely engedélyezésére vonatkozó szabályok tárgyában. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 146.
- BÓDIS Enikő (2011): Prostituált narratívák. In FEHÉR Lenke szerk.: *Adás-vétel – konferencia a prostitúcióról*. Budapest, Országos Kriminológiai Intézet. 1–39.
- BODOR Endre – SZÜCS János (1964): A prostitúció helyzete a fővárosban. *Belügyi Szemle*, 2. évf. 6. sz. 27–34.
- BOKOR Zsuzsa (2010): *Prostitúciós intézmények változása a két világháború közötti Kolozsváron*. (PhD-értekezés) Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem.
- BORAI Ákos (1996): A prostitúció jogi szabályozásának anomáliái: a jelenség hazai kezelésének alternatívái. *Országos Rendőr-főkapitánysági Tájékoztató*, 1–2. sz. 3–22.
- BORAI Ákos (1997): A prostitúció jogi szabályozásának anomáliái, a jelenség hazai kezelésének alternatívái. *Kriminológiai Közlemények*, 55. évf. 1. sz. 284–314.
- BORAI Ákos (2003): *Prostitúció*. Kecskemét, Print 2000 Nyomda Kft.
- BREWIS, Joanna – LINSTED, Stephen (2000): The Worst Thing is the Screwing' (1): Consumption and the Management of Identity in Sex Work. *Work and Organization*, Vol. 7, No. 2. 84–97.
- BRICHTA Kálmán (2010): Budapestnek vesznie kell! *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 133–135.
- BUCKMAN GORING, Charles (2010): *The English Convict. A Statistical Study*. Virginia, General Books.
- CARTER, David J. – DALLA, Rochelle L. (2006): Transactional Analysis Case Report: Street-Level Prostituted Women as Mental Health Care Clients. *Sexual Addiction & Compulsivity*, Vol. 13, No. 1. 95–119.
- CSÉPE Péter (2010): *Hátrányos helyzetű csoportok egészségfelmérése és egészségfejlesztése, különös tekintettel a roma populációra*. (PhD-értekezés) Budapest, Semmelweis Orvostudományi Egyetem.
- CSÉRI János (1893): *Budapest fő- és székváros prostitúció-ügye*. Budapest, Grill Károly Könyvkereskedés és Kiadó.

- DALLA, Rochelle L. (2002): Night Move: A Qualitative Investigation of Street-Level Sex Work. *Psychology of Women Quarterly*, Vol. 26, No. 1. 63–73.
- DAVIS, Paula Jean (2000): On the Sexuality of ‘Town Women’ in Kampala. *Africa Today*, Vol. 47, No. 3–4. 29–60.
- DÉRI Pál (1957): A prostitúció néhány kérdéséhez. *Rendőrségi Szemle*, 5. évf. 1–3. sz. 72–75.
- DITMORE, Melissa (2008): Sex Work, Trafficking and HIV: How Development is Compromising Sex Workers’ Human Rights. In CORNWALL, Andrea – CORREA, Sonia – JOLLY, Susie eds.: *Development with a Body: Sexuality, human rights, and Development*. London – New York, Zed Books. 54–66.
- DOROS Gábor – MELLY József (1930): *A nemi betegségek kérdése Budapesten*. Budapest, Budapest Székesfőváros Házinyomdája.
- DRAHOTA, Jo Anne Tremaine – EITZEN D., Stanley (1998): The Role Exit of Professional Athletes. *Sociology of Sport Journal*, Vol. 15, No. 3. 263–278.
- EHMANN Bea (2002): *A szöveg mélyén: pszichológiai tartalomelemzés*. Budapest, Új Mandátum.
- FARKAS Zoltán – LOMBOS Lajos (1957): A prostitúció elleni intézkedések. *Rendőrségi Szemle*, 5. évf. 10. sz. 672–680.
- FARLEY, Melissa (2003): Prostitution and the Invisibility of Harm.. *Women & Therapy*. Vol 26, No. 3–4. 247–280.
- FEHÉR Lenke (1997): A prostitúció valósága és a szabályozási modellek. *Belügyi Szemle*, 45. évf. 4. sz. 14–27.
- FEHÉR Lenke (1997): Forced prostitution and trafficon persons. In HILAIRE, Barnett ed.: *Sourcebook on Feminist Jurisprudence*. Abington, Routledge.
- FEHÉR Lenke (2008): *Nemzetközi emberkereskedelem*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézet.
- FINKELHOR, David (1987): The Trauma of Child Sexual Abuse: Two Models. *Journal of Interpersonal Violence*, Vol. 2, No. 4. 348–366.
- FOGARASI Mihály (2004): A rendőri visszaélések szociális reprezentációi. *Pszichológia*, 24. évf. 1. sz. 75–107.
- FORRAI Judit (1990): A prostitúció reformterve a francia forradalom idején. *Orvosi Hetilap*, 131. évf. 12. sz. 641–643.
- FORRAI Judit (1997): Visszatekintés a budapesti prostitúció múltjára. *Belügyi Szemle*, 45. évf. 5. sz. 105–119.

- FORRAI Judit (1998): A budapesti prostitúció szabályozásának kezdetei. In *Tanulmányok Budapest múltjából*. Budapest, Erdélyi Károly Művészeti Vállalkozás – Budapesti Történeti Múzeum. 93–100.
- FORRAI Judit (1999): Szegénység és bűnözés különös formája a budapesti utcákon: a férfi- és női prostitúció. *Belügyi Szemle*, 47. évf. 2. sz. 91–100.
- FORRAI Judit (2007): Prostitúció és szociális munka. *Civil Szemle*, 4. évf. 2. sz. 65–87.
- FORRAI Judit (2011): Prostituáltak mentális problémáinak elmélete és különböző tények feltárásának kezdetei a 19. században. *Magyar Onkológia*, 55. évf. 3. sz. 222–223.
- GOFFMAN, Erving (2007): The Moral Career of the Mental Patient. In RUBINGTON, Earl ed.: *Deviance: The Interactionist Perspective*. Indiana, Routledge.
- GORZ, André (1998): *Métamorphoses du travail. Critique de la raison économique*. Gallimard, Editions Galilée.
- GÜNTNER Péter (1997): A soproni prostitúció története (1862–1918). *Aetas*, 12. évf. 1. sz. 1–5.
- HARTAY Henrik (1965): A prostitúció büntetőjogi üldözése: hozzászólás dr. Heller Farkas Tamás „A prostitúció időszerű kérdései” című cikkéhez. *Belügyi Szemle*, 3. évf. 9. sz. 55–62.
- HAVASI Zoltán (2013): A komplex biztonság időszerű kérdései. In HAUZINGER Zoltán szerk.: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények II.* Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. 66–80.
- HELLER Farkas Tamás (1965): A prostitúció időszerű kérdései. *Belügyi Szemle*, 3. évf. 7. sz. 46–59.
- HOLLAND, John (1985): *Making Vocational Choice: a Theory of Personality and Work Environments*. New Jersey, Englewood Cliffs, Prentice Hall.
- HORTOBÁGYI Richárd (1971): Prostitúció egy ipari nagyvárosban. *Belügyi Szemle*, 9. évf. 5. sz. 120–121.
- HOTALING, Norma et al. (2004): Been There Done That. SAGE, a Peer Leadership Model Among Prostitution Survivors. *Journal of Trauma Practice*, Vol. 2, No. 3–4. 255–265.
- HUGO, Letice et al. (2002): Femininity and Domination. Prostitution as a male object of epistemological pain. *Gender Work and Organization*, Vol. 8, No. 2. 167–185.

- HUBBARD, Phil (1997): Red-light Districts and Toleration Zones: Geographies of Female Street Prostitution in England and Wales. *Area*, Vol. 29, No. 2. 129–140.
- HUNTER, Susan Kay (1993): Prostitution is Cruelty and Abuse to Women and Children. *Michigan Journal of Gender and Law*, Vol. 1, No. 1. 1–14.
- IRWIN, Katherine (2003): Saints and Sinners: Elite Tattoo Collectors and Tattooists as Positive and Negative Deviants. *Sociological Spectrum*, Vol. 23, No. 1. 27–57.
- Is it ‘ant’ pulling on the same orbital orbit as terrestrium to terraform Mars with artificial satellites? (2017). *Gigazine*, 2017. 04. 27. Elérhető: https://gigazine.net/gsc_news/en/20170427-move-mars-to-habitable-zone (A letöltés dátuma: 2017. 09. 19.)
- JONES, Chris (2012): Paying for Sex; the Many Ebstacles in the Way of Men with Llearning Disabilities Using Prostitutes. *British Journal of Learning Disabilities*, Vol. 41, No. 2. 121–127.
- JOVCHELOVITCH, Sandra (1998): Emancipation and Domination in Social Representations of Public Life. *Interamerican Journal of Psychology*, Vol. 32, No. 2. 169–189.
- JUHÁSZ Géza (2004): *Hogyan hátráltatja a nőkereskedelem felszámolását a nők emberi jogai iránt érzéketlen magyar büntetőjogi szemlélet?* Budapest, Habeas Corpus Munkacsoport.
- JUHÁSZ Judit – CSIKVÁRI Judit (2010): *Középpontban a prostituáltak alapvető jogai: háttérkutatás az oktatási program előkészítésében.* Budapest, Panta Rhei Társadalomkutató Bt.
- KACZIBA Antal (2003): A szabadság rendje. *Belügyi Szemle*, 51. évf. 2–3. sz. 31–46.
- KALLA Zsuzsa (2010): „Szabálytalan” női életpályák, prostitúció a reformkori Pesten. Egy férfinapló széljegyzetei. *Kaleidoscope*, 1. évf. 1. sz. 197–226.
- KÁNTÁS Péter (1994): Kérdőjelek a prostitúció körül. *Magyar Jog*, 41. évf. 6. sz. 357–363
- KARRAS, Ruth Mazo (1999): Prostitution and the Question of Sexual Identity in Medieval Europe. *Journal of Women’s History*, Vol. 11, No. 2. 159–177.
- KEDVESSY György (2010): A kéj nők száma a népesség számához viszonyítva. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 180–181.
- KELEN András (2004): Szociográfikus bestiárium a prostitúció emancipáltabb határterületeiről. *Tudományos Közlemények*, 11. sz. 83–110.

- KLIUCHKO, Olga (2011): Gender Stereotyping in Studying Pressing Social Problems. *Russian Social Science Review*, Vol. 52, No. 2. 16–32.
- KORINEK László (2003): A büntetőpolitika irányelvei Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 51. évf. 11–12. sz. 62–72.
- KOVÁCS István (2013): A kerítés bűncselekmény nyomozása. *Belügyi Szemle*, 61. évf. 5. sz. 130–135.
- KOVÁCS István (2014a): A szervezett bűnözés két alappillére: az emberkereskedelemhez kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények valamint a kábítószer-kereskedelem összefonódása. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2. évf. 4. sz. 79–101.
- KOVÁCS István (2014b): A kitartottság bűncselekmény nyomozása. *Belügyi Szemle*, 62. évf. 1. sz. 136–140.
- KOVÁCS István (2014c): Az emberkereskedelem és az ahhoz szorosan kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények áldozati jogainak érvényesülése illetve azok meghíúsulása, csorbulása hazánkban. *Műszaki Katonai Közlelőny*, 24. évf. 1. sz. 213–230.
- KOVÁCS István (2014d): Az emberkereskedelemhez szorosan kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények – különösképpen a gyermekprostitúció – áldozatai emberi jogainak hazai vonatkozásai. *Polgári Szemle*, 10. évf. 6. sz. 418–431.
- KOVÁCS István (2015a): „Olajozás”, szervezett bűnözés és prostitúció a 90-es években Magyarországon. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 3. évf. 1. sz. 114–145.
- KOVÁCS István (2015b): Az illegális migrációval kapcsolatos emberkereskedelem – különös tekintettel a prostitúció – szociológiai, pszichikai és kriminalisztikai összefüggései, azok kezelésére, megoldására tett innovációs javaslatok. *Határrendészeti Tanulmányok*, 12. évf. 1. sz. 12–43.
- KOVÁCS István (2015c): Az üzletszerű kéjelgéssel kapcsolatos rendőri visszahatások etikai vonatkozásai. *Belügyi Szemle*, 63. évf. 4. sz. 99–125.
- KOVÁCS István (2016): *A prostitúció jelensége és társadalmi kontrolljának vizsgálata empirikus módszerekkel*. (PhD-értekezés, kézirat) Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- KOVÁCS István (2017a): Jogharmonizáció vagy sem? I. rész. A New Yorki Egyezmény és a 2012. évi C. törvény – a Büntető Törvénykönyv. *Jogelméleti Szemle*, 17. évf. 2. sz. 88–106.
- KOVÁCS István (2017b): Jogharmonizáció vagy sem? II. rész. A New Yorki Egyezmény, valamint a 2012. évi II. és az 1999. évi LXXV. törvény. *Acta Humana*, 5. évf. 5. sz. 41–58.

- KOVÁCS István (2017c): Jogharmonizáció vagy sem? III. rész. A New Yorki Egyezmény és a 13/2014. (V. 16) ORFK utasítás. *Belügyi Szemle*, 65. évf. 10. sz. 42–59.
- KOVÁCS István (2018): Kiberbiztonság? Gyermekek szexuális kizsákmányolása az interneten, azaz gyermekpornográfia Magyarországon, különös tekintettel a nemzetközi iOCTA, és INHOPE értékeléseire. *Rendvédelem*, 7. évf. 1. sz. 178–267.
- KRÁNITZ Mariann (1998): A prostitúció és a szervezett bűnözés. A magyarországi prostitúció tablója a 20. század végén. *Rubicon*, 6. sz. 4–7.
- LAKY Imre et al. (1909): *Rendőri Lexikon*. Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdaipari Rt.
- LÁSZLÓ János (2001): A szociális reprezentációkról. In BÉRES István – HORÁNYI Özséb szerk.: *Társadalmi kommunikáció*. Budapest, Osiris. 36–46.
- LOMBROSO, Cesare (2006 [1876]): *Criminal Man*. Durham–London, Duke University Press.
- MALSTRÖM, Cecilia (2014): *Trafficking in human beings 2010–2014: eradicating the slave trade*. Brussels, European Commission Press Release.
- MARX, Karl (1977): *Economic and Philosophic Manuscripts of 1844*. Moscow, Progress Publishers.
- MASTERS, William H. – JOHNSON, Virginia E. (1981a): *Human Sexual Inadequacy*. New York, Bantam Books.
- MASTERS, William H. – JOHNSON, Virginia E. (1981b): *Human Sexual Response*. New York, Bantam Books.
- MCCRAY, Kristan et al. (2011): Rehab Retrospect: Former Prostitutes and the (Re)construction of Deviance. *Deviant Behavior*, Vol. 32, No. 8. 743–768.
- MEAD, George Herbert (1962): *Mind, self and society*. Chicago, University of Chicago Press.
- MÉRGES István (1965): Hozzászólás „A prostitúció időszerű kérdései” c. cikkhez. *Belügyi Szemle*, 3. évf. 10. sz. 47–51.
- MEZEY Barna (1997): A polgári börtönügyi tudományosság a XIX–XX. század Magyarországon. In BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – MEZEY Barna szerk.: *A magyar börtönügy kutatásának alapjai*. Budapest, ELTE ÁJK. 26–29.
- MILLER, Heather Lee (2004): Trick Identities. The Nexus of Work and Sex. *Journal of Women's History*, Vol. 15, No. 4. 145–152.
- MILLER, Eleonor (1986): *Street Women*. Philadelphia, Temple University Press.

- MOLNÁR Lajos (2010): Az erkölcsök, a közegészség és a prostitúció. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 67–101.
- MONTAÑÉS, Pilar – MOYANO, Manuel (2006): Violencia de género sobre inmigrantes en España. Un análisis psicosocial. *Pensamiento Psicológico*, Vol. 2, No. 6. 21–32.
- MOSCOVICI, Serge (1988): Notes Towards a Description of Social Representations. *European Journal of Social Psychology*, Vol. 18, No. 3. 211–251.
- MOSCOVICI, Serge (2002): *Társadalom-lélektan*. Budapest, Osiris.
- MURPHY, Alexandra K. – VENKATESH, Sudhir Alladi (2006): Vice Careers: The Changing Contours of Sexwork in New York City. *Qualitative Sociology*, Vol. 29, No. 2. 129–154.
- MEYERDING, Jane – JAMES, Jennifer (1978): Early Sexual Experience as a Factor in Prostitution. *Archives of Sexual Behavior*, Vol. 7, No. 1. 31–42.
- NÉMETH Zsolt (1997): Új jelenségek a bűnözésben: pedofília és fiataalkori prostitúció. *Belügyi Szemle*, 45. évf. 10. sz. 49–58.
- O. NAGY Gábor – JUHÁSZ József – SZŐKE István szerk. (1985): *Magyar Értelmező Kéziszótár*. Budapest, Akadémiai.
- OSELIN, Sharon S. (2009): Leaving the Streets: Transformation of Prostitute Identity Within the Prostitution Rehabilitation Program. *Deviant Behavior*, Vol. 30, No. 4. 379–406.
- PETRÁNYI Tamás (2010): Társadalmi problémák a mai Magyarországon. *Rendvédelmi Füzetek*, 4. sz. 107–110.
- PLUMRIDGE, Libby – ABEL, Gillian (2001): A ‘segmented’ sex industry in New Zealand: sexual and personal safety of female sex worker. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, Vol. 25, No. 1. 78–83.
- POPOOLA, Bayode Isaiah (2013): Occupational Hazards and Coping Strategies of Sex Workers in SW Nigeria. *Health Care for Women International*, Vol. 34, No. 2. 139–149.
- PRIOR, Jason – HUBBARD, Phil – BIRCH, Philip (2013): Sex Worker Victimization, Modes of Working, and Location in New South Wales, Australia: A Geography of Victimization. *The Journal of Sex Research*, Vol. 50, No. 6. 574–586.
- REINER, Robert (1992 [1985]): *The Politics of the Police*. Brighton, Wheatsheaf Books.
- RESTIF, Bretonne de la (1908): *Le Palais-Royal*. Paris, Editions Manucius.
- RINGDAL, Nils Johan (2004): *Love for Sale. A World History of Prostitution*. Oslo, Grove Press.

- RIO NAVARRO, Javier et al. (2012): Physical and sexual violence, mental health indicators, and treatment seeking among street-based population groups in Tegucigalpa, Honduras. *Revista Panamericana de Salud Pública*, Vol. 31, No. 5. 388–395.
- ROMANS, Sarah E. et al. (2001): The Mental and Psychical Health of Female Sex Workers. A Comparative Study. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, Vol. 35, No. 1. 75–80.
- SAEWYC, Elizabeth M. et al. (2013): Competing Discourses about Youth Sexual Exploitation in Canadian News Media. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, Vol. 22, No. 22. 95–105.
- SANDERS, Teela (2005): ‘It’s Just Acting’: Sex Workers’ Strategies for Capitalizing on Sexuality. *Gender Work and Organization*, Vol. 12, No. 4. 319–342.
- SÁRKÁNY Péter (2014): Statisztikai vizsgálatok a prostitúció kérdéskörében. *Statisztikai Szemle*, 92. évf. 6. sz. 569–588.
- SEIDMAN, Irving (1991): *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences*. New York, Teachers College Press.
- SELF, Helen J. (2003): *Prostitution, Women and Misuse of the Law. The Fallen Daughters of Eve*. Portland, Frank Cass.
- SHEPARD, Herbert (1986): On the Realisation of Human Potential: a Path with a Heart. In BAILYN, Lotte ed.: *Working with Careers*. New York, Columbia University Press.
- SILCOCK, Faith (2014): Uncovered: Stripping as an Occupation. *Women’s Studies Journal*, Vol. 28, No. 1. 68–73.
- SIMON, Patricia M. et al. (1991): The male street prostitute: A vector for transmission of HIV infection into the heterosexual world. *Social Science and Medicine*, Vol. 32, No. 5. 535–539.
- SMITH, Michael D. et al. (2013): A Social-Cognitive Analysis of How Young Men Become Involved in Male Escorting. *The Journal of Sex Research*, Vol. 50, No. 1. 1–10.
- SNOW, David A. – ANDERSON, Leon (1987): Identity Work among the Homeless: The Verbal Construction and Avowal of Personal Identities. *American Journal of Sociology*, Vol. 92, No. 6. 1336–1371.
- SOOTHILL, Keith – ANDERS, Teela (2004): Paying the Price a Consultation Paper on Prostitution. *The Journal of Forensic Psychology*, Vol. 15, No. 2. 642–659.

- SZABÓ András (1978): A bűnözés társadalmi produktum. *Állam- és Jogtudomány*, 21. évf. 2. sz. 132–189.
- SZABÓ András (1999): Kanadai? Magyar? Szociológus? Kriminológus? *Magyar Tudomány*, 44. évf. 10. sz. 1263–1267.
- SZAHAROV, Andrej (1962): A kommunizmus felépítése és a társadalmi jogrend megerősítése. *Voproszű Filozofi*, 9. sz. 39–50.
- SZÁSZ Anna (1997): Prostitúcióról – sztereotípiák nélkül. *Esély*, 8. évf. 6. sz. 95–98.
- Szerző nélkül (2003): „...a büntetőpolitika mai feladatai közül a hatékony bűnüldözés és büntetőjogi felelősségre vonás biztosítása a legfontosabb...” Balsai István válaszolt kérdéseinkre. *Belügyi Szemle*, 51. évf. 11–12. sz. 5–6.
- Szerző nélkül (2003): „...a büntető igazságszolgáltatás és a büntető ítélkezés igazi minősítő körülménye a börtönnépeség alakulása...” Vastagh Pál válaszolt kérdéseinkre. *Belügyi Szemle*, 51. évf. 11–12. sz. 7–9.
- A prostitúció rendőri kérdései (1955). *Rendőrségi Szemle*, 3. évf. 6. sz. 508–518.
- SZILÁGYI Vilmos (2001): Prostitúció – csalás vagy öncsalás. *Belügyi Szemle*, 49. évf. 4–5. sz. 113–122.
- SZITA Zoltán (2015): *Ikarosz álma*. Elérhető: <http://edesszomorufuzike.blogspot.hu/2015/11/> (A letöltés dátuma: 2017. 09. 19.)
- TÁBORI Kornél – SZÉKELY Vlasyimir (2010): Az erkölcstelen Budapest. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 128–129.
- TARTSÁNYI Dániel (1944): Falusi lány Pesten. *Csendőrségi Lapok*, 34. évf. 14. sz.
- TOMURA, Miyuki (2009): A Prostitute’s Lived Experiences of Stigma. *Journal of Phenomenological Psychology*, Vol. 40, No. 1. 51–84.
- VALOR-SEGURA, Inmaculada et al. (2011): Attitudes towards prostitution: is it an ideological issue? *The European Journal of Psychology*, Vol. 3, No. 2. 159–176.
- VANDEPITTE, Judith et al. (2006): Estimates of the number of female sex workers in different regions of the world. *Sexually Transmitted Infections*, Vol. 82, No. 3. 18–25.
- VIGH József (1980): *Kauzalitás, determináció és prognózis a kriminológiában*. Budapest, Akadémiai.
- VRyan, Kevin (2003): Identity. In REYNOLDS, Larry T. – HERMAN-KINNEY, Nancy J. eds.: *Handbook of Symbolic Interactionism*. Washington D.C., Altamira Press.

- WEININGER Ottó (2010): Anyaság és prostitúció. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 385–391.
- WEISZ Dániel (2010): A prostitúció kérdése Budapesten: újabb szózat a főváros férfi- és nőlakosaihoz. *Budapesti Negyed*, 18. évf. 3. sz. 272–273.
- WU, Rose (2001): Women on the Boundary: Prostitution, Contemporary and in the Bible. *Feminist Theology*, Vol. 10, No. 28. 69–81.

Jogszabályok és hivatalos dokumentumok

- 1/2011. (I. 14.) számú AB határozat.
- 14/1973. számú Elnöki Tanács határozata a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveiről.
1876. évi XIV. törvénycikk a közegészségügyről.
1881. évi XXI. törvénycikk a Budapest-fővárosi rendőrségről.
1913. évi XXI. törvénycikk a közveszélyes munkakerülökről.
1933. évi III. törvény a rabszolgaság tárgyában Genfben, 1926. évi szeptember hó 25-én kelt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.
- 1950-es New York-i egyezmény az emberkereskedelemtől és a prostitúcióról. 1950. március 21.
1955. évi 17. törvényerejű rendelet a kihágás intézményének és a kihágási bíráskodásnak megszüntetéséről.
1955. évi 34. törvényerejű rendelet az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában, New Yorkban, 1950. évi március hó 21. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről.
1960. évi 14. törvényerejű rendelet egyes bűncselekmények kisebb jelentőségű eseteinek szabálysértéssé nyilvánításáról.
1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről.
1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
1993. évi XVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról.
1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről.
1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről.
2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.
- 837/1884. számú szabályrendelet a prostitúcióról.

Ludovika Egyetemi Kiadó Nonprofit Kft.
Székhely: 1089 Budapest, Orczy út 1.
Kapcsolat: info@ludovika.hu

A kiadásért felel: Koltányi Gergely ügyvezető igazgató
Felelős szerkesztő: Karácsony Fanni
Olvasószerkesztő: Szarvas Melinda
Korrektor: Mohay Zsuzsanna
Tördelőszerkesztő: Gyapjas Anikó
Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

DOI: https://doi.org/10.36250/00721_00

ISBN 978-963-531-055-5 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-056-2 (pdf)
ISBN 978-963-531-057-9 (epub)

ISSN 2676-9476

Vannak olyan öröknek nevezhető társadalmi jelenségek, amelyek megmagyarázhatatlanul, de mindig a kutatások középpontjába kerülnek, arra a közelet, a tudományos és szakmai világ is árgus szemekkel tekint. Ilyen jelenség – többek között – a prostitúció is, amely akárcsak az ókorban vagy a középkorban, ugyanúgy napjainkban is közérdeklődésre tart számot. E kötet a prostitúció jelenségével és társadalmi kontrolljával ismerteti meg bennünket, lépésről lépésre vezet be az olvasót ebbe a látenciába burkolódzó, titkos világba.

A könyv a prostitúció jelenségének nemzetközi gyakorlatát, továbbá irodalmát is ismerteti, a magyar szabályozást külföldi normarendszerekkel hasonlítja össze, kvalitatív, valamint kvantitatív kutatási eredményei pedig egy olyan új nézőpont, modell és jogi szabályozás alapjait fektetik le, amely a prostitúció hazai társadalmi kontrollját a nemzetközi élvonalba sorolhatja.

A kiadvány a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001
„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés”
című projekt keretében jelent meg.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE